PLANUL DE DEZVOLTARE AL REGIUNII NORD-VEST

2014-2020

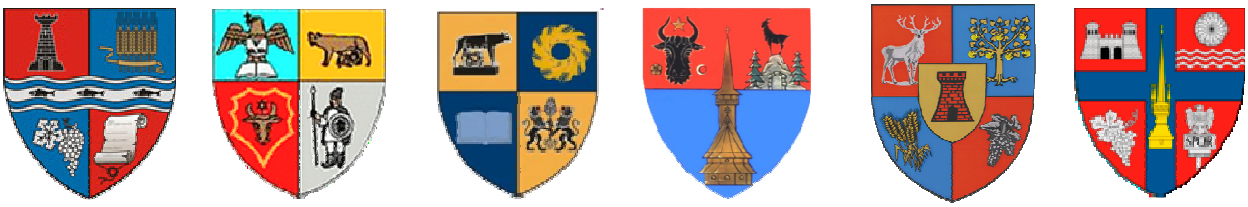

Transilvania de Nord 2020

Regio
PROGRAMUL OPERAȚIONAL REGIONAL NORD-VEST

Inițiativă locală. Dezvoltare regională.

www.nord-vest.ro,www.inforegio.ro

CUPRINS

I. INTRODUCERE 7
1. Contextul planificării 8
2. Principiile procesului de planificare 12
3. Actorii implicați 13
II. PROFILUL SOCIO-ECONOMIC AL REGIUNII 14
1. Localizare geografică 14
2. Cadrul natural 16
3. Structura sistemului de aşezări 18
4. Structura socio-demografică a populației 29
5. Infrastructura 59
6. Mediu 82
7. Economia regiunii 99
8. Turismul 128
9. Agricultură şi dezvoltare rurală 134
10. Administrație şi bună guvernanță 144
III. ANALIZA SWOT 153
IV. STRATEGIA DE DEZVOLTARE REGIONALĂ 157
V. ESTIMAREA SURSELOR DE FINANȚARE 193
VI. INDICATORI DE REALIZARE A OBIECTIVELOR STRATEGICE 194
VII. SISTEMUL DE IMPLEMENTARE 210
VIII. MONITORIZARE ŞI EVALUARE 211
IX. PROCESUL PARTENERIAL 212
ANEXE 219
Bibliografie 235
Index Tabele: 237
Index Figuri: 237

LISTA ABREVIERI

ADI	Agenție de Dezvoltare Intercomunitară
ADR NV	Agenția de Dezvoltare Regională Nord-Vest
AJOFM	Agenția Județeană pentru Ocuparea Forței de Muncă
AM	Autoritate de Management
ANAT	Asociația Națională a Agențiilor de Turism din România
ANCS	Autoritatea Națională de Cercetări Ştiințifice
ANPH	Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Handicap
ANR	Agenția Națională pentru Romi
ANRSC	Autoritatea Națională de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice
AP	Acordul de Parteneriat
APL	Administrație Publică Locală
BEI	Banca Europeană de Investiții
BIM	Biroul Internațional al Muncii
BNR	Banca Națională a României
CAEN	Clasificarea Activităților din Economia Națională
CBC	Cooperare trans-frontalieră
CDI	Cercetare & Dezvoltare & Inovare
CLLD / DLRC	Dezvoltarea Locală Plasată sub Responsabilitatea Comunității
CNCS	Consiliul Național pentru Cercetare Ştiințifică
CRP	Comitetul Regional de Planificare
DEEE	Deşeurile de Echipamente Electrice şi Electronice
DGASPC	Direcția Generală de Asistență Socială şi Protecția Copilului
DJCCPN	Direcția Județeană pentru Cultură, Culte şi Patrimoniul Cultural
DNA	Direcția Națională Anti-corupție
EIP	Programul de Antreprenoriat si Inovare
ENPI	Instrumentul European de Vecinătate şi Parteneriat
EUROSTAT	Biroul statistic al Uniunii Europene
FC	Fondul de Coeziune
FEADR	Fondul European pentru Agricultură şi Dezvoltare Rurală
FEDR	Fondul European de Dezvoltare Regională
FEGA	Fondul European de Garantare Agricolă
FEPM	Fondul European pentru Pescuit şi Afaceri Maritime
FESI	Fonduri Europene Structurale şi de Investiții
FOB	Free On Board
FPC	Formare Profesională Continuă
FRA	Agenția de Europeană pentru Drepturi Fundamentale
FSE	Fondul Social European
GAL	Grup de Acțiune Locală
ICT/ TIC	Tehnologiile Informației şi Comunicațiilor
IGSU	Inspectoratul General pentru Situații de Urgență
IMM	Întreprinderi Mici şi Mijlocii
INS	Institutul Național de Statistică
IPP	Institutul de Politici Publice
IRECSON	Institutul Român de Cercetări Economico-Sociale şi Sondaje
IS	Instrumente Structurale

ISD	Investiții Străine Directe
ISO	Organizația Internațională pentru Standardizări
IT	Tehnologiile Informației
ITI	Investiții Teritoriale Integrate
IUCN	Uniunea Internațională pentru Conservarea Naturii
LAU	Unități Administrative Locale
MMFPSPV	Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale şi Persoanelor Vârstnice
NUTS	Nomenclatorul Unităților Teritoriale Statistice
OECD	Organizația pentru Cooperare şi Dezvoltare Economică
OI	Organism Intermediar
ONG	Organizații non-guvernamentale
ONRC	Oficiul Național al Registrului Comerțului
OSIM	Oficiului de Stat pentru Invenții şi Mărci
OT	Obiectiv Tematic
OUG	Ordonanță de Urgență a Guvernului
PATN	Planul de Amenajare a Teritoriului Național
PATZ	Planul de Amenajare al Teritoriului Zonal
PDR	Planul de Dezvoltare Regională
PHARE	Polonia şi Ungaria: Asistență pentru Restructurarea lor Economică
PIB	Produsul Intern Brut
PIDU	Plan Integrat de Dezvoltare Urbană
PNDR	Programul Național de Dezvoltare Rurală
PNR	Programul Național de Reformă
PO	Program Operațional
POR	Programul Operațional Regional
POSDRU	Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane
PPC	Paritatea Puterii de Cumpărare
PUG	Plan Urbanistic General
RGPL	Recensământul General al Populației şi Locuințelor
SIRUTA	Sistemul Informatic al Registrului Unităților Teritorial – Administrative
SSA	Structuri de Sprijinire a Afacerilor
SVSU	Servicii Voluntare pentru Situații de Urgență
SWOT	Puncte tari, Puncte slabe, Oportunități, Amenințări
TACIS	Asistență Tehnică pentru Comunitatea Statelor Independente
TEN-T	Rețelele Trans-Europene de Transport
UAT	Unități Administrativ-Teritoriale
UE	Uniunea Europeană
UNDP	Programul de Dezvoltare al Națiunilor Unite
UNESCO	Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Ştiință şi Cultură
ZM	Zona Metropolitană

I. INTRODUCERE

Planul de dezvoltare regională (PDR) este principalul document de planificare elaborat la nivel regional şi reflectă politicile de dezvoltare relevante la nivel național în raport cu nevoile specifice la nivel de regiune, dar şi cu direcțiile strategice de politică ale celorlalți principali finanțatori ai programelor de dezvoltare aferente regiunii respective. Documentul poate reprezenta baza strategică pentru fundamentarea proiectelor inițiate la nivelul regiunii şi poate să fie luat în considerare de autoritățile naționale pentru fundamentarea programelor de finanțare pentru următoarea perioadă de programare.

Planificarea are în vedere atât fondurile externe (europene) cât şi interne (naționale/guvernamentale, regionale, locale). PDR a fost realizat în conformitate cu orientările metodologice elaborate de către Ministerul Dezvoltării Regionale ce vizează atât conținutul Planurilor de Dezvoltare Regională cât și cadrul parteneriat de elaborare, consultare și aprobare al acestora, fiind modificat în urma analizei ex-ante.

Prin activitatea de planificare ADR Nord-Vest își propune să contribuie la realizarea celor trei obiective de bază ale politicii de dezvoltare regională în România, stipulate în Legea nr. 315/2004 privind dezvoltarea regională: **diminuarea dezechilibrelor regionale existente**, **corelarea politicilor sectoriale guvernamentale la nivelul regiunilor** şi **stimularea cooperării inter-regionale**, interne şi internaționale, transfrontaliere.

PDR 2014-2020 porneşte de la analiza cantitativă şi calitativă a condițiilor existente şi a tendințelor înregistrate în perioada de programare trecută (2007-2013) la nivelul regiunii de dezvoltare Nord-Vest (Transilvania Nord) în domenii legate de : resursele naturale, sistemul de aşezări, structura socio-demografică a populației, infrastructura, mediul, economia, turismul, agricultura şi dezvoltarea rurală şi administrația şi buna guvernanță. Analiza situației existente se încheie cu evidențierea potențialului şi a nevoilor specifice regiunii, prin intermediul analizei punctelor tari și slabe, oportunităților și amenințărilor (SWOT).

Pe baza acestor informații, a viziunii de dezvoltare pe termen lung, precum şi a contextului de planificare şi programare de la nivel național şi european privind politica de coeziune pentru perioada 2014-2020, au fost formulate **obiective, priorități şi acțiuni specifice de dezvoltare** ale regiunii pentru exercițiul financiar 2014-2020.

Ultima parte a documentului oferă informații privind cadrul în care ar trebui să se realizeze procesul de monitorizare şi evaluare a PDR pe parcursul perioadei 2014-2020. Aceste activități sunt importante deoarece perioada actuală de programare pune un accent mai mare pe obținerea de rezultate care să conducă la un impact real mai mare, dar şi pentru a putea realiza rapoartele strategice privind implementarea planului în 2016, 2019 şi 2022.

PDR 2014-2020 oferă cadrul necesar pentru identificarea şi integrarea/corelarea proiectelor la nivelul Regiunii de Dezvoltare Nord-Vest, pe baza priorităților de dezvoltare pentru următoare perioadă de programare. Astfel documentul conține şi un portofoliu de proiecte prioritare strategice. Prin acest portofoliu dorim să contribuim la creşterea absorbției şi impactului fondurilor la nivel regional. De asemenea, sperăm, că în acest mod impactul asupra dezvoltării regiunii ar fi unul mult mai puternic, investițiile prioritare finanțate din fonduri europene sau guvernamentale fiind multiplicate prin investițiile realizate din fonduri private utilizate pentru proiecte complementare, conexe celor prevăzute în cadrul portofoliului de proiecte strategice la nivel regional.

1. Contextul planificării

Realizarea PDR Nord-Vest 2014-2020 are în vedere prevederile principalelor documente strategice şi de planificare de la nivel european şi național. Procesul în sine s-a desfășurat în contextul intenției regionalizării administrative, respectiv descentralizării.

Context european

Strategia „Europa 2020”

Obiectivul general al acestei strategii este transformarea UE într-o economie inteligentă, durabilă şi favorabilă incluziunii, pentru a oferi un nivel ridicat al ocupării forței de muncă, al productivității şi pentru a asigura coeziunea economică, socială şi teritorială. Cele trei priorități stabilite în cadrul acestei strategii sunt:

1. Creştere inteligentă, prin investiții mai eficiente în educație, cercetare și inovare;
2. Creştere durabilă, prin orientarea decisivă către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon;
3. Creştere incluzivă. prin punerea accentului pe crearea de locuri de muncă și pe reducerea sărăciei.

Strategia „Europa 2020” stabileşte o serie de ținte grupate sub 5 obiective:

1. Ocuparea forței de muncă

- o rată de ocupare a forței de muncă de 75 % în rândul populației cu vârste cuprinse între 20 şi 64 de ani

2. Cercetare şi dezvoltare

- alocarea a 3% din PIB-ul UE pentru cercetare şi dezvoltare

3. Schimbările climatice şi utilizarea durabilă a energiei

- reducerea cu 20% a emisiilor de gaze cu efect de seră (sau chiar cu 30%, în condiții favorabile) față de nivelurile înregistrate în 1990
- creşterea ponderii surselor de energie regenerabile până la 20%

creşterea cu 20% a eficienței energetice

4. Educație

- reducerea sub 10% a ratei de părăsire timpurie a şcolii
- creşterea la peste 40% a ponderii absolvenților de studii superioare în rândul populației în vârstă de 30-34 de ani

5. Lupta împotriva sărăciei şi a excluziunii sociale

- reducerea cu cel puțin 20 de milioane a numărului persoanelor care suferă sau riscă să sufere de pe urma sărăciei şi a excluziunii sociale

Țintele şi obiectivele Strategiei „Europa 2020” au fost transpuse 11 obiective tematice:

1. Întărirea cercetării, dezvoltării tehnologice şi a inovării
2. Îmbunătățirea accesului la şi a utilizării şi calității tehnologiilor informațiilor şi comunicațiilor
3. Creşterea competitivității întreprinderilor mici şi mijlocii
4. Sprijinirea tranziției spre o economie cu emisii scăzute de carbon în toate sectoarele
5. Promovarea adaptării la schimbările climatice, prevenirea şi gestionarea riscurilor
6. Protejarea mediului şi promovarea utilizării eficiente a resurselor
7. Promovarea transportului durabil şi eliminarea blocajelor în rețelele cheie

8. Promovare ocupării şi sprijinirea mobilității forței de muncă
9. Investiții în competențe, educație şi învățare continuă
10. Promovarea incluziunii sociale şi combaterea sărăciei
11. Îmbunătățirea capacității instituționale şi a eficienței în administrația publică

Obiectivele tematice sunt promovate în cadrul documentelor strategice de ordin general:

- Cadrul Strategic pentru Amenajarea Teritoriului Uniunii Europene - integrează la nivel teritorial obiectivele de coeziune şi competitivitate ale UE
- Cadrul Strategic Comun (Anexa I a Regulamentului UE nr. 1303/2013 privind stabilirea unor dispoziții comune - transpune obiectivele tematice în acțiuni cheie pentru fondurile europene, în vederea maximizării impactului. Acestea sunt detaliate prin priorități de investiții în regulamentele specifice aferente fondurilor europene.

De asemenea obiectivele tematice sunt susținute la nivel european prin diferite **instrumente**, specifice sectoarelor care sunt vizate de strategia Europa 2020:

- Facilitatea „Conectarea Europei" - este un mecanism de finanțare creat pentru a accelera investițiile pe termen lung în transporturi, drumuri, căi ferate, rețele energetice şi telecomunicații (rețele de mare viteză în bandă largă).
- Programul „Orizont 2020" - cel mai mare program cadru în domeniul cercetării-dezvoltării-inovării din istoria UE, urmăreşte finanțarea proiectelor capabile să ducă la îndeplinire obiectivele tehnice, ştiințifice, educaționale şi sociale asumate de statele membre prin intermediul Strategiei „Europa 2020". Unul dintre instrumentele care vor fi utilizate pentru a întări potențialul regiunilor Europene, şi în particular de a încuraja şi sprijini dezvoltarea, în întreaga Europă, sunt "clusterele orientate pe cercetare" sau ,,clustere inovative" unde regăsim asociate întreprinderi, universități, centre de cercetare, şi autorități regionale.
- Programul „COSME" – stimulează competitivitatea în afaceri şi a IMM-urilor, pentru promovarea accesului la finanțare şi încurajarea unei culturi antreprenoriale, inclusiv crearea de noi întreprinderi.
- Programul „Europa Creativă" – încurajează principalii actori din domeniile audiovizual, cultural şi creativ să atragă o audiență mai mare, precum şi de a însuşi noi aptitudini specifice erei digitale.
- Programul „Ocupare şi inovare socială" – asigură suport pentru elaborarea şi implementarea reformelor în domeniul ocupării şi social, prin coordonarea politicilor şi a identificării, analizei şi schimbului de bune practici.

Context macroregional

Strategia Uniunii Europene pentru Regiunea Dunării este un mecanism comunitar de cooperare a statelor din bazinul Dunării, destinat dezvoltării economice şi sociale a macro-regiunii dunărene, prin consolidarea implementării în regiune a politicilor şi legislației UE. SUERD este a doua strategie macro-regională a UE la care participă 14 state: **nouă state membre UE** (Austria, România, Bulgaria, Cehia, Croația, Germania – ca stat federal şi prin landurile Baden-Württemberg şi Bavaria, Slovacia, Slovenia, Ungaria) şi **cinci state ne-membre** UE (Bosnia-Herțegovina, Muntenegru, Serbia, Republica Moldova şi Ucraina).
Strategia este structurată pe patru mari obiective:

- interconectarea regiunii Dunării;
- protejarea mediului în regiunea Dunării;

- creşterea prosperității în regiunea Dunării;
- consolidarea regiunii Dunării.

Fiecărui obiectiv al Strategiei îi corespund domenii specifice de acțiune, grupate pe 11 arii prioritare.

Context național

Acordul de parteneriat 2014-2020 dintre Comisia Europeană şi România (aprobat de CE în 7 august 2014) - are ca obiectiv global reducerea discrepanțelor de dezvoltare economică şi socială dintre România şi statele membre UE, provocările în materie de dezvoltare fiind: competitivitatea, oamenii şi societatea, infrastructura, resursele, respectiv administrația şi guvernarea.

Acordul stabileşte țintele strategiei „Europa 2020" asumate de România, care vor fi implementate prin intermediul Programelor Naționale de Reformă (PNR):

1. rata de ocupare a populației cu vârsta cuprinsă între 20 şi 64 de ani de 70%
2. nivelul investițiilor în cercetare şi dezvoltare de 2% din PIB-ul României
3. obiectivul 20/20/20 în materie de energie şi schimbări climatice:
4. emisiile de gaze cu efect de seră cu 20% sub nivelul înregistrat în 1900
5. 24% din energia produsă să provină din surse regenerabile
6. creşterea cu 19% a eficienței energetice
7. rata de părăsire timpurie a şcolii sub 11,3%
8. ponderea tinerilor cu vârsta între 30-34 ani, absolvenți ai unei forme de învățământ terțiar, de cel puțin 26,7%
9. scăderea numărului de persoane expuse sărăciei cu 580.000.

Prioritățile de dezvoltare teritorială stabilite prin Acord pentru perioada 2014-2020 vizează: îmbunătățirea calității vieții pentru comunitățile locale şi regionale, consolidarea rețelei urbane prin dezvoltare policentrică şi specializare teritorială, promovarea parteneriatelor rural-urbane, creşterea accesibilității şi conectivității prin: creşterea accesibilității la marile aglomerații urbane şi îmbunătățirea accesibilității între aglomerațiile urbane majore, acces echitabil la servicii de interes general şi conectarea zonelor rurale la rețeaua majoră de transport şi la utilitățile publice de nivel mai înalt (urban).

Pentru asigurarea unei abordări integrate pentru dezvoltarea teritorială a anumitor zone subregionale sunt definite următoarele instrumente specifice :

1. *Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității (CLLD)* – care urmăreşte să crească nivelul de incluziune socială şi să reducă sărăcia în rândul comunităților marginalizate.
2. *Investițiile teritoriale integrate (ITI)* – un instrument care va fi utilizat pentru stimularea dezvoltării teritoriului aferent Rezervației Biosferei Delta Dunării.
3. *Dezvoltarea urbană durabilă* – are ca măsuri prioritare: susținerea dezvoltării economiei oraşelor, îmbunătățirea calității mediului în zonele urbane, susținerea dezvoltării infrastructurii de bază şi a mobilității urbane în oraşele României.
4. *Cooperare teritorială*: Strategia UE pentru regiunea Dunării, programe de cooperare transfrontaliere.

Strategia Națională pentru Dezvoltare Regională 2014-2020 - propune ca obiectiv general îmbunătățirea continuă a calității vieții, prin asigurarea bunăstării, protecției mediului şi coeziunii economice şi sociale pentru comunități sustenabile, capabile să gestioneze resursele în mod eficient şi să valorifice potențialul de inovare şi dezvoltare echilibrată economică şi socială al regiunilor.

Obiectivele specifice ale acestei strategii sunt:

a) Creşterea rolului şi funcțiilor oraşelor şi municipiilor în dezvoltarea regiunilor prin investiții care să sprijine creşterea economică, protejarea mediului, îmbunătățirea infrastructurii edilitare urbane şi coeziunea socială
b) Creşterea eficienței energetice în sectorul public şi/sau rezidențial pentru a contribui la reducerea cu 20% a emisiilor de CO_2 în conformitate cu Strategia Europa 2020
c) Creşterea gradului de accesibilitate a regiunilor prin îmbunătățirea mobilității regionale şi asigurarea serviciilor esențiale pentru o dezvoltare economică sustenabilă şi incluzivă
d) Regenerarea zonelor defavorizate şi stimularea incluziunii sociale a comunităților marginalizate, prin crearea premiselor necesare pentru asigurarea serviciilor esențiale şi condițiilor decente de trai
e) Creşterea economiilor regionale prin dezvoltarea infrastructurii specifice inovării şi cercetării, precum şi stimularea competitivității IMM-urilor
f) Stimularea dezvoltării competitive şi durabile a turismului la nivel regional şi local prin valorificarea durabilă a patrimoniului cultural, cu potențial turistic şi crearea / modernizarea infrastructurii specifice de turism
g) Protecția şi îmbunătățirea mediului prin creşterea calității serviciilor de apă, reabilitarea siturilor industriale poluate şi abandonate şi luarea unor măsuri de prevenire a riscurilor şi creşterea capacității de intervenție în situații de urgență.

Strategia pentru transport durabil pe perioada 2007-2013 şi 2020, 2030 – urmăreşte modernizarea şi dezvoltarea rețelei de transport de interes european şi național, creşterea condițiilor de siguranță şi a calității serviciilor; liberalizarea pieței interne de transport; stimularea dezvoltării economiei şi a competitivității; întărirea coeziunii sociale şi teritoriale la nivel regional şi național; compatibilitatea cu mediul înconjurător.

Strategia de transport intermodal în România 2020 – are ca obiective: modernizarea şi/sau construirea unor terminale intermodale şi a infrastructurii aferente, realizarea unor servicii intermodale de calitate, implementarea unui sistem de urmărire, planificare şi management a transportului intermodal de marfă, utilizând sistemele inteligente de transport disponibile pe piață, stimularea promovării sistemului național de transport intermodal.

Master Planul pentru Dezvoltarea Turismului Național al României 2007-2026 are ca principal obiectiv transformarea României într-o destinație turistică de calitate pe baza patrimoniului său natural şi cultural.

Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României pentru orizontul de timp 2020, respectiv 2030 - obiectivele pentru 2020 vizează atingerea nivelului mediu actual al țărilor Uniunii Europene la principalii indicatori ai dezvoltării durabile.

Conceptul Strategic de Dezvoltare Teritorială România 2030 – are ca obiective: valorificarea periferialității prin dezvoltarea rolului de conector şi releu la nivel continental şi intercontinental, racordarea la rețeaua europeană de poli şi coridoare de dezvoltare, structurarea şi dezvoltarea echilibrată a rețelei de localități urbane, afirmarea solidarității

urban-rural, dezvoltarea rurală, consolidarea şi dezvoltarea legăturilor interregionale ca suport al dezvoltării regionale, dezvoltarea adecvată a diferitelor categorii de teritorii, creşterea competitivității teritoriale, protejarea, dezvoltarea şi valorificarea patrimoniului natural şi cultural.

Context regional

1. procesul s-a desfăşurat parțial în contextul dezbaterilor privind regionalizarea / descentralizarea
2. existența unei viziuni de dezvoltare adoptată în decursul procesului anterior de planificare, care acoperă intervalul rămas până în 2027
3. majoritatea administrațiilor publice nu au documente de planificare pentru orizontul 2020; există puține administrații publice locale care au elaborat strategii de dezvoltare locală şi au identificat proiecte prioritare pentru perioada 2014-2020
4. accent mai mare pe politici integrate teritorial
5. există puține proiecte de investiții mature fără finanțare (mult mai puține comparativ cu perioada 2005-2007 aflate în ,,project pipeline" datorită modalității diferite de selecție adoptate față de perioada de pre-aderare) şi de asemenea resursele financiare ale beneficiarilor sunt insuficiente pentru pregătirea de proiecte.

2. Principiile procesului de planificare

Principiile procesului de planificare 2014-2020 sunt:

- Programare orientată pe rezultate
- Parteneriat – dezvoltarea unei structuri parteneriale cuprinzătoare formată din actori relevanți la nivel regional: autorități publice şi alte instituții publice de la nivel județean sau local, parteneri economici şi sociali, reprezentanți ai societății civile. Parteneriatul include elaborarea, implementarea, monitorizarea şi evaluarea Planului de dezvoltare regională.
- Complementaritate, coerență, coordonare şi conformitate – se asigură coerența cu politicile, prioritățile şi obiectivele de la nivel European şi național, complementaritatea cu alte instrumente financiară în afara IS, coordonarea cu intervențiile BEI sau alte instrumente financiare şi conformitatea cu legislația europeană şi națională

În consonanță cu Strategia „Europa 2020", pentru perioada 2014-2020 s-a decis să se acorde o atenție deosebită dimensiunii (coeziunii) teritoriale, respectiv asociațiilor metropolitane şi GAL-urilor (Grupuri de Acțiune Locală[1]), astfel încât să se asigure o concentrare necesară a investițiilor pentru un impact mai mare al acestora în teritoriu, la nivelul comunităților locale.

Principiile orizontale avute în vedere în cursul procesului de planificare, în conformitate cu cadrul european sunt:

- Dezvoltare durabilă – întreprinderea unor acțiuni de-a lungul ciclului de planificare în scopul de a evita sau reduce efectele dăunătoare mediului şi de a asigura beneficii nete pe plan social, climatic şi de mediu.

[1] Grupurile de Acțiune Locală (GAL) sunt entități ce reprezintă parteneriate public – private, desemnațe intr-un teritoriu rural omogen care vor implementa o strategie integrată pentru dezvoltarea teritoriului

- Egalitate între bărbaţi şi femei şi nediscriminarea – se asigură promovarea egalității între bărbați şi femei şi se iau măsurile adecvate pentru prevenirea oricărei discriminări bazate pe sex, rasă sau origine etnică, religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală atât în etapa de pregătire cât şi în cea de implementare a PDR.
- Accesibilitatea – adoptarea măsurilor necesare pentru a preveni orice discriminare bazată pe handicap, contribuind astfel la garantarea unui mediu fără obstacole pentru persoanele cu handicap şi inclusiv persoanelor în vârstă.
- Abordarea schimbărilor demografice - aborda problemele demografice - mai ales cele legate de reducerea populației active - şi pentru a genera creştere economică într-o societate în curs de îmbătrânire, asigurând acces îmbunătățit la educație, servicii şi locuri de muncă.
- Atenuarea schimbărilor climatice şi adaptarea la acestea - atenuarea schimbărilor climatice şi adaptarea la acestea, respectiv prevenirea riscurilor sunt integrate în procesul de planificare.

3. Actorii implicați

Pentru procesul de programare s-a dorit o abordare partenerială, mai mult decât una ştiințifică, şi implicarea într-o măsură mai mare a nivelului supra-local şi a mediului privat, astfel încât arhitectura partenerială a fost regândită față de exercițiul de planificare anterior. Pe lângă unele dintre structurile deja constituite în perioadele anterioare de programare, care continuă să existe şi pentru procesul actual, precum **Comitetul Regional de Planificare** (înființat conform HG 1115/2004 privind elaborarea în parteneriat a Planului Național de Dezvoltare) şi **Grupurile de lucru sectoriale**, s-au format şi două comitete de coordonare: **Comitetul de Coordonare Executiv** şi **Comitetul de Coordonare Ştiințific.**

Comitetul Regional de Planificare (CRP) are în componența sa reprezentanți la nivel decizional ai consiliilor județene, ai prefecturilor, a serviciilor deconcentrate ale instituțiilor publice centrale, ai institutelor de cercetare şi învățământ superior, precum şi reprezentanți ai partenerilor economici şi sociali şi Agenției pentru Dezvoltare Regională Nord-Vest. CRP reprezintă un organism partenerial cu caracter consultativ, deschis, de permanență.

Comitetul de Coordonare Executiv este alcătuit din coordonatorii grupurilor de lucru sectoriale, experți pe sectorul de care răspund, vicepreşedinții CJ cu atribuții în planificare şi arhitecții şefi din CJ şi au rolul de a coordona activitățile grupurilor de lucru sectoriale.

Comitetul de Coordonare Ştiințific este alcătuit din reprezentanți ai mediului academic sau specialişti în tematicile analizate. Misiunea Comitetului de Coordonare Ştiințific este să valideze metodologia de elaborare a documentelor programatice şi să contribuie la revizuirea documentelor pe parcursul elaborării acestora.

Cele două **Comitete de Coordonare** supervizează activitățile grupurilor de lucru tematice, propun metodologii şi instrumente de lucru în cadrul procesului de planificare, efectuează evaluări şi oferă input-uri pe parcursul procesului de programare.

Grupurile de lucru tematice sunt formate din experți reprezentând partenerii sociali care acoperă o gamă largă de aspecte şi oferă expertiză pe sectorul analizat, fiind astfel nişte structuri multidisciplinare. Includ şi reprezentanți ai Grupurilor de lucru județene.

II. PROFILUL SOCIO-ECONOMIC AL REGIUNII

1. Localizare geografică

În acest capitol sunt prezentate aspectele semnificative din punct de vedere al localizării geografice pentru dezvoltarea regiunii în contextul apartenenței la UE precum şi al situației geostrategice la momentul analizei.

Prin localizarea sa geografică, Regiunea Nord-Vest este o regiune de tranziție între blocul comunitar şi cel ex-sovietic, respectiv între țările din nordul şi sudul Europei. Asumarea acestui rol, de regiune de tranziție depinde de sprijinul prevăzut de politicile de extindere şi asistența financiară ale UE.

Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest a fost creată în baza Legii 151/1998 prin asocierea voluntară a autorităților locale şi județene din județele Bihor, Bistrița-Năsăud, Cluj, Maramureş, Satu Mare şi Sălaj. Suprafața regiunii este de 34.160 km^2, reprezentând 14,3% din teritoriul României. Regiunea Nord-Vest se situează astfel pe locul 4 la nivel național în privința suprafeței, respectiv pe locul 29 între cele 273 regiuni ale UE.

În spațiul național, Regiunea Nord-Vest (Transilvania Nord) face parte din Macroregiunea 1 (NUTS1) şi se învecinează în sud cu Regiunea Vest (Banat), în sud-est cu Regiunea Centru (Transilvania Sud) şi în est cu Regiunea Nord-Est (Bucovina-Moldova Nord).

a. Localizarea geografică a Regiunii Nord-Vest în Europa

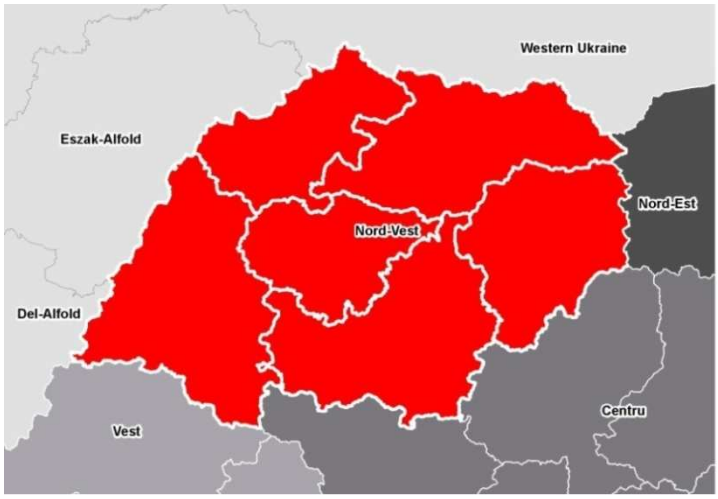

b. Unități NUTS2 învecinate cu Regiunea Nord-Vest (regiuni din România, Ungaria şi Ucraina)

Figura 1. Localizarea geografică a Regiunii Nord-Vest în Europa

În cadrul UE, regiunea are o poziție geografică periferică la granița estică a UE învecinându-se cu Ucraina. Poziția este strategică, regiunea fiind poartă de intrare în România dinspre Ungaria, respectiv în exteriorul UE înspre Ucraina şi Moldova. Regiunea este situată la intersecția axelor Nord-Sud şi Est-Vest ale Europei (centrul geografic al Europei fiind situat pe Tisa, în localitatea Rahău la mică distanță de orașul Sighetu Marmației). Datorită acestei poziții geografice, prin procesul de integrare europeană a unor țări din spațiul ex-sovietic (în special prin semnarea Acordului de asociere şi a Acordului de liber schimb cu UE de către Republica Moldova, Ucraina şi Georgia), regiunea prezintă oportunități în ceea ce priveşte

posibilitatea trasării unor culoare europene majore de transport către est, dar şi în ceea ce priveşte dezvoltarea economică.

Granița regiunii cu Ungaria se întinde pe o lungime de 265 km, regiunile vecine NUTS2 fiind Észak-Alföld (județele Hajdú-Bihar, Szabolcs-Szatmár-Bereg) şi parțial Dél-Alföld (județul Békés). În nord, granița cu Ucraina, are o lungime de 258 km, județele vecine fiind Zakarpatska, Ivano–Frankivska şi parțial Chernivetska din Ucraina de Vest.

Intensificarea şi adâncirea cooperării transfrontaliere cu regiunile vecine a fost susținută pe granița cu Ungaria încă din 1995 prin fonduri PHARE CBC, în perioada 2007-2013 fiind finanțată prin FEDR cu cca. 250 milioane euro. Cooperarea este îngreunată de lipsa unor conexiuni moderne şi rapide atât rutiere cât şi feroviare. Chiar dacă în ultimii ani s-au construit cu ajutorul programului transfrontalier o serie de drumuri care leagă localitățile de o parte şi de alta a graniței, acestea nu contribuie pe deplin la integrarea economică a zonei până la intrarea României în Spațiul Schengen.

Posibilitatea extinderii cooperării cu vecinii din Ucraina s-a deschis în 2004, prin finanțarea de către UE a programelor PHARE şi TACIS, care au continuat în perioada 2007-2013 prin programul cvadrilateral ENPI Ungaria-Slovacia-România-Ucraina. Deşi susținută financiar, cooperarea suferă din cauza numărului redus de treceri de frontieră la granița cu Ucraina. Vechile trasee europene pentru comerț Sud-Nord, care au făcut din Sighetul Marmației un puternic centru de comerț internațional în perioada antebelică, nu au fost refăcute (din cele 7 poduri peste Tisa care existau înainte de război, a mai rămas doar unul).

*În **concluzie**, cu toate că poziția geografică a regiunii este la intersecția axelor geografice europene Nord-Sud şi Est-Vest, aceasta nu a fost şi nu este încă valorificată corespunzător datorită faptului că regiunea se află încă în afara spațiului Schengen, precum şi datorită situării la periferia teritoriului UE, în vecinătatea blocului ex-sovietic.*

Provocarea pe termen mediu şi lung va fi valorificarea oportunităților strategice care vor apare în urma procesului de apropiere de UE a Moldovei, Ucrainei şi Georgiei.

2. Cadrul natural

Capitolul prezintă succint regiunea din punct de vedere al climei, rețelei hidrografice, resurselor solului şi subsolului, biodiversității.

Situată în zona de interferență a regiunilor biogeografice continentală, alpină şi panonică, Regiunea Nord-Vest deține o zestre naturală şi peisagistică de o mare frumusețe şi varietate.

Din punct de vedere al reliefului, suprafața este ocupată în proporție de 28% de munți, 30% de dealuri şi 42% de câmpii şi văi.

Regiunea beneficiază de un climat temperat continental cu veri călduroase, ierni friguroase, precipitații bogate, cu mici diferențe între zonele de munte, cele de câmpie şi deluroase. Temperaturile medii anuale sunt cuprinse între 3,8 şi 10,4^{o}C, repartiția precipitațiilor este inegală, cu cantități minime de circa 550 mm în zonele joase şi maxime de 1.500 mm în zona montană. Persistența stratului de zăpadă însumează 85 de zile în zonele joase şi 170 de zile în zona montană. Conform unui studiu comandat de DG Regio[2] regiunea noastră prezintă o **vulnerabilitate medie la efectele schimbărilor climatice**, cu o sensibilitate peste medie din cauza riscului de inundații peste media europeană, scăderii volumului de precipitații, şi creşterii numărului de zile cu o temperatură mai mare de 30 grade.

Rețeaua hidrografică a regiunii este dominată de bazinele hidrografice a râurilor Tisa, Someş, Crişuri, Crasna, Turu şi Barcău. Resursele de apă subterană exploatabilă în bazinul hidrografic Someş-Tisa sunt estimate la aproximativ 10 m^3/secundă, din care 6,8 m^3/secundă în bazinele hidrografice ale Someşului, şi Crasnei şi 3,2 m^3/secundă în bazinul hidrografic Tisa. Un rol aparte îl au izvoarele de apă minerală (Sângeorz, Anieş, Leghia, Someşeni, Bixad, etc.) şi apele termale (Acâş, Boghiş ş.a.). Apele din regiune sunt în general de calitate bună dar în continuă degradare (vezi capitolul 6 Mediu). Indexul de exploatare a apelor în regiune a fost în 2002 între 0,11 şi 0,20, mai mic decât media europeană.

Resursele solului şi ale subsolului se găsesc în cantități limitate, cele mai deficitare resurse fiind cele energetice (cărbune, petrol, gaze naturale). Resurse bine reprezentate sunt minereurile complexe şi auro-argentifere (zona Oaş-Gutâi-Țibleş-Rodna), bauxită (Munții Pădurea Craiului şi Bihorului), sare (Depresiunea Maramureşului, bordura Câmpiei Transilvaniei), zăcăminte notabile şi materiale de construcții: calcare comune, marmură (Viştea), caolin (Parva şi Aghireş), argile refractare (Şuncuiuş).

În ceea ce priveşte modul de utilizare al terenurilor, cele agricole acoperă peste 2 mil. de hectare (61,3% din suprafața totală a Regiunii Nord-Vest), iar fondul forestier este de 1,03 mil. de hectare (30,2% din total). Totodată există o suprafață de circa 50.000 de hectare de luciu de apă.

Tabel 1. Modul de utilizare a terenurilor în Regiunea Nord-Vest (km^2)

	Regiunea Nord-Vest	BH	BN	CJ	MM	SM	SJ
Suprafața totală, din care	34.159	7.544	5.355	6.674	6.304	4.418	3.864
- agricolă	20.923	4.993	2.989	4.246	3.112	3.175	2.408
- păduri	10.329	1.949	1.911	1.702	2.892	809	1.066
- ape	510	136	75	89	56	96	58

[2] Regional Challenges in the Perspective of 2020. Regional Disparities and Future Challenges (Directorate General for Regional Policy), May 2009

- alte suprafețe	2.398	466	380	637	244	339	332

Sursa: INS Tempo Online

Circa 5% din suprafața terenurilor agricole sunt irigate conform datelor Eurostat din 2005, mai puține decât media europeană.

Condițiile de sol şi climă, aşezarea geografică şi relieful teritoriului regiunii au favorizat apariția şi dezvoltarea unor habitate de o mare diversitate şi valoare, ceea ce a determinat declararea a numeroase arii naturale protejate de interes național de interes european şi mondial (vezi capitolul 6 Mediu). În regiune au fost identificate 65 de tipuri de habitate de interes comunitar. Flora sălbatică se caracterizează prin 27 de taxoni vegetali de interes comunitar şi au fost identificate 310 specii de animale de interes comunitar, dintre care 227 sunt specii de păsări, iar 83 sunt alte specii de animale. 22,04% din teritoriul regiunii este declarat sit Natura 2000, procent aproapiat de media europeană.

*În **concluzie**, din punct de vedere al resurselor şi al biodiversității, regiunea prezintă un potențial ce poate fi exploatat cu uşurință din punct de vedere economic şi turistic, respectând principiile protecției mediului şi ale dezvoltării sustenabile. Pe de altă parte, în zonele cu relief muntos unde densitatea rețelei rutiere este redusă, există areale "rupte" datorită unor bariere naturale, deşi funcțional se completează perfect cu zonele vecine, acest lucru ducând la întârzieri puternice de dezvoltare.*

Provocarea pe termen lung va fi păstrarea mediului natural şi scăderea vulnerabilității regiunii la efectele schimbărilor climatice. Rămâne o preocupare de asemenea valorificarea superioară a apelor minerale, termale şi sărate din regiune.

3. Structura sistemului de aşezări

Capitolul prezintă structura administrativă a Regiunii Nord-Vest pornind de la statistica unităţilor administrativ teritoriale, continuând cu prezentarea procesului de urbanizare şi o analiză detaliată a provocărilor actuale cu care se confruntă localităţile din regiune. Sunt prezentate, de asemenea, structurile asociative existente, astfel zonele metropolitane şi Grupurile de Acţiune Locală (GAL) funcţionale din regiune.

Regiunea Nord-Vest este o regiune rurală, unde procesul natural de urbanizare este practic stopat datorită fenomenului masiv de emigraţie. Multe oraşe (41,6%), dar şi comune (14,4%) nu îndeplinesc de facto cerinţele minime de funcţionare. Persistă diferenţe importante între mediul urban şi rural, oraşele neîndeplinind pe deplin rolul lor polarizator din punct de vedere al antrenării dezvoltării, pentru că nu promovează activităţi economice care să valorifice resursele locale din arealul rural din vecinătate.

Regiunea Nord-Vest este formată din şase judeţe: Bihor, Bistriţa-Năsăud, Cluj, Maramureş, Satu Mare şi Sălaj. În 2011, regiunea cuprindea 446 unităţi administrativ-teritoriale (nivel LAU-2 conform NUTS, respectiv Nivel 2 conform SIRUTA), din care 403 comune, 15 municipii şi 28 oraşe. Regiunea înregistrează un număr de 1911 localităţi, din care 1800 sunt sate şi 111 localităţi în componenţa municipiilor sau oraşelor. Cele mai multe oraşe şi municipii se găsesc în judeţul Maramureş, iar cele mai multe localităţi în judeţul Bihor.

Tabel 2. Numărul unităţilor administrativ-teritoriale, la nivelul anului 2011

	Municipii	Oraşe	Comune	UAT-uri*	Sate	Localităţi**
România	103	217	2861	3181	12957	13427
Nord-Vest	**15**	**28**	**403**	**446**	**1800**	**1911**
Bihor	4	6	91	101	430	458
Bistriţa-Năsăud	1	3	58	62	235	249
Cluj	5	1	75	81	420	434
Maramureş	2	11	63	76	214	247
Satu Mare	2	4	59	65	220	234
Sălaj	1	3	57	61	281	289

* UAT-uri = municipii + oraşe + comune, ** Localităţi = sate + localităţi în componenţa municipiilor/oraşelor

Sursa: INS Tempo Online

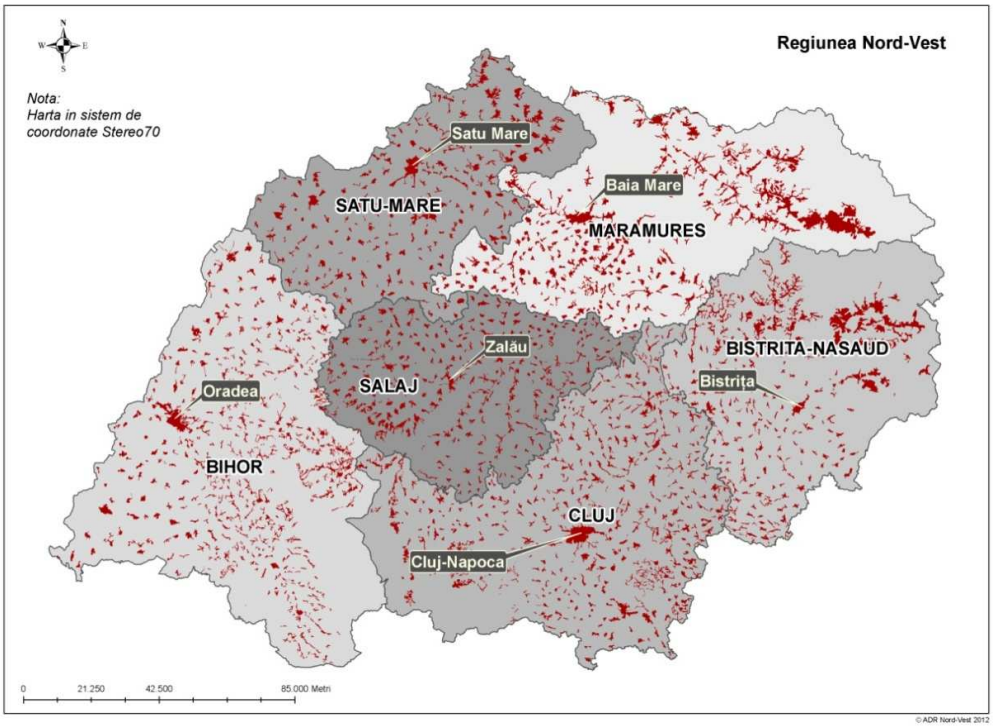

Figura 2. Județele Regiunii Nord-Vest, cu marcarea localităților

Dezvoltare urbană

Populația urbană din regiune a urmat o tendință de creştere până la sfârşitul secolului XX. După anul 1990, când multe persoane din mediul rural au profitat de eliminarea restricțiilor şi s-au stabilit în marile oraşe, a urmat un declin al centrelor urbane. Începând cu a doua jumătate a anului 1990, s-a înregistrat un exod al populației maghiare şi germanice din comunitățile etnice semnificative existente în regiune (mai ales din Satu Mare şi Bihor), urmat de o inversare a migrației rural-urban în a doua jumătate a anilor '90. Aceasta poate fi pusă pe seama restructurării activității fostelor întreprinderi de stat din centrele industriale urbane. Nu în ultimul rând, prăbuşirea ratei natalității a eliminat componenta de creştere naturală din majoritatea oraşelor. Toate aceste cauze au condus la scăderea populației oraşelor din Regiunea Nord-Vest cu peste 100.000 de persoane între 1992 şi 2002. Cea mai importantă scădere s-a produs însă în perioada 2002-2011, când populația urbană a regiunii a scăzut de la 1.406.399 la 1.366.950 de persoane (-39.449 persoane, cu 2,8%). Scăderea reală a fost însă mai mare, pentru că în acest interval 8 comune au intrat în categoria localităților urbane, acestea cumulând la Recensământul din 2011 o populație de 54.607 persoane. Fără aportul acestor noi oraşe, în condiții comparabile, scăderea ar fi fost de 94.056 de locuitori (-6,7%). Se poate vorbi aşadar despre un proces de dezurbanizare la nivel regional.

Tabel 3. Evoluția populației urbane din Regiunea Nord-Vest, între 1912-2011

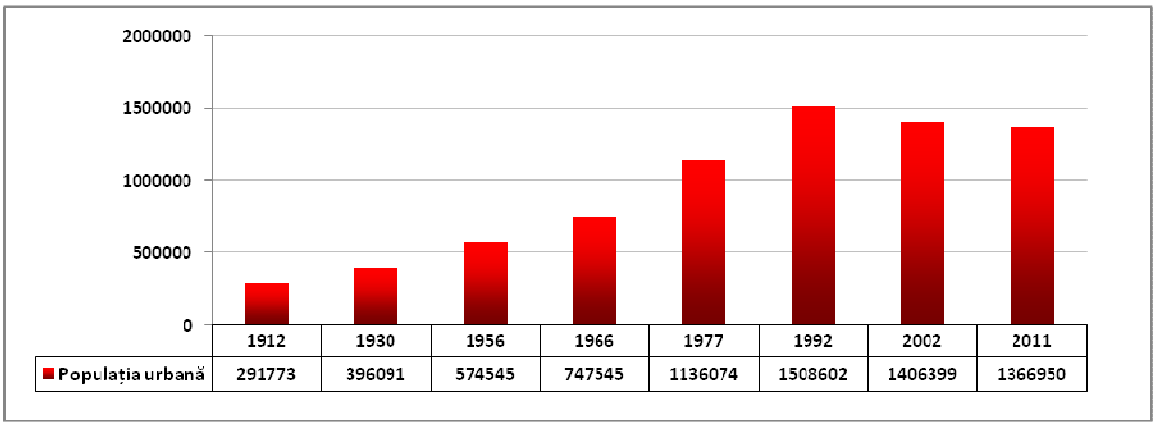

	1912	1930	1956	1966	1977	1992	2002	2011
Populația urbană	291773	396091	574545	747545	1136074	1508602	1406399	1366950

Sursa: INS – Recensăminte

Principala componentă care a condus la scăderea populației a fost migrația, cu precădere cea externă, sporul natural înregistrând valori pozitive în mediul urban, în cea mai mare parte a intervalului. De remarcat este şi manifestarea procesului de sub-urbanizare în jurul marilor centre urbane din regiune, precum Cluj-Napoca, Oradea, Baia Mare sau Satu Mare. În comunele din apropierea centrelor, se construiesc numeroase ansambluri rezidențiale, mulți locuitori ai acestor oraşe migrând către acestea.

Tabel 4. Gradul de urbanizare în Regiunea Nord-Vest la Recensămintele din perioada 1930-2011

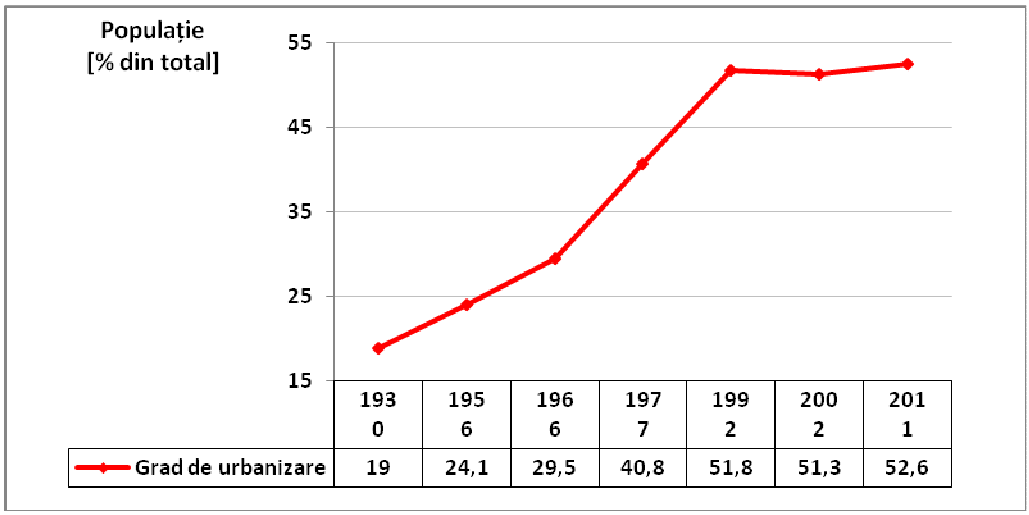

	1930	1956	1966	1977	1992	2002	2011
Grad de urbanizare	19	24,1	29,5	40,8	51,8	51,3	52,6

Sursa: INS – Recensăminte

În ceea ce priveşte gradul de urbanizare, acesta a rămas constant în ultimii 20 de ani. Astfel, din datele provizorii ale Recensământului din 2011, populația stabilă a Regiunii Nord-Vest locuia în mediul urban (52,6%), nivel uşor mai ridicat decât cel din 2002 (51,3%) şi valoarea înregistrată în 1992 (51,8%). Totuşi, comparația nu este una total relevantă, în condițiile în care între 1992 şi 2011 numărul de oraşe a crescut de la 35 la 43. La acelaşi Recensământ din 2011, ponderea populației urbane la nivel național era de 54,0%, iar la nivelul UE-27 este de circa 75% (depinde de metodologia aplicată). Prin urmare, se poate afirma că, în context european şi chiar național, regiunea este una puțin urbanizată.

OECD clasifică regiunile în trei categorii: preponderent-rurale, intermediare şi preponderent urbane[3]. Conform acestei metodologii, Regiunea Nord-Vest este alcătuită din 3 județe (regiuni corespondente nivelului NUTS 3) preponderent rurale (Maramureş, Bistrița-Năsăud şi Sălaj), o regiune preponderent rurală apropiată de oraş (Satu Mare) şi două regiuni intermediare apropiate de oraş (județele Cluj şi Bihor).

Tabel 5. Principalii indicatori ai urbanizării în 2011

	Număr de oraşe	Populație urbană (RGPL 2011)	Indice de urbanizare (%)	Mărimea medie a unui oraş
România	320	10.858.790	54,0	33.934
Nord-Vest	**43**	**1.366.950**	**52,6**	**31.790**
Bihor	10	283.042	49,2	28.304
Bistrița-Năsăud	4	104.970	36,7	26.243
Cluj	6	458.368	66,3	76.395
Maramureş	13	275.286	57,5	21.176
Satu Mare	6	157.025	45,6	26.171
Sălaj	4	88.259	39,3	22.065

Sursa: INS TEMPO Online

În ceea ce priveşte rețeaua de aşezări urbane şi gradul de urbanizare, există disparități importante între cele 6 județe care alcătuiesc Regiunea Nord-Vest. Cel mai mare număr de oraşe îl regăsim în Maramureş (13), iar cel mai mic în Bistrița-Năsăud şi Sălaj (câte 4).

În ceea ce priveşte clasificarea oraşelor pe categorii de mărime[4], se poate observa că, în prezent, predomină oraşele foarte mici (sub 10.000 de locuitori), în număr de 18 (41,6% din total), urmate de oraşele mici (10.000 – 19.999 de locuitori), care reprezintă circa un sfert din totalul oraşelor din Regiunea Nord-Vest. Aproape jumătate din oraşele Regiunii Nord-Vest nu îndeplinesc criteriul privind populația minimă, însă se află în legalitate pentru că toate au primit acest statut înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 100/2007, ulterior acestui an nefiind declarate noi oraşe. În cazul ipotetic al reevaluării statutului acestora, respectivele oraşe ar fi declasificate, iar numărul de aşezări urbane din regiune ar ajunge la doar 25. Evident, o soluție pentru evitarea acestei declasificări ar fi contopirea acestor oraşe cu comunele învecinate, soluție sugerată chiar de conținutul Legii nr. 100/2007.

[3] Această clasificare are la bază procentul populației care trăieşte în Unități Locale Rurale, definite ca unități administrative locale (LAU1 sau 2), cu o densitate a populației mai mică de 150 locuitori/km².

[4] O clasificare similară se foloseşte de către Institutul Național de Statistică în Anuarul Statistic al României, http://www.insse.ro/cms/files/Anuar%20statistic/02/02%20Populatie_ro.pdf, pg. 53, modificarea operată constând din contopirea primelor 3 categorii (sub 3000, 3000-4999 si 5000-9999) într-o singură categorie (sub 10.000 de locuitori), pentru că a nu fragmenta foarte mult clasificarea.

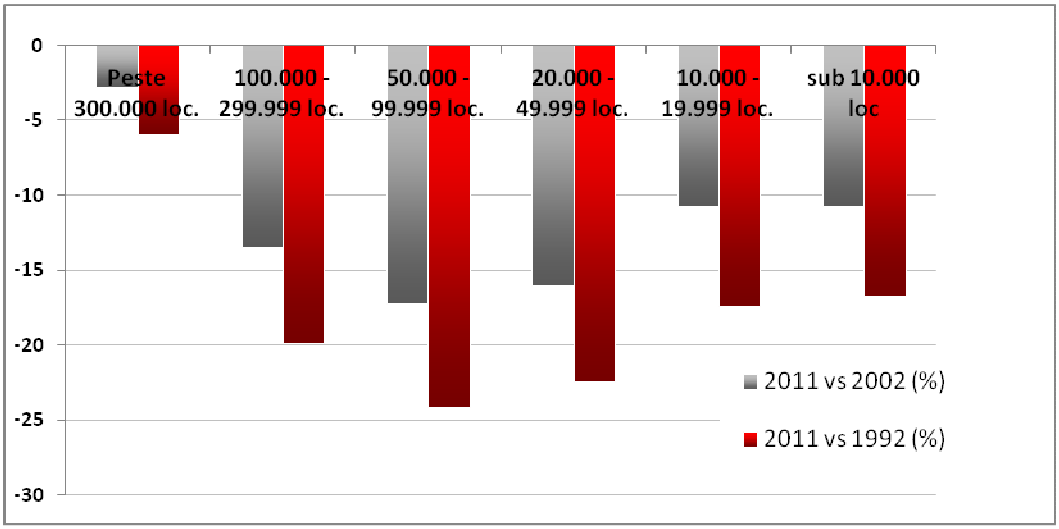

Figura 3. Dinamica populației urbane a Regiunii Nord-Vest, între 1992 şi 2011, pe clase de mărime ale oraşelor

Sursa: INS - Recensăminte

Evoluția populației a fost una diferită de la o localitate la alta şi de la o perioadă la alta. Privind totuşi pe grupe mari de oraşe, cele mai mari scăderi s-au înregistrat în oraşele de talie mijlocie (între 20.000 şi 100.000 de locuitori), iar cea mai mică reducere de populație s-a înregistrat la oraşele foarte mari (Cluj-Napoca) şi la oraşele mici (sub 20.000 de locuitori).

Principala cauză a declinului demografic a constituit-o migrația populației, cu precădere migrația externă. Cele mai mari scăderi, în perioada 1992-2011, au fost înregistrate de oraşele: Ştei (-37,3%), Vaşcău (-30,6%), Negreşti-Oaş (-28,7%), Câmpia Turzii (-24,2%), Satu Mare (-22,4%), Turda (-22%), Vişeu de Sus (-21,5%), Năsăud (-21,3%), Gherla (-20,4%), Carei (-19,9%), etc. Toate aceste localități urbane au avut, înainte de 1989, un profil preponderent industrial (sau chiar minier), fiind puternic afectate de restructurarea sau închiderea fostelor întreprinderi construite în perioada comunistă.

La polul opus, se regăsesc o serie de oraşe cu o evoluție mult mai stabilă a populației în perioada 1992-2011: Tăuții-Măgheruş (+5,1%), Borşa (-1,2%), Seini (-4,6%), Ulmeni (-4.9%), Cluj-Napoca (-5,9%), Livada (-6%), Baia Sprie (-6,8%), Săcuieni (-7%), etc. Cu excepția municipiului Cluj-Napoca, a cărui stabilitate demografică poate fi pusă pe seama statutului de mare centru urban (al doilea ca populație din România), celelalte oraşe au beneficiat de un spor natural ridicat (Borşa, Săcuieni, etc.) sau de proximitatea față de un mare centru urban, ceea ce a generat un fenomen de suburbanizare (Tăuții-Măgherăuş şi Baia Sprie, în vecinătatea municipiului Baia Mare; Livada lângă Satu Mare, etc.).

În urma aplicării modelului ”Reilly-Converse”[5], a rezultat că în Regiunea Nord-Vest există următoarele categorii de centre de polarizare şi fluxuri dominante:

- un oraş cu servicii complexe de importanță regională - Cluj-Napoca – care generează fluxuri dominante cu o serie de oraşe mari şi medii, din regiunile de dezvoltare Nord-Vest (Baia Mare, Zalău, Bistrița, Dej, Gherla, Turda), Centru (Târgu Mureş) şi Vest (Deva şi Hunedoara). Aria de polarizare a municipiului Cluj-Napoca este una regională şi cuprinde teritorii extinse din județele: Cluj, Sălaj, Maramureş, Bistrița-Năsăud, Mureş, Alba, Hunedoara;

[5] Modelul ia în calcul mai multe criterii de ierarhizare a centrelor urbane, precum: numărul de locuitori, poziția în rețeaua de aşezări, gama de servicii disponibile în respectivul centru, distanța, etc.) permite observarea principalelor fluxuri de interacțiune spațială care au loc la nivelul regiunii Nord-Vest

- un oraş cu servicii complexe de importanță sub-regională – Oradea – legat prin fluxuri importante de 4 oraşe mari şi mijlocii, două din Regiunea Nord-Vest (Satu Mare şi Zalău), iar celelalte din regiunea Vest (Arad şi Timişoara, ultimul cu statut de centru regional, ca şi Cluj-Napoca). Aria de polarizare a municipiului Oradea cuprinde județul Bihor, partea de nord a județului Arad, partea de sud a județului Satu Mare şi partea de vest a Sălajului;

- 2 oraşe cu servicii mixte, de importanță sub-regională – Baia Mare şi Satu Mare. Baia Mare este legat printr-un flux dominant de Cluj-Napoca, Satu Mare este interconectat cu Oradea. Ambele oraşe au o arie de polarizare relativ extinsă. Astfel, municipiul Baia Mare polarizează, prin sinapse locale, întreaga suprafață a județului Maramureş, partea de est a județului Satu Mare şi nordul județului Sălaj. Municipiul Satu Mare are o arie de polarizare ce se restrânge la suprafața județului cu acelaşi nume.

- 4 oraşe, cu servicii mixte, de importanță județeană – Bistrița, Zalău, Turda şi Sighetu-Marmației. Municipiile Bistrița, Zalău şi Turda sunt legate de centru regional de la nivel superior – Cluj-Napoca, în timp ce Sighetu-Marmației cu polul sub-regional Baia Mare. Ariile de polarizare ale acestor centre urbane sunt mai puțin extinse, rezumându-se la teritoriul județului din care fac parte. Singura excepție notabilă este municipiul Turda, a cărei poziționare geografică face ca influența sa să fie dominantă în nordul județului Alba şi în vestul județului Mureş.

În cazul regiunii Nord-Vest, zonele private de existența unor centre polarizatoare urbane şi în profund declin socio-demografic sunt: sudul şi estul județului Bistrița-Năsăud; partea de sud a județului Satu Mare; zona montană a județului Cluj, partea de nord şi de est a acestuia; partea de sud a județului Bihor; partea de sud, sud-est a județului Sălaj, etc.

În conformitate cu prevederile legii nr. 350/2001 – P.A.T.N., localitățile din România sunt ierarhizate pe 5 ranguri, după cum urmează: 0. capitală, 1. municipii reşedință de județ, 2. municipii, 3. oraşe, 4. sate reşedință de comună şi 5. sate componente ale comunelor şi sate aparținând municipiilor sau oraşelor. La finele anului 2011, în comparație cu anul de referință 1999 considerat de P.A.T.N., în rețeaua de aşezări de la nivel național şi regional, au intervenit mai multe modificări, prezentate în tabelul următor.

Tabel 6. Rețeaua de aşezări din România şi din Regiunea Nord-Vest, 2011 vs. 1999

Statutul localității	Numărul de localități – România (1999)	Numărul de localități – România (2011)	Numărul de localități – Regiunea Nord-Vest (1999)	Numărul de localități – Regiunea Nord-Vest (2011)
Municipii	84	103	11	15
Oraşe	179	217	24	28
Comune	2688	2861	386	403
Sate	13094	12957	1823	1800

Sursa: INS TEMPO Online

Majoritatea municipiilor şi oraşelor nu îndeplinesc unele criterii minimale pentru categoria în care sunt încadrate, necesită investiții urgente în dezvoltarea infrastructurii lor urbane, în îmbunătățirea accesibilității, a serviciilor sociale şi în sprijinirea mediului de afaceri.

În regiune sunt 12 localități care depăşesc norma europeană privind spațiile verzi în mediul urban de 26 mp/loc, iar un număr de 14 localități au mai puțin de 10 mp de spațiu verde pe cap de locuitor. Din cele 43 de oraşe ale regiunii Nord-Vest, doar 3 depăşesc suprafața de 52 mp/loc. recomandată de Organizația Mondială a Sănătății.

Structuri asociative ale localităților urbane din Regiunea Nord-Vest

Zona Metropolitană Cluj-Napoca

Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Zona Metropolitană Cluj a fost înființată oficial în decembrie 2008. Cele 18 localități componente ale Zonei Metropolitane Cluj-Napoca, acoperă o suprafață de peste 1.625 de hectare (22,8% din suprafața totală a județului Cluj) şi numără peste 418.153 de locuitori (60,5% din populația județului la recensământul din 2011). Se remarcă, astfel, că densitatea populației la nivelul zonei metropolitane este de peste 272 de locuitori/km², iar în restul județului de doar 52 locuitori/km², ceea ce confirmă polarizarea semnificativă pe care o manifestă municipiul Cluj-Napoca asupra teritoriului județean. Mai mult, în perioada 2002-2011, populația Zonei Metropolitane Cluj-Napoca a crescut cu 25.034 de persoane (+6,4%), în timp ce în restul județului Cluj a scăzut cu 36.683 de persoane (-11,8%), prin urmare tendința de concentrare a populației în zona metropolitană este tot mai accentuată.

Zona Metropolitană Oradea

Zona Metropolitană Oradea s-a constituit în mai 2005, cuprinde 12 unități administrativ-teritoriale, care acoperă o suprafață de peste 753 km² (10% din suprafața totală a județului Bihor) şi o populație de circa 245.537 de locuitori (42,7% din cea a județului). Prin urmare, densitatea medie a populației în Zona Metropolitană Oradea este de 326 locuitori/km², în timp ce în restul județului Bihor este de doar 47 locuitori/km². În perioada 2002-2011, populația Zonei Metropolitane Oradea a scăzut cu 6.060 de persoane (-2,4%), iar în restul județului Bihor, scăderea a fost de 18.764 de persoane (-5,4%). Prin urmare, se remarcă o concentrare a populației din Bihor în jurul municipiului Oradea, însă fenomenul este unul mult mai lent şi de mai mică amploare ca în cazul municipiului Cluj-Napoca.

Zona Metropolitană Baia Mare

Asociația Zona Metropolitană Baia Mare a fost constituită în 2006 şi este formată din municipiul Baia Mare, 5 oraşe şi 12 comune din aria limitrofă a municipiului, care au semnat o convenție de asociere privind dezvoltarea durabilă a zonei. Cele 18 unități administrativ-teritoriale componente ale Zonei Metropolitane Baia Mare se întind pe o suprafață de peste 1.388 de km² (22% din suprafața totală a județului Maramureş) şi înregistrează 213.375 de locuitori (44,6% din populația județului). Densitatea populației este de 153,7 locuitori/km² în teritoriul Zonei Metropolitane Baia Mare, respectiv de 52,6 locuitori/km² în restul județului Maramureş. În perioada 2002-2011, populația Zonei Metropolitane Baia Mare a scăzut cu 16.526 de persoane (-7,2%), în timp ce în restul județului Maramureş scăderea a fost de 14.925 de persoane (-5,3%). Prin urmare, în acest caz, nu se poate vorbi de o tendință de concentrare a populației în zona periurbană a municipiului Baia Mare, ci, din contră, de o tendință de deconcentrare.

Zona Metropolitană Satu Mare

Asociația Zona Metropolitană Satu Mare s-a constituit în 26.04.2013 şi are în componență 30 de UAT-uri (dintre care 2 municipii, 3 oraşe şi 25 de comune), însumând o populație totală de 229.820 de locuitori (66,7% din populația totală a județului Satu Mare), respectiv o suprafață totală de 2.231,6 km², rezultând o densitate medie a populației de 103 locuitori/km². În perioada 2002-2011, populația stabilă a Zonei Metropolitane Satu Mare a scăzut cu 17.119 de locuitori (-7%), în timp ce populația celorlalte zone din județ a scăzut cu doar 5.802 de persoane (4,5%), fiind şi în cazul acestui județ vorba despre un fenomen de deconcentrare a populației din jurul municipiului reşedință de județ.

Per ansamblu, cele 4 zone metropolitane din regiune găzduiesc 1.106.885 de locuitori, ceea ce reprezintă 42,6% din populația stabilă a regiunii Nord-Vest, la recensământul din 2011. La nivelul celorlalte centre urbane importante din Regiunea Nord-Vest nu există demersuri notabile privind crearea unor structuri asociative cu localitățile aflate în periurbanul lor, în pofida existenței unor discuții prealabile mai vechi. Unul dintre obstacolele în calea asocierii este chiar lipsa unor documentații de amenajare a teritoriului (PATZ) care să delimiteze aceste areale.

Grupurile de acțiune locală din regiunea Nord-Vest

În perioada 2007-2013 s-au constituit 27 de Grupuri de Acțiune Locală (GAL) în regiune, care reprezintă parteneriate între autoritățile locale, sectoarele private şi civile. Rolul lor a fost acela de a pregăti şi implementa strategiile de dezvoltare locală în cadrul Axei LEADER din PNDR 2007-2013.

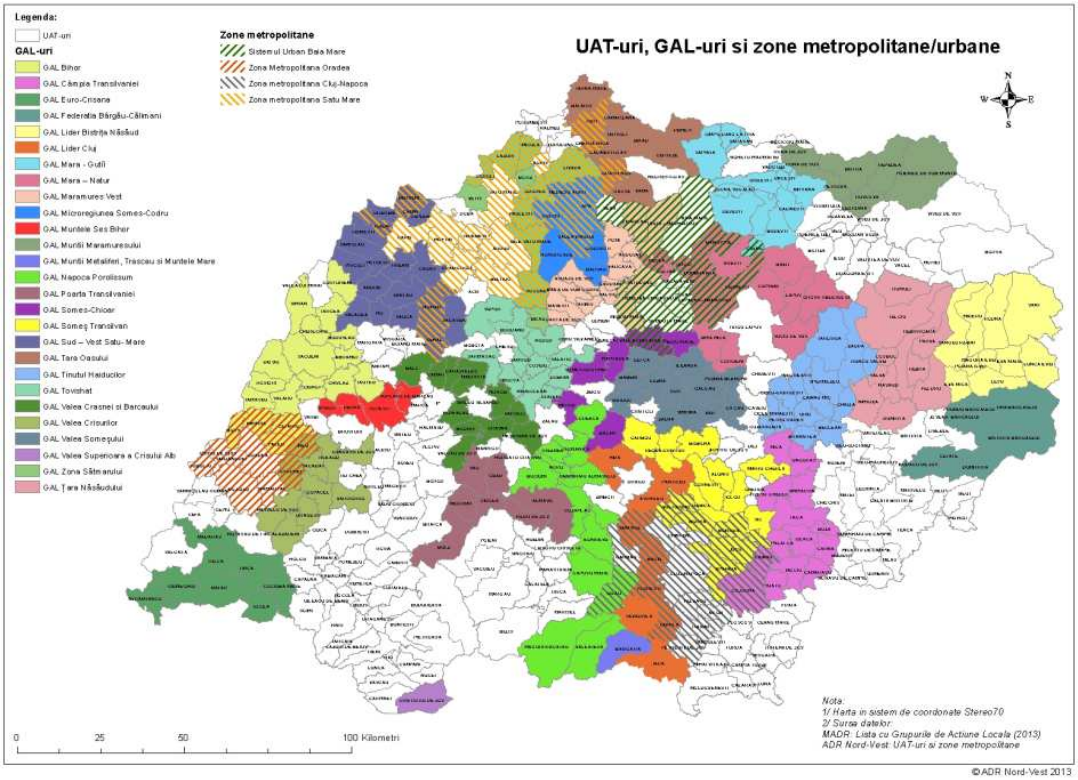

Figura 4. Structurile asociative existente în Regiunea Nord-Vest

Sursa: ADR Nord-Vest

Spațiul rural – localitățile rurale din Regiunea Nord-Vest

Mediul rural din Regiunea Nord-Vest este format din 403 comune. Din totalul de 1800 sate, din punct de vedere administrativ 48 de sate aparțin de municipii şi oraşe (făcând astfel parte din mediul urban, nu sunt eligibile pentru fondurile de dezvoltare rurală). Teritoriul acoperit de localitățile rurale din regiune este 29.285,93 km^2, reprezentând 85,73% din suprafața totală. Comunele din regiune sunt de mărime variată, populația medie fiind 3.060 locuitori. Cea mai mare comună este Floreşti (județul Cluj) cu 22.813 locuitori, populația acestei comune crescând cu 305% în perioada 2002-2011. A doua ca mărime este comuna Apahida (județul Cluj) cu 10685 locuitori, urmată de Poienile de sub Munte (județul Maramureş) cu 10.073 locuitori.

Conform datelor de la recensământul din 2011, un număr de 58 comune (14,4%) au sub 1.500 locuitori (limita impusă de Legea nr. 351/2001), dintre care cinci au mai puțin de 1.000 locuitori: Ploscoş (702 locuitori) şi Valea Ierii (888 locuitori) din județul Cluj, Zalha (864 locuitori) şi Treznea (947 locuitori) din Sălaj şi Poienile Izei (940 locuitori) din Maramureş. Se poate observa că aceste comune sunt situate, cu câteva excepții, la granițele administrative județene în spațiul interjudețean. În cazul comunelor mici şi foarte mici se ridică problema eficienței şi a sustenabilității funcționării instituțiilor publice de la nivel de UAT. Unele comune cu mai puțin de 1.500 locuitori sunt învecinate, în cazul acestora ar putea fi studiată oportunitatea unificării lor.

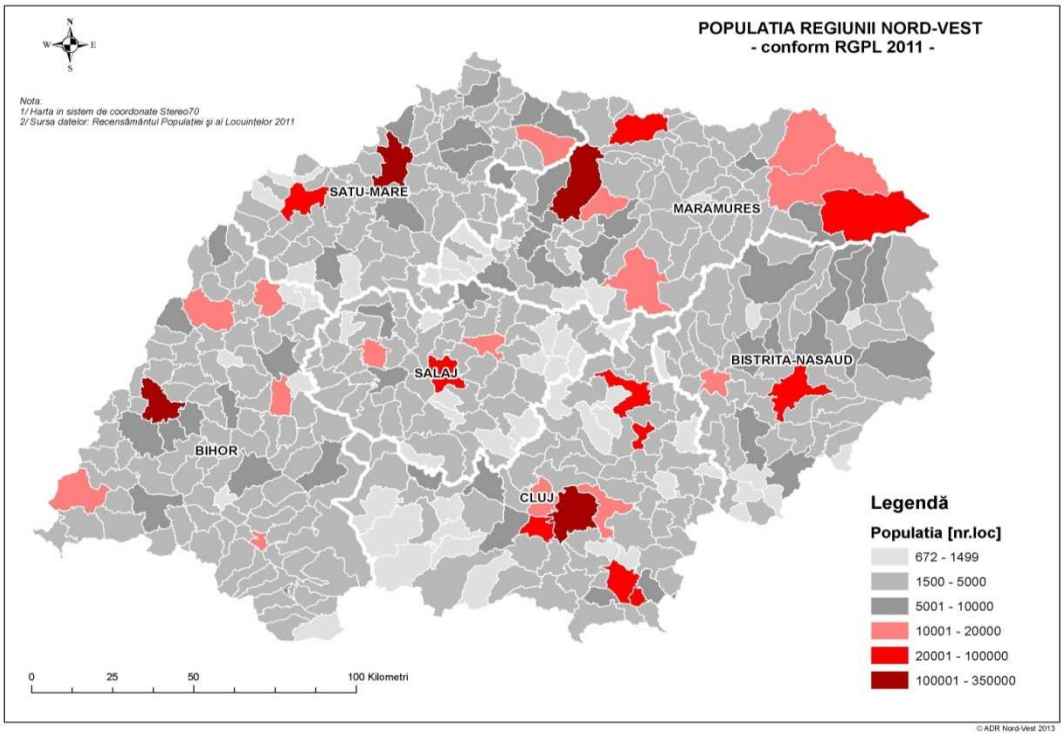

Figura 5. Populația UAT-urilor din Regiunea Nord-Vest conform RGPL 2011

Sursă: prelucrare bazată pe date RGPL 2011

Regiunea Nord-Vest poate fi împărțită în mai multe zone funcționale din punct de vedere al agriculturii:

1. Zona de Vest (Câmpia de Vest): județele Bihor, Satu Mare şi Sălaj se remarcă o pondere mare de teren arabil, favorabil dezvoltării sectorului vegetal, combinat cu creşterea animalelor cu metode intensive.
2. Zona de Nord-Est (Carpații Orientali): județele Bistrița-Năsăud şi Maramureş se evidențiază printr-o pondere mare a păşunilor şi fânațelor, favorabil creşterii animalelor cu metode extensive.
3. Zona de Sud-Est (Depresiunea Transilvaniei): județele Bistrița-Năsăud, Cluj şi Sălaj deține o pondere mare de teren arabil şi de păşune, favorabil dezvoltării sectorului vegetal, combinat cu creşterea animalelor (metode intensive şi extensive).
4. Zona Munților Apuseni: județele Bihor, Cluj şi Sălaj se evidențiază de asemenea printr-o pondere mare a păşunilor şi fânațelor, favorabil creşterii animalelor cu metode extensive.

Se observă o mare diversitate (comparativ cu alte regiuni) şi nu există o omogenitate funcțională a spațiului rural. Totuşi se poate constata că dezvoltarea zootehniei ar putea constitui oportunitatea către care pot converge toate zonele regiunii constituind probabil cea mai bună posibilitate de valorificare a resurselor agricole la nivelul întregii regiuni.

În acelaşi timp, cu câteva excepții (zone rurale din jurul unor oraşe mari) se poate observa că în general oraşele din regiune nu sunt conectate funcțional cu spațiul rural pe care îl polarizează. Mai mult, în oraşele mici (care erau toate monoindustriale la începutul anilor 2000), activitățile economice dezvoltate în urma procesului de restructurare industrială nu se bazează pe valorificarea resurselor locale (agricole sau neagricole) şi sunt mai degrabă rezultatul unor investiții datorate fie faptului că regiunea este parte a unei țări membre a UE fie altor factori cum ar fi costurile scăzute ale investiției, avantajele fiscale ale investitorilor etc.

În acelaşi timp posibila relocare sau reducerea activităților economice dezvoltate în ultimii ani în oraşe mici şi chiar comune (activități industriale autorizate în mod haotic în lipsa unor reglementări stricte) ar putea crea probleme sociale similare cu cele prin care multe dintre oraşe şi comune au mai trecut la începutul anilor 2000. Majoritatea localităților erau monoindustriale fiind specializate în industrii precum industria minieră sau a confecțiilor, trecând printr-un fenomen de reducere sau încetare a activității. Se poate remarca că noua rețea a zonelor monoindustriale nu se suprapune cu fostele zone monoindustriale (zone în declin industrial) semn că aceste zone nu şi-au revenit după procesul dur de restructurare industrială, când industria confecțiilor a luat locul industriei miniere în primii ani după 2000.

Se poate observa că s-a conturat o nouă rețea de oraşe şi comune monoindustriale dintre care însă unele au o legătură cu resursele specifice zonei, valorificându-le. Astfel se pot observa multe localități ,,specializate" în industria lemnului şi mobilă, de asemenea în industria echipamentelor sau alimentară, precum şi în îmbrăcăminte-încălțăminte. Au mai apărut localități monoindustriale dependente de industria componentelor auto (a se vedea harta de mai jos), industria componentelor electrice, producția de mase plastice. Industria materialelor de construcții este încă timid reprezentată. Din păcate, caracteristica generală a acestor investiții vizează utilizarea într-o proporție nesemnificativă a resurselor locale sau naționale (cu excepția resursei umane).

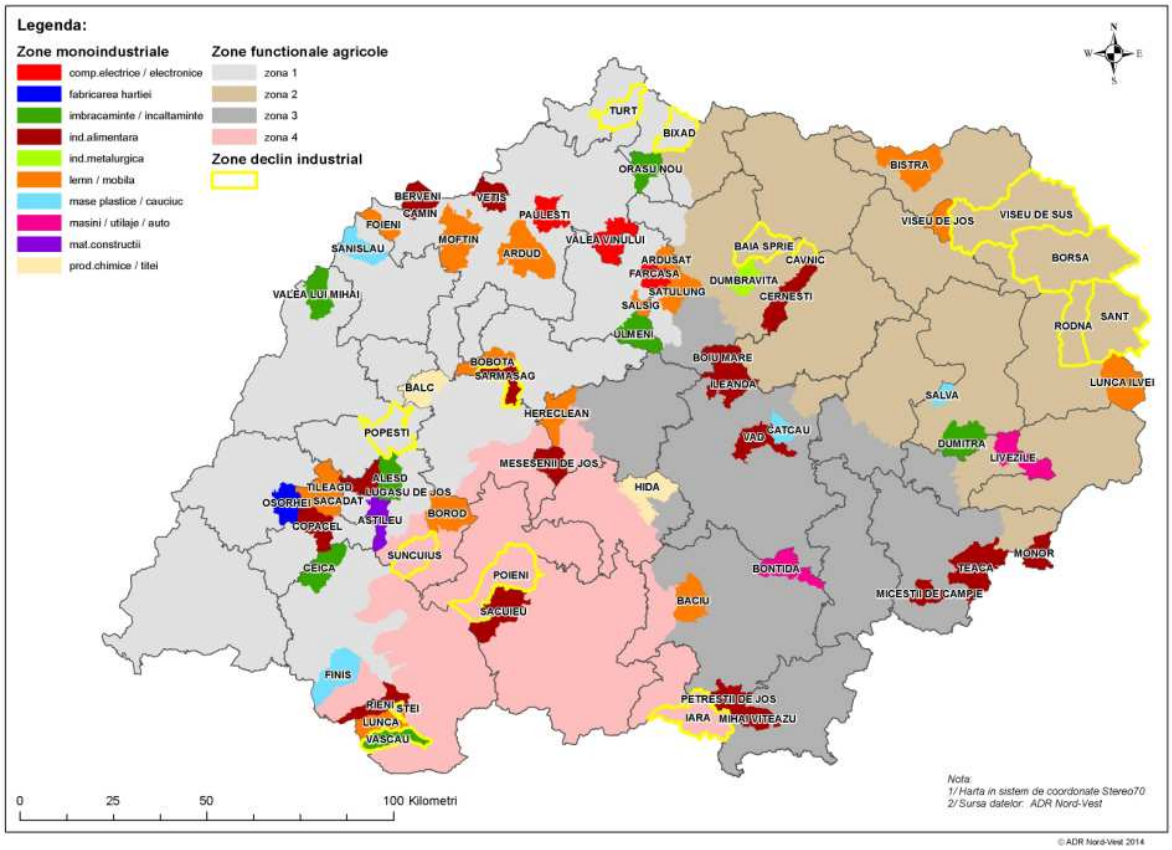

Figura 6. Zone funcționale agricole şi zone monoindustriale în Regiunea Nord-Vest

Sursa: date prelucrate ADR Nord-Vest

*În **concluzie**, se poate afirma că, deşi dispune de centre urbane importante precum Cluj-Napoca, Oradea, Baia Mare, Satu-Mare, Bistrița, Zalău, cu rol polarizator, regiunea are încă un profil preponderent rural, în condițiile în care mediul rural acoperă peste 85% din suprafață şi găzduieşte peste 48% dintre locuitori. Dacă oraşele mari au funcții urbane bine conturate şi au atras în zonele lor metropolitane şi periurbane o dezvoltare demografică, imobiliară şi economică accentuată, chiar şi în lipsa unei planificări teritoriale riguroase, oraşele mici şi mijlocii au dificultăți în a asigura locuitorilor o infrastructură şi servicii specifice unei localități urbane, majoritatea lor înregistrează un puternic declin demografic, economic şi social, funcțiile lor fiind tot mai restrânse. Mai mult, activitățile economice care s-au dezvoltat în oraşele mici nu sunt de natură să sprijine specializarea funcțională a teritoriului şi valorificarea mai bună a resurselor locale.*

Între provocările perioadei 2014-2020 se regăsesc întărirea legăturii urban-rural, realizarea investițiilor minime necesare în localitățile urbane pentru a avea capabilitatea de a oferi locuitorilor servicii sociale adecvate dar şi oportunități de ocupare a forței de muncă şi dezvoltare astfel încât fenomenul migrator să fie stopat, iar sporul natural al populației să crească. În mediul rural provocările sunt legate de eficientizarea rețelei de localități şi raționalizarea rețelelor de servicii (transporturi, sănătate, educație, etc.) având în vedere disparitățile teritoriale. De asemenea, trebuie avute în vedere dezvoltarea zootehniei, precum şi valorificarea superioară a resurselor locale ca premize ale specializării funcționale a regiunii.

4. Structura socio-demografică a populației

În acest capitol se prezintă structura socio-demografică a populației regiunii, pe baza datelor finale de la Recensământul din 2011, a datelor statistice INS şi Eurostat. Informația este grupată teritorial (regional, şi pe județe, în comparație cu nivelul național şi alte regiuni), fiind structurată pe mai multe subcapitole, după cum urmează:

- *„Evoluția populației şi potențialul demografic" este prezentată pe baza unor indicatori ca: număr locuitori (total, respectiv structura pe medii, sexe, etnii şi grupe de vârstă), densitatea populației, raportul de dependență, durata medie de viață, rata natalității, mortalității (totale şi infantile) şi a sporului natural, respectiv soldul schimbărilor de domiciliu;*
- *„Sănătatea" prezintă situația serviciilor în domeniul medical în profil teritorial precum şi folosind indicatori statistici ca: efectiv personal medical (pe categorii de personal şi pe medii de rezidență, valori absolute şi raportat la populație);*
- *„Educația" prezintă evoluția populației şcolare pe nivele de educație, punând accent pe aspectele cele mai relevante din perspectiva țintelor UE 2020 şi anume gradul de cuprindere a populației în sistemul de învățământ obligatoriu, rata părăsirii timpurii a şcolii şi numărul de studenți şi absolvenți de învățământ superior. În acelaşi capitol se analizează şi evoluția personalului didactic (număr şi raport elevi/cadru didactic) pe nivele de educație, sexe şi medii.*
- *„Resursele de muncă şi formarea profesională" abordează subiecte foarte vaste, care sunt tratate din perspectiva aspectelor prin care regiunea se diferențiază şi care pot fi privite ca oportunități sau provocări din perspectiva dezvoltării regionale.*
- *„Sărăcia şi incluziunea socială", cu subiecte de importanță majoră pe agenda UE, îmbină informații din surse oficiale (INS şi Eurostat) şi din studii de specialitate. Pe lângă indicatorii statistici relevanți (ponderea populației totale aflate în risc de sărăcie şi excluziune socială, ponderea populației aflată în situație de sărăcie materială severă, ponderea persoanelor care trăiesc în gospodării cu intensitate a muncii foarte scăzută, rata sărăciei severe) se prezintă şi situația celor mai expuse categorii la riscul de sărăcie şi excluziune socială.*
- *„Incluziunea romilor" este tratată din punct de vedere al celor mai relevante aspecte la nivel regional legate de cea mai vulnerabilă comunitate din Uniunea Europeană.*

Din punct de vedere demografic, Regiunea Nord-Vest se prezintă similar cu celelalte regiuni ale României. Totuşi, rămâne una dintre cele 3 regiuni cu migrație netă pozitivă din țară. Nici din punct de vedere al accesului la educație, sănătate, piața muncii nu se înregistrează diferențe notabile față de media națională. Veniturile salariale rămân foarte mici (Regiunea Nord-Vest se află pe penultimul loc din România în privința nivelului de salarizare). Îngrijorătoare rămâne evoluția natalității corelată cu tendințele de emigrare care rămân practic la un nivel constant. Ponderea romilor în totalul populației regiunii a crescut la 4,55%, Regiunea Nord-Vest fiind a doua ca pondere a populației rome din România.

Evoluția populației şi potențialul demografic

Populația Regiunii Nord-Vest este, conform datelor finale de la Recensământul din 2011, de 2.600.132 de locuitori, situându-se pe locul 3 între regiunile României (după Nord-Est şi Sud-Muntenia). Procentual, populația regiunii reprezenta 12,92% din populația României (20.121.641 de locuitori). Peste 25% din populația regiunii se regăseşte în județul Cluj, în

timp ce în judeţul Sălaj se înregistrează sub 9% din total. Conform datelor finale, judeţul Cluj se situează pe locul 4 la nivel naţional, cu o populaţie de 691.106 locuitori, după Municipiul Bucureşti (1.883.425), judeţul Iaşi (772.348) şi judeţul Prahova (cu 762.886 de locuitori).

Datele finale ale Recensământului din 2011 indică o scădere în timp a populaţiei la nivel regional, cifrele din 2011 indicând un total de 94,9% din populaţia declarată la recensământul anului 2002. Procentual, cea mai drastică scădere se înregistrează în judeţul Sălaj, de 9,5%, în timp ce în judeţul Cluj populaţia a scăzut cu doar 1,7%.

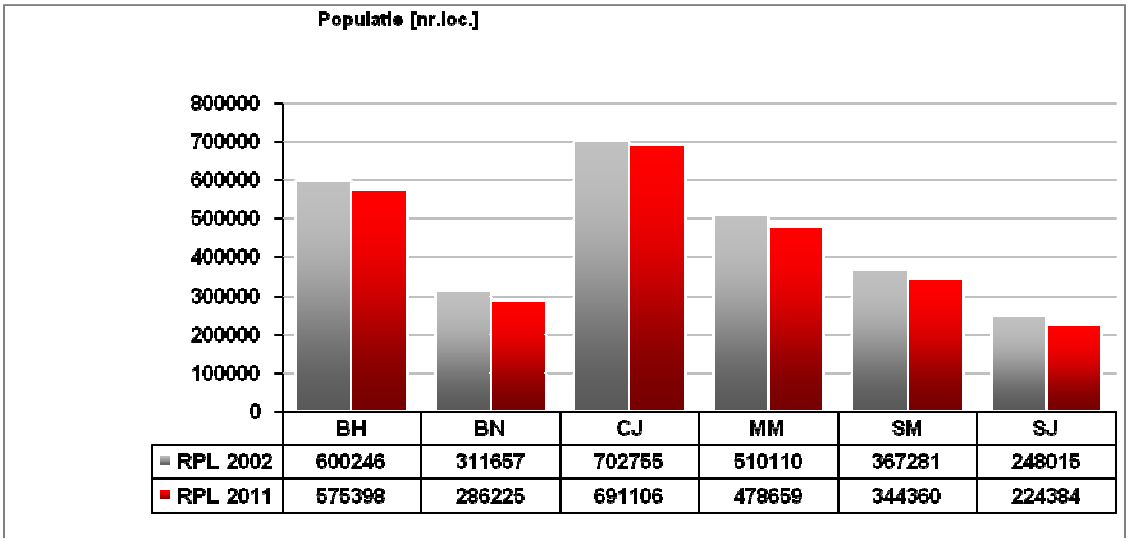

	BH	BN	CJ	MM	SM	SJ
RPL 2002	600246	311657	702755	510110	367281	248015
RPL 2011	575398	286225	691106	479659	344360	224384

Figura 7. Evoluţia populaţiei conform recensămintelor din 2002 şi 2011

Sursa: INS - Recensăminte

Densitatea populaţiei la nivel regional în 2011 era de 76,1 loc/km^2, judeţul cu cea mai mică densitate fiind Bistriţa-Năsăud (53,5 loc/km^2), în timp ce densitatea cea mai mare se înregistra în judeţul Cluj (103,6 loc/km^2). Raportat la nivel naţional (84,4 loc/km^2), Regiunea Nord-Vest este o regiune mai slab populată datorită morfologiei puţin favorabile aşezărilor omeneşti în unele zone muntoase ale regiunii. Cea mai slab populată comună este Valea Ierii (judeţul Cluj), cu 6,11 loc/km^2, în timp ce municipiul Oradea are cea mai ridicată densitate a populaţiei, de 1.170,73 loc/km^2. Pe medii de rezidenţă, densitatea medie a populaţiei în mediul rural este de 50,9 loc/km^2, iar în mediul urban de 353,2 loc/km^2. Judeţul Cluj prezintă cea mai mare densitate în mediul urban, în timp ce judeţul Maramureş are cea mai mare densitate în mediul rural.

Structura populaţiei pe sexe, la nivelul anului 2011, indică o populaţie feminină în procent de 51,40% din totalul regional, similar cu procentul naţional, în concordanţă şi cu ponderea uşor mai crescută a femeilor în totalul populaţiei de la nivelul Uniunii Europene. Judeţul cu cel mai ridicat procent de femei este Cluj (51,88%), judeţul cu cel mai mic procent este Bistriţa-Năsăud (50,52%), în toate judeţele populaţia de sex feminin depăşind numeric populaţia de sex masculin. Populaţia urbană la nivel regional este preponderent feminină (52,19%), la fel şi în mediul rural (50,52%), situaţie întâlnită în toate cele 6 judeţe ale regiunii.

Structura populaţiei pe medii de rezidenţă, la nivelul anului 2011 (datele finale ale recensământului), înregistrează 1.366.950 locuitori în mediul urban (52,6% din populaţia regiunii), sub rata naţională de 54%. În mediul rural se regăsesc 1.233.182 de locuitori (47,4% din populaţia regiunii), peste rata naţională de 46%. Judeţul Cluj este de departe cel mai urbanizat (cu 66,3% din populaţie trăind în mediul urban), iar gradul cel mai redus de urbanizare se înregistrează în judeţul Bistriţa-Năsăud (36,7%). În ceea ce priveşte dinamica

populației pe medii de rezidență, în perioada 2002-2011 se observă o creştere a ponderii populației din mediul urban la nivelul întregii regiuni, de la 51,3% la 52,6%. Tendința este evidentă în județul Maramureş (unde un număr de 5 comune au fost declarate oraşe în acest interval), în timp ce restul județelor au înregistrat scăderi ale populației urbane în perioada studiată.

Distribuția populației după etnie arată că ponderea populației de etnie română este majoritară în toate județele, fiind de 74,9% din totalul regiunii. Față de recensământul din 2002, ponderea etnicilor români a rămas neschimbată (75,0%). Populația de etnie maghiară se ridică la 18,3% la nivel regional, în scădere față de ponderea de 19,3% din 2002, si deține ponderi ridicate în județele Satu Mare (34,7%), Bihor (25,3%) şi Sălaj (23,3%). Procentul locuitorilor de etnie romă din regiune este uşor mai ridicat față de media națională (3,1%), ajungând la 4,6% din totalul regional. Romii se întâlnesc într-o proporție relativ mai mare în județele Sălaj (7,0%), Bihor (6,3%) şi Satu Mare (5,4%). Față de recensământul din 2002, ponderea populației de etnie romă a crescut cu 1,1 puncte procentuale, creşterea fiind mai pronunțată în județele Sălaj (cu 1,9 puncte procentuale), Satu Mare (1,7 puncte procentuale) şi Bihor (1,3 puncte procentuale). Persoanele de etnie germană din regiune reprezintă 0,3% din populația regiunii (în scădere față de procentul de 0,4% din 2002) şi se regăsesc într-o proporție relativ mai mare în județul Satu Mare (5.006 persoane). De asemenea, există o comunitate importantă de ucraineni (1,3% din total populație, procent identic cu cel din 2002), concentrată în județul Maramureş (30.786 de persoane).

Structura populației pe grupe de vârstă, la nivelul anului 2011 (recensământ), indică faptul că populația cu vârsta cuprinsă între 15 şi 59 de ani reprezentă segmentul majoritar în regiune, procentual reprezentând 62,8% din total, puțin peste media națională de 61,8%. Procentul tinerilor, cei cu vârste cuprinse între 0 şi 14 ani, este de 16,1%, mai ridicat în mediul rural, unde se atinge 17,8%. Procentul vârstnicilor, cei peste 60 de ani, este de 21,1%, mai ridicat în mediul rural, unde se atinge 24,2%. Procentul vârstnicilor la nivel regional se situează cu peste un procent sub media națională (22,3%).

Este de remarcat că județul Sălaj are procentul cel mai redus de populație activă (59,3%), având cel mai mare procent de vârstnici raportat la populația județului (23,7%). La polul opus se situează județul Cluj, unde este procentul cel mai ridicat de populație activă (64,7%), în timp ce cel mai mic procent de vârstnici raportat la populația județului (19,3%) se înregistrează în Județul Satu Mare, care are şi cea mai redusă speranță de viață a populației din țară. Județul Bistrița-Năsăud are cel mai ridicat procent de populație sub 15 ani (18,3%), ceea ce era de aşteptat, având în vedere rata pozitivă a sporului natural în acest județ.

În intervalul 2002-2011, la nivel regional, se remarcă creşterea procentuală constantă a vârstnicilor (60 ani şi peste), de la 18,3% la 21,1%, tendință care se înregistrează şi la nivelul tuturor județelor. Pe medii, tendința se menține atât în mediul rural, cât şi în cel urban. Pe acelaşi interval temporal, se remarcă scăderea procentului de tineri (0-14 ani) de la 18,1% în 2002, la 16,1% în 2011. Tendința se înregistrează şi la nivelul județelor, pe medii scăderea ponderii tinerilor fiind mai accentuată în mediul rural.

La nivel regional, raportul de dependență demografică[6] este de 59,2% şi se situează sub media națională (61,7%). Distribuția la nivel județean indică un raport maxim în județul Sălaj (68,6%), respectiv minim în județul Cluj (54,7%). Separat, raportul de dependență al tinerilor

[6] Raportul general de dependență a populației de până la 14 ani inclusiv şi a celei de peste 60 ani inclusiv față de populația activă cuprinsă între 15 şi 59 ani

din regiune este de 25,6%, identic cu media națională, în timp ce raportul de dependență al vârstnicilor este de 33,6%, sub media națională (36,1%).

Durata medie de viață în regiune este sub media națională, pe tot intervalul analizat. Comparativ, durata medie de viață a înregistrat o creştere continuă pe intervalul studiat, în anul 2011 fiind de 73,43 ani, sub media națională (73,77 de ani). Județul Cluj are cea mai ridicată durată medie de viață (75,24 ani), iar județul Satu Mare cea mai mică (71,07 ani).

În regiune, durata medie de viață este mai ridicată în mediul urban față de cel rural. La nivelul anului 2011, diferența a fost de 1,49 ani. Se remarcă situația inversă în cazul județului Maramureş practic pe toată perioada analizată (speranța de viață este mai mare cu 0,3 ani în mediul rural), precum şi ecartul maxim înregistrat în județul Sălaj (unde speranța de viață este cu 2,23 ani mai mare în urban). Pe sexe, femeile au o durată de viață net superioară, în regiune atingând 77,10 ani, raportat la doar 69,83 ani bărbații (date la nivelul anului 2011).

Rata natalității la nivel regional a fost de 9,6 născuți vii la mia de locuitori, peste rata națională (9,2). Județul cu cea mai ridicată natalitate este Bistrița-Năsăud (10,3), în timp ce județul Cluj a înregistrat la nivelul anului 2011 cea mai mică rată a natalității din regiune (9,2).

Rata mortalității la nivel regional a fost la mijlocul anului 2011 de 11,5 decedați la mia de locuitori, sub rata națională (11,8). Județul cu cea mai scăzută rată a mortalității este Bistrița-Năsăud (10,3), în timp ce județul Sălaj a înregistrat la nivelul anului 2011 cea mai ridicată rată a mortalității din regiune (12,6).

Rata sporului natural al populației din Regiunea Nord-Vest la mijlocul anului 2011 a fost negativă, de -1,9 la mia de locuitori, subliniind depopularea regiunii din motive naturale, fiind însă sub nivelul național (-2,6). Toate județele urmează această tendință, cu excepția județului Bistrița-Năsăud, unde rata sporului natural al populației a fost 0. Sporul natural în mediul rural este negativ la nivel regional şi în toate cele 6 județe. În mediul urban situația este mai bună, doar în trei județe apărând valori negative: județele Bihor, Cluj şi Satu Mare.

Pe intervalul studiat 2005-2011, rata mortalității infantile marchează o îmbunătățire, scăzând de la 13,5‰ la 8,7‰, sub media națională (9,4‰). În toate județele se remarcă o scădere uşoară a ratei, însă o reducere spectaculoasă pe intervalul studiat se înregistrează în județul Satu Mare, unde mortalitatea infantilă a scăzut la jumătate, rămânând însă la un nivel mai ridicat decât media regională în anul 2011 (10,5 decedați sub 1 an la 1.000 născuți vii). Cel mai ridicat nivel al mortalității infantile se înregistra, în 2011, în Bihor (10,7‰), iar cel mai scăzut în Cluj (5,7‰).

Soldul schimbărilor de domiciliu situează Regiunea Nord-Vest între cele 3 regiuni cu migrație netă pozitivă, numărul celor stabiliți în regiune în anul 2011 depăşind numărul celor care au părăsit regiunea, cu 1.815 persoane. Migrație pozitivă se înregistrează în județele Cluj şi Bihor, în timp ce în toate celelalte județe migrația internă este negativă, mai accentuată în județul Sălaj (-542 locuitori). Soldul schimbărilor de domiciliu pe medii relevă tendința de stabilire în mediul rural, care se păstrează pe întregul interval analizat 2005-2011.

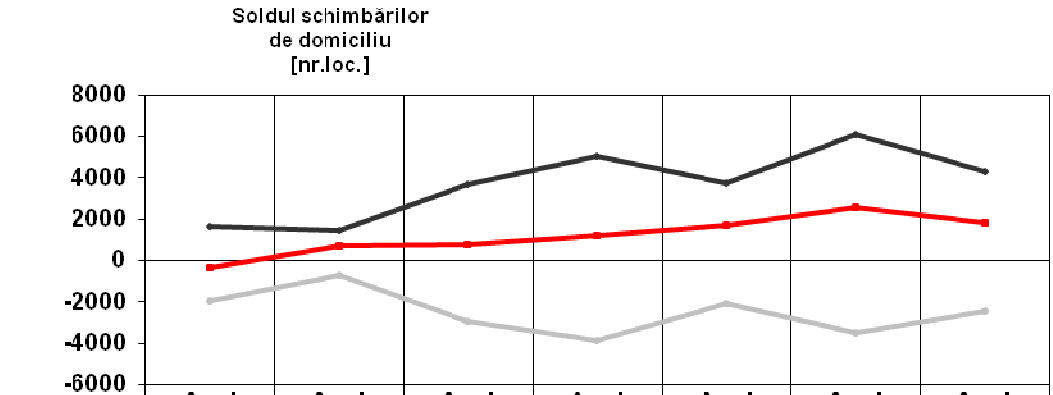

	Anul 2005	Anul 2006	Anul 2007	Anul 2008	Anul 2009	Anul 2010	Anul 2011
Total	-316	730	760	1209	1691	2560	1815
Urban	-1950	-707	-2910	-3858	-2075	-3522	-2461
Rural	1634	1437	3670	5067	3766	6082	4276

Figura 8. Soldul schimbărilor de domiciliu în Regiunea Nord-Vest în perioada 2005-2011 (nr. loc)

Sursa: INS Tempo Online

Analiza emigrației şi imigrației în plan regional confirmă tendința națională, respectiv emigrația depăşeşte imigrația. În anul 2009, Regiunea Nord-Vest era pe locul 5 în clasamentul național în privința emigrației şi pe locul 4 în ceea ce priveşte imigrația

Sănătate

Starea de sănătate a populației poate fi ilustrată prin: mortalitatea ridicată, nivelul scăzut al speranței de viață şi al speranței de viață sănătoasă (cu 13 ani mai scăzut decât cel al speranței de viață), rate ridicate de morbiditate şi mortalitate infantilă. O situație specială a fost semnalată în zonele rurale izolate unde accesul persoanelor în vârstă şi cu handicap la serviciile medicale de calitate este mai dificil. În regiune se manifestă importante discrepanțe intra-regionale în ceea ce priveşte accesul la serviciile medicale.

Statisticile evidențiază rolul municipiului Cluj-Napoca drept centru regional de excelență în domeniul medical, precum şi slaba dezvoltare a serviciilor medicale în județele Sălaj, Bistrița-Năsăud şi Satu Mare. Municipiul Cluj-Napoca, beneficiază de unități medicale cu tradiție, cu un număr mare de institute de excelență în domeniul bolilor cardiovasculare, oncologiei, urologiei şi transplantului renal precum şi cu un număr mare de spitale generale şi de specialitate, precum şi de instituții de învățământ superior în acest domeniu, care se bucură de o largă notorietate la nivel național şi internațional.

În actuala perioadă de programare, spitalele județene de urgență, o serie de ambulatorii şi institute de cercetare din domeniul medical au beneficiat de investiții din fonduri europene sau guvernamentale, iar sectorul medical privat s-a dezvoltat semnificativ, ceea ce a condus la creşterea numărului de cadre medicale. Astfel, în anul 2011, în regiune se înregistrau 7.714 medici, 2.191 stomatologi, 1.796 farmacişti, iar personalul sanitar mediu includea 16.425 de persoane. În intervalul analizat doar personalul sanitar mediu a înregistrat o scădere, de 209 persoane, celelalte categorii înregistrând creşteri. Din totalul medicilor (14,7% din numărul acestora la nivel național), 1.989 îşi desfăşoară activitatea în mediul privat, respectiv 2,8 medici la 1.000 de locuitori (115,6% din media națională). Situația pe județe este redată în figura de mai jos.

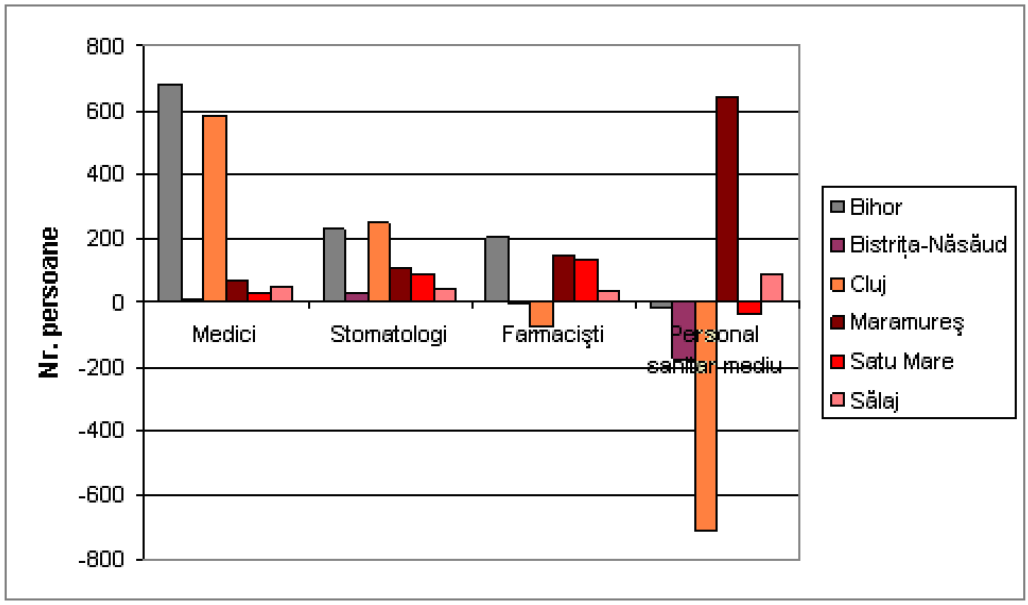

Figura 9. Evoluția personalului medical din Regiunea Nord-Vest, în perioada 2005-2011

Sursa: INS Tempo Online

Se poate observa că județul care întâmpină cele mai mari dificultăți în reținerea cadrelor medicale este Bistrița-Năsăud.

Un alt indicator util privind accesul populației la asistență şi îngrijire medicală este personalul medical raportat la populație. În acest sens, conform datelor Eurostat, Regiunea Nord-Vest se situa în 2010 cu 266 de medici/100.000 locuitori pe locul 3 în țară în condițiile în care regiunile mai dezvoltate asigură accesul la un număr de peste 300 de medici/100.000 locuitori.

Educație

Potrivit datelor statistice în intervalul de timp 2005-2011, populația pe grupele de vârstă vizate de sistemul formal de educație (0-4 ani, 5-9 ani, 10-14 ani, 15-19 şi 20-24 ani) este în continuă scădere. Evoluția populației şcolare în intervalul de timp considerat prezintă de asemenea tendințe de scădere. În anul 2011 populația şcolară din regiune era de 516.575 persoane (cu 10,4% mai puțin decât în anul 2005 când era de 576.766 persoane), distribuită astfel: 359.860 în mediul urban şi 156.715 în mediul rural. Nu se remarcă dezechilibre privind distribuția pe sexe. Învățământul preşcolar a cunoscut un trend ascendent, în ce priveşte efectivul copiilor înscrişi, în timp ce învățământul primar şi gimnazial (inclusiv cel special) sunt în uşoară descreştere. Scăderea dramatică a numărului de elevi din învățământul profesional şi tehnic se datorează desființării şcolilor profesionale sau transformării lor în licee tehnologice precum şi atitudinii părinților şi elevilor față de şcolile profesionale. Aceasta ipoteză este confirmată şi de dublarea numărului elevilor înscrişi în învățământul postliceal în intervalul de timp 2005-2011, de la 5.269 elevi la 10.122 (rămânând totuşi un număr mic) în timp ce cifra totală a elevilor incluşi în ciclul 2 al învățământului secundar s-a redus cu 10,6%.

O scădere semnificativă s-a înregistrat şi în rândul studenților, a căror număr a scăzut în perioada studiată cu 19,2% (aproape dublu față de scăderea numărului de elevi în ciclul 2 al învățământului secundar).

Populația școlară a scăzut în toate județele regiunii în perioada studiată. Efectivul cel mai ridicat al populației școlare se găsește în județul Cluj, ceea ce se datorează atât populației mai numeroase, cât și numărului ridicat de studenți (peste două treimi din totalul studenților sunt înregistrați în județul Cluj). Populația școlară din mediul rural a scăzut cu 13,5%, mai mult decât în mediul urban (scădere de 9%). Ca o consecință ponderea populației școlare din mediul rural din total a scăzut puțin, de la 31,4% la 30,3%.

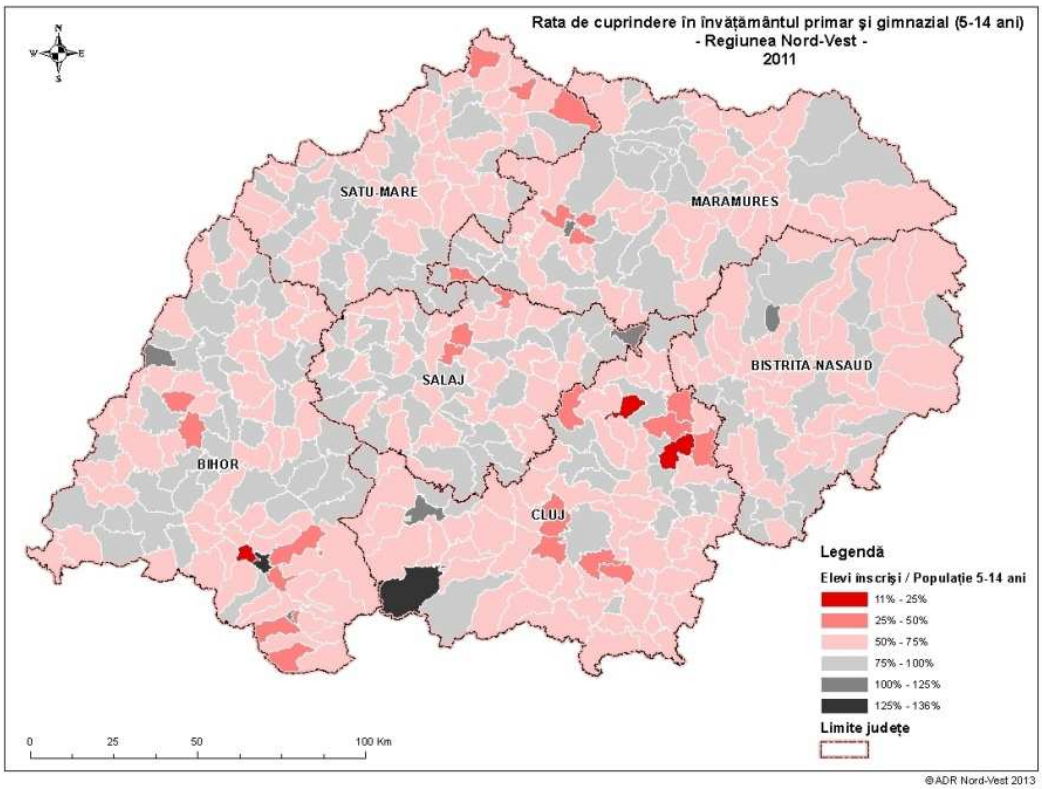

Figura 10. Rata de cuprindere în educație a populației de 5-14 ani, anul 2011

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

Raportul dintre numărul elevilor cuprinși în ciclul primar și gimnazial și populația de 5-14 ani (un indicator menit să aproximeze, pe baza datelor statistice disponibile la nivel de UAT gradul de cuprindere a populației în sistemul de învățământ obligatoriu), reflectă faptul că mulți copii frecventează școala în altă localitate decât cea de domiciliu.

În Regiunea Nord-Vest, minoritățile naționale reprezintă o parte importantă a populației și învățământul în limba minorităților reprezintă o componentă importantă a învățământului din regiune. Rețeaua învățământului preuniversitar cuprinde atât unități de învățământ cu predare în limbile minorităților, cât și clase în limbile minorităților naționale la toate nivelurile de învățământ. Marea majoritate a populației școlare (86,20% în anul 2011) studiază în limba română, 12,73% în limba maghiară și 0,80% în limba germană. Clase cu limbă de predare slovacă (0,15% din populația școlară) funcționează în județele Bihor și Sălaj și ucraineană (0,11%) în județele Maramureș și Satu Mare. Din anul 2009, în județul Bihor, s-a organizat învățământ în limba de predare romanes, la nivel preșcolar, primar și gimnazial, unde este înscris doar 0,02% din populația școlară.

Estimările privind populația de vârstă școlară și preșcolară în 2015 și 2025, comparativ cu anul 2005 indică tendință accentuată de reducere a populației de vârstă preșcolară și școlară; astfel până în 2025 aceasta se va reduce cu până la 33,27%. Cea mai accentuată reducere va fi în rândul populației de vârstă școlară cu vârsta între 15-24 de ani (- 38,71%).

Această reducere în contextul menținerii procentului relativ redus al numărului de studenți din totalul populației în vârstă de 20-24 de ani (51,3 % în 2012 în scădere față de 55,3% în 2008, conform Eurostat) poate să afecteze serios calitatea resurselor de muncă şi competitivitatea regională pe termen lung.

O provocare şi o oportunitate poate fi pentru sistemul educațional reorientarea către dezvoltarea învățării pe tot parcursul vieții având în vedere creşterea uşoară a ponderii populației adulte. Din păcate, fără să existe date la nivel regional, se poate afirma că la acest capitol există deficiențe serioase. Numărul persoanelor adulte cu vârstă între 25 şi 64 de ani care au participat la o formă de instruire/formare conform ultimului sondaj al EU Labour Force Survey din 2012 a fost de 1,4% față de media europeană de 9% (mai mică de aproape şase ori).

Tabel 7. Rata părăsirii timpurie a educației în UE27 şi regiunile României, perioada 2005-2012 (%)

Regiuni	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
UE27	15,8	15,5	15,0	14,8	14,3	14,0	13,5	12,8
România	19,6	17,9	17,3	15,9	16,6	18,4	17,5	17,4
Nord-Vest	16,5	15,3	12,5	12,2	15,1	17,2	14,7	14,9
Centru	17,1	15,4	14,8	13,6	16,0	19,8	21,8	19,0
Nord-Est	21,4	19,2	19,7	18,4	19,2	22,7	21,6	21,6
Sud-Est	24,1	21,4	21,4	19,2	18,3	20,7	19,6	18,6
Sud - Muntenia	24,0	23,1	21,8	20,5	20,5	20,8	20,4	21,3
Bucureşti - Ilfov	12,5	10,3	12,0	10,6	9,9	11,0	9,6	7,4
Sud-Vest Oltenia	21,0	19,3	16,4	15,7	18,0	18,3	16,4	16,0
Vest	16,2	14,9	15,3	12,6	11,3	10,0	9,7	13,6

Sursa: Eurostat

Cea mai mare problemă, specifică României şi inclusiv a regiunii noastre în ce priveşte învățământul obligatoriu (cu consecințe grave şi la nivelul învățământului terțiar şi superior) este calitatea învățământului. Astfel, conform Eurostat în 2009, 40,4% (cel mai mare procent din U.E.) dintre elevii români în vârstă de 15 ani nu au competențe de bază privind înțelegerea, folosirea şi utilizarea unui text scris (prin aplicarea testului PISA) în timp ce media europeană este de 19,6%.

În ceea ce priveşte rata părăsirii timpurie a educației, Regiunea Nord-Vest se situa în anul 2012, pe locul 3 din țară, după Regiunile Bucureşti-Ilfov şi Vest, cu o valoare a indicatorului de 14,9%, situația îmbunătățindu-se din 2005 (16,5%). Strategia *Europa 2020 stabileşte o* rată medie a abandonului şcolar timpuriu[7] sub 10%. Media indicatorului în cazul UE-27 înregistra în anul 2012 valoarea de 12,8% (în scădere comparativ cu valoarea înregistrată în anul 2005 de 15,8%), o valoare mai ridicată înregistrându-se în cazul populației masculine de referință (14,5%) şi mai redusă în cazul celei feminine (11,0%).

Acelaşi indicator la nivelul României în anul 2012 înregistra 17,4% respectând tendința mediei europene de ameliorare uşoară comparativ cu nivelul înregistrat în 2005 (19,6%).

[7] Indicatorul *Early leavers from education and training* sau *Early school leaver* definit şi utilizat de către EUROSTAT se exprimă ca procent din totalul populației cu vârstă cuprinsă între 18 şi 24 de ani al celor care nu au absolvit mai mult decât ciclul inferior al nivelului secundar de educație (învățământul obligatoriu). Limita superioară a ciclului inferior al nivelului secundar de educație in sistemul European corespunde vârstei de 15 sau 16 ani când elevii intră în ciclul superior al nivelului secundar (învățământul neobligatoriu), limita inferioară este plasată la 6 ani de formare de la debutul educației primare (vârstă debut 5-6 ani). Drept urmare, ciclul inferior al nivelului secundar de educație poate fi echivalat cu şcoala gimnazială (clasele V-VIII (IX)).

Dezechilibrul pe sexe în cazul României este însă mai redus decât în situația mediei europene, în pofida valorilor de ansamblu ridicate pentru ambele sexe: 18,0%, în cazul populației masculine şi respectiv 16,7% în cazul celei feminine, pentru acelaşi an de reper (2012).

Regiunea Nord-Vest se situează pe locul 3 (după Nord-Est şi Sud-Muntenia) privind numărul absolvenților de învățământ liceal secundar ciclul 2, cu o medie anuală de 28.653 de absolvenți şi tot locul 3 în ceea ce priveşte numărul absolvenților de învățământ superior (după regiunile Bucureşti-Ilfov şi Centru), cu o medie de 19.656 absolvenți anual, între 2005-2010.

Numărul absolvenților de învățământ superior în Regiunea Nord-Vest a crescut de la 15.816 în anul 2005 la 17.771 în anul 2011, înregistrând o creştere de 12,4%, aceste cifre plasând regiunea pe locul 2 în țară, după Bucureşti-Ilfov. 88,7% din totalul absolvenților de învățământ superior din Regiunea Nord-Vest au absolvit forma de învățământ de zi, restul fiind absolvenți de seral, frecvență redusă şi învățământ la distanță. Ponderea absolvenților de învățământ superior din Regiunea Nord-Vest este de 13% din totalul absolvenților la nivel național.

Numărul de studenți înscrişi la toate formele de învățământ a scăzut cu 19,2% la nivelul Regiunii Nord-Vest, în comparație cu 40,9% scădere înregistrată la nivel național. În anul 2005, exista un total de 97.616 studenți în regiune, în timp ce în anul 2011, numărul acestora s-a redus la 78.862. Cu toate acestea, efectivul de studenți înscrişi la nivel regional reprezintă 14,9% din totalul studenților înscrişi în România, iar 89,5% dintre aceştia urmează forma de învățământ de zi.

Numărul de cadre didactice din regiune a scăzut cu 10% în perioada 2005-2011, cea mai mare scădere fiind în învățământul primar şi gimnazial (-18,66%), urmat de ciclul 2 secundar (-8,75%). Pe de altă parte personalul didactic a crescut ca număr la nivelul preşcolar (cu 8,65%) şi universitar (cu 4,18%). Personalul didactic este preponderent feminin şi ponderea femeilor a crescut în perioada 2005-2011 de la 71,74% la 73,77%, ceea ce se datorează faptului că un procent mai mare de bărbați au părăsit sistemul care este în continuare subfinanțat (16,21%, față de 7,19% femei). Personalul didactic din învățământul preşcolar este aproape exclusiv feminin, în învățământul primar şi gimnazial ponderea femeilor depăşeşte 75% pe toată perioada studiată, în ciclul 2 secundar are valori de peste 60% (în creştere), iar în sistemul universitar ponderea bărbaților depăşeşte cea a femeilor (care este totuşi în creştere, de la 41,85% în 2005 la 45,51% în 2011).

Raportul elevilor ce revin unui cadru didactic a fluctuat în jurul valorii de 14 per total. Tendințe de creştere se observă la nivelul preşcolar şi liceal, iar la nivel superior s-a înregistrat o îmbunătățire importantă a acestui indicator. Analiza pe medii în ciclul preşcolar şi liceal, arată că în mediul rural raportul numărului de elevi ce revin unui cadru didactic este sensibil mai ridicat (18,35, respectiv 18,27 în anul 2011) comparativ cu mediul urban (14,77, respectiv 14,25). În învățământul primar şi gimnazial raportul elev-cadru didactic este mai favorabil în mediul rural (15,65 şi 9,30) decât în mediul urban (17,48 şi 10,54).

Resursele de muncă şi formarea profesională

Conform Balanței Forței de Muncă la 1 ianuarie 2011, 65% din populația totală a Regiunii Nord-Vest era considerată resursă de muncă, aceasta fiind şi media la nivel național.

Tabel 8. Indicatori folosiți la caracterizarea pieței muncii în Regiunea Nord-Vest, anul 2011

Indicator absolut	Valoarea
Populația regiunii la 1.01.2011	2.717.532 persoane
Resursele de muncă la 1.01.2011	1.778,9 mii persoane
Populația activă civilă (BFM)	1.209,7 mii persoane
Populația ocupată civilă (BFM)	1.156,7 mii persoane
Salariați	569.195 persoane
Şomeri înregistrați (BFM)	53.094 persoane
Indicator relativ	%
Rata de activitate a resurselor de muncă (BFM)	68,0%
Rata de ocupare a resurselor de muncă (BFM)	65,0%
Rata de activitate a populației de 15-64 ani (AMIGO)	63,3%
Rata de ocupare a populației de 15-64 ani (AMIGO)	58,8%
Rata şomajului înregistrat (BFM)	4,4%
Rata şomajului BIM a populației de 15-64 ani (AMIGO)	6,8%

Sursa: INS Tempo Online

Cifrele ultimilor 7 ani ilustrează o creştere a resurselor de muncă în regiune, datorită parțial creşterii vârstei de pensionare atât pentru bărbați cât şi pentru femei. În anul 2011, atât *rata de activitate a resurselor de muncă (68,0%)* cât şi *rata de ocupare a resurselor de muncă (65,0%)* din regiune se situau peste media națională (62,8%, respectiv 59,6%) plasându-ne pe locul II la nivel național după Regiunea Bucureşti-Ilfov. Cu toate acestea, din analiza intervalului de timp 2005-2011, reiese că ambii indicatori au înregistrat scăderi în ultimii 3 ani, fapt datorat scăderii populației ocupate civile, sub impactul crizei economice.

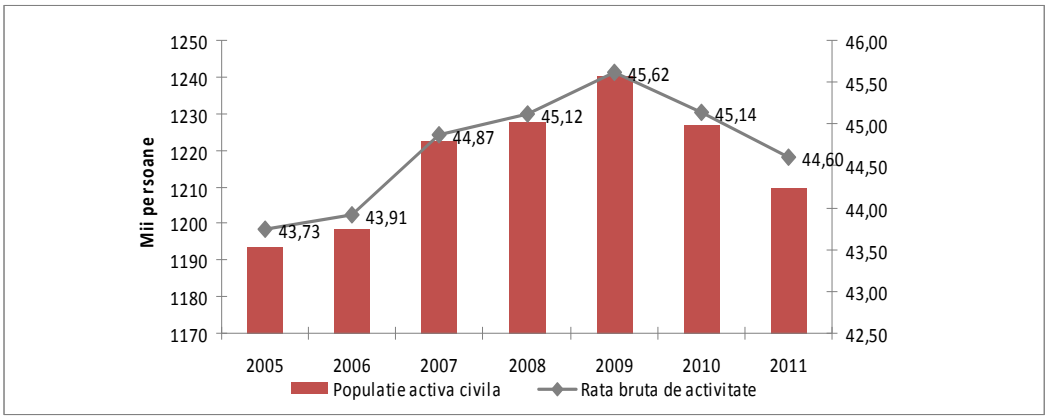

Figura 11. Evoluția populației active civile şi a ratei brute de activitate în Regiunea Nord-Vest, în perioada 2005-2011

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

45% din populația totală a regiunii era considerată populație activă civilă, din care, 96% reprezintă populația ocupată civilă. Ambii indicatori au înregistrat scăderi în ultimii 3 ani, sub impactului crizei economice. Rata de activitate a populației de 15 ani şi peste a avut valori sub media națională şi a fluctuat, cu valori mai scăzute şi scăderi mai pronunțate în mediul rural, decât în mediul urban. La nivelul regiunii există o diferență medie de 2,5% în favoarea mediului urban în ultimii 7 ani analizați. Rata de ocupare a populației feminine este mai mică decât cea a populației masculine, atât în Regiunea Nord-Vest, cât şi pe plan național.

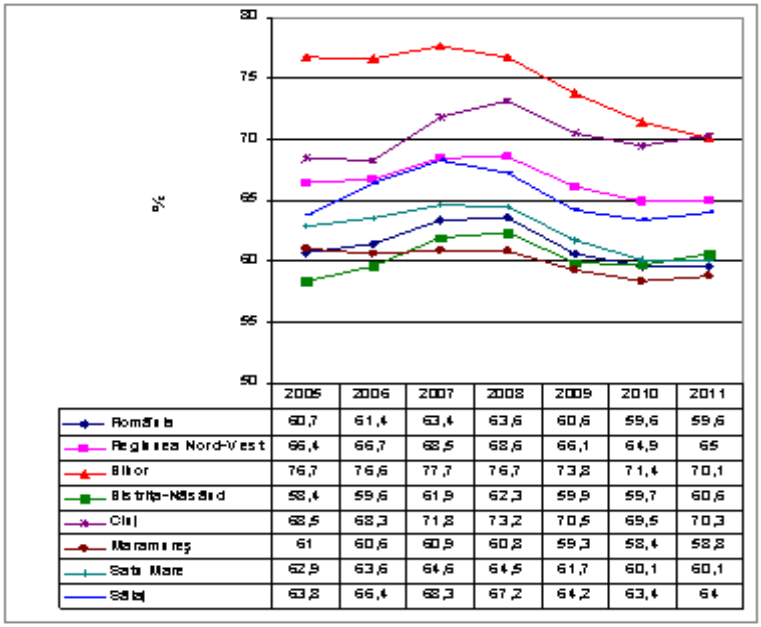

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
România	60,7	61,4	63,4	63,6	60,6	59,6	59,6
Regiunea Nord-Vest	66,4	66,7	68,5	68,6	66,1	64,9	65
Bihor	76,7	76,6	77,7	76,7	73,8	71,4	70,1
Bistriţa-Năsăud	58,4	59,6	61,9	62,3	59,9	59,7	60,6
Cluj	68,5	68,3	71,8	73,2	70,5	69,5	70,3
Maramureş	61	60,6	60,9	60,8	59,3	58,4	58,8
Satu Mare	62,9	63,6	64,6	64,5	61,7	60,1	60,1
Sălaj	63,8	66,4	68,3	67,2	64,2	63,4	64

Figura 12. Evoluția ratei de ocupare a resurselor de muncă din Regiunea Nord-Vest, în perioada 2005-2011

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

Distribuția pe județe a resurselor de muncă indică o localizare a 26% în județul Cluj, urmat de județul Bihor cu 21% şi de județul Maramureş cu 19%, ponderea în județul Sălaj fiind sub 10% (o medie de 8,6% în ultimii 7 ani luați în calcul). Județul Cluj împreună cu județul Bihor, totalizează 50% din populația ocupată civilă a regiunii, restul de 50% fiind împărțite între celelalte 4 județe. Aceeaşi situație se regăseşte şi la nivelul distribuției salariaților între județele regiunii, Clujul şi Bihorul totalizând cca. 56% din efectivul de salariați al regiunii Nord-Vest. Județul Sălaj înregistrează un procent de doar 7% din totalul salariaților din regiune.

Rata de ocupare a populației feminine este mai mică decât cea a populației masculine în ciuda faptului că industriile grele (minerit, metalurgie etc.) au fost înlocuite de altele cu valoare adăugată mică care oferă locuri de muncă în special femeilor şi în general persoanelor necalificate (vezi confecții, componente electrice, auto, telecomunicații etc.) atât în Regiunea Nord-Vest, cât şi pe plan național. Aceeaşi tendință este urmată şi de distribuția pe sexe în rândul salariaților (în intervalul 2005-2011 structura salariaților a oscilat în jurul valorilor de 52% populație masculină şi 48% populație feminină). Datorită faptului că dinamica creşterii populației ocupate feminine este mai mare decât a celei masculine se poate spune că în regiune există premisele necesare pentru reducerea discriminării femeilor din punct de vedere al accesului pe piața muncii. Datele trebuie totuşi interpretate cu reținere având în vedere fenomenul accentuat de emigrație.

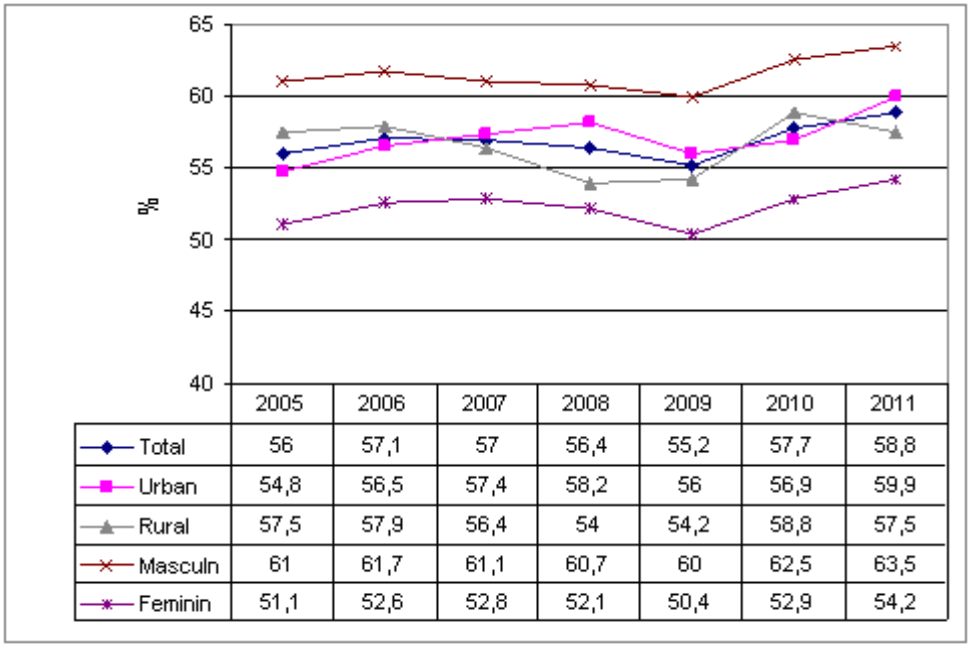

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Total	56	57,1	57	56,4	55,2	57,7	58,8
Urban	54,8	56,5	57,4	58,2	56	56,9	59,9
Rural	57,5	57,9	56,4	54	54,2	58,8	57,5
Masculn	61	61,7	61,1	60,7	60	62,5	63,5
Feminin	51,1	52,6	52,8	52,1	50,4	52,9	54,2

Figura 13. Rata de ocupare a populației de 15-64 ani în Regiunea Nord-Vest, pe sexe şi medii, perioada 2005-2011

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

Rata de ocupare a populației de 15-64 ani a fluctuat, cu valori mai scăzute şi scăderi mai pronunțate în mediul rural, decât în mediul urban în perioada 2007-2011.

În anul 2011**, populația ocupată civilă** a Regiunii Nord-Vest era de 1.156.700 persoane, dintre care 569.195, mai puțin de jumătate, o reprezentau salariații. Rata de ocupare a resurselor de muncă era de 65% din totalul populației regiunii şi respectiv 94% din populația activă civilă a regiunii, plasându-se în termeni relativi pe locul II la nivel național după Regiunea Bucureşti-Ilfov care ocupă locul fruntaş cu o diferență considerabilă (80% din totalul populației sale).

Distribuția populației ocupate civile între județele regiunii indică faptul că județul Cluj, aflat în topul clasamentului, împreună cu județul Bihor, totalizează 50% din populația ocupată civilă a regiunii, restul de 50% fiind împărțit între celelalte 4 județe. Aceeaşi situație se regăseşte şi la nivelul distribuției salariaților între județele regiunii Clujul şi Bihorul totalizând cca. 56% din efectivul de salariați al regiunii Nord-Vest. Județul Sălaj înregistrează un procent de doar 7% din totalul salariaților din regiune.

Distribuția populației ocupate civile pe ramuri ale economiei naționale relevă faptul că în anul 2011 în Regiunea Nord-Vest o pondere mare din populația ocupată se regăseşte încă în Agricultură (inclusiv Silvicultură şi Piscicultură), cu 31,77 %, regiunea fiind plasată peste media națională (29,19%), în timp ce Serviciile în ansamblul lor (incluzând administrația publică, sănătatea, învățământul, etc.) totalizează 38,76%, plasând regiunea din punct de vedere al sectorului terțiar sub media națională, pe locul V, aceeaşi situație regăsindu-se şi în domeniul Construcțiilor. În sectorul industrial ponderea populației ocupate civile în Regiunea Nord-Vest se află peste media națională, situând regiunea pe locul III în ierarhia națională, după regiunile Vest şi Centru.

Tabel 9. Distribuția populației ocupate civile pe sectoare principale ale economiei, pe regiuni de dezvoltare (procent din total populație ocupată civilă per regiune), anul 2011

Regiune	Agricultură	Industrie	Construcții	Servicii
România	29,19%	20,96%	7,30%	42,54%
Nord-Vest	31,77%	23,31%	6,16%	38,76%
Centru	24,24%	27,05%	6,60%	42,12%
Nord-Est	41,54%	16,79%	6,06%	35,61%
Sud-Est	33,74%	19,11%	7,96%	39,19%
Sud Muntenia	37,21%	22,06%	5,95%	34,78%
Bucureşti-Ilfov	3,02%	14,59%	12,23%	70,16%
SV Oltenia	40,09%	19,03%	6,85%	34,03%
Vest	24,95%	28,48%	5,78%	40,79%

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

Județul Cluj are un aport de 35% din totalul regiunii în ceea ce priveşte populația ocupată în sectorul Servicii, urmat de județul Bihor cu 21,5%; situația e asemănătoare în sectorul Construcții, unde județul Cluj are un aport de populație ocupată civilă de 35%, iar județul Bihor de cca. 19%.

În perioada 2008-2011, în Regiunea Nord-Vest se remarcă o uşoară tendință descendentă în gradul de ocupare în sectorul terțiar, în construcții dar şi în industrie, cu o uşoară revigorare în 2011 a situației în ceea ce priveşte cea din urmă; în compensație, se remarcă o uşoară creştere a populației ocupate în agricultură pe toată perioada analizată.

Regiunea Nord-Vest se află pe locul 3 în ierarhia națională după distribuția populației ocupate civile în sectoarele TIC şi Industrii creative (după Bucureşti-Ilfov şi regiunea Vest, respectiv Bucureşti-Ilfov şi regiunea Centru). Peste media națională este populația ocupată civilă în Învățământ (locul 2 la nivel național după regiunea Nord-Est). Distribuția populației ocupate civile în domeniul Sănătate şi asistență socială plasează Regiunea Nord-Vest sub media națională, pe locul V la nivel național.

Situația distribuției numărului de **salariați** este puțin diferită față de cea a populației ocupate între sectoarele economiei. În Regiunea Nord-Vest, din datele de la finele anului 2011, existau 613.499 de salariați, care reprezentau aproximativ 22,6% din populația stabilă a regiunii (în scădere cu 1,5% fata de raportul din 2010), împărțirea pe sectoarele principale fiind următoarea: sectorul agricol asigură doar 1,5% din locurile de muncă, cel industrial 33,4%, construcțiile 6,99%, iar sectorul serviciilor restul de 58,09%. Trebuie remarcată diferența între numărul persoanelor ocupate în agricultură (circa 32% din populația ocupată totală) şi cei care au statut de salariat în acest domeniu (doar 1,5% din salariați), iar explicația este că majoritatea persoanelor ocupate în agricultură practică o agricultură de subzistență, în propriile gospodării. Județul din regiune cu cele mai multe persoane angajate în acest sector a fost Bihor (cu 2083 persoane angajate, valoare situată la mai puțin de jumătate față de județul cu cei mai mulți angajați la nivel național, Timiş, cu 5232 persoane), la cealaltă extremă situându-se județul Sălaj cu doar 917 persoane angajate în acest sector. Din prisma distribuției numărului de salariați între sectoare, în anul 2011, cei mai mulți salariați din Regiunea Nord-Vest se regăsesc în: industria prelucrătoare (29,41% din total), comerț (17,58%), învățământ (9,70%), sănătate şi asistență socială (7,90%) şi construcții (7,05%).

Cu toată creşterea netă înregistrată în ultimii 7 ani (nivelul salariului mediu aproape că s-a dublat din 2005 până în 2011), în anul 2011, Regiunea Nord-Vest se află pe penultimul loc

din România în privința nivelului de salarizare (cu 1.208 RON), înainte de Regiunea Nord-Est (cu 1.199 RON), cu un salar nominal mediu net lunar cu 16% sub media națională (de 1.444 RON) şi cu cca. 44% mai mic decât cel înregistrat în Regiunea Bucureşti-Ilfov (de 2.086 RON).

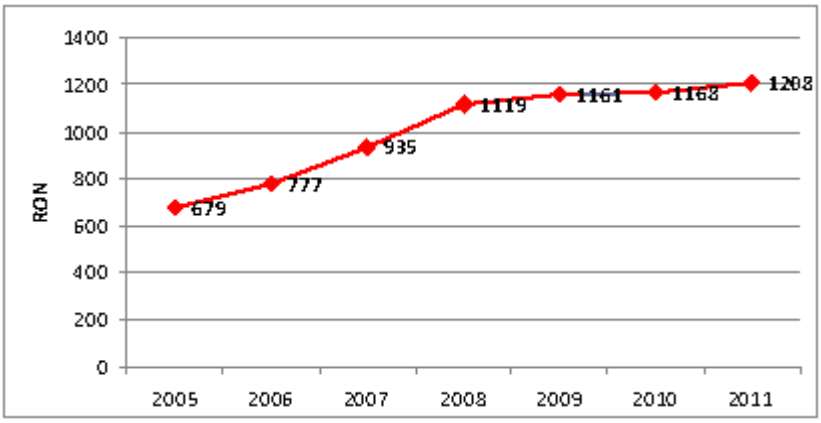

Figura 14. Evoluția câştigului salarial mediu net lunar în Regiunea Nord-Vest

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

În ceea ce priveşte nivelul salariului în județele regiunii în anul 2011, Clujul se remarcă drept județul cu cele mai mari salarii (nivel mediu de 1.467 RON, cu 21,5% peste media regională), iar județul Maramureş cu cele mai mici salarii (nivel mediu de 1.043 RON, cu 7,5% sub media regională).

În Regiunea Nord-Vest, în 2011, salariații din domeniul energiei aveau cele mai mari salarii, urmați de cei din sectorul financiar-bancar şi IT. La polul opus se află salariații din sectorul hotelier şi restaurante, servicii administrative şi cultură. Interesant, de asemenea, e faptul că în Regiunea Nord-Vest personalul din administrația publică se află spre topul clasamentului cu salarii relativ mari, iar spre coada clasamentului regăsim domeniile construcții şi comerț, care angrenează mare parte din efectivul de salariați, în această distribuție nivelul de pregătire şi formare profesională realizând o corelare direct proporțională.

În perioada 2005-2011 **evoluția numărului de şomeri şi a ratei şomajului** înregistrat de Regiunea Nord-Vest a urmat tendințele economice generale: a scăzut în perioada 2005-2008, după care în 2009 s-a dublat față de 2008, iar în perioada 2009-2011 a început să se redreseze, fără însă a ajunge la valorile din perioada 2005-2008.

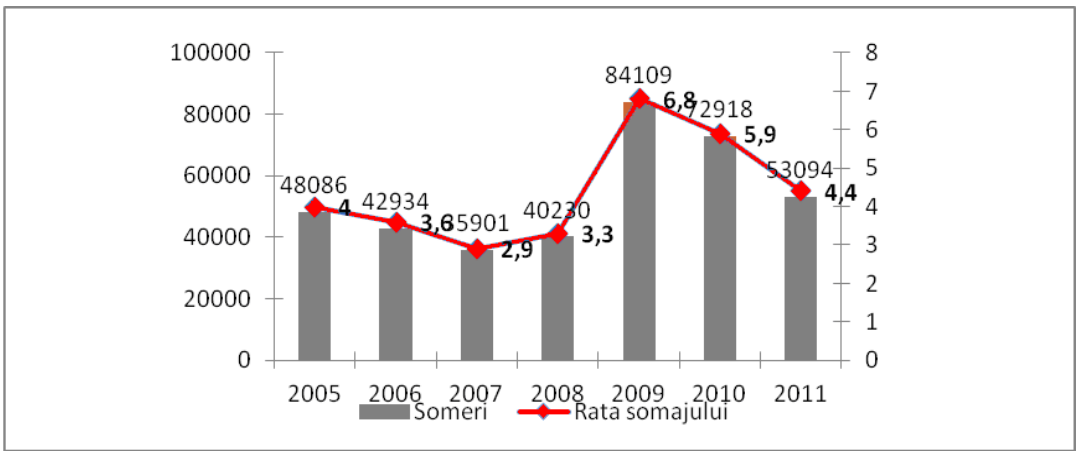

Figura 15. Evoluția numărului de şomeri şi a ratei şomajului înregistrat în Regiunea Nord-Vest în perioada 2005-2011

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

În anul 2011 cele mai mici rate ale şomajului total şi masculin s-au înregistrat în judeţul Cluj, iar şomajul feminin era cel mai scăzut în judeţul Bihor. Cele mai înalte rate ale şomajului se înregistrează în judeţul Sălaj, pe toată perioada studiată.

Rata şomajului BIM, a fost, în anul 2011, de 5,4% pentru grupa de vârstă 15-64 de ani, fiind mai ridicată în mediul urban decât în mediul rural, pe toată perioada studiată, ceea ce se explică prin rata înaltă de ocupare în agricultura de subzistenţă a populaţiei rurale. Rata şomajului masculin o depăşeşte pe cea feminină, fenomen explicat parţial prin faptul că în industria prelucrătoare (sectorul cu cel mai mare număr de angajaţi din regiune) lucrează preponderent femei, iar parţial prin retragerea în inactivitate (activităţi gospodăreşti) într-un procent mai ridicat a femeilor care îşi pierd locul de muncă (ele nu se mai declară şomeri). Cele mai înalte rate ale şomajului se înregistrează în grupa de vârstă 15-24 ani, cu valori între 13,5% (în anul 2008) şi 20,9% (în anul 2011), iar cele mai scăzute pentru grupa de vârstă 35-54 ani, cu valori între 3,1% (în anul 2008) şi 5,1% (în anul 2010).

Numărul locurilor de muncă vacante a scăzut drastic ca efect al crizei economice: în anul 2008 în Regiunea Nord-Vest s-au înregistrat 8.554 locuri de muncă vacante, faţă de doar 3.059 în 2009, 2.170 în 2010 şi 3.145 în 2011. Cele mai semnificative scăderi de locuri de muncă vacante în perioada 2008-2011 s-au înregistrat în sectoarele Sănătate şi Asistenţă socială (cu 93,19%) şi Administraţie publică (cu 91,90%), dar reducerea cu 42,90% a locurilor de muncă vacante din Industria prelucrătoare a cauzat cea mai mare scădere numerică (cu 1.442 persoane). Sectoarele cu cele mai multe locuri de muncă vacante în anul 2011 au fost: industria prelucrătoare (61,24% din total), construcţii (7,66%), comerţ (6,20%), transport şi depozitare (6,20%), informaţii şi comunicare (3,31%), iar cele mai puţine locuri de muncă vacante s-au înregistrat în sectorul tranzacţii imobiliare (0,06%).

Datele statistice referitoarea la **formarea profesională continuă (FPC)** ale Institutului Naţional de Statistică nu sunt defalcate teritorial, astfel oferă doar o imagine a situaţiei la nivel naţional. Din baza de date a Agenţiei Naţionale pentru Calificări au fost identificate, în Regiunea Nord-Vest, un număr total de 988 centre de formare profesionale care au deţinut acreditare în anul 2012. Cele mai multe centre de formare funcţionează în judeţul Cluj (262), urmate de Maramureş (243), iar cele mai puţine în judeţul Bistriţa-Năsăud (69). Programele de FPC oferite de cei mai mulţi furnizori sunt cele de bucătar, lucrător în comerţ, operator introducere-validare date, agent de pază şi ordine, ospătar şi formator. O parte din cursuri sunt oferite de mai mulţi furnizori doar în unele judeţe, cum ar fi competenţe informatice (Bistriţa-Năsăud), dulgher – tâmplar - parchetar (Sălaj), inspector de specialitate protecţia muncii (Satu Mare), expert accesare fonduri structurale şi de coeziune (Cluj) şi manager al sistemului de management al calităţii (Maramureş). Durata medie a cursurilor de FPC/participant la nivelul Regiunii Nord-Vest în perioada 2005-2011 se încadrează între 283-540 ore, ceea ce înseamnă o orientare spre cursurile de nivel I (destinat persoanelor care nu au absolvit învăţământul obligatoriu) şi nivel II (pentru absolvenţi ai învăţământului obligatoriu).

Conform studiului *Relaţia dintre educaţie şi învăţare pe tot parcursul vieţii şi piaţa muncii în regiunea de dezvoltare Nord-Vest*[8] aproximativ 26.000 de persoane au absolvit cursuri FPC, atât în anul 2009 cât şi în 2010. Majoritatea programelor de formare profesională continuă au avut ca obiectiv calificarea-recalificarea cursanţilor în diferite meserii, mai puţine fiind

8 Ştefania Isailă, Anca Miron, Daniela Andrei: Relaţia dintre educaţie şi învăţare pe tot parcursul vieţii şi piaţa muncii în Regiunea de dezvoltare Nord-Vest (2009-2011), Institutul de Formare Economică şi Socială, Cluj-Napoca, 2011, http://www.stp-nv.ro/docs/studiu_regional_ocupare.pdf

acelea care au vizat inițierea, specializarea sau perfecționarea lor pentru o anumită calificare. Distribuția cursanților pe domeniile industrie, comerț, construcții şi turism rămâne relativ echilibrată. Printre calificările cu cel mai mare număr de absolvenți se remarcă: agent de pază şi ordine, lucrător în comerț, bucătar, ospătar, stivuitorist, operator introducere/validare/prelucrare date, zidar/pietrar/tencuitor, coafor, instalator, lucrătorii în structuri pentru construcții, lucrător în creşterea animalelor. Reprezentanții angajatorilor cuprinşi în studiu au considerat că cele mai multe posturi dificil de ocupat aparțin categoriei muncitorilor calificați în diverse domenii (mecanici, bucătari, şoferi, tâmplari, croitori, dulgheri, vopsitori, zidari, ospătari, sudori, confecționeri, cofetari, tinichigii-vopsitori, lăcătuşi-mecanici, zugravi), urmată de vânzări, administrativ, IT, management şi ingineri. Cele mai problematice competențe sunt abilitățile practice de specialitate (57,99%) şi responsabilitatea (53,16%), abilitățile practice generale (48,7%), cunoştințele teoretice de specialitate (43,87%) şi capacitatea de muncă în echipă (41,26%). O problemă majoră o constituie formarea profesională în mediul rural. Oferta de locuri de muncă se concentrează cu preponderență în mediul urban, şomerii din mediul rural neavând la dispoziție o arie mare de locuri de muncă, meserii şi domenii de activitate. Se remarcă necesitatea formării profesionale a acestei categorii de persoane, în meserii corespunzătoare din domeniul agriculturii şi conexe acestuia. În general, persoanele din mediul rural au un nivel redus de instruire ceea ce îngreunează cuprinderea lor în programe de formare, dublat de o mare reticență față de schimbarea statutului de persoane neocupate. Persoanele cu vârsta cuprinsă între 25-45 de ani sunt mult mai flexibile în ceea ce priveşte dobândirea unei noi calificări sau în deprinderea unor noi abilități şi competențe profesionale.

Sărăcie şi incluziune socială[9]

Gradul de sărăcie şi de excluziune socială din România a ajuns în 2012 la 42% din populație, în creştere față de anul precedent, când acest indicator se afla la 40,3%.

Per ansamblu, conform datelor Eurostat, ponderea populației totale aflate în risc de sărăcie şi excluziune socială este în scădere în Regiunea Nord-Vest şi sub media națională. Față de 2007, indicatorul a scăzut cu aproximativ 4 puncte procentuale.

Tabel 10. Evoluția ponderii populației aflate în risc de sărăcie şi excluziune socială în populația totală (%)

	2007	2008	2009	2010	2011
UE 27	24,4	23,5	23,1	23,4	-
România	45,9	44,2	43,1	41,4	40,3
Nord-Vest	38,3	33,7	35,2	30,8	34,3

Sursa: Eurostat

Rămâne ridicată ponderea populației aflată în situație de sărăcie (materială) severă[10], prin comparație cu valoarea indicatorului la nivel european. Aproximativ 24% din totalul

[9] Incluziune socială - setul de măsuri şi acțiuni multidimensionale din următoarele domenii: protecție socială, ocuparea forței de muncă, locuire, educație, sănătate, informare şi comunicare, mobilitate, securitate, justiție şi cultura, destinate combaterii excluziunii sociale (Legea 448/2006 republicată)

[10] Oamenii aflați sub pragul „sărăciei severe" nu pot acoperi cheltuielile pentru coşul minim alimentar lunar, sau alte necesități curente, considerate de bază pentru o viață decentă în Europa, precum telefon sau încălzirea locuinței

populației regiunii se confrunta cu acest risc în 2011, față de 8% la nivelul UE; deşi sunt mai puțini decât media pe țară, care este de aproximativ 30%. Ponderea populației aflate în risc de sărăcie materială severă a scăzut cu aproximativ 5 puncte procentuale în 2011 față de 2007.

Tabel 11. Evoluția ponderii populației aflate în risc de sărăcie materială severă (%)

	2007	2008	2009	2010	2011
UE 27	9,1	8,4	8,4	8,1	8
România	36,5	32,9	32,2	31,0	29,4
Nord-Vest	28,8	24,6	23,3	21,4	23,9
Centru	27,2	26,2	20,5	19,4	17,4
Nord-Est	42,0	39,7	42,0	39,1	38,1
Sud-Est	42,3	36,0	30,8	40,0	37
Sud-Muntenia	42,0	36,6	38,1	33,0	33,4
Bucureşti-Ilfov	32,6	33,3	38,1	32,0	26,1
Sud-Vest Oltenia	44,1	38,3	37,6	31,8	30,2
Vest	25,2	21,8	19,3	23,4	19,7

Sursa: Eurostat

Oamenii care trăiesc **în gospodării cu intensitate a muncii foarte scăzută** au între 0 şi 59 de ani şi locuiesc în gospodării unde adulții (18-59 de ani) au lucrat în medie în anul precedent mai puțin de 20% din potențialul lor total. Studenții sunt excluşi.

Pe întreg intervalul analizat, valoarea indicatorului pentru Regiunea Nord-Vest depăşeşte media națională, cu excepția anului 2010, dar a scăzut față de 2007 cu aproape 2 procente. Se poate remarca totuşi faptul că valoarea indicatorului este mai ridicată la nivel european, unde 10% din totalul populației se află în această situație.

Tabel 12. Ponderea persoanelor care trăiesc în gospodării cu intensitate a muncii foarte scăzută (%)

	2007	2008	2009	2010	2011
UE 27	9,6	9	9	10	10
România	8,4	8,2	7,7	6,8	6,7
Nord-Vest	9,4	10,4	9,9	5,9	7,3
Centru	7,5	7,1	5,7	5,9	5,1
Nord-Est	4,4	5,5	5,2	4,7	4,1
Sud-Est	9,8	10,5	10,6	10,7	9,5
Sud-Muntenia	10,8	9,6	10,7	8,7	8,1
Bucureşti-Ilfov	5,5	5,1	3,7	3,0	2,9
Sud-Vest Oltenia	12,0	10,8	8,2	7,4	9,4
Vest	8,3	6,7	6,4	8,5	8

Sursa: Eurostat

Metodologia de calcul a Ministerului Muncii, Protecției Sociale şi Familiei privind indicatorii aferenți sărăciei este diferită de cea a Uniunii Europene. Astfel, conform raportului elaborat pe perioada 2003-2011 de către Direcția Servicii Sociale şi Incluziune Socială, rata sărăciei

severe[11] a înregistrat o ameliorare semnificativă în perioada 2005-2011, atât la nivelul României cât şi la nivelul regiunii Nord-Vest.

Tabel 13. Evoluția ratei de sărăcie severă (%)

Indicatori privind sărăcia	România		Nord - Vest	
	2005	2011	2005	2011
Rata sărăciei severe (% din totalul gospodăriilor)	3,4	0,5	2,6	0,5
Rata sărăciei severe (% din populația totală)	4,6	0,6	3,6	0,9
Rata sărăciei absolute (% din totalul gospodăriilor)	12,1	3,5	9,2	3,3
Rata sărăciei absolute (% din populația totală)	15,1	5	11,7	4,6

Sursa: Raport elaborat de către Ministerul Muncii, Familiei şi Protecției Sociale, 2011

Conform raportului „Tendințe sociale" al INS din 2011, Regiunea Nord-Vest este pe locul 3 la nivel național între cele mai puțin sărace regiuni, după Bucureşti-Ilfov şi Vest, rata sărăciei scăzând de la 15,8% la 14,4%[12].

Categoriile de populație cele mai expuse riscului de sărăcie sunt copiii şi vârstnicii, pe criterii de vârstă, dar şi agricultorii, şomerii şi pensionarii agricultori, după profilul ocupațional. Pe tipuri de gospodării, riscul de sărăcie este mai mare pentru persoanele singure (în special, vârstnicii singuri), persoanele din gospodăriile monoparentale şi cele din gospodăriile numeroase, formate din doi adulți cu trei sau mai mulți copii şi din trei sau mai mulți adulți cu copii. Pe medii rezidențiale, riscul de sărăcie este mai ridicat pentru populația din mediul rural.

În ultimii ani a crescut frecvența gospodăriilor formate din părinți singuri, un adult cu unul sau mai mulți copii. Dacă veniturile pe care le realizează părinții sunt mici, prezența copiilor amplifică riscul de sărăcie. Este cazul gospodăriilor de agricultori sau şomeri, precum şi a celor de salariați ocupați în activități slab remunerate, în economia subterană, persoane cu un nivel scăzut de instruire şi pregătire profesională, cunoscut fiind că şi numărul mai mare de copii este asociat, în general, cu nivelul scăzut de educație. Procentul familiilor monoparentale şi gospodăriilor cu copii dependenți este mai mare în România decât în UE27.

În România, sunt expuşi sărăciei 48,7% dintre copii față de 26,9% la nivel european, adică **unul din doi copii.** Riscul de sărăcie este mai ridicat în cazul copiilor care cresc în gospodăriile în care nici o persoană nu este ocupată, iar ponderea acestora este relativ mare la nivel național (unul din zece copii, din grupa de vârstă de 0-17 ani). În plus, părinții „săraci", cu venituri mici sau care trăiesc din agricultură nu-şi permit să îşi trimită copiii la grădiniță sau şcoală, ba chiar îi folosesc la muncile câmpului.

Numărul copiilor cu părinții plecați la muncă în străinătate a crescut cu 5% față de anul 2008, iar județele cu cel mai mare număr de copii cu părinți plecați în străinătate au rămas aceleaşi, Maramureş şi Bistrița-Năsăud.

[11] Rata sărăciei severe reprezintă ponderea persoanelor din gospodăriile ale căror cheltuieli de consum pe adult echivalent sunt mai mici decât pragul de sărăcie severă în populația totală

[12] Persoane în vârstă de 16 ani şi peste din total populație

Tabel 14. Copii cu părinții plecați la muncă în străinătate, 31 decembrie 2012

Regiune/Județ	cu ambii părinți plecați	cu un singur părinte	cu părinte unic susținător	Total
România	23.924	49.470	10.264	83.658
Nord-Vest	3.236	5.693	1.078	10.007
Bihor	259	472	140	871
Bistrița-Năsăud	806	1.359	173	2.338
Cluj	409	1.223	326	1.958
Maramureş	800	1.474	251	2.525
Satu Mare	794	705	169	1.668
Sălaj	168	460	19	647

Sursa: Raport elaborat de către Ministerul Muncii, Familiei şi Protecției Sociale, 2013

Ca şi la nivel european tinerii din grupa de vârstă 16-24 de ani sunt categoria cea mai expusă riscului de sărăcie din mai multe motive: fie părăsesc sistemele de protecție socială şi nu se pot încadra cu succes în societate, fie se află încă în întreținerea familiei, sau chiar contribuie la întreținerea fraților mai mici, fie sunt elevi sau studenți, au finalizat doar studii medii/şcoli profesionale, fie au terminat învățământ superior şi nu-şi găsesc loc de muncă.

Numărul pensionarilor agricultori este în scădere, atât ca urmare a mortalității ridicate în rândul acestei categorii de pensionari, cât şi ca urmare a restructurării activității economice din sectorul primar din România. În perioada 2005-2011, pensionarii din agricultură au înregistrat o scădere de 89.255 persoane, care se corelează şi cu creşterea pensionarilor asigurați de stat, de 17.113 persoane. Pensia medie lunară a înregistrat creşteri în perioada 2005-2011, diferențierile la nivel regional fiind destul de mici, întrucât deciziile de majorare a pensiilor sunt luate la nivel național (pensia medie a crescut şi pentru că numărul pensionarilor cu pensii mici a scăzut în numărul total de pensionari).

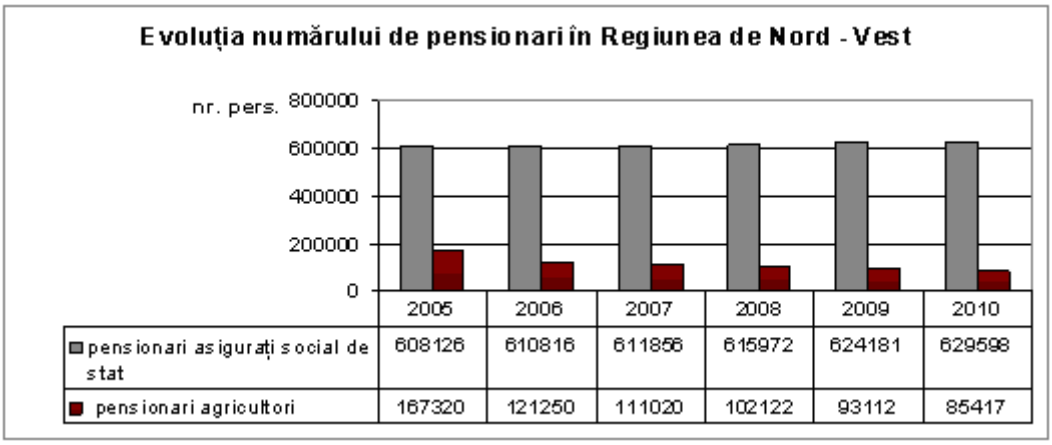

Figura 16. Evoluția numărului de pensionari în Regiunea Nord-Vest

Sursa: INS Tempo Online

În profil teritorial, Regiunea Nord-Vest apare ca o regiune mult mai omogenă la indicatorii de sărăcie în mediul rural, dar relativ eterogenă în mediul urban, unde ratele de sărăcie ale oraşelor variază între 10% şi 41%[13] . În general, la nivel național, sărăcia este de 3 ori mai mare în mediul rural decât în mediul urban.

[13] Harta sărăciei în România, Raport elaborat la cererea Comisiei Naționale Anti - Sărăcie şi Promovare a Incluziunii Sociale de către Universitatea Bucureşti şi Institutul Național de Statistică, 2009

Conform lucrării „Indicele de Dezvoltare Socială a Localităților 2009” (prof. Dumitru Sandu), se observă că cea mai mare concentrare de comune sărace apare în județele Sălaj şi Cluj. Se fac remarcate la nivel regional câteva zone compacte care se confruntă cu un risc ridicat de sărăcie, precum Podişul Transilvan, cuprinzând comune din Cluj şi Sălaj, Zona Tăşnad (SM) şi Zona Marghita (BH), Țara Codrului (SM, SJ, MM), Țara Lăpuşului, Țara Vişeului şi Maramureşul istoric.

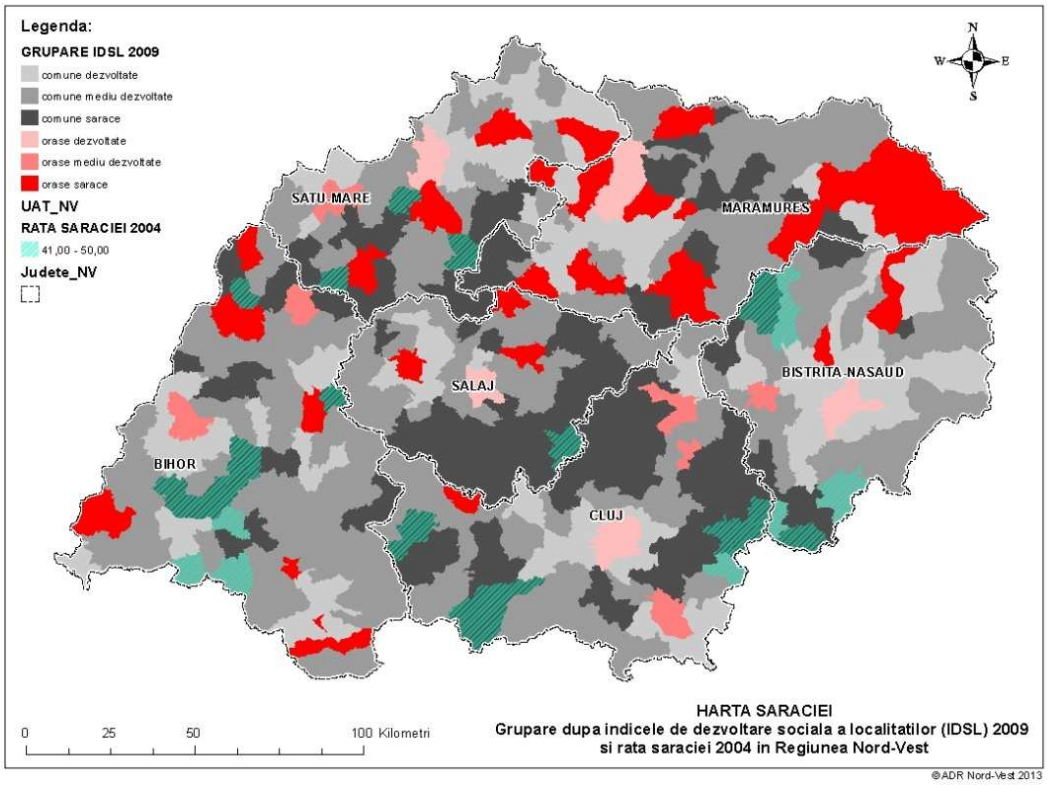

Figura 17. Harta sărăciei în Regiunea Nord-Vest

Sursa: prelucrare bazată pe documentul „Harta sărăciei în România”, raport elaborat de către Universitatea Bucureşti si INS, 2009

Conform documentului: „Rezultatele analizei documentare Sectorul Incluziune socială şi combaterea sărăciei” (proiect cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională prin POAT 2007-2013) din mai 2013, apropierea comunelor de oraşe mari contribuie la reducerea riscului de sărăcie, în timp ce zonele lipsite de centre urbane sau polarizate de centre urbane mici şi sărace tind să aibă un nivel de sărăcie mai accentuat. Au fost identificate astfel o serie de arii rurale cu risc ridicat de sărăcie şi nivel scăzut al dezvoltării comunitare (aşa cum a fost definit şi cuantificat de Sandu D., 2004). Pentru Regiunea Nord-Vest, este vorba despre aria rurală polarizată de Salonta, aria rurală din jurul noului oraş Săcuieni, comunele localizate la limita județelor Cluj şi Mureş, sudul județului Bistrița-Năsăud.

Din perspectiva inegalității teritoriale, se observă diferențe importante în ratele de ocupare şi nivelele de venit între mediul urban şi mediul rural, de asemenea fiind diferențiat accesul la servicii de educație, sănătate sau culturale. Aceste diferențe sunt cu atât mai accentuate în comunitățile aflate la distanțe mari de aglomerări urbane semnificative (sau confruntate chiar cu izolare geografică şi probleme de acces rutier). Ratele de cuprindere în învățământ sunt net superioare în zonele urbane şi majoritatea serviciilor medicale sunt de asemenea concentrate la nivel urban, unde se află şi infrastructuri medicale mai bine dezvoltate. Deşi

au beneficiat, în actuala perioadă de programare de investiții importante în extinderea, reabilitarea şi modernizarea infrastructurilor, serviciile sociale sunt încă deficitare în raport cu creşterea continuă a cererii de astfel de servicii. Unul dintre motivele acestei stări de fapt constă în dezechilibrul structural dintre serviciile de tip rezidențial şi cele de tip nerezidențial.

Aşadar din analiza situației existente rezultă scăderea semnificativă a ponderii populației expuse riscului de excluziune socială şi de sărăcie, Regiunea Nord-Vest fiind plasată, din acest punct de vedere, sub media națională şi pe penultimul loc între cele opt regiuni de dezvoltare din țară. Totuşi, la nivel național, indicatorii excluziunii sociale sunt alarmanți, deci relativa bună poziționare a Regiunii Nord-Vest nu înseamnă o stare de bunăstare pentru toți cetățenii, decalajele dintre cei foarte bogați şi cei foarte săraci fiind în continuare foarte mari. Aşadar este nevoie de măsuri de incluziune activă, precum şi de măsuri de protecție şi asistență socială. De remarcat aici este distincția care trebuie făcută între incluziune socială (care presupune implicit şi asistență socială) şi faptul că la nivel local nu există structuri responsabile cu incluziunea socială (în timp ce există pentru asistență socială).

Incluziunea socială a romilor

Romii reprezintă cea mai mare şi mai vulnerabilă minoritate în Uniunea Europeană, comunitatea lor fiind în general marginalizată şi discriminată, membrii lor trăind în condiții socio-economice precare. Incluziunea romilor şi a altor categorii defavorizate în viața socială şi economică este necesară pentru a atinge obiectivele Strategiei UE 2020. Acest proces presupune însă o schimbare de mentalități, atât din partea majorității cât şi din partea acestei minorități. În acest sens a fost pregătit Cadrul UE pentru Strategiile Naționale de Incluziune a Romilor 2020[14], iar pe baza acestuia Strategia Guvernului României de Incluziune a Cetățenilor Români Aparținând Minorității Romilor pentru perioada 2012–2020[15] (adoptată în şedința Guvernului din 14.12.2011). Ulterior Birourile Județene pentru romi, din subordinea Prefecturilor vor elabora planurile județene de măsuri privind incluziunea minorității rome.

Conform recensământului din 2011 un număr de 619 mii de persoane s-au declarat de etnie romă, însemnând 3,2% din populația României. Conform unor aprecieri însă, procentul populației de etnie romă ajunge la 8,32%, numărul lor minim estimat fiind de 1,2 milioane, cel maxim de 2,5 milioane, cu o medie de 1,85 de milioane.

Cea mai mare pondere a populației rome raportat la totalul populației se găseşte în Regiunea Centru, urmat de Regiunea Nord-Vest, la polul opus situându-se Regiunea Nord-Est. Comparativ cu recensământul din 2002 la cel din 2011 nu s-au produs schimbări semnificative în ierarhia regiunilor din punctul de vedere al ponderii populației de etnie romă, doar Regiunea Sud-Est făcând rocada cu Bucureşti-Ilfov.

---

[14] COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS. An EU Framework for National Roma Integration Strategies up to 2020, din 5 aprilie 2011 (COM(2011) 173).

[15] Strategia la nivel național vizează incluziunea socială a minorităților romilor prin implementarea unor măsuri integrate în domeniile relevante pentru a măsura incluziunea socială - educație, ocuparea forței de muncă, locuirea şi sănătatea -, respectiv din punctul de vedere al protecției copilului, a justiției şi ordinii publice.

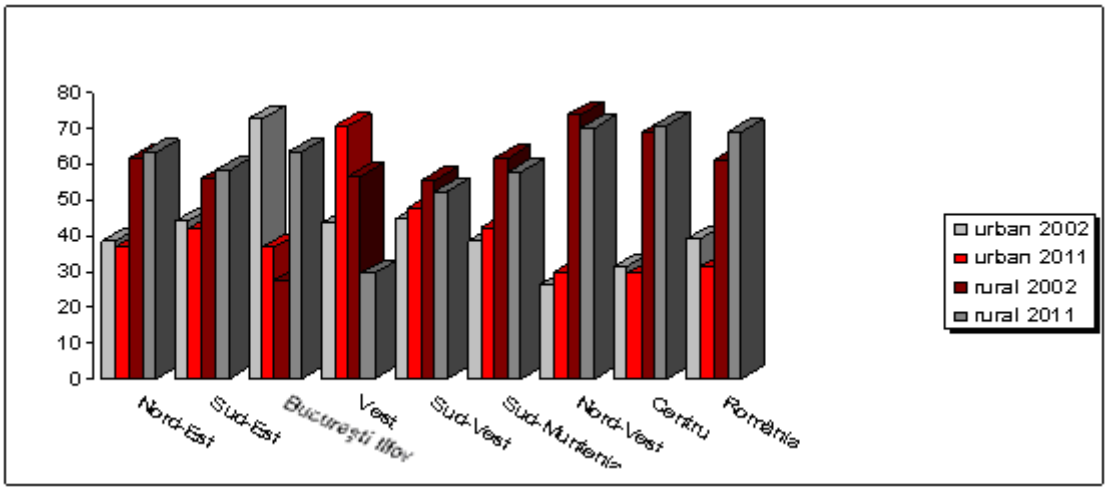

Figura 18. Ponderea romilor pe regiuni şi medii la recensămintele din 2002 şi 2011

Sursa: RGPL 2002, RGPL 2011

În regiunea noastră numărul celor care s-au declarat ca aparţinând acestei minorităţi etnice a crescut faţă de ultimul recensământ, fiind de 96.013 persoane în 2002 şi 113.618 persoane în 2011. Deşi populaţia romă în general nu se înscrie în tendinţa naturală de scădere ca restul populaţiei, creşterea numărului romilor în datele statistice oficiale se poate datora mai degrabă disponibilităţii unui număr mai mare de romi de a-şi asuma oficial apartenenţa etnică şi de a se identifica ca atare. Ponderea romilor în totalul populaţiei regiunii a crescut cu 1,05% faţă de 3,50% la recensământul anterior.

În două dintre judeţele din regiune romii se întâlnesc într-o proporţie relativ mare, de peste 6% din populaţia stabilă, numărul lor ajungând la 6,9% în Sălaj şi la 6,1% în Bihor[16.] Aceste judeţe sunt urmate de Satu Mare cu o pondere de 5,3%, Bistriţa-Năsăud (4,4%), Cluj (3,4%), şi Maramureş (2,7%).

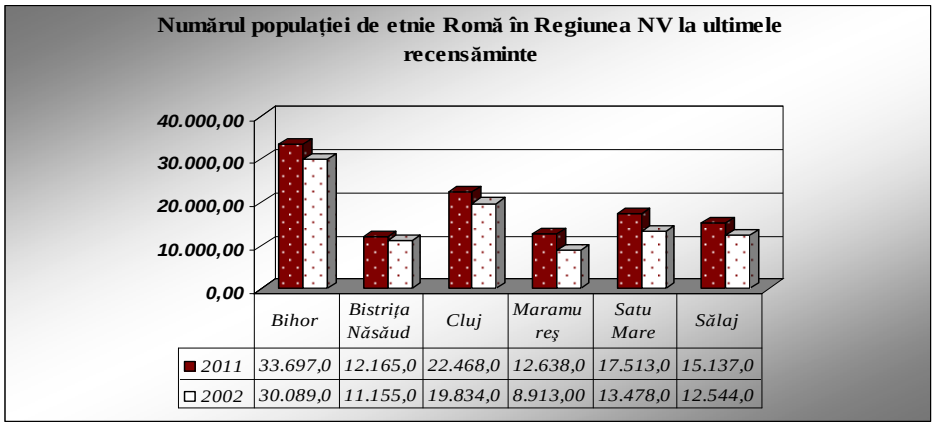

Figura 19. Numărul populaţiei de etnie Romă în Regiunea Nord-Vest la recensămintele din 2002 şi 2011

Sursa: RGPL 2002, RGPL 2011

Pe medii rezidenţiale Regiunea Nord-Vest este urmată de Sud-Muntenia, cu ponderi mai semnificative ale populaţiei rome rurale, de 70,6%, respectiv 70%. Totuşi în Regiunea Nord-Vest ponderea romilor din mediul rural a scăzut faţă de recensământul anterior cu 3%, egal

[16] Singurele judeţe unde romii sunt într-o proporţie mai mare decât în judeţele Bihor şi Sălaj, sunt Mureş şi Călăraşi, unde proporţia lor din populaţie ajunge la 8,8%, respectiv 8,1%.

cu creşterea care s-a înregistrat în mediul urban. Această schimbare pe medii rezidenţiale nu se înscrie în tendinţa naţională, per total înregistrându-se o creştere de 2% a populaţiei în mediul rural şi o scădere de 2% în mediul urban.

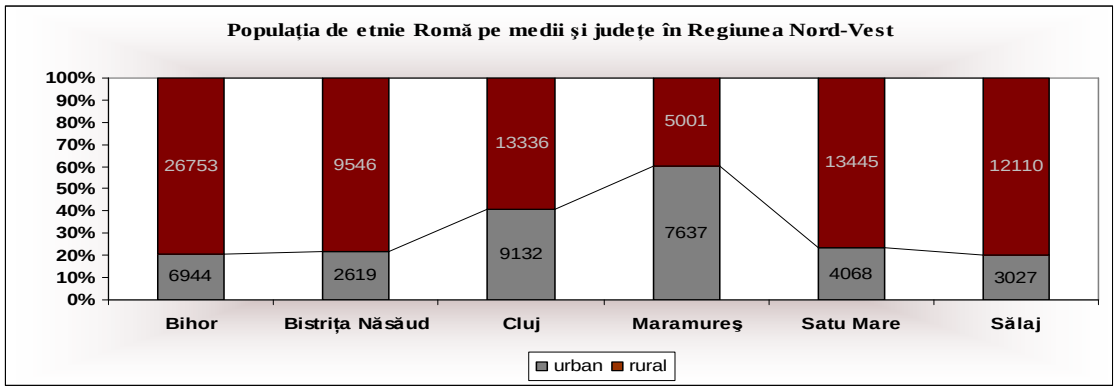

Figura 20. Populaţia de etnie romă, pe medii şi judeţe,în Regiunea Nord-Vest

Sursa: RGPL 2011

Studiile arată că un procent foarte mic dintre romii care locuiesc în mediul urban stau în centrul oraşelor, marea majoritate (peste 90%) fiind situaţi la periferia acestora. Comunităţile compacte / segregate (izolate de celelalte comunităţi şi caracterizate de o mare omogenitate etnică) se găsesc preponderent în mediul rural.

Conform unor date neoficiale[17] din 2007 al Biroului Regional Nord-Vest al Agenţiei Naţionale pentru Romi, în judeţul **Bihor** cea mai mare populaţie de romi se găseşte la Săcuieni (peste 3.000 de persoane), la Oradea (peste 2.000 de persoane), la Batăr (peste 1.000 de persoane şi la Diosig (peste 1.700 de persoane). În **Maramureş** cea mai mare comunitate este la Baia Mare (aproximativ 5.000 de persoane), urmat de Ulmeni (cca. 1.200) şi Satu Lung (peste 1.000). În judeţul **Cluj,** în afară de reşedinţa de judeţ, comunităţi semnificative sunt la Turda (peste 2.600), la Huedin (în jur de 1.000), respectiv la Gherla (peste 900). Similar în **Sălaj**, în afara Zalăului, comunitatea ajunge la peste 600 de persoane în localităţile Mal şi Jibou. În **Bistriţa-Năsăud** persoanele aparţinând acestei minorităţi etnice sunt peste 1.900 în reşedinţa de judeţ, aproape 1.400 în comuna Teaca şi peste 1.000 la Rodna şi Lechinţa. În Satu Mare cele mai însemnate comunităţi sunt în municipiul Satu Mare (cca. 2.500 de persoane), în Carei (peste 1.800), Tăşnad (cca. 1.400) dar şi la Ardud şi Păuleşti (în jur de 900 de persoane).

Conform datelor de la recensământul din 2002, populaţia de romi era o populaţie tânără, 66,8% având până în 30 de ani, însă cu o speranţă de viaţă la naştere cu 10 ani mai mică decât a populaţiei majoritare. Ponderea populaţiei vârstnice/dependente în cadrul lor era de doar 3,3% în 2002.

Analiza pe baza principalilor indicatori de incluziune socială[18] relevă faptul că în jur de 75% din populaţia de etnie Romă trăieşte în **sărăcie**, nivelul lor de educaţie, sănătate şi condiţiile în care locuiesc sunt cele mai scăzute din toată ţara. Trei din 4 romi se află în sărăcie relativă,

[17] Datele se vor actualiza în urma publicării rezultatelor recensământului din 2011 în profil teritorial

[18] Din lipsa datelor oficiale la nivel de UAT-uri, această parte a capitolului analizează situaţia populaţiei de etnie Romă în general pe baza unor date publicate în următoarele documente: FRA, UNDP, European Commission: ***The situation of Roma in 11 Member States. Survey results at a glance.*** (2012), ***Situaţia romilor în România 2011. Între incluziune socială şi migratie. Raport de ţară: Romania*** elaborat în cadrul proiectului EU INCLUSIVE – transfer de date şi experienţe privind integrarea pe piaţa muncii a romilor între România, Bulgaria, Italia şi Spania. Număr de identificare proiect: POSDRU/98/6.4/S/63841.

spre deosebire de 1 din 4 în cazul populației majoritare, 89% din ei trăind în condiții de sărăcie severă, comparativ cu 54% din populația majoritară. Din Ancheta bugetelor de familie efectuată de Ministerul Muncii, Familiei şi Protecției Sociale reiese că romii reprezintă 20,6% din totalul persoanelor aflate în sărăcie absolută, 35,2% din persoanele aflate în sărăcie severă şi 44,4% din cele aflate în sărăcie alimentară, rata de sărăcie absolută în cadrul acestei etnii fiind de 6 ori mari mare decât la alte etnii. Conform aceleiaşi surse, romii alocă lunar 58% din totalul cheltuielilor pentru mâncare (față de 46% la non-romi), respectiv 13% pentru cheltuieli legate de locuință (față de 20% la non-romi).

Din diferitele rapoarte şi studii reiese că există trei mari categorii de probleme cu care se confruntă comunitățile de romi, acestea fiind de infrastructură, de accesibilitate şi de venit, care sunt strâns corelate cu (sau determină) o stare de sănătate precară, nivel de educație şi ocupare scăzut, respectiv discriminare în societate.

În ceea ce priveşte nivelul de **educație**, ca unul din principalii indicatori de incluziune socială, conform studiului realizat în cadrul proiectului EU Inclusive, 25% dintre adulții romi de peste 16 ani declară că nu ştiu să scrie şi să citească, femeile fiind mai afectate în acest sens (diferență de 10% între ele şi bărbați). 23% dintre romi nu a absolvit nici o şcoală, 26% au terminat primele patru clase şi 34% doar gimnaziul. Grupa de vârstă cu cele mai multe persoane care declară că nu ştiu să scrie şi să citească sunt cei între 25 şi 34 de ani, urmați de grupa de vârstă 35-44 de ani, deci cei care ar trebui să fie cei mai activi pe piața muncii. Numai 17% urmează un liceu sau un nivel superior de educație. Analfabetismul afectează în special persoanele adulte, din mediul rural, mai cu seamă romii din comunitățile compacte, segregate.

Puțin peste o treime dintre copiii preşcolari de etnie romă merg la grădiniță, față de 63% dintre copiii non-romi, conform studiului UNDP/Banca Mondială/Comisia Europeană. Aceeaşi sursă relevă faptul că 25% din copiii între 7 şi 15 ani nu sunt înscrişi în sistemul de educație, iar femeile rome au o rată de şcolarizare cu 5% mai scăzută decât bărbații. Conform studiului EU Inclusive 2 din 10 copii romi între 6 şi 16 ani nu merg la şcoală, cel mai frecvent motiv invocat fiind cel legat de lipsa banilor. Rata abandonului şcolar este foarte ridicată în rândul copiilor romi, în multe cazuri datorită lipsei condițiilor de a învăța acasă. Conform datelor UNDP/Banca Mondială/Comisia Europeană, situația este şi mai gravă dacă ne referim la participarea în învățământul post-gimnazial, unde doar 23% dintre romi participă, de aproape 4 ori mai puțin decât în cazul populației majoritare, cu aceleaşi diferențe între băieți şi fete. Nivelul mediu de educație de 5,45 de ani, care este dublu în cazul populației non-rome, nu le poate asigura angajarea decât eventual în slujbe necalificate, slab calificate sau slujbe cu ziua, ceea ce presupune câştiguri reduse, respectiv creşterea riscului de sărăcie.

35,7% din populația de origine romă este alcătuită din copii sub 15 ani, spre deosebire de populația UE în general unde acest procent este de 15,7%, de unde reiese cât de important este să se facă investiții în educația copiilor romi, în vederea integrării lor optime în societate. Educația este foarte importantă însă şi în rândul adulților, mai ales pentru a creşte **gradul** lor **de ocupare** care, în special în cazul femeilor rome, este mult sub nivelul populației generale.

Conform analizei EU Inclusive, doar 35,5% dintre etnicii romi aveau un loc de muncă în 2011. Ponderea celor care au lucrat permanent în ultimii doi ani este de doar 10%. Totodată, 51,5% dintre cei intervievați spun că nu au lucrat deloc în ultimii doi ani. În schimb, 76% dintre cei fără un loc de muncă şi-au exprimat disponibilitatea de a începe imediat să lucreze

dacă ar avea unde, însă majoritatea consideră că din acest punct de vedere sunt discriminați. Potrivit datelor, 38% dintre cei care au o slujbă sunt muncitori necalificați, 18% au ocupații calificate, 9% lucrează în agricultură, iar 13% au ocupații tradiționale rome.

Datele publicate de UNDP/Banca Mondială/Comisia Europeană diferă puțin, relatând o rată a ocupării de 30% printre romii între 15 şi 64 de ani. Conform acestui studiu, incidența angajării informale este de 65%. Dintre cei angajați, 43% sunt muncitori necalificați, 9% semi-calificați, 18% muncitori calificați, 16% zilieri şi doar un procent foarte mic, de 2%, sunt angajați în posturi care necesită educație superioară, 1% sunt funcționari publici, iar 3% au o afacere pe cont propriu.

Categoria persoanelor care nu desfăşoară activități economice este foarte largă şi cuprinde casnici, pensionari, persoane aflate în incapacitate de muncă, beneficiari de ajutor social şi persoane fără ocupație / şomeri. Nu se poate vorbi însă despre categorii exclusive, atrage atenția studiul EU Inclusive: chiar şi din totalul celor ocupați (conform definiției – cei care au lucrat cel puțin o oră în ultimele două săptămâni), 6,5% se declară a fi casnici, 1,4% elevi / studenți, iar 2,7% au prestat diferite activități în folosul comunității (pentru ajutorul social). Ponderea casnicilor este foarte mare: 41% la nivelul eşantionului şi 66% din totalul celor neocupați, urmată de beneficiarii de ajutor social şi de pensionari. 10% dintre subiecți se declară a fi pensionari, procent aflat mult sub ponderea națională de 25%. Numărul redus de pensionari este explicabil atât prin vârsta mai tânără a populației de romi, dar şi prin neincluderea acestora în sistemul asigurărilor sociale care le poate oferi statutul de pensionar după vârsta de 60-65 de ani (doar 38% dintre persoanele cu vârsta de peste 60 de ani se declară a fi pensionari).

Structura pe genuri a celor neocupați şi inactivi arată că 70% dintre femei şi 52% dintre bărbați se încadrează în această categorie. Din totalul persoanelor care nu au ocupație, 56% îşi doresc să lucreze (din care 23% şi-au căutat loc de muncă), iar 40% declară că nu îşi doresc să muncească, invocând motive legate de integrarea într-o formă de învățământ (1,6%), responsabilități familiale (5,6%) şi probleme de sănătate (3,8%). În general, femeile sunt cele care îşi explică imposibilitatea de a începe să lucreze prin obligațiile familiale.

Ponderea populației apte de muncă în rândurile romilor (persoane între 15-64 de ani) reprezintă 60,3%[19]. Problemele legate de ocupare se datorează unor cauze complexe, de la nivelul scăzut de educație şi probleme de sănătate, până la discriminare etc. Programele destinate calificării şi recalificării se lovesc de obstacolul nivelului scăzut de educație al romilor dar şi de lipsa certitudinii privind angajarea după absolvirea acestor cursuri. Creşterea gradului de ocupare în cadrul populației rome este importantă atât din punctul de vedere al integrării lor sociale şi asigurarea unor condiții de trai decente, dar şi din perspectiva creşterii veniturilor la bugetul de stat şi în acelaşi timp reducerea cheltuielilor din asigurări sociale.

Datele care provin din cercetarea UNDP/Banca Mondială/Comisia Europeană arată că cea mai importantă sursă de venit pentru romi este reprezentată de câştigurile provenite din angajare (31% comparativ cu 36% la populația non-romă), urmată, ca pondere, de alocațiile pentru copii (23%), pensiile (19% comparativ cu 51% la populația non-romă), transferurile de asistență socială (14%), venituri provenite din alte surse decât angajarea (8%) şi din remitențe (bani trimişi acasă din străinătate 3%).

[19] „Economia socială şi comunitățile de romi – provocări şi oportunități", document elaborat în cadrul proiectului POSDRU/69/6.1/S/34922 „Economia socială ca soluție a dezvoltării comunităților roma din România". Bucureşti, 2012.

În ceea ce priveşte accesul la sistemul de **sănătate,** acesta este în general limitat pentru romi, inclusiv în ceea ce priveşte igiena şi prevenția, aşadar întreaga populație este expusă la riscuri de sănătate mai mari.

Durata de viață la romi este cu 10 ani mai mică decât la restul populației, mortalitatea la copii este de 2-6 ori mai mare pentru copiii romi față de restul, cca. 25% dintre aceştia nefiind vaccinați. Analizele sociologice din cadrul proiectului EU Inclusive arată că 24% dintre respondenți îşi apreciază starea generală de sănătate ca fiind proastă, iar 16% dintre subiecții eşantionului declară că au anumite neplăceri legate de sănătate. 70% au declarat că în ultimele 6 luni el/ea sau cineva din familie au apelat la servicii de sănătate. 55% dintre femei şi 45% dintre bărbații declară că au acces gratuit la servicii de sănătate. Conform studiului publicat de UNDP/Banca Mondială/Comisia Europeană, în România 45% din cei chestionați declară că au asigurare de sănătate, cu un procent mai scăzut în cadrul populației tinere şi mai ridicat în cadrul respondenților de peste 50 de ani.

În general, romii consideră că sunt lipsiți de informații cu privire la drepturile pe care le au în sistemul sanitar, cum ar fi gratuitatea vaccinării la copii, de unde rezultă şi procentul foarte mare al copiilor care nu au primit nici un vaccin. La aceasta se adaugă lipsa actelor de identitate, a certificatelor de stare civilă, a asigurărilor de sănătate şi a mijloacelor financiare pentru plata tratamentului şi / sau a consultației. Şi în acest caz cei mai expuşi sunt cei din mediul rural şi / sau din comunitățile segregate.

Lipsa accesului la servicii de sănătate pentru o mare parte din populația de etnie romă, dar şi **condițiile** precare **de locuire** şi viață (spații şi utilități publice) sunt factorii care explică rata mare a morbidității şi mortalității la populația romă şi îngreunează integrarea lor în societate.

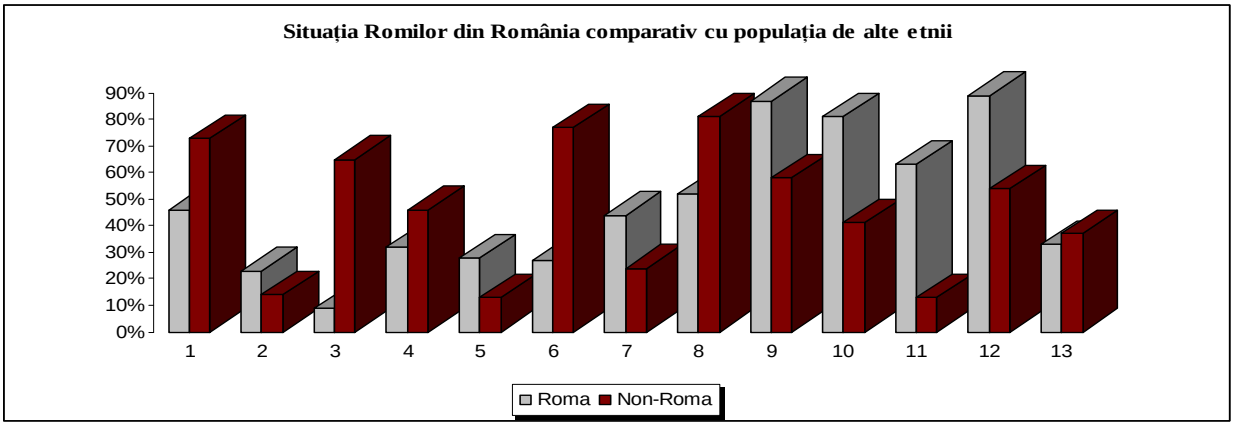

Legendă:

1	Copii între 4-7 ani încadrați în învățământul preşcolar
2	Copii între 7-15 ani neîncadrați în sistemul de învățământ obligatoriu
3	Membrii gospodăriilor între 20-24 de ani care au completat învățământul general secundar sau vocațional
4	Membrii gospodăriilor între 20-64 de ani care sunt salariați
5	Chestionații între 20-64 de ani care se consideră şomeri
6	Chestionații peste 18 ani care declară că vor primi pensie privată sau de la stat
7	Chestionații între 35-54 de ani cu probleme de sănătate care le împiedică în activitățile zilnice
8	Chestionații peste 18 ani cu asigurare medicală
9	Persoane care locuiesc în gospodării care nu au cel puțin unul dintre următoarele: bucătărie, toaletă, duş/baie interior, sau racordare la rețeaua de electricitate
10	Persoane care trăiesc în gospodării cu risc de sărăcie
11	Persoane care trăiesc în gospodării unde cel puțin o persoană s-a culcat flămând în ultima lună
12	Gospodării în situație de sărăcie severă
13	Chestionații peste 16 ani care ştiu de existența legislației care interzice discriminarea pe motive etnice la angajare

Figura 21. Situația romilor din România comparativ cu alte etnii

Sursa: Date din 2011 preluate de la UNDP/ Banca Mondială/ Comisia Europeană, din publicația *The situation of Roma in 11 Member States. Survey results at a glance.* (2012), *Situația romilor în România 2011. Între incluziune socială şi migrație. Raport de țară: România*

Atât studiile, cât şi datele INS din recensământul 2002 arătau că o mare parte a populației de romi trăia în condiții de locuire mizere, cu influență negativă asupra vieții lor cotidiene, în special educația şi sănătatea. 82% dintre respondenți declarau că locuința în care stau în momentul de față este proprietate personală a unui membru al gospodăriei (fără ipotecă sau împrumut). 6% beneficiau de o locuință închiriată de la stat sau primărie, 5% declarau că folosesc locuința fără să plătească chirie, iar pentru 1% aceasta este una improvizată. Cercetarea UNDP/Banca Mondială/Comisia Europeană din 2011 arată însă că numai 27% dintre romi au acces la condiții de locuire sigure, în timp ce în cazul populației majoritare numai 4% se confruntă cu probleme de locuire. Asta se datorează şi faptului că în cazul gospodăriilor romilor de multe ori membrii familiei nu dețin acte de proprietate asupra terenului/locuinței.

Numărul de camere per locuință este de 2,38, mai mic decât cel înregistrat pentru populația României în general (2,6 camere/locuință în 2009, 2011). Cel mai frecvent, locuința romilor are 2 camere. În ceea ce priveşte suprafața medie a locuinței, aceasta este de 37,23 mp, cu 1 mp mai mică decât suprafața medie pe locuință pentru restul populației României (2009, 2011). 23% dintre romii din eşantionul folosit în cadrul proiectului EU Inclusive împart aceeaşi cameră cu cel puțin alte două persoane.

Mai mult de jumătate (58%) declară că locuința în care trăiesc este construită din materiale durabile (piatră, beton, cărămidă, BCA, panouri), dar un procent semnificativ (30%) recunoaşte că locuința este construită din paiantă sau chirpici. Locuințele realizate din materiale durabile sunt specifice pentru mediul urban (73%), cele din paiantă şi chirpici fiind prezente doar în 20% dintre cazuri. În ceea ce priveşte mediul rural, 49% dintre locuințe sunt construite din materiale durabile, dar un procent de 36% sunt din chirpici şi paiantă, restul fiind din lemn şi alte materiale.

În 2011, 36% - 38% dintre locuințele romilor erau racordate la rețeaua de apă potabilă, 24% au acces la canalizare prin sistem public sau fosă septică, 16% au toaletă cu apă curentă, 68% declarând că toaleta este în curte/afară. Conform datelor publicate de UNDP/Banca Mondială/Comisia Europeană din 2011 cca. 88% dintre romi declară că locuiesc într-o casă unde nu există bucătărie, baie/duş, toaletă în interiorul casei sau nu sunt racordați la rețeaua de electricitate.

Populația de etnie romă este dezavantajată şi de faptul că nu se pune un accent mare pe construirea unor imobile sociale într-o țară unde 97% din populația totală locuieşte într-un imobil propriu. Mai mult în cazul în care acestea există, criteriile de alocare ale acestor locuințe nu favorizează pe cei provenind din categorii defavorizate ci urmărindu-se mai degrabă reținerea în comunitățile locale a persoanelor cu competențe deosebite – tineri medici, ingineri, profesori (trebuie avut în vedere procentul foarte mare al populației expuse la riscul de sărăcie din România).

În ciuda politicilor şi programelor existente **excluziunea, marginalizarea** şi **discriminarea** romilor este o realitate curentă, în România cele mai frecvente situații de discriminare fiind în serviciile private, în contactul cu personalul unităților de asistență medico-sanitară, respectiv în situații de căutare a unui loc de muncă sau chiar la locul de muncă. Cei care raportează că s-au confruntat cu fenomenul discriminării în ultimele 12 luni sunt 25% din

populația de peste 16 ani, la nivel de România, conform datelor publicate de Comisia Europeană în 2011. Din acelaşi grup de vârstă însă, numai 33% declară că ştiu că există legi care interzic discriminarea persoanelor aparținând unor grupuri etnice, atunci când solicită un loc de muncă.

*În **concluzie**, diversitatea etnică şi culturală marchează şi din punct de vedere demografic regiunea, aici coabitând români (74,9%) , maghiari (18,3%), romi (4,6%), germani, ucraineni, slovaci ş.a.*

Potențialul demografic din perspectiva dezvoltării regionale este mai bun decât media națională, dar în continuă degradare, cel mai important punct slab fiind evoluția negativă şi reducerea estimată a populației cu vârstă şcolară între 15 şi 24 de ani (-38,71% până în 2025). Scăderea demografică şi îmbătrânirea accentuată a populației este o problemă stringentă mai ales în mediul rural şi în oraşele mici, fiind amplificată de continuarea fenomenului de migrație externă, cu precădere în rândul forței de muncă înalt-calificate (specialişti din domeniul medical, educațional, informatică, inginerie, al cercetării-dezvoltării, etc. - fenomenul de „brain-drain”).

Două județe, respectiv prin oraşele Cluj şi Oradea (în mod special Clujul, care este singurul oraş mare din România care practic nu a înregistrat scădere demografică) contrabalansează fenomenul migrator prin atragerea în regiune a altor cetățeni străini sau din alte regiuni alte României. Cluj-Napoca are tradiție îndelungată în domeniul învățământului de calitate, mai ales a celui superior, fiind cel mai mare şi mai specializat centru universitar din România, după Bucureşti.

Potențialul resurselor umane nu este deplin valorificat datorită ratei mici de participare la educație a persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile (săraci, romi) şi adulților, datorită calității slabe a educației inițiale primite precum şi insuficientei dezvoltări a programelor destinate învățării pe tot parcursul vieții. Sistemul de învățământ din regiune se confruntă cu o serie de provocări importante, precum scăderea populației şcolare, persistența abandonului şcolar, restructurarea haotică a rețelei de unități de învățământ, fluctuația cadrelor didactice pe fondul nivelului redus de salarizare, subfinanțarea cronică a sistemului educațional, precum şi disparitățile între serviciile de educație oferite în mediul urban şi în cel rural. De remarcat este percepția negativă a publicului în ceea ce priveşte notorietatea furnizorilor de instruire pentru adulți precum şi absența din rândul acestora a universităților şi unităților de învățământ din sistemul vocațional. Procentul forței de muncă implicate în astfel de programe de învățare pe tot parcursul vieții este extrem de redus față de media europeană, oferta de cursuri de formare este orientată în mare parte către câteva meserii generice şi mai puțin către competențe specifice necesare angajatorilor, transferul cunoştințelor dobândite în practica profesională este deficitar, transferabilitatea competențelor în cunoştințe este neformalizată, iar angajatorii conştientizează în mică măsură contribuția lor la formarea pieței muncii şi a competențelor angajaților. Formarea profesională a forței de muncă din mediul rural , unde nivelul de instruire şi oportunitățile de angajare sunt mai reduse decât în oraşe, precum şi ofertele de formare adresate persoanelor de peste 45 de ani sunt insuficiente. Aceste categorii de adulți necesită o mai mare atenție fiind mai puțin flexibile în ceea ce priveşte dobândirea de noi calificări şi deprinderea unor noi abilități şi competențe profesionale.

Din punct de vedere al accesului la servicii medicale chiar dacă lucrurile stau mai bine decât față de media națională există disparități mari față de celelalte regiuni europene, precum şi intra - regionale. Sistemul sanitar se confruntă cu o serie de probleme structurale cronice,

precum subfinanțarea (în contextul creşterii numărului de unități sanitare şi în special a spitalelor şi scăderii numărului de contributori), infrastructura uzată fizic şi moral, dotarea deficitară cu echipamente moderne, insuficiența şi migrația externă a personalului medical pe fondul nivelului scăzut de salarizare, disparitățile privind accesul la servicii medicale de calitate la nivelul regiunii cu diferențe semnificative între oraş şi sat, acces dificil pentru grupurile defavorizate, insuficienta utilizare a serviciilor de tip e-health şi telemedicină, etc.

Chiar dacă în ultimii ani gradul de ocupare a resurselor de muncă a crescut, există în continuare diferențe importante față de alte regiuni europene. Piața forței de muncă este caracterizată prin lipsa ofertelor de muncă şi practici discriminatorii, în special în defavoarea populației feminine şi rome. Cetățenii regiunii au în continuare venituri salariale printre cele mai mici din România şi Europa, nivelul redus al acestora - împreună cu lipsa oportunităților - contribuind la menținerea fenomenului de emigrare la un nivel ridicat.

Caracterul fluctuant al indicatorilor pieței forței de muncă, precum rata de ocupare, şomaj, locuri de muncă vacante, etc. reprezintă o provocare în identificarea intervențiilor publice adecvate adresate creşterii ocupării, o soluție fiind efectuarea unor studii pentru anticiparea schimbărilor pe piața forței de muncă.

Asupra sistemului de asistență socială se manifestă presiuni şi provocări în creştere datorită accentuării fenomenului de îmbătrânire demografică, lipsei locurilor de muncă, şomajului de lungă durată cu precădere în rândurile tinerilor, veniturilor reduse şi stării de sărăcie chiar şi în rândurile celor angajați, creşterii riscului de sărăcie severă în rândul unor grupuri defavorizate cum sunt romii.

Ponderea persoanelor de etnie romă în populația totală este în creştere şi plasează regiunea pe locul doi la nivel național, iar în rândurile celor care se declară de etnie romă se constată acumularea diverselor deprivări materiale în timp ce autoritățile publice neglijează această problemă şi/sau încearcă să o rezolve prin relocarea lor la periferie sau în afara localităților. Comunitățile marginalizate, printre ele rome, care se confruntă cu dezavantaje multiple (segregare teritorială, condiții de locuire precare, discriminare şi stigmatizare pe baza statutului social şi/sau etniei, lipsa locurilor de muncă stabile şi decente, dificultăți de acces la educație şcolară de calitate, acces redus la servicii de sănătate) vor trebui să beneficieze, în următoarea perioadă de programare, de o atenție sporită, în linie cu recomandările Comisiei Europene, prin elaborarea unor planuri județene de incluziune şi implementarea conceptului de dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității[20].

O provocare importantă pentru perioada următoare va fi conlucrarea instituțiilor guvernamentale, organizațiilor societății civile, angajatorilor publici şi privați în vederea realizării dezideratului incluziunii active prin elaborarea şi implementarea unei strategii comprehensive bazată pe integrarea celor trei piloni ai politicilor sociale şi anume: suport adecvat de venituri (prin măsuri de protecție şi asistență socială), o piață incluzivă a muncii (prin măsuri care favorizează accesul tuturor, inclusiv al persoanelor din grupuri vulnerabile, la muncă decentă) şi acces la servicii de calitate (în domeniul educației şcolare, sănătății şi locuirii). Politicile incluziunii active necesită din partea tuturor actorilor care pot contribui la dezvoltare socio-economică, crearea unor condiții în care toți cetățenii pot beneficia de

[20] „Comunitatea" în acest context include toți cetățenii localității, majoritari şi minoritari, privilegiați şi marginalizați, dar şi instituții ale autorităților locale, instituții sociale şi culturale, organizații neguvernamentale, companii şi firme, căci eliminarea excluziunii sociale este responsabilitatea împărtăşită a tuturor actorilor sociali, iar cei care dispun de resurse materiale, sociale şi administrative trebuie să îi capaciteze pe cei vulnerabili ca aceştia să poată participa ca parteneri egali la acest proces.

drepturile lor fundamentale şi în care grupurile vulnerabile îşi pot depăşi situația marcată de dezavantaje multiple.

Pentru 2014-2020 creşterea calității vieții locuitorilor din regiune trebuie să stea sub semnul dezideratului incluziunii sociale şi reducerii sărăciei.

5. Infrastructura

Capitolul analizează starea diferitelor tipuri de infrastructuri din regiune, precum infrastructura de transport rutieră, feroviară şi aeriană (împreună cu o analiză a conectivității la rețeaua TEN-T din perspectivă teritorială), infrastructura de transport public urban, infrastructura stradală, infrastructura de utilități (cu excepția rețelelor de alimentare cu apă şi canalizare, care se tratează la capitolul 6. Mediu), infrastructura de telecomunicații, precum şi infrastructura socială, infrastructura pentru situații de urgență, infrastructura de sănătate, infrastructura de învățământ, infrastructura CDI, infrastructura de cultură, respectiv fondul de locuințe.

Problema mobilității de la şi către centrele majore de influență rămâne nerezolvată corespunzător pentru locuitorii Regiunii Nord-Vest (Transilvania de Nord), o regiune periferică situată la granița estică a U.E. cu Ucraina dar şi excentric față de Bucureşti la granița vestică cu Ungaria (stat membru al U.E.).

Regiunea, caracterizată printr-un grad de ruralitate mai mare decât media națională are o populație foarte dispersată, iar modelul de dezvoltare, precum şi caracteristicile geografice, de exemplu în zonele montane, contribuie la izolarea multor comunități.

Accesibilitatea şi mobilitatea redusă se constituie într-unul dintre cele mai importante puncte slabe ale regiunii. Față de anul de referință 2005 situația din 2011 este potențial generatoare de creştere a disparităților interregionale şi intra-regionale în contextul avansării lucrărilor pe coridoarele IV şi V, comunitățile cele mai avantajate din regiune fiind cele situate mai aproape de coridorul V (care este aproape finalizat), respectiv din județele Bihor şi Satu Mare cei mai defavorizați fiind locuitorii şi investitorii din județele Maramureş şi Bistrița-Năsăud precum şi cei din zonele montane.

Investiții importante in infrastructura feroviară, precum şi în cea inter-modală ar putea contribui semnificativ la coeziunea teritorială între partea de Est şi cea de Vest a regiunii. De asemenea, un rol important l-ar putea avea concentrarea investițiilor alocate modernizării drumurilor naționale şi județene pe rute care sa faciliteze accesul facil al tuturor locuitorilor la rețelele (globale) TEN-T rutiere şi feroviare.

Existența sau inexistența şi starea infrastructurilor edilitare cu excepția celor sociale (de comunicații, pentru educație, sănătate, intervenții de urgență şi chiar diferențele din punct de vedere al fondului de locuințe) explică disparitățile majore de dezvoltare dintre mediul urban şi cel rural, precum şi dintre marile centre urbane şi cele mici şi mijlocii.

Dacă din punct de vedere al infrastructurilor de afaceri sau chiar de cercetare regiunea are o ofertă variată, dar dezechilibrată teritorial infrastructurile pentru inovare sunt insuficiente, iar cele destinate dezvoltării antreprenoriatului sunt practic inexistente.

Infrastructura de transport

Pe teritoriul Regiunii Nord-Vest (Transilvania de Nord) nu trece nici unul din culoarele inițiale paneuropene **IV** (Berlin - Praga - Budapesta - Arad - Constanța - Istanbul), **V** (Venice - Trieste/Koper - Ljubljana - Maribor - Budapesta - Uzhhorod - Lviv - Kiev) şi **IX** (Helsinki - Vyborg - St. Petersburg - Pskov - Gomel - Kiev - Ljubashevka - Chişinău - Bucureşti - Dimitrovgrad – Alexandroupolis). Proiectul Uniunii Europene TEN-T a definit ulterior 30 de axe prioritare[21], dintre care axele 7 – rutieră şi 22 – feroviară sunt cele care ar putea să

[21] Sursa: http://tentea.ec.europa.eu/en/ten-t_projects/

racordeze regiunea în mod corespunzător la rețelele europene de transport cu mențiunea că din rețeaua centrală de transport paneuropean doar axa feroviară 22 traversează teritoriul regiunii.

Accesibilitatea insuficientă este suplinită temporar prin patru aeroporturi (din care trei sunt în rețeaua globală TEN-T) care necesită investiții semnificative pentru operare.

Infrastructura rutieră

Regiunea este străbătută de 7 drumuri europene: cele mai importante fiind E60 - dinspre Ungaria, face legătura cu Oradea – Cluj - Braşov şi Bucureşti, E576 - Cluj-Napoca - Dej, E81 – dinspre Satu Mare – Zalău - Cluj-Napoca – Braşov - Bucureşti, E79 – Oradea - Deva, E671 – Oradea – Arad - Timişoara, E58 – Cluj-Napoca – Dej – Bistrița - Baia Mare - Vatra Dornei.

Infrastructura de drumuri naționale cuprinsă în rețeaua TEN-T centrală se limitează la segmente pe Turda-Sebeş (E81) şi Turda-Luna (E60), aprox.33 km. Pe rețeaua TEN-T globală se regăsesc peste 420 km (E60, E81, E671) care străbat teritoriul Regiunii Nord-Vest.

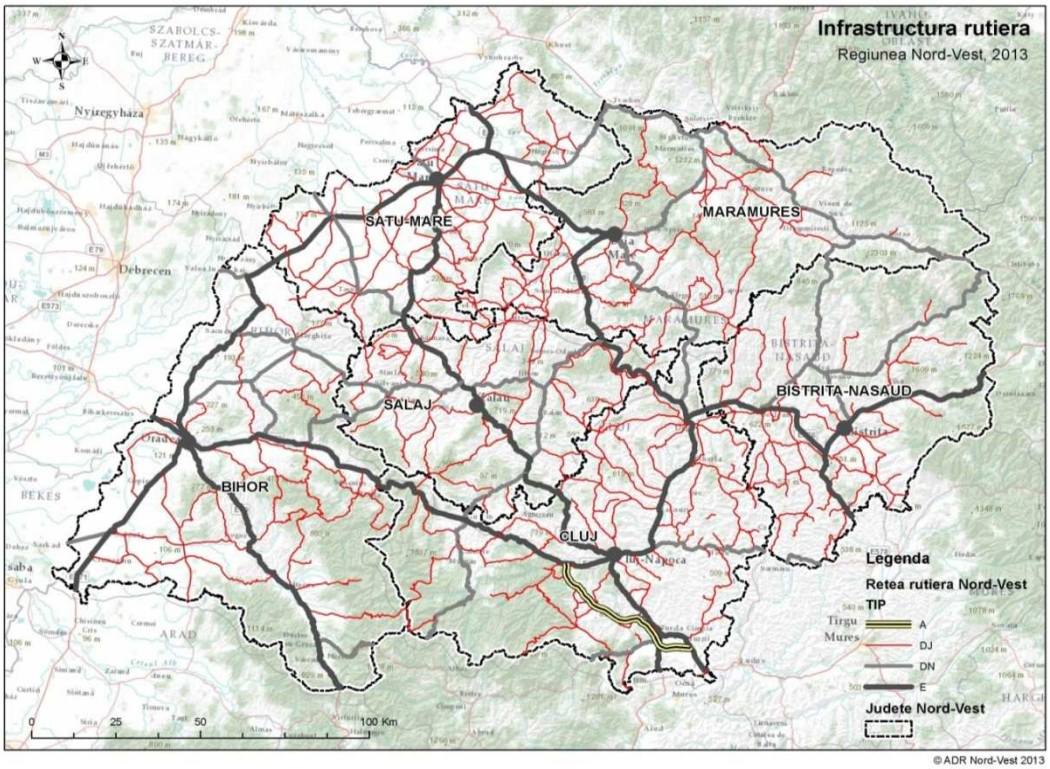

Figura 22. Rețeaua de drumuri județene, naționale şi europene în Regiunea Nord-Vest, anul 2013

Sursa: ADR Nord-Vest, date conform Ministerului Transporturilor

O analiză în profil teritorial a infrastructurii rutiere relevă faptul că, în anul 2011, lungimea totală a drumurilor din Regiunea Nord-Vest a fost de 12.494 km, respectiv 14,9% din totalul drumurilor la nivel național. Se remarcă o creştere a infrastructurii rutiere în anul 2011 cu 5,4% față de anul 2005, puțin peste media de 4,8% înregistrată la nivel național. Cea mai mare creştere s-a înregistrat în județul Maramureş (13%), în județul Bihor creşterea fiind sub 1% în acest interval. Creşterea infrastructurii rutiere este proporțională cu problemele de mobilitate.

Din totalul drumurilor din regiune, 18,4% sunt proprietate publică administrate de Compania Națională de Autostrăzi şi Drumuri Naționale din România, restul de 81,6% fiind în administrarea consiliilor județene sau locale (comunale).

Regiunea Nord-Vest nu dispune de o rețea de drumuri rapide şi autostrăzi. Doar o parte (52 km) din autostrada Transilvania (Borş-Oradea-Zalău-Cluj-Napoca-Turda-Braşov) este executată şi este deschisă pentru circulație. Soarta executării celorlalte tronsoane este total incertă în contextul concentrării fondurilor publice alocate autostrăzilor pentru axele prioritare trans-europene şi nodurile cheie (nici unul neaflându-se în regiune de pe lista adoptată de Consiliul pentru Transport al U.E.).

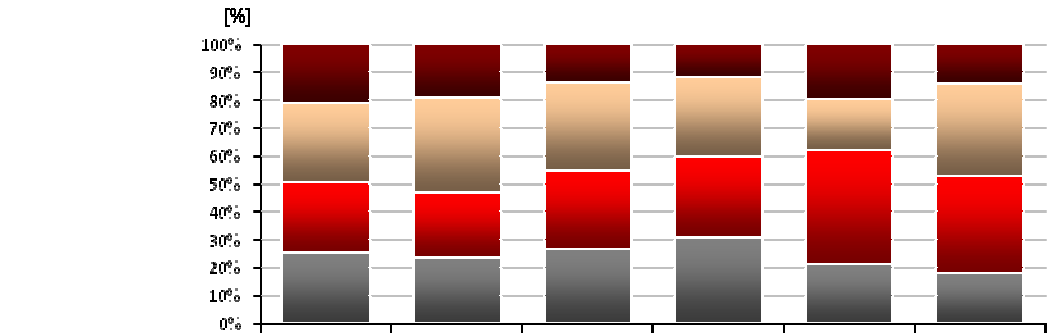

	BH	BN	CJ	MM	SM	SJ
De pamânt [km]	626	306	371	214	327	252
Pietruite [km]	847	532	858	503	301	570
Cu îmbrăcăminți ușoare [km]	743	374	763	514	672	617
Modernizate [km]	759	369	728	554	347	312

Figura 23. Lungimea rețelei de drumuri regionale, pe tipuri, 2011 [%]

Sursa: INS Tempo on-line

Rețeaua de drumuri însumând 12.494 km total rețea de drumuri din care 2.302 de km drumuri naționale nu se prezintă în condiții de utilizare optime.

Tabel 15. Drumuri naționale modernizate [km]

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
România	14374	14501	14666	15083	15114	15246	15379
Regiunea Nord-Vest	**1699**	**1720**	**1778**	**1890**	**1939**	**1965**	**2004**
Regiunea CENTRU	2091	2106	2113	2137	2178	2175	2214
Regiunea NORD-EST	2357	2424	2428	2431	2431	2433	2441
Regiunea SUD-EST	1898	1898	1902	2137	1982	1985	1989
Regiunea SUD-MUNTENIA	2609	2609	2664	2665	2671	2679	2682
Regiunea BUCURESTI - ILFOV	309	309	309	309	309	309	309
Regiunea SUD-VEST OLTENIA	1665	1665	1690	1693	1770	1832	1869
Regiunea VEST	1746	1770	1782	1821	1834	1868	1871

Sursa: INS Tempo Online

Doar 3.189 km sunt modernizați ceea ce reprezintă un procent de 25,5% din lungimea totală a drumurilor, mult sub procentul național de 32%.

2004 km însumează drumurile naționale modernizate. Starea drumurilor județene este mult mai rea comparativ cu a celor naționale, drumurile județene fiind modernizate într-un procent nesatisfăcător mai ales în județele care se confruntă cu cele mai mari disparități de dezvoltare cum sunt Sălajul şi Bistrița-Năsăud.

Drumurile comunale sunt de asemenea, degradate şi cu soluții tehnice depăşite, nepermițând un acces facil spre zonele rurale.

Cheltuielile de întreținere a actualei rețele rutiere regionale, cu soluțiile tehnice existente, depăşesc posibilitățile financiare ale administrațiilor naționale şi județene.

Infrastructura feroviară

Infrastructura feroviară este în cea mai mare suferință, la acest capitol existând diferențe mari chiar față de starea infrastructurii la nivel național (care este precară) în ciuda faptului ca prin regiune trece un coridor feroviar.

Lungimea rețelei feroviare în anul 2011 atinge 1.668 km, din care 312 km sunt linii electrificate (18,7%), iar 244 km sunt linii duble (14,6%) ambele cifre fiind mai mici decât cele din 2005.

La nivelul anului 2011 față de valoarea medie regională a densității liniilor de cale ferată de 49 km/1000 km^2 densitatea cea mai mare se regăseşte în județul Bihor (66 km/1000 km^2), Bistrița-Năsăud şi Satu Mare înregistrând de asemenea valori peste medie. Cea mai redusă densitate o găsim în județul Maramureş (33 km/1000 km^2), județele Sălaj şi Cluj situându-se de asemenea sub medie.

În ce priveşte rețeaua feroviară, a fost inițiat un program de modernizare a gărilor.

Principalele probleme sunt legăturile deficitare (mai ales cele interjudețene), lipsa de inter-modalitate cu rețeaua rutieră şi în special cu transportul public, şi existența a numeroase zone cu restricții de viteză datorate stării precare a căilor de rulare.

Din punct de vedere al lungimii liniilor electrificate, Regiunea Nord-Vest se situează pe ultimul loc la nivel național având o pondere de doar 7,8% din rețeaua națională, în condițiile în care regiunea este teritoriul de ,,legătură" infrastructurală al României cu Vestul european.

Tabel 16. Structura rețelei de cale ferată pe tipuri de linii [km]

Tip	Regiune	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Linii electrificate	România	3994	3965	3974	3974	4002	4020	4020
	NORD-VEST	313	314	312	312	312	312	312
	CENTRU	674	678	669	669	669	669	669
	NORD-EST	611	611	663	663	663	663	663
	SUD-EST	476	477	476	476	504	522	522
	SUD-MUNTENIA	455	442	439	439	439	439	439
	BUCURESTI - ILFOV	299	277	259	259	259	259	259
	SUD-VEST OLTENIA	508	508	507	507	507	507	507
	VEST	658	658	649	649	649	649	649
Linii normale cu o cale	România	7850	7722	7730	7737	7736	7736	7729
	NORD-VEST	1342	1342	1342	1342	1342	1342	1342
	CENTRU	1069	1025	1013	1016	1015	1015	1012
	NORD-EST	1059	1049	1049	1049	1049	1049	1049
	SUD-EST	1231	1197	1229	1233	1233	1233	1229
	SUD-MUNTENIA	639	637	636	636	636	636	636
	BUCURESTI - ILFOV	163	142	142	142	142	142	142
	SUD-VEST OLTENIA	758	741	740	740	740	740	740
	VEST	1589	1589	1579	1579	1579	1579	1579
Linii	România	2966	3009	2909	2909	2909	2909	2909

	NORD-VEST	303	303	244	244	244	244	244
	CENTRU	276	320	320	320	320	320	320
	NORD-EST	564	564	540	540	540	540	540
	SUD-EST	506	506	490	490	490	490	490
	SUD-MUNTENIA	616	616	615	615	615	615	615
	BUCURESTI - ILFOV	138	137	137	137	137	137	137
	SUD-VEST OLTENIA	248	248	248	248	248	248	248
	VEST	315	315	315	315	315	315	315

Sursa: INS Tempo Online

Infrastructura aeriană

Regiunea dispune de un număr mare de aeroporturi comparativ cu alte regiuni europene însă acest lucru se datorează mobilității reduse intraregionale. De exemplu, timpul necesar pentru parcurgerea unei distanțe de aproximativ 150 km (cum sunt distanțele dintre Cluj-Napoca, Oradea, Satu Mare, Baia Mare, Bistrița) variază între 2,5 şi 3 ore. În regiune există un număr de 4 aeroporturi: Cluj-Napoca, Oradea, Baia Mare şi Satu Mare, dintre care primele trei sunt cuprinse în rețeaua TEN-T globală.

Traficul aerian a crescut constant în perioada 2005-2011 la nivelul regiunii numărul de pasageri crescând cu peste 500% de la 201 mii la 1.005 mii de pasageri, ajungând să dețină peste 10% din totalul pasagerilor la nivel național în 2011, comparativ cu aproape 6% în 2005.

Cel mai important aeroport al regiunii, Aeroportul Internațional Cluj-Napoca, preia peste 90% din traficul total de pasageri. Traficul internațional de pasageri deține peste 80% din total pasageri, restul de aproape 20% fiind pasageri pe rute interne fapt care atestă potențialul de „hub" pentru jumătatea nordică a României a acestui aeroport, al treilea ca importanță din România. Traficul aerian de pasageri la nivelul celorlalte aeroporturi din regiune (Oradea – doar 4% din total pasageri la nivel de regiune, Satu Mare, Baia Mare) rămâne redus ca şi volum şi este destinat aproape exclusiv rutelor interne.

Conectivitatea la rețeaua TEN-T

Pentru conformitate şi coerență strategică prezentăm în continuare o analiză a conectivității din perspectivă teritorială având în vedere scopul declarat al acordului[22] dintre CE, Consiliu şi Parlamentul european privind noua rețea transeuropeană de transport ca treptat, până în 2050, cea mai mare parte a cetățenilor şi a întreprinderilor din Europa să se afle la cel mult 30 de minute distanță, ca timp de deplasare, de rețeaua globală TEN-T.

Dacă analiza ia în calcul doar infrastructura rutieră (singura care momentan asigură servicii adecvate) atunci comunitățile din Bistrița-Năsăud, Maramureş şi Munții Apuseni sunt în afara zonei de acces în 30 minute. Zona Carei - Valea lui Mihai este în afara zonei de acces, dar este deservită la mai puțin de 25 de km de coridorul V, autostrada M3 din Ungaria care este finalizată.

[22] Prin acordul dintre Comisie, Consiliu şi Parlament adoptat în 30 mai 2013 s-a stabilit ca până în 2030 să fie finalizată rețeaua centrală TENT-T precum şi noi trasee şi noduri în rețeaua globală. Acest acord, la care s-a ajuns în cadrul negocierilor trilaterale dintre Parlamentul European, Consiliu şi Comisia Europeană, trebuie să fie aprobat în mod oficial de către plenul Parlamentului European şi Consiliu.

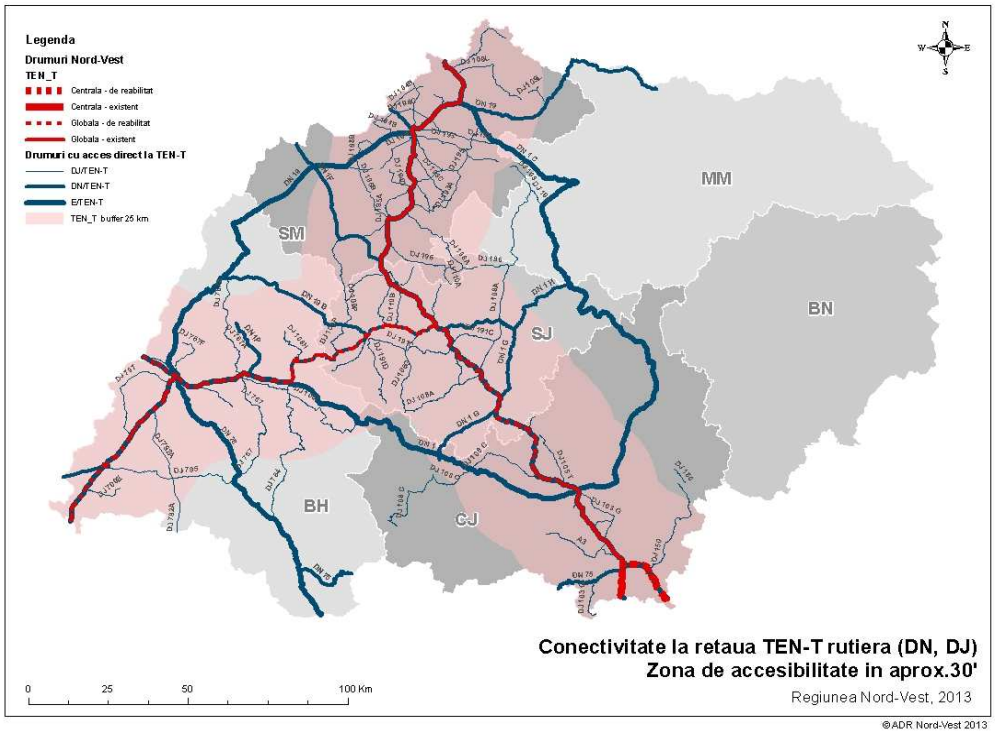

Figura 24. Rețeaua rutieră TEN-T şi zonele de accesibilitate în aprox. 30 min în Regiunea Nord-Vest
Sursa: ADR Nord-Vest

Dacă analizăm accesul la aeroporturile TEN-T (Cluj-Napoca, Oradea şi Baia Mare) remarcăm zona estică a regiunii, respectiv județul Bistrița-Năsăud şi zona estică a județului Maramureş (Munții Maramureşului şi Rodnei) care sunt izolate şi din punct de vedere al accesului rutier, dar şi la nodurile rețelei aeriene. În aceeaşi situație rămâne şi zona Munților Apuseni.

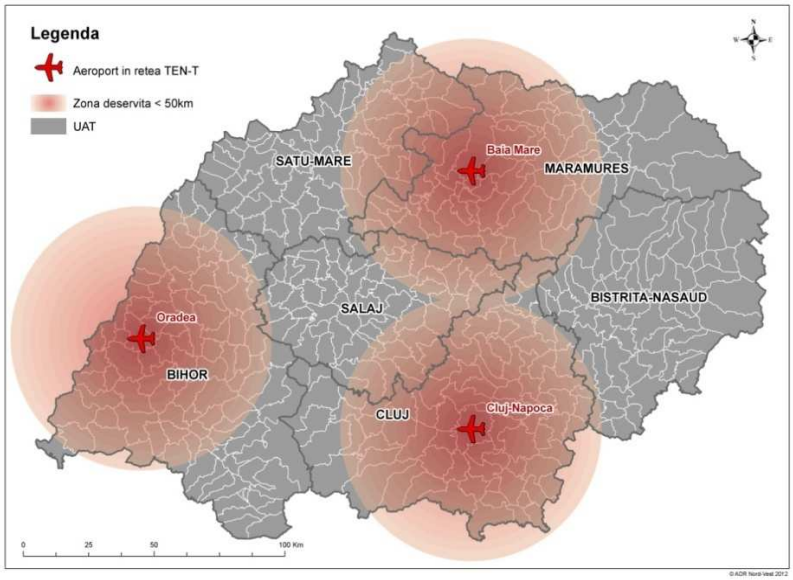

Figura 25. Aeroporturi din rețeaua TEN-T şi zone de accesibilitate sub 50 km în Regiunea Nord-Vest

Sursa: ADR Nord-Vest

În lipsa investițiilor în transportul pe cale ferată analiza conectivității la axa prioritară TEN-T 22 feroviar nu a fost aprofundată, aceasta modalitate de transport fiind utilizată într-o pondere nesemnificativă comparativ cu transportul rutier şi aerian.

În ipoteza în care transportul feroviar ar fi oferit servicii adecvate şi ar fi folosit de cetăţeni şi întreprinzători situaţia ar putea fi ilustrată în modul următor:

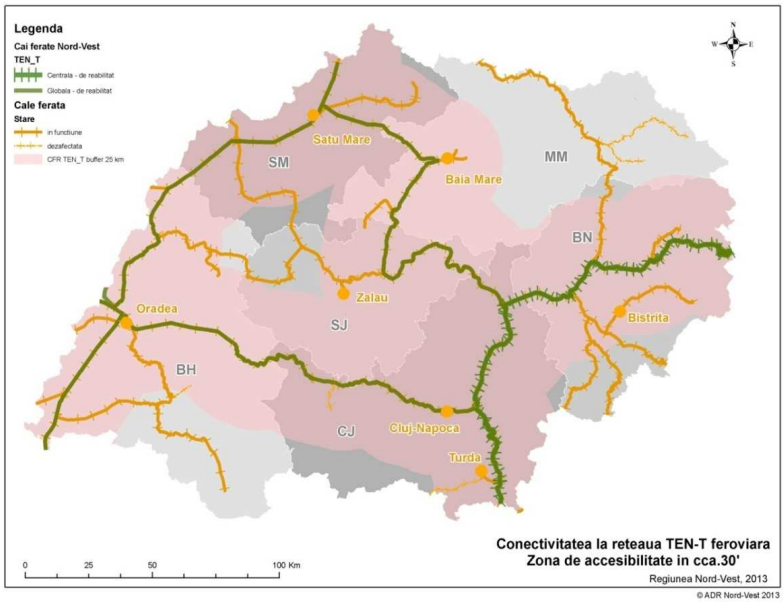

Figura 26. Reţeaua feroviară TEN-T şi zonele de accesibilitate în aprox. 30 min. în Regiunea Nord-Vest

Sursa: ADR Nord-Vest

Se poate observa că reţeaua feroviară ar asigura cea mai bună acoperire cu condiţia oferirii de servicii adecvate şi asigurării interconectării cu infrastructura rutieră regională prin intermodalitate.

Conectivitatea transfrontalieră

Graniţa Regiunii Nord-Vest cu Ungaria se întinde pe 265 de km, trecerea graniţei fiind asigurată de 4 treceri de graniţă rutiere (persoane şi mărfuri) şi 2 feroviare. Deşi distanţa medie între trecerile de frontieră este de 45 de km, multe localităţi din aria de frontieră au accesibilitate scăzută la aceste treceri cauzată de lipsa conexiunilor, de starea degradată a drumurilor sau a discontinuităţii reţelelor de trafic. În perioada de programare 2007-2013 au fost finanţate 10 drumuri transfrontaliere noi, ele însă nu pot fi date în folosinţă până la aderarea României la Spaţiul Schengen. Dacă se vor deschide treceri de frontieră şi pe aceste drumuri nou construite, densitatea trecerilor va fi apropiată de uzanţele Europene. Trecerile de frontieră Borş - Ártánd şi Petea - Csengersima sunt printre cele mai utilizate pe toată graniţa cu Ungaria, absorbind cca. 25% din traficul rutier de pe toată graniţa (15.000 de vehicule dinspre şi 11.000 de vehicule spre Ungaria zilnic dintre care cca. 40% TIR-uri). Mobilitatea transfrontalieră este îngreunată de lipsa conexiunilor TEN-T, de sistarea lucrărilor la Autostrada Transilvania şi lipsa electrificării pe linia TEN-T. Viteza de trafic rutier şi feroviar cea mai scăzută este între municipiile Satu Mare şi Nyíregyháza, rută pe care se circulă în medie cu 57,3 km/h cu maşina şi cu 29 km/h cu trenul. În zona de frontieră există o singură cursă de transport public între Oradea şi Debreţin, operat de Hajdú Volan din Ungaria. În România de o parte a graniţei există 2 aeroporturi internaţionale, iar pe partea maghiară unul la Debrecen.

Lungimea graniţei între Regiunea Nord-Vest şi oblasturile învecinate din Ucraina este de 250 de km (185 km graniţă terestră şi 65 km graniţă fluvială pe Tisa). Pe cei 162 de km de la limita judeţului Maramureş există 3 puncte de trecere a frontierei, dintre care unul asigură şi trecerea pe cale ferată în afară de transportul rutier. Dinspre Satu Mare spre Ucraina există o

singură trecere a frontierei la Halmeu – Diakovo (rutier, transport marfă şi feroviar), dezvoltat momentan dintr-o finanțare ENPI de 7 mil. EUR[23]. Transportul persoanelor şi mărfurilor pe granița externă a Uniunii Europene este îngreunat de numărul redus al trecerilor de frontieră şi lipsa modernizării acestora, care reprezintă o problemă mai ales pentru locuitorii județului Maramureş. De asemenea, se poate aminti calitatea proastă a drumurilor şi a diferențelor de ecartament al căilor ferate. Calea ferată din zonă, pe lângă Ucraina, asigură şi legătura cu Slovacia şi Polonia.

Transportul public local

Conform Autorității Naționale de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice (A.N.R.S.C.), serviciul de transport public la nivelul anului 2011 în Regiunea Nord-Vest este organizat în 14 localități urbane, de 38 operatori activi sau în curs de activare.

În 2011 la nivel regional se remarcă scăderea numărului de vehicule pentru transport public local de pasageri față de anul 2005, numărul total al vehiculelor din regiune fiind de 139 tramvaie, 554 autobuze şi microbuze, şi 113 troleibuze. Numărul tramvaielor a crescut în perioada analizată doar în județul Bihor.

Contrar orientărilor strategice europene vizând dezvoltarea transportului ecologic lungimea liniilor simple în transportul public local la sfârşitul anului 2011 pe tipuri de vehicule relevă faptul ca s-au redus traseele liniilor de tramvai şi a celor de troleibuz în toate oraşele. Mai mult în Satu Mare din 2006 s-a renunțat complet la liniile de troleibuz. Liniile de troleibuze din județul Cluj, în lungime totală simplă de 44,1 km, situează încă județul pe locul 3 la nivel național, după Bucureşti (164,2 km) şi Timişoara (60 km). Doar în județul Bihor, lungimea liniilor de tramvai a înregistrat o creştere pe intervalul studiat, ajungând în 2011 la 38,9 km.

În anul 2011, numărul pasagerilor transportați în transportul public local reprezenta la nivelul regiunii 10,4% din totalul transportat la nivel național cu tramvaiul, 14,6% din cel transportat cu autobuze şi microbuze, şi respectiv 27,2% din cel transportat cu troleibuze. Se remarcă o creştere în anul 2011 față de anul 2005 a numărului pasagerilor transportați cu autobuze şi troleibuze, dar scade numărul pasagerilor transportați cu tramvaiul. Față de media națională din anul 2011 de 208 pasageri transportați anual per autobuz / microbuz în transportul public, media regională este mai mare, atingând 285 pasageri.

Infrastructură stradală

Lungimea totală a străzilor din municipiile şi oraşele regiunii a totalizat 3.803 km în anul 2011, reprezentând 13,65% din totalul național. Cei mai mulți kilometri stradali sunt în județul Maramureş, județ care are 1.245 km de străzi în cele 13 oraşe şi municipii ale județului. Rețeaua stradală totalizată în județul Sălaj este de 211 km, în cele 4 aglomerări urbane. Procentual, în regiune peste 62% din rețeaua stradală este modernizată, similar cu procentul național. Cele mai multe străzi modernizate sunt în județul Cluj (77%), cele mai puține în județul Maramureş (47%).

În perioada 2005-2011, nu se înregistrează extinderi semnificative ale rețelei stradale, însă procentul străzilor modernizate în regiune a crescut cu 22%, peste media națională de 17%, procentul cel mai mare 48% înregistrându-se în județul Sălaj.

Un tot mai mare accent se pune pe promovarea transportului cu bicicleta, nu numai în oraşe, dar şi pe trasee interurbane, chiar transfrontaliere. În interiorul zonei metropolitane Cluj-

[23] Dezvoltarea punctului de trecere a frontierei Halmeu-Dyakove, finanțat din Programul de Cooperare Transfrontalieră Ungaria-Slovacia-România-Ucraina 2007-2013, ca proiect de scară largă.

Napoca va fi amenajată o rețea de piste de biciclete în lungime totală de aproape 60 km. În Zalău se prevede amenajarea unei piste pentru biciclişti cu o lungime de aproximativ 16 kilometri. Prin intermediul a două proiecte transfrontaliere, finanțate prin Programul de Cooperare Transfrontalieră Ungaria-România 2007-2013 s-a demarat construcția unor piste de bicicletă de 40 km între Satu Mare şi Fehérgyarmat (din care 18 km pe teritoriu românesc) respectiv de 35 km între Oradea şi Berettyóújfalu.

Infrastructura de utilități

Alimentarea cu gaze naturale

În 2011, numărul localităților alimentate cu gaze naturale din Regiunea Nord-Vest a fost de 139 (cu 27% peste nivelul din anul 2005), din care 31 localități în mediul urban. Procentual, în Regiunea Nord-Vest se regăsesc aproximativ 16% din totalul localităților alimentate cu gaze naturale la nivel național. La nivel regional, în mediul urban, 72% din oraşe şi municipii erau alimentate cu gaze naturale, sub media națională de 75%. În mediul rural însă procentul de 27% este superior celui național de 22%. Lungimea totală a conductelor de distribuție a gazelor naturale a fost de 5.550 km în 2011, reprezentând 15,6% din rețeaua națională. Volumul gazelor naturale distribuite în regiune s-a ridicat 783.176 mii m^3, un consum relativ redus față de celelalte regiuni, reprezentând puțin peste 8% din gazele naturale distribuite la nivel național. Pentru uz casnic s-au distribuit 403.037 mii m^3, mai mult de jumătate din consumul regional total. În profil teritorial, se înregistrează un consum dezechilibrat, atât între județe, cât şi între zonele urbane şi rurale. Județul Cluj prezintă cea mai importantă rețea de distribuție a gazelor naturale, 52% din volumul distribuit în regiune înregistrându-se în acest județ. La polul opus, județul cu rețeaua de distribuție cea mai redusă este Sălaj, consumul minim înregistrându-se însă în județul Bihor, sub 5% din totalul pe regiune. Se remarcă un indice superior de consum pentru uz casnic în județele nordice, Maramureş şi Satu Mare.

Rețeaua de termoficare

Sistemele de alimentare centralizată cu energie termică sunt într-un proces accentuat de restrângere ca urmare a extinderii rețelelor de distribuție a gazelor naturale şi a montării unor surse de energie termică care folosesc acest combustibil, precum şi a creşterii prețului energiei termice livrate centralizat. În 2011, numărul localităților în care se distribuie energie termică din Regiunea Nord-Vest a fost de 7, în scădere față de anul 2005. În anul 2011, cantitatea de energie termică distribuită în regiune s-a ridicat 953.146 GCal, reprezentând 7,7% din totalul național. Pentru *uz casnic* s-au distribuit 748.450 GCal, peste 78% din consumul regional total. Analiza în profil teritorial relevă concentrarea sistemelor publice de distribuție a energiei termice în mediul urban, singura localitate din mediul rural cu rețea de termoficare din regiune fiind Sânmartin din județul Bihor. Consumul a scăzut la 40% față de anul 2005, în județele Bistrița-Năsăud şi Satu Mare sistemul de termoficare public fiind complet abandonat.

Alimentarea cu energie electrică

Conform Electrica Distribuție Transilvania Nord, operatorul principal de distribuție energie electrică, al regiunii, în 2010, energia electrică distribuită în regiune a fost de 4.391.478 MWh (față de 4.238.081 MWh în anul 2008), la un număr de 1.118.940 consumatori, clienți ai furnizorilor de energie electrică licențiați de ANRE. Cel mai important furnizor de energie electrică din zona Transilvania Nord este SC FFEE Transilvania Nord SA, care acoperă toate județele regiunii, structura clienților fiind următoarea: 7% agenți economici şi 93%

consumatori casnici. Pe județe, datele indică județul Cluj cu cel mai mare număr de consumatori, cu un procent de 29% din total consumatori deserviți. Cel mai mic număr de consumatori se înregistrează în județul Sălaj, reprezentând doar 9% din total consumatori deserviți.

Infrastructura de telecomunicații

Accesul la telefonie şi internet mobil

Datele regionale plasează Regiunea Nord-Vest pe locul al doilea la nivel național, în ceea ce priveşte numărul total de conexiuni telefonice, după Bucureşti-Ilfov. Conexiunile includ cele de telefonie fixă, mobilă şi internet mobil. Principalii trei operatori de internet 3G declară că există acoperire pe marea majoritate a teritoriului regiunii Nord-Vest. În hărțile prezentate de Vodafone, Orange şi Cosmote, zonele neacoperite de transfer de date prin 3G sunt cele montane sau unele zone rurale.

Accesul mediului de afaceri la IT&C

Regiunea Nord-Vest se află pe locul 6 atât în ceea ce priveşte ponderea personalului care a utilizat PC şi PC conectate la internet pe regiuni de dezvoltare, în 2009, la mare distanță de Bucureşti-Ilfov. Doar 34,2% firmele din Regiunea Nord-Vest (altele decât microîntreprinderi) aveau site-uri web, la mare distanță de cele din Bucureşti-Ilfov şi la 3,5 puncte procentuale față de cele din regiunea Centru. La nivelul anului 2009, se observă cifre care plasează Regiunea Nord-Vest pe un aproximativ loc 2 la nivelul utilizării tehnologiei informatice de către IMM-urile din Transilvania de Nord. Astfel, în regiune 83,59% din firme folosesc computerele, 78,91% folosesc e-mailul, 79% internetul.

Accesul la internet

La nivelul 2011, în proporție de 43,3% gospodării din România au acces la rețeaua de Internet acasă, majoritatea (78,6%) dintre acestea concentrându-se în mediul urban. Interesul manifestat pentru conectarea la Internet este influențat însă de posibilitățile oferite în plan teritorial de furnizorii acestui serviciu şi disponibilitatea financiară pe care fiecare gospodărie o are. Transpunerea acestora în decizia de a achiziționa un computer acasă sau de conectare la rețeaua de Internet pot explica decalajele mari întâlnite între mediul urban şi cel rural.

În anul 2011, Regiunea Nord-Vest este pe locul 4, cu 45,0%, în ceea ce priveşte proporția gospodăriilor dotate cu computer acasă, după Bucureşti-Ilfov, Vest şi Centru. Nord-Vest se afla în scădere față de 2010, în ceea ce priveşte acest indicator, când 50,5% din gospodării erau dotate cu calculator.

Regiunea Nord-Vest se află pe locul al treilea, în 2011, în ceea ce priveşte conectarea la internet a gospodăriilor, într-o uşoară creştere față de 2010 şi după Bucureşti-Ilfov şi Vest. Modalitatea cea mai răspândită de conectare la internet în 2011 în Regiunea Nord-Vest este DSL (ADSL, SHDSL etc.) sau alte conexiuni broadband (cablu TV, UMTS), cu 12,8 %. Doar 9,9 % dintre conexiuni sunt prin GPRS (narrowband) şi 9,3 prin modem sau ISDN. Populația regiunii nu apreciază în mod deosebit cumpărăturile on-line, astfel că în Nord-Vest, în 2010, numai 4,3% din persoanele între 16-74 de ani au comandat sau cumpărat prin această metodă. De pe ultimul loc, Regiunea Nord-Vest a trecut în 2011 pe locul 6 din 8, cu 10,1%. Zonele montane sunt în cea mai mare parte neacoperite de transferul de date prin rețele 3G.

Învățământul şi accesul la informație

Potrivit datelor INSSE, se constată diferențe semnificative în ce priveşte numărul de calculatoare per unitate şcolară (u.s.)[24], între județe. În anul 2011, județul Cluj continua să dețină locul nr. 1 în țară cu 130 computere/u.s. față de municipiul Bucureşti care înregistra doar 88 computere/u.s. Aceeaşi situație era valabilă şi în 2007, când jud. Cluj avea 79 computere/u.s. şi Bucureştiul doar 58 computere/u.s. Dacă e să continuăm acest calcul la nivelul județelor din Regiunea Nord-Vest, constatăm ca județul Bihor se plasează pe locul 2, după Cluj cu 46 computere/u.s., urmând Maramureşul cu 40 computere/u.s. , Satu-Mare şi Bistrița-Năsăud cu 34 computere/u.s. şi județul Sălaj cu 32 computere/u.s.

Dacă analizăm nr. total de computere existente la nivel de regiuni, Regiunea Nord-Vest ocupă primul loc în țară cu 63.324 computere, fiind urmată de regiunea Nord-Est cu 52.702 computere si regiunea Bucureşti-Ilfov cu 504.30 computere.

În anul 2011, în jud. Cluj se înregistrau 33.239 computere, ocupând locul 2 în țară, după Bucureşti unde existau 48.207 computere.

Alte mijloace de comunicare

În ceea ce priveşte accesul la radiodifuziune, informațiile sunt deficitare, existând până la nivelul 2007, şi demonstrând o scădere de aproximativ 4% între 2005-2007 la nivel național, iar scăderea la nivel de Nord-Vest este de 7%. Cifrele se referă la abonamentele radio pentru radiodifuziunea de stat, lipsind complet datele regionale privind audiența radiourilor comerciale. Aceeaşi scădere uşoară se înregistrează şi în rândul abonamentelor pentru televiziunea de stat, la nivel național de 1,6%, iar la nivelul regiunii de 3,7%. Nu există informații privind abonamentele de televiziune prin cablu sau digitală la nivel regional.

Infrastructura socială

Infrastructura de servicii sociale

În Regiunea Nord-Vest sunt activi în prezent 349 furnizori de servicii sociale, dintre care o treime în județul Sălaj (108), urmat de Bihor (75). Peste jumătate dintre aceştia (198 furnizori) oferă servicii de diferite tipuri (rezidențiale şi nerezidențiale) pentru persoanele vârstnice şi tot la fel de mulți (191 de furnizori) sunt dedicați copiilor până în 18 ani, aflați în diferite categorii de risc social. De menționat faptul că acelaşi furnizor poate oferi mai multe tipuri de servicii pentru mai multe categorii de beneficiari.

O evaluare detaliată a sistemului serviciilor sociale a fost efectuată în cadrul studiului „Stadiul dezvoltării serviciilor sociale în 2011”, realizat de Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale şi Persoanelor Vârstnice (MMFPSPV) împreună cu Institutul IRECSON. Punctajele obținute de județele din Regiunea Nord-Vest după agregarea a 3 factori sunt:

- după potențialul de conducere a serviciilor sociale (resurse umane şi pregătirea acestora, susținerea din partea autorităților locale): Cluj – 89.04, Maramureş – 62.40, Satu Mare – 40.67, Bistrița-Năsăud – 36.62, Sălaj – 32.87, Bihor – 31.00.

[24] Unitate şcolară = unitatea administrativă de învățământ cu personalitate juridică, înscrisă în Nomenclatorul National SIRUES, în care funcționează unul sau mai multe niveluri educaționale, având o conducere unică; se înregistrează situația existenta la începutul anului şcolar (universitar). Sunt considerate unități de învățământ : grădinițele de copii, şcolile primare şi gimnaziale; şcolile speciale primare si gimnaziale; liceele; grupurile şcolare (în cadrul cărora funcționează mai multe niveluri de educație), şcolile de arte şi meserii (profesionale), de maiştri, postliceale, instituțiile de învățământ universitar.

- potențialul de furnizare a serviciilor sociale (infrastructura serviciilor sociale, număr de entități furnizoare de servicii sociale, tipuri de servicii furnizate, cheltuieli alocate): Sălaj – 75.24, Cluj – 49.48, Bistrița-Năsăud – 43.94, Bihor – 37.25, Maramureş – 27.42, Satu Mare – 26.51
- performanța activităților de asistență socială (beneficiarii serviciilor sociale pe tipuri de activități / servicii, gradul de mulțumire a acestora față de serviciile primite, opinii ale furnizorilor de servicii sociale în legătură cu activitatea depusă): Sălaj – 36.80, Cluj – 29.80, Satu Mare – 29.05, Bihor – 28.55, Maramureş – 22.05, Bistrița-Năsăud – 14.34.

Creşe / Centre de educație şi îngrijire timpurie

În perioada 2005-2011 a avut loc o creştere numerică a creşelor din Regiunea Nord-Vest, care deservesc un număr tot mai mare de copii. Deşi cererea de astfel de servicii nu este deplin satisfăcută regiunea are cel mai mare număr de creşe (59), fiind urmată de regiunile Sud-Muntenia (41) şi Sud - Vest Oltenia (40). În ceea ce priveşte capacitatea creşelor nu sunt disponibile date. Creşele din Nord-Vest adăpostesc un număr total de 3.234 copii (în creştere cu 729 de copii față de anul anterior), ceea ce plasează regiunea pe primul loc la nivel național, cu o pondere de 18,6% din totalul copiilor aflați în creşe la nivel național. La nivel județean, cei mai mulți copii de creşă sunt la Cluj, în număr dublu față de județul imediat următor, Bihorul. În schimb, cele două județe au aproape acelaşi număr de creşe, sunt 19 la Cluj şi 18 la Bihor, la polul opus situându-se județul Sălaj cu o singură creşă şi 89 de copii.

Structuri de sprijin pentru femei şi copii, victime ale violenței şi abuzurilor

În Regiunea Nord-Vest funcționează 3 centre de primire în regim de urgență (adăposturi), câte unul în Bihor, Cluj şi Maramureş; 3 centre destinate prevenirii şi combaterii violenței în familie (unul în Bistrița-Năsăud şi două în Cluj); un centru de informare şi sensibilizare a populației în Satu Mare. În Regiunea Nord-Vest au fost confirmate, în 2011, 1.468 cazuri de abuz, neglijare, sau exploatare a copiilor (abuz emoțional, abuz fizic, abuz sexual, neglijare, exploatare pentru comiterea de infracțiuni, exploatare prin muncă sau exploatare sexuală), cifra crescând progresiv din 2008.

Cantinele de ajutor social

La sfârşitul anului 2011, în Regiunea Nord-Vest erau 16 cantine de ajutor social (finanțate de la bugetele locale), cu o capacitate totală de 2.260 de locuri, deservind în mod curent 1.616 de beneficiari zilnic. Cele mai multe erau localizate în județele Bihor (6) şi Cluj (5), în schimb era doar câte una în Sălaj şi Bistrița-Năsăud (lipsesc date pentru Satu Mare). Față de anii anteriori, cifrele pentru toți cei trei indicatori de mai jos sunt în uşoară scădere.

Servicii pentru copiii instituționalizați

În 2010, funcționau în Regiunea Nord-Vest 209 servicii de tip rezidențial, dintre care 147 servicii publice, în subordinea DGASPC şi 62 în gestiunea organismelor private acreditate (ONG). Aceste servicii includ: centre de plasament clasice, sau modulate, apartamente, case de tip familial, centre maternale, centre de primire în regim de urgență, alte servicii (pentru dezvoltarea deprinderilor de viață independentă, adăpost de zi). Se remarcă în ultimii 5 ani dezvoltarea sectorului serviciilor rezidențiale private. În 31 decembrie 2012, 7.359 de copii beneficiau de sistemul de protecție specială în Regiunea Nord-Vest, 2.097 aflându-se în centre rezidențiale publice, 639 în centre rezidențiale private, iar 1.939 fiind plasați la rude şi 2.784 la asistenți maternali sau alte familii. În clasamentul regiunilor, regiunea se plasează pe

locul 4 după numărul centrelor aflate în proprietatea ONG-urilor sau fundațiilor şi abia pe locul 5 după numărul centrelor rezidențiale publice. Comparativ cu anii anteriori, se remarcă o scădere a numărului beneficiarilor de protecție specială, atât la nivelul României, cât şi la nivelul Regiunii Nord-Vest (de la 9.556 copii în 2007 la 7.785 în 2011). În Regiunea Nord-Vest se acordă asistență unui procent de aproape 12% din totalul copiilor beneficiari, ceea ce plasează regiunea pe locul 5 în clasamentul național. Per ansamblu, a scăzut şi personalul medico-social implicat în creşterea acestor copii, fie angajați în Centrele de plasament, în aparatul propriu al DGASPC şi alte servicii, fie asistenți maternali profesionişti, de la 4.310 persoane în 2008 la 3.393 în 2012. Conform MMFPSPV, scăderea numărului de copii aflați în centre rezidențiale publice şi private se datorează politicii de dezinstituționalizare a copiilor, prin reintegrarea lor în familia naturală sau extinsă sau prin înlocuirea măsurii de protecție de tip rezidențial cu una de tip familial.

Servicii pentru copii cu dizabilități

Conform Autorității Naționale pentru Persoanele cu Handicap, în 2012 existau 60.844 de cazuri, din care 14.8% în Regiunea Nord-Vest, unde numărul copiilor a crescut cu 259 față de anul precedent. În ceea ce priveşte distribuția pe județe, cea mai mare pondere din totalul regional o deține județul Cluj cu un număr de 3.374 de copii cu dizabilități, urmat de județul Maramureş, cu aproape jumătate din efectivele Clujului, respectiv 1.765 de copii. În profil temporal, se remarcă oscilații uşoare în majoritatea județelor (mai degrabă scăderi), cu excepția notabilă a județului Cluj (creştere cu peste 1.000 de copii în 4 ani) şi Satu Mare (plus 200 copii).

Servicii pentru adulți cu dizabilități

Tipurile de infrastructuri care furnizează asistență, consiliere, îngrijire sau adăpost pentru persoanele cu handicap şi împărțirea lor după număr şi beneficiari în 2012 la nivel regional este următoarea:

- centre de tip rezidențial: 52 centre (2.936 beneficiari) - centre de îngrijire şi asistență (13), centre de integrare prin terapie ocupațional (2), centre pilot de recuperare şi reabilitare persoane cu handicap, centre de recuperare şi reabilitare neuropsihiatrică (7), centre de recuperare şi reabilitare persoane cu handicap (20), locuințe protejate (10).
- centre de tip nerezidențial: 7 centre (122 beneficiari) - centre de zi (1), centre cu profil ocupațional (1), centre de servicii de recuperare neuromotorie tip ambulatoriu (4), servicii la domiciliu (1).

Este de remarcat faptul că centrele sociale publice în subordinea DGASPC s-au înmulțit, ajungând la 59 în 2012 (comparativ cu 45 în 2007), dar numărul de beneficiari nu a crescut foarte mult. Cele mai puține centre, indiferent de tip, se găsesc în județele Sălaj (4), Satu Mare (7) şi Bistrița-Năsăud (7), însă centrele din Sălaj şi Satu Mare deservesc mai multe persoane (374 şi respectiv 444) decât cele din Bistrița-Năsăud (264 persoane).

La 31 decembrie 2012, se înregistrau în Regiunea Nord-Vest 91.581 de persoane adulte cu handicap, cu o pondere de 14,43% din totalul persoanelor adulte cu handicap din România şi respectiv de 3,67% din totalul populației regiunii. Față de anul 2007, se remarcă tendința de creştere (în 2012 sunt mai mult cu 14.156 de persoane, respectiv cu 18,3%). Raportând numărul de adulți cu handicap la totalul populației județene, Clujul se poziționează sub media regională, înregistrând cea mai mică pondere din regiune (3,09%), la polul opus situându-se județul Bistrița-Năsăud cu 4,56%. Din totalul regional de 91.581 de adulți cu

dizabilități, marea majoritate (97,4%) se află în grija familiilor sau rudelor, iar 2.396 sunt instituționalizați în centre rezidențiale.

Cămine pentru persoane vârstnice

Numărul căminelor pentru vârstnici a crescut în perioada 2006-2012 în toată țara, fie că au beneficiat de finanțare publică, fie privată. În prezent, în Nord-Vest funcționează 41 centre rezidențiale pentru persoane vârstnice, distribuite după cum urmează: Bihor 14, Cluj 10, Sălaj 7, Bistrița-Năsăud 4, Maramureş 3, Satu Mare 3. Majoritatea sunt private, aparțin unor ONG-uri sau fundații acreditate pentru furnizarea unor asemenea servicii.

Infrastructura pentru situații de urgență

Situațiile de urgență sunt gestionate de către Inspectoratul General pentru Situații de Urgență (IGSU) şi structurile subordonate acestuia de la nivel teritorial. Pe plan național IGSU operează cu 42 de inspectorate, 43 de centre operaționale, 283 de subunități operative şi 3.790 de mijloace tehnice. 15,5% din totalul subunităților din toată țara se găsesc în regiune. Pe plan național rata de intervenții de pe urma apelurilor este de 38,15%, iar pe plan regional 42,35%. Din totalul de 31.958 de incendii, înregistrate pe plan național în 2011, 3.972 au fost în Regiunea Nord-Vest, cele mai multe în județul Bihor, iar cele mai puține în Satu Mare. În 2011 în regiune s-au înregistrat un număr total de 736 de incendii de locuințe, reprezentând 12% a cazurilor înregistrate în țară, la cele două extreme situându-se județul Satu Mare cu 55 de incendii şi Cluj cu 197. Din punctul de vedere al numărului de victime înregistrate la o sută de mii de locuitori, victimele din regiune reprezentând 1,9% din totalul de victime înregistrate la nivel național.

Serviciul Mobil pentru Urgențe Reanimare şi Descarcerare (SMURD)

În Regiunea Nord-Vest, SMURD a intervenit în cursul anului 2011 în 22.053 de cazuri. Unitățile SMURD din regiune dispun de 2 ambulanțe de resuscitare de tip SMURD, de 31 de ambulanțe de Tip B şi de 8 ambulanțe de Tip C. Cele mai bine echipate județe sunt Bihorul cu (12 echipaje) şi Clujul cu 11, la coadă situându-se județele Satu Mare cu 3 şi Sălajul cu 2, județe în care şi numărul intervențiilor este cel mai mic.

Servicii voluntare pentru situații de urgență (SVSU)

În Regiunea Nord-Vest există un total de 84 de unități de SVSU publice sau private, organizate conform legislației în vigoare. Numărul de unități pe plan regional este peste media națională de 16 unități SVSU, în județele Bistrița-Năsăud (22) şi Maramureş (19) şi Satu Mare (17) şi inferior acestuia în Cluj şi Bihor (câte 12 unități), respectiv Sălaj (3). Fiecare unitate SVSU dispune cel puțin de o autospecială de intervenție cu apă şi spumă, aportul de mijloace tehnice în 2011 fiind în total de 31 de autospeciale, 38 de utilaje şi 96 de motopompe.

Serviciile Salvamont şi Salvaspeo

Asociația Națională a Salvatorilor Montani din România are în subordine peste 40 de formații salvamont, dintre care 9 se găsesc în Regiunea Nord-Vest, în județele caracterizate geografic prin zone montane şi carstice. În Bihor şi Cluj funcționează Corpul Român Salvaspeo (CORSA), o organizație neguvernamentală care deține un rol important în operațiunile de salvare din mediul subteran speologic.

Datorită lipsei dispeceratelor integrate pentru intervenții de urgență nu există în acest moment o politică regională cu privire la investiții subsumată obiectivului de a asigura o anumită durată minimă standard pentru intervențiile de urgență în teritoriul regional. La

dezechilibrele regionale teritoriale se adaugă starea echipamentelor şi dotărilor, peste 60% dintre acestea având depăşită durata de exploatare.

Un rol important în eficientizarea serviciilor de urgență îl pot avea în viitor centrele de permanență (amplasate altundeva în teritoriu decât în reşedințele de județ) care ar putea micşora numărul intervențiilor soldate cu transportul persoanelor pe distanțe lungi până la secțiile de urgență ale spitalelor județene. Neclară rămâne în acest moment legătura dintre spitalul regional de urgență, unitățile de primire urgențe din spitalele județene şi sistemul de intervenții de urgență (ISU, SMURD, SVSU, Salvamont, Salvaspeo).

Infrastructura de sănătate

În anul 2011, în Regiunea Nord-Vest funcționau un număr de 7.298 unități sanitare, structurate astfel, în ordine descrescătoare: 2.171 cabinete stomatologice (inclusiv cele şcolare), 1.372 cabinete medicale de familie, 1.103 cabinete medicale de specialitate, 1.078 farmacii şi puncte farmaceutice, 439 laboratoare de tehnică dentară, 421 laboratoare medicale, 167 cabinete medicale şcolare şi studențeşti, 108 cabinete medicale de medicină general, 69 spitale, 57 alte tipuri de cabinete medicale, 51 ambulatorii integrate spitalului, 43 centre medicale de specialitate, 43 depozite farmaceutice, 26 dispensare, 16 societăți civile medicale de specialitate, 14 ambulatorii de specialitate, 13 societăți civile medicale, 12 policlinici, 11 centre de sănătate mintală, 7 centre de diagnostic şi tratament, 7 unități medico-sociale, 6 centre de transfuzie, 3 centre de sănătate, 1 societate stomatologică civilă medical şi 1 preventoriu. Din cele 69 de spitale (14,9% din totalul național), 20 erau private, iar din cele 17.934 de paturi de spital (14% din totalul național) 592 erau în spitale private. O analiză pe județe evidențiază județul Cluj ca deținând cele mai multe unități sanitare, urmat de județele Bihor şi Maramureş. Reşedințele de județ ale acestora se remarcă prin tradiție în domeniul sănătății, profesionalism şi chiar universități cu profil medical (cum este cazul municipiului Cluj-Napoca). Cluj-Napoca concentrează cel mai mare număr de spitale de categoria I din România, după municipiul Bucureşti, precum şi instituții de prestigiu internațional în domeniul bolilor cardiovasculare, urologie şi transplant renal, al oncologiei etc. De asemenea, municipiul dispune de o universitate de medicină şi farmacie care atrage un număr mare de studenți străini.

Contrar politicilor şi reglementărilor naționale în domeniu, numărul total al unităților sanitare este în creştere acest lucru datorându-se în special dezvoltării haotice, dezechilibrate teritorial a unităților private. Astfel, cabinetele medicale şcolare şi studențeşti înregistrează o creştere față de anul 2005, de la 121 unități la 167 unități în 2011. Cea mai mare creştere s-a înregistrat la cabinete stomatologice, de 869 unități (fără cele şcolare), fiind urmată creşterea de 440 unități a cabinetelor medicale de specialitate, laboratoarele medicale (creştere de 355 unități), farmacii şi puncte farmaceutice (creştere de 351 unități) şi laboratoare de tehnică dentară (creştere de 71 unități). Şi numărul de spitale înregistrează o creştere cu 8 unități iar concomitent cu creşterea numărului de paturi în spitale a crescut, din păcate, şi numărul de zile de spitalizare. Astfel subfinanțării istorice a sistemului de sănătate s-a adăugat presiunea suplimentară pentru fondurile de sănătate administrate de casa de asigurări de sănătate creată de înmulțirea unităților sanitare. În acelaşi timp creşterea numărului de unități sanitare, altele decât spitale nu-şi demonstrează eficiența în privința reducerii serviciilor solicitate de pacienți către spitale.

Caracterul haotic al politicilor publice de investiții în infrastructura sanitară, precum şi al dezvoltării unităților sanitare private au produs importante dezechilibre nu doar asupra bugetelor de sănătate dar şi teritorial. În acest context de importanță majoră pentru

diminuarea dezechilibrelor este asigurarea de servicii de calitate de rețeaua teritorială a ambulatoriilor şi centrelor multifuncționale (care au fost prioritare în perioada 2007-2013 dar nu a beneficiat de suficiente resurse financiare).

Infrastructura de învățământ

Unități şcolare[25]

În anul 2011 numărul de unități şcolare din Regiunea Nord-Vest a fost 1.028, reprezentând 14,3% din totalul unităților şcolare din țară, fiind pe locul 3 dintre regiuni. Marea majoritate (92,8%) a unităților şcolare se află în proprietate publică, procent apropiat de cel național (93,3%), şi o singură unitate şcolară este în proprietate cooperatistă (un liceu economic).

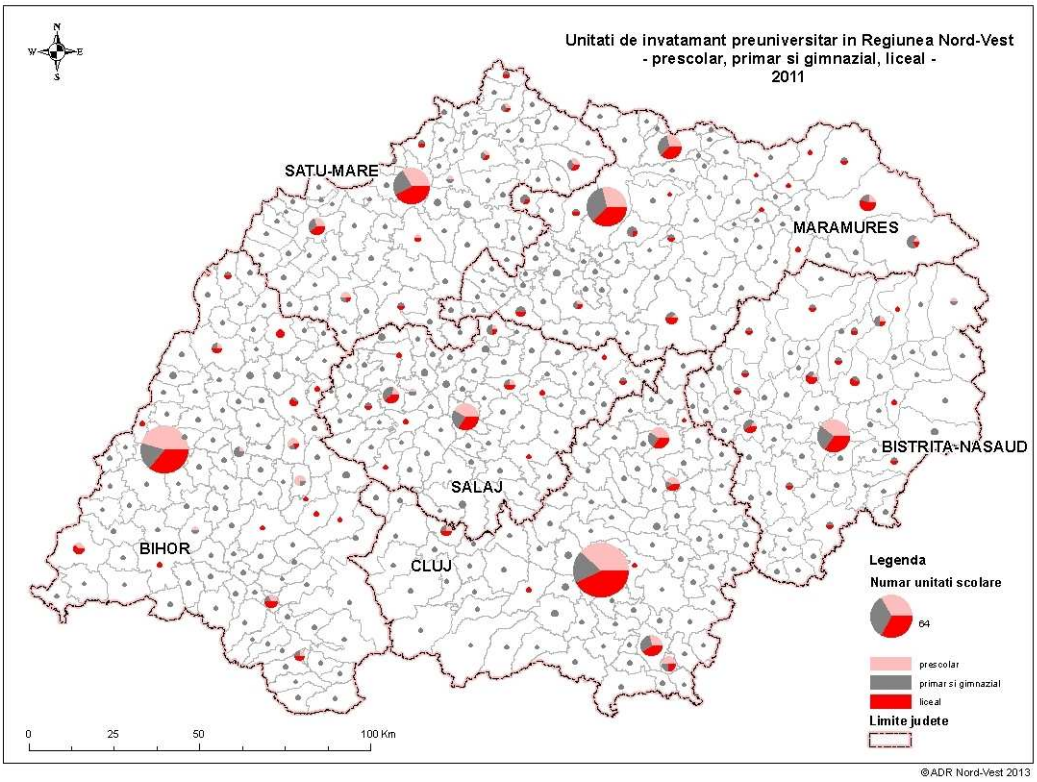

Figura 27. Distribuția unităților de învățământ preuniversitar în Regiunea Nord-Vest, pe UAT-uri, anul 2011

Sursa: prelucrarea bazată pe date INS Tempo Online

În perioada 2005-2011 în Regiunea Nord-Vest numărul unităților şcolare s-a redus de la 1.317 la 1.028 (cu 22%), mai puțin decât la nivel național (-39%). Scăderea numărului de unități se datorează în mare parte reorganizării rețelei şcolare, care, în contextul descentralizării învățământului preuniversitar, a condus la scăderea numărului de unități şcolare cu personalitate juridică. Numărul grădinițelor a scăzut cu 20,4% (prin urmare, a crescut numărul de copii pe unitate de învățământ preşcolar de la 370 în 2005 la 486 în

[25] Unitatea şcolară reprezintă unitatea administrativă de învățământ cu personalitate juridică, în care funcționează unul sau mai multe niveluri educaționale, având o conducere unică; se înregistrează situația existentă la începutul anului şcolar (universitar). Sunt considerate unități de învățământ: grădinițele de copii, şcolile primare şi gimnaziale; şcolile speciale primare şi gimnaziale; liceele; grupurile şcolare (în cadrul cărora funcționează mai multe niveluri de educație), şcolile de arte şi meserii (profesionale), de maiştri, postliceale, instituțiile de învățământ universitar.

2011), numărul şcolilor din învăţământ primar şi gimnazial cu 35,05% iar a celor de învăţământ secundar cu 19% (astfel, numărul elevilor pe unitate de învăţământ preuniversitar a crescut de la 368 la 441 în perioada 2005-2011). Numărul instituţiilor de învăţământ superior din regiune nu s-a modificat, iar numărul mediu de studenţi pe instituţie de învăţământ superior a scăzut cu 19% (de la 6101 la 4929), faţă de scăderea medie la nivel de ţară de 25% (dar trebuie remarcat faptul că sunt diferenţe foarte mari între universităţile din regiune în ceea ce priveşte numărul de studenţi înmatriculaţi). În mediul urban se află 57% din unităţile şcolare (peste media naţională de 55,5%), iar 43% în mediul rural. Majoritatea unităţilor şcolare din mediul rural sunt unităţi de învăţământ gimnazial, deoarece grădiniţele şi şcolile primare din mediul rural de obicei nu au personalitate juridică separată, fiind arondate la şcoli gimnaziale. Doar 16% din licee se află în mediul rural, iar unităţile de învăţământ postliceal şi universitar se găsesc exclusiv în mediul urban.

Din cele 16 instituţii de învăţământ superior din regiune 8 sunt publice şi 8 particulare. În judeţele Bistriţa-Năsăud şi Sălaj nu îşi are sediul nici o instituţie de învăţământ superior, dar funcţionează extensii ale unor universităţi.

Neexistând date comparative la nivel european din punct de vedere al infrastructurii educaţionale, se poate aprecia doar că prin efectele legii educaţiei s-a raţionalizat reţeaua şcolară, crescând numărul mediu de elevi (ştiut fiind că legea prevede finanţarea per elev). Provocarea următoarei perioade va fi ca acest proces să continue astfel încât şcolile să ajungă să fie sustenabile, oferind toate servicii de calitate.

Săli de clase, cabinete, laboratoare şi ateliere şcolare

Numărul sălilor de clase şi a cabinetelor şcolare din regiune a înregistrat o scădere de 5,6% în perioada 2005-2011, ajungând la 18.256, scădere incomparabil mai mică decât scăderea numărului de unităţi şcolare. Numărul de laboratoare şcolare a crescut în perioada analizată cu 23% (peste media naţională de 15%), regiunea fiind pe primul loc privind ritmul de creştere a numărului de laboratoare. Cele mai multe laboratoare şcolare se găsesc în judeţul Cluj, ceea ce se datorează mai ales unităţilor de învăţământ universitar (68,6% din laboratoare). Numărul de ateliere pentru formarea profesională şi tehnică la nivelul regiunii s-a redus continuu, de la un număr de 1.042 în 2005 la 870 în 2011, cu 16,5% (o situaţie totuşi mai bună, decât la nivel naţional, unde numărul atelierelor a scăzut cu 26,9%).

Aparatură ITC

Echiparea cu aparatură de tehnică de calcul a unităţilor de învăţământ s-a îmbunătăţit simţitor în perioada 2005-2011, cu 117%, regiunea fiind pe primul loc pe ţară privind creşterea numărului de PC-uri (media naţională fiind de 98.9%), raportul număr de PC-uri la 1.000 de locuitori era de 123 (138% din media naţională).

În anul 2011, în Regiunea Nord-Vest existau în şcoli 63.324 calculatoare, de două ori mai multe în comparaţie cu anul 2005, când se înregistrau 29.181. Numărul de calculatoare per şcoală a crescut de la 22 în anul 2005 la 52 în anul 2011. În intervalul 2005-2011, potrivit calculelor rezulta o medie de 43 de calculatoare/unitate şcolară. Creşterea cea mai mare (215%) s-a înregistrat la nivelul universităţilor, 43,3% din numărul total de PC-uri fiind în dotarea instituţiilor de învăţământ superior.

Infrastructura de sport

Numărul sălilor de gimnastică a crescut cu 9,3%, ceea ce este un aspect pozitiv, dar este totuşi scăzut raportat la numărul de unități şcolare. În anul 2011 în medie 68% din 10 unitățile şcolare dispun de săli de gimnastică, situația fiind puțin mai bună la licee (91%). În perioada analizată a crescut şi numărul de terenuri de sport cu 5,7%, cu precădere în învățământul liceal (17,2%), dar în continuare doar 70,5% din unitățile şcolare dispun de teren de sport. Bazine de înot administrate de unități de învățământ există doar în județul Cluj, fiind în total 5 bazine în anul 2011, toate aparținând de unități de învățământ superior. În intervalul de timp 2005-2011 la nivelul Regiunii Nord-Vest remarcăm un număr constant de 6 licee cu program de educație fizică şi sport, în regim de proprietate publică, respectiv câte un liceu de profil pe fiecare dintre cele 6 județe. La nivelul regiunii, numărul secțiilor sportive s-a dublat de la 484 la 1.051, iar numărul sportivilor legitimați a crescut de asemenea până în anul 2009, urmând ca în anul 2010, numărul acestora să scadă la 27.419 sportivi.

Infrastructura de cercetare-dezvoltare-inovare

Conform Institutului Național de Statistică, în anul 2011, în România activau 710 de unități CD, dintre care 61 în Regiunea Nord-Vest, clasându-se pe a doua poziție la nivel național. De remarcat este faptul că 75% dintre entitățile publice şi private din Regiunea Nord-Vest sunt localizate în județul Cluj. Jumătate dintre unități activează în domeniul ştiințelor naturale şi al ingineriei şi toate sunt asimilate IMM-urilor (după criteriul numărului de salariați şi al cifrei de afaceri), neexistând nici o întreprindere mare (sau un institut național asimilat unei întreprinderi mari) la nivelul regiunii. Indicele contribuției la cifra de afaceri națională a Regiunii Nord-Vest din perspectiva acestor unități CD considerate IMM-uri este de doar 5,21%, ocupând însă locul III în clasamentul celor 8 regiuni.

Din cele 168 de unități CD de interes național[26], în Regiunea Nord-Vest îşi desfăşoară activitatea 15, respectiv 8 institute de cercetare localizate toate la Cluj-Napoca şi 7 universități de stat. Tot în categoria unităților de interes național se încadrează cele 7 filiale ale unor unități CD care îşi desfăşoară activitatea în Cluj-Napoca, dar au sediul în capitală. De asemenea, activează la Cluj-Napoca 6 unități sanitare care desfăşoară şi au în obiectul de activitate activități de cercetare-dezvoltare, fără a reprezenta însă activitatea principală.

La nivelul regiunii Nord-Vest, numărul salariaților din activitatea de cercetare-dezvoltare echivalent normă întreagă a crescut în perioada 2005-2008 de la 1.757 la 2.752, urmând o tendință de scădere începând cu anul 2009, ajungând în anul 2011 la un număr de 2.472 salariați. Reprezentând 9% din totalul salariaților CD din România în anul 2011 (locul II la nivel național după Bucureşti-Ilfov unde se regăsesc de aproape 6 ori mai mulți salariați CD decât în Regiunea Nord-Vest), cei 3.809 salariați[27] CD din regiune se regăsesc în proporție de 89% în județul Cluj. Județul Cluj se află pe podiumul național din prisma numărului de salariați din CD raportat la 10.000 de persoane ocupate civile, (104, după Bucureşti şi Ilfov, înaintea județelor Iaşi şi Braşov), aspect ce poate fi corelat cu statutul de mare centru universitar pe care județul l-a dobândit (locul al doilea la nivel național). Din prisma

[26] Unități acreditate în acest sens, conform Legii nr. 324/2003 privind aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 57/2002 privind cercetarea ştiințifică şi dezvoltarea tehnologică

[27] Dintre salariații din Regiunea Nord-Vest care îşi desfăşoară activitatea în cercetare-dezvoltare, 64,5% sunt efectiv cercetători, restul fiind tehnicieni şi asimilați, precum şi alte categorii de salariați

numărului de salariați din CD raportat la populația activă[28], în anul 2011 regiunea (cu valoarea de 0,31) se află sub media națională (0,43) şi la distanță mare de cea europeană (1,66 UE27), înregistrându-se un decalaj negativ față de situația acestui raport la nivelul anului 2009. În România, un procent de 25% din doctoranzi provin de la universitățile din Regiunea Nord-Vest (4694 doctoranzi în cadrul celor 31 de şcoli doctorale din regiune). 17% din totalul articolelor cotate ISI provenite din România provin din Regiunea Nord-Vest (din care 89% din județul Cluj).

Analiza în amănunt[29] a direcțiilor de cercetare şi a tematicii proiectelor implementate la nivelul entităților CDI din regiune indică 9 domenii regionale prioritare/de excelență, respectiv: materii prime şi materiale, maşini şi echipamente, energie şi combustibili, nano şi biotehnologii, sănătate, mediu, agricultură/industrie alimentară, ITC precum şi industrii creative/artă şi design.

Ponderea din PIB a activității de cercetare-dezvoltare în Regiunea Nord-Vest este relativ scăzută, cu o medie de 0,34% pe an în perioada 2005-2010, sub media națională de 0,49% şi mult sub media UE27 de 1,89%. Anul 2011 a înregistrat un reviriment remarcabil din prisma ponderii cheltuielilor CDI în PIB la nivelul regiunii, procentul de 0,49% reprezentând un record absolut al ultimilor 10 ani, valoarea absolută depăşind chiar nivelul anului 2008. Remarcabil este totodată faptul că întreprinderile au depăşit cu 18% nivelul cheltuielilor destinate CDI realizate de către instituțiile din învățământul superior, realizând un nivel de 2,4 ori mai mare decât în 2010, un rezultat pozitiv al accesării fondurilor destinate acestui sector.

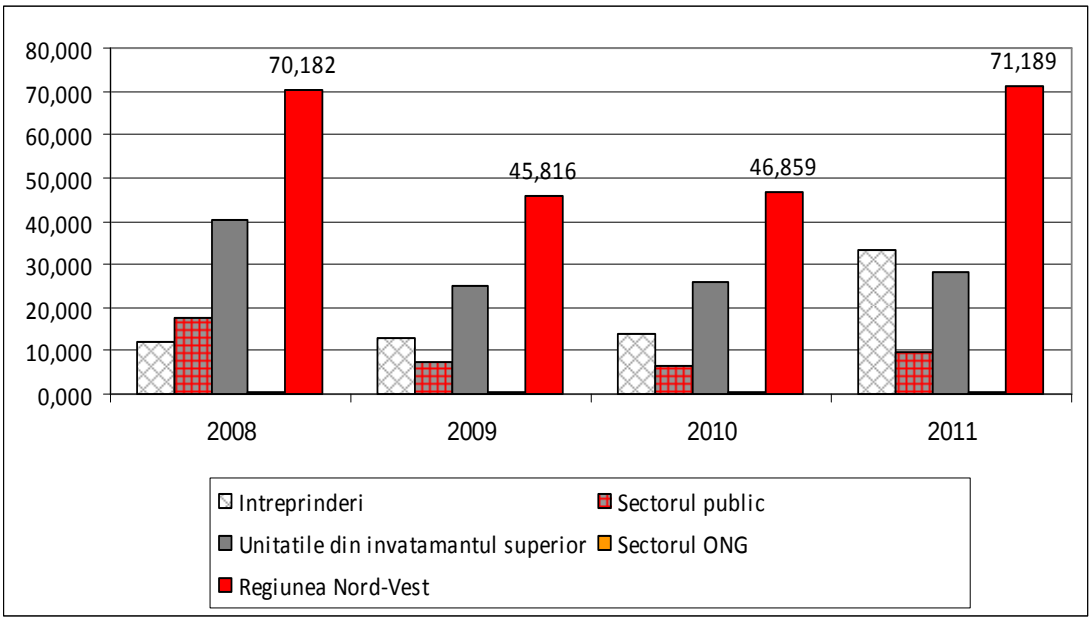

Figura 28. Cheltuielile CDI în Regiunea Nord-Vest, după sursele de finanțare, mil. euro

Sursa: Eurostat

Principala provocare o reprezintă accesul la fondurile destinate cercetării-dezvoltării, precum şi sistarea unor surse de finanțare în perioada analizată. Finanțarea pe baza de proiecte continuă să rămână principalul motor de dezvoltare, contribuind atât la

[28] Numărul de salariați care îşi desfăşoară activitatea în cercetare-dezvoltare raportat la populația activă este un indicator comparativ relevant între regiuni

[29] Analiza extinsă a direcțiilor de cercetare şi a tematicii proiectelor implementate la nivelul entităților CDI din Regiunea Nord-Vest poate fi consultată la sediul ADR Nord-Vest

modernizarea echipamentelor CDI, cât şi la perfecționarea resurselor umane implicate; la acestea se adaugă contractele cu agenții economici interesați de diferite tipuri de inovații, serviciu care se înscrie pe un trend ascendent, una dintre provocările identificate fiind lipsa vizibilității ofertei CDI precum şi dificultățile aferente realizării transferului tehnologic.

Din cele 42 de entități din România acreditate pentru activități de inovare şi transfer tehnologic, 6 se află în Regiunea Nord-Vest, reprezentate de 3 centre de transfer tehnologic şi 3 centre de informare tehnologică. Din cele 16 structuri regionale ale Oficiului de Stat pentru Invenții şi Mărci (OSIM), 4 sunt localizate în Regiunea Nord-Vest. O altă structură suport inclusă în categoria entităților cu activitate de inovare şi transfer tehnologic o reprezintă parcurile ştiințifice şi tehnologice. Din cele 7 astfel de parcuri inițial acreditate în România, în Regiunea Nord-Vest nu se află nici un parc ştiințific şi tehnologic acreditat ANCS, există însă, din anul 2005, un parc ştiințific privat la Nuşfalău, în județul Sălaj, aparținând multinaționalei Hanna Instruments care dezvoltă aparatură de laborator şi instrumente analitice.

În anul 2010, numărul întreprinderilor inovatoare[30] din Regiunea Nord-Vest reprezintă 13,6% (respectiv 1106 firme) din totalul întreprinderilor încadrate la această categorie din România[31], indicator care poziționează regiunea pe locul III la nivel național. Cele mai multe dintre acestea provin din industrie (64,2% din întreprinderile inovatoare din regiune), 71% fiind întreprinderi mici. În perioada 2007-2011 au fost eliberate de către OSIM 223 de brevete de invenție provenind din Regiunea Nord-Vest (cu un maxim de brevete eliberate în anul 2009), 56% dintre ele provenind din Județul Cluj. Din prisma numărul cererilor de patente înregistrate la Oficiul European de Patente (EPO) la Munchen, Regiunea Nord-Vest se poziționează pe locul IV, în condițiile în care 46,58% din cererile de patente din România provin din regiunea Bucureşti-Ilfov.

Infrastructura de cultură

Domeniul cinematografiei este unul bine reprezentat în Regiunea Nord-Vest din perspectiva distribuției şi consumului de film, însă inexistent din punctul de vedere al producției, care este concentrată exclusiv în Regiunea Bucureşti-Ilfov – cu două centre de tradiție – Bucureşti şi Buftea. În 2011, în Regiunea Nord-Vest, funcționau 14 cinematografe (din 75 la nivel național), oferind un număr de 52.093 de spectacole (17,4% din total național), ceea ce plasează regiunea pe locul II la nivel național, după Regiunea Bucureşti-Ilfov (18 cinematografe). Acestea puneau la dispoziția publicului 8.954 de locuri (aproximativ 16% din totalul național). Se poate vorbi despre o reorientare a pieței consumului de film către unitățile moderne din centrele comerciale din marile oraşe, în timp ce în oraşele mici şi mijlocii aceastea au dispărut complet.

Domeniul culturii scrise este unul în care Regiunea Nord-Vest înregistrează performanțe deosebite în context național. Astfel, la nivelul anului 2012, Consiliul Național pentru Cercetare Ştiințifică (CNCS) recunoaşte un număr de 28 de edituri la nivel național, ca fiind singurele în care cercetătorii şi cadrele universitare pot publica lucrări ştiințifice recunoscute pe plan național şi internațional, clasificate pe două categorii (A şi B). Dintre cele 28 de

[30] Întreprinderile inovatoare sunt întreprinderile active care au lansat produse (bunuri sau servicii) noi sau semnificativ îmbunătățite pe piață sau au introdus procese noi sau semnificativ îmbunătățite sau noi metode de organizare sau de marketing; include toate tipurile de inovatori (inovatorii de produs, de proces, de metode organizaționale sau de metode de marketing), precum şi întreprinderile cu inovări nefinalizate sau abandonate

[31] Cercetare statistică realizată pe un eşantion pe bază de anchetă statistică comunitară de inovare CIS realizată din 2 in 2 ani, în conformitate cu prevederile cuprinse în Manualul Oslo începand cu anul 2002

edituri, cele mai multe (10) îşi au sediul în Regiunea Nord-Vest (9 în Cluj-Napoca şi una în Oradea), urmată fiind de Regiunea Bucureşti-Ilfov (8 edituri). De asemenea, din perspectiva numărului de domenii de publicare acreditate pentru reviste, Regiunea Nord-Vest se plasează pe primul loc la nivel național (20 de domenii, 19 în Cluj-Napoca şi unul în Oradea), față de 15 în Regiunea Nord-Est (Iaşi) şi 12 în Bucureşti. Cele 10 edituri acreditate de la nivel regional sunt: Presa Universitară Clujeană, Risoprint, Mega, Casa Cărții de Ştiință, Eikon, Editura Institutului pentru Studierea Minorităților Naționale, Societatea Muzeului Ardelean, Centrul de Studii Transilvane, Editura Universității Evanghelice Emanuel, Egyetemi Muhely (Atelier Universitar). Totuşi, din perspectiva cifrei de afaceri, cele mai mari edituri din țară sunt localizate în Bucureşti, acestea fiind însă specializate mai degrabă în domeniul publicisticii comerciale. Prin urmare, se poate afirma că Regiunea Nord-Vest domină piața publicisticii cu caracter ştiințific şi academic.

Cele 1.748 de biblioteci existente în anul 2011 în Regiunea Nord-Vest (15% din total național) au înregistrat circa 544.000 de cititori activi (12,8% din total național).

Reprezentațiile susținute în cele 25 de instituții şi companii de spectacole sau concerte au înregistrat circa 549.000 de spectatori, iar cele 93 de muzee şi colecții publice din regiune (13,1% din total național) au adunat peste 726.000 de vizitatori (7,6% din total național).

Regiunea ocupa, în anul 2011, locul II la nivel național din perspectiva sectorului industriilor culturale şi creative, iar Cluj-Napoca va fi, în 2015, capitala europeană a tineretului.

Fondul de locuințe

La finele anului 2011, fondul locativ de la nivelul Regiunii Nord-Vest cuprindea 1.083.434 de locuințe, 12,8% din totalul celor existente la nivel național. Din totalul locuințelor existente în regiune, 562.890 sunt amplasate în mediul urban (52% din total), iar 520.544 în mediul rural (48%). Dintre locuințe 1.064.475 (98,3% din total) se aflau în proprietate privată, iar 18.959 în proprietate publică. Față de anul 2007, numărul de locuințe din regiune a crescut cu 38.122 (+3,6%), ca urmare a construcției de noi locuințe, mai ales în zonele periurbane. Numărul de locuințe aflate în proprietate publică a crescut cu 6,6%, în primul rând ca urmare a construcției de locuințe noi pentru tineri, în regim ANL.

Suprafața locuibilă totală de la nivelul Regiunii Nord-Vest a fost de 333.349.121 mp în 2011, în creştere cu 4,9% față de anul 2007, pe fondul construcției de noi locuințe, precum şi a extinderii celor existente. Astfel, în 2011, mărimea medie a unei locuințe din Regiunea Nord-Vest era de 40,3 mp arie desfăşurată, față de o medie de 39,4 mp la nivelul României. Numărul mediu de persoane pe locuință a fost, la nivelul regiunii, de 2,5 în 2011, nivel similar cu cel existent la nivel național, în scădere cu 0,1 puncte procentuale față de anul 2007, pe fondul creşterii numărului de locuințe şi al scăderii populației stabile. În mediul urban, presiunea populației asupra fondului locativ este ceva mai mare (2,55 persoane per locuință) față de cea din rural (2,44 persoane/locuință). De asemenea, există diferențe importante şi între județe: o medie maximă de 2,8 persoane/locuință în Bistrița-Năsăud, față de un minim de 2,3 persoane în județul Cluj. În medie, fiecare locuitor al regiunii avea la dispoziție, în 2011, 16,1 mp de spațiu locativ, nivel situat peste media națională (15,6 mp/persoană).

Din totalul clădirilor de locuințe din regiune, în anul 2011 33,1% avea pereții exteriori construiți din paiantă, chirpici şi alte materiale, 30,9% din zidărie de cărămidă sau piatră cu planşee de lemn, 18,6% din zidărie de cărămidă sau piatră cu planşee din beton armat, 14,6% din lemn, iar 2,7% din beton armat sau prefabricate din beton. Doar 73,2% dintre

locuințele din regiune dispuneau de instalație de alimentare cu apă, 71,8% de canalizare, 68,1% aveau baie în locuință, 96,7% de energie electrică şi 44% de încălzire centrală. Există disparități intra-regionale semnificative între cele şase județe componente. Astfel, în județul Cluj, preponderent urban, ponderea locuințelor dotate cu instalații de apă şi canalizare este de circa 80%, în timp ce în județele preponderent rurale, precum Sălaj, acest procent este de doar 60%. Cea mai deficitară dotare cu instalații (sub 25% din totalul locuințelor) se înregistrează la nivelul comunelor relativ îndepărtate de centrele urbane semnificative şi de rețele majore de transport, unde rețele de utilități sunt slab dezvoltate, iar nivelul general de dezvoltare socio-economică este mai scăzut decât media.

*În **concluzie**, accesibilitatea şi mobilitatea redusă se constituie într-unul dintre cele mai importante puncte slabe ale regiunii.*

Analiza relevă relativa izolare a regiunii față de coridoarele pan-europene de transport şi rețeaua TEN-T centrală, lipsa unor autostrăzi, drumuri expres şi căi ferate rapide, care să asigure legătura cu polii urbani din alte regiuni şi țări. Accesibilitatea insuficientă este suplinită (temporar) prin patru aeroporturi. Comunitățile cele mai defavorizate din punct de vedere al accesibilității sunt cele din județele Maramureş şi Bistrița-Năsăud, precum şi cei din zonele montane ale regiunii.

Mobilitatea este redusă fiind influențată de starea generală a infrastructurilor de transport, practic fiind utilizate doar infrastructurile rutieră şi aeriană, în ciuda gradului redus de modernizare a rețelei de drumuri şi a investițiilor semnificative necesare pentru operarea aeroporturilor. Infrastructura feroviară este în cea mai mare suferință existând diferențe mari chiar față de starea infrastructurii la nivel național (care este precară) în ciuda faptului că prin regiune trece un coridor feroviar care face parte din rețeaua centrală TEN-T şi că rețeaua feroviară ar asigura cea mai bună acoperire şi mobilitate teritorială. Nici accesul la rețelele naționale de transport nu este mai bun, starea drumurilor județene fiind mult mai rea comparativ cu a celor naționale, drumurile județene fiind modernizate într-un procent nesatisfăcător. Drumurile comunale sunt, de asemenea, degradate şi cu soluții tehnice depăşite, nepermițând un acces facil spre zonele rurale. Cheltuielile de întreținere a actualei rețele rutiere regionale, cu soluțiile tehnice existente, depăşesc posibilitățile financiare ale administrațiilor din regiune. Din punct de vedere al mobilității comunitățile care se confruntă cu cele mai mari probleme sunt din județele Sălaj şi Bistrița-Năsăud.

Provocările pe termen mediu din punct de vedere al accesibilității şi mobilității în contextul dat de opțiunile de dezvoltare a infrastructurii de transport de la nivel național sunt:

- *promovarea investițiilor în infrastructura feroviară (în principal rezolvarea problemei zonelor cu restricții de viteză, precum şi asigurarea unor legături adecvate, în special interjudețene), şi intermodală (care să rezolve legătura cu infrastructura rutieră şi transportul public) care ar putea contribui semnificativ la coeziunea teritorială, atât la nivel supralocal (metropolitan) cât şi la nivel regional (între partea de Est şi cea de Vest a regiunii).*
- *concentrarea investițiilor alocate modernizării drumurilor naționale şi județene pe rute care să faciliteze accesul facil al tuturor locuitorilor la rețelele (globale) TEN-T rutiere şi feroviare.*

Transportul public rămâne puțin utilizat, îngrijorătoare fiind tendința de reducere a liniilor de transport ecologic. Până în prezent nu au existat servicii de transport public metropolitan,

care să contribuie cu adevărat la creşterea mobilității. Provocarea următoarei perioade va consta în promovarea transportului ecologic în scopul creşterii mobilității teritoriale.

Dacă din punct de vedere al infrastructurilor sociale nu se poate spune că accesul populației este diferențiat, neexistând disparități majore teritoriale, nu se poate spune acelaşi lucru despre infrastructurile tehnico-edilitare, de comunicații, pentru educație, sănătate, intervenții de urgență sau chiar din perspectiva condițiilor de locuit. Existența sau inexistența şi starea acestor infrastructuri explică disparitățile majore de dezvoltare dintre mediul urban şi cel rural, precum şi dintre marile centre urbane şi cele mici şi mijlocii. Astfel infrastructura tehnico-edilitară este deficitară mai ales în mediul rural. Zonele montane şi altele predominant rurale nu sunt acoperite cu transfer de date 3G. Rețelele de unități şcolare sau de sănătate nu asigură acces corespunzător la servicii populației din mediul rural, în special populației în risc de excluziune şi populațiilor izolate. Echipamentele şi dotările pentru intervenții de urgență nu sunt distribuite echilibrat teritorial, iar starea acestora nu este una bună, peste 60% dintre acestea având depăşită durata de exploatare. La aceasta se adaugă problema coordonării serviciilor oferite de unitățile de primire urgențe din spitalele județene şi sistemul de intervenții de urgență (ISU, SMURD, SVSU, Salvamont, Salvaspeo). Se remarcă lipsa dispeceratelor integrate pentru intervenții de urgență, obiectivul de a asigura o anumită durată minimă standard pentru intervențiile de urgență în teritoriul regional neputând să fie realizat, acest lucru contribuind la creşterea dezechilibrelor teritoriale regionale.

Regiunea Nord-Vest se clasează pe locul IV din punct de vedere al ponderii gospodăriilor dotate cu computer acasă, iar din perspectiva ponderii persoanelor care realizează cumpărăturile online şi a personalului care a utilizat PC, pe locul al VI-lea. Mai puțin de jumătate din gospodării au acces la rețeaua de Internet acasă, majoritatea dintre acestea concentrându-se în mediul urban.

Provocările perioadei următoare în ce priveşte dezvoltarea infrastructurilor altele decât cele de transport constă în aplicarea principiului raționalizării funcționale a rețelelor de infrastructuri ținând cont de dezideratele incluziunii sociale şi diminuării disparităților teritoriale. Datorită disponibilităților limitate financiare trebuie subliniată necesitatea corelării investițiilor în rețeaua de transport cu investițiile în rețelele de unități şcolare, sanitare, etc.

În ce priveşte infrastructurile de cercetare, regiunea ocupă un merituos loc doi la nivel național datorită municipiului Cluj-Napoca care este cel de-al doilea centru universitar din România dispunând de o infrastructură de CDI bine dezvoltată şi institute de cercetare. Totuşi, numărul salariaților din activitatea de cercetare-dezvoltare, respectiv ponderea acestora în populația ocupată au urmat tendințe de scădere începând cu anul 2009. Distribuția teritorială a resurselor umane din cercetare nu este echilibrată: 89% din numărul de angajați din domeniul cercetării din regiune se găsesc în județul Cluj. În perioada următoare se impune continuarea investițiilor în infrastructura de cercetare, precum şi pentru valorificarea acesteia. O provocare va fi realizarea a cel puțin unui parc ştiințific şi tehnologic regional.

6. Mediu

Capitolul tratează aspecte legate de infrastructura de mediu, de calitatea factorilor de mediu – apă, aer, sol – detaliind inclusiv aspecte legate de biodiversitate, riscurile naturale şi tehnologice de mediu, precum şi aspecte legate de mediu şi sănătate.

Infrastructura de mediu

Alimentarea cu apă potabilă

Lungimea totală a reţelei simple de distribuţie a apei potabile a fost de 10.458,7 km în regiune în anul 2011, reprezentând 15,8% din reţeaua naţională. Reţeaua s-a extins în perioada 2005-2011 cu 44,37% la nivelul regiunii, faţă de media de 27,5% la nivel naţional. La nivel regional la cei doi poli opuşi se află judeţul Satu Mare, unde în aceşti 6 ani lungimea totală a conductelor a crescut cu 72,85%, şi judeţul Bistriţa-Năsăud unde s-a înregistrat o creştere de doar 32,46%.

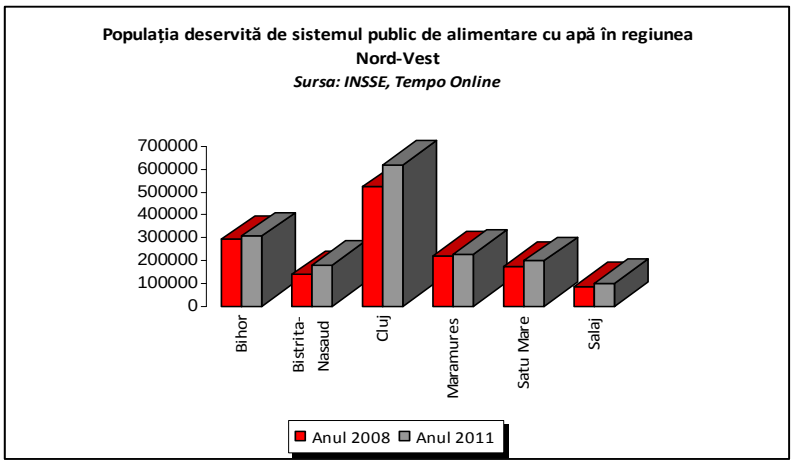

Figura 29. Populaţia deservită de sistemul public de alimentare cu apă în Regiunea Nord-Vest

Sursa: INS Tempo Online

În anul 2011, numărul localităţilor cu reţea de distribuţie a apei potabile din Regiunea Nord-Vest a fost de 376, însemnând 16,31% din totalul localităţilor alimentate cu apă la nivel naţional. Pe medii de rezidenţă, în Regiunea Nord-Vest toate localităţile din mediul urban sunt alimentate cu apă, media naţională fiind de 99%. Referitor la spaţiul rural 82,63% localităţi au reţea de distribuţie, regiunea din acest punct de vedere fiind peste media naţională de 69,47%.

Procentul populaţiei deservite din total populaţie în anul 2011 în regiune a fost de 60,20%, cu 3,6% peste media naţională. Cu acest procent regiunea se situează pe locul 5 după regiunile Bucureşti-Ilfov, cu o populaţie deservită de 79,83%, regiunea Vest (65%), respectiv Centru (61,71%) şi Sud-Est (60,43%). Judeţele cel mai bine acoperite sunt Cluj şi Bihor, iar cel mai puţin acoperit este Sălajul.

În anul 2011, volumul de apă potabilă distribuită în regiune a fost de 99.802 de mii m^3, reprezentând 9,76% din volumul de apă potabilă distribuită la nivel naţional, procent, care în 2010 era de 11,25%. Chiar dacă volumul este în scădere procentul volumului de apă distribuită pentru uz casnic, raportat la total, rămâne asemănător în aceşti ani, puţin peste 72% din totalul e apă potabilă, superior mediei naţionale de 66,22%. Dacă capacitatea instalaţiilor de producţie a apei potabile a scăzut pe plan naţional între 2005 şi 2011 cu

2.514.693 m3 pe zi, în regiune această capacitate s-a mărit cu 190.613 m3 pe zi, însemnând o creştere de 19,45% față de primul an de referință.

Rețeaua de canalizare şi stații de epurare

Lungimea totală simplă a conductelor de canalizare din Regiunea Nord-Vest a fost de 3.637,4 km în anul 2011, reprezentând 15,72% din rețeaua națională. În perioada 2005-2011, lungimea totală simplă a conductelor de canalizare s-a extins la nivel regional cu 41,50%, superior mediei naționale de 27,49%. Pe plan regional cea mai mică creştere a fost în județul Bihor, unde lungimea totală a conductelor simple a crescut cu 26,20%, iar cea mai mare în județul Sălaj cu 67,22%.

Numărul localităților conectate la sistemul public de canalizare din Regiunea Nord-Vest a fost de 130 în anul 2011, din care 41 de localități în mediul urban, crescând comparativ cu anul 2005 doar cu 4,88%. Cele 2 oraşe fără sistem de canalizare sunt Tăuții-Măgherăuş şi Săliştea de Sus (jud. Maramureş) unde lucrările de canalizare sunt în derulare. În mediul rural numărul localităților conectate la sistemul public de canalizare a crescut cu 32,58% între 2005 şi 2011. Regiunea a ajuns astfel să deservească 15% din totalul localităților cu rețea de canalizare publică din România. Referindu-ne numai la mediul rural, chiar dacă procentual cea mai spectaculoasă creştere în intervalul 2005-2011 s-a înregistrat în județul Sălaj (66,67%), numărul cel mai mare de localități racordate după 2005 la rețele de canalizare publică este în Cluj (10 localități din mediul rural nou racordate), urmat de Maramureş cu 7 localități, la coadă situându-se Sălajul cu 2, respectiv Satu Mare şi Bistrița-Năsăud cu câte 3 localități rurale care beneficiază de canalizare publică până în anul 2011.

Populația deservită de sisteme de canalizare din regiune în 2011 a fost de 1.159.066 persoane cu 5% mai mult față de numărul locuitorilor deserviți în 2006. În acelaşi interval, rata de deservire a crescut pe plan național cu peste 40%. Acest număr reprezintă 42,75% din populația regiunii şi 12,69% din populația țării. Rata populației deservite de sistemul de canalizare din regiune este aproape de media națională de 43,64%. Dacă pe plan național numai 40,12% a locuitorilor sunt deserviți şi de stații de epurare, în regiunea noastră observăm o diferență de sub 1% între numărul locuitorilor care sunt racordați la rețele de canalizare şi cei care pe lângă canalizare sunt deserviți şi de stații de epurare. În alte regiuni acest procent variază între aproximativ 1% şi 3%, diferențe mai mari fiind în regiunea Centru (4,87%) şi Sud-Est (13,56%).

În Regiunea Nord-Vest există 6 asociații de dezvoltare intercomunitară (ADI) în domeniul apă-canal, care au delegat gestiunea serviciilor aferente operatorilor regionali: Compania de apă Oradea (BH), Aquabis (BN), Compania de apă Someş (CJ, SJ), Compania de apă Arieş (CJ), Vital (MM), Apaserv (SM). Tarifele practicate în regiune pentru serviciile de alimentare cu apă variază în funcție de operator. Tarifele cele mai mici, în anul 2012, sunt de 2,96 lei per metru cub apă potabilă distribuită (CA Someş), cele mai ridicate fiind de 3,70 lei per metru cub (CA Oradea).

Calitatea factorilor de mediu (aer, apă, sol) şi aspecte ale biodiversității

Calitatea aerului

Datele comparative 2010-2011 furnizate de Agenția Regională pentru Protecția Mediului evidențiază o tendință generală de scădere a emisiilor de poluanți în atmosferă, fie că este vorba de gazele cu efect de seră (CO_2, N_2O, CH_4, etc.) sau diferite pulberi (rezultate în urma activităților de construcție, etc.). Tendința descendentă a emisiilor de poluanți nu este

caracteristică şi pentru indicatorul PM_{10}[32], acesta înregistrând depăşiri ale valorii limită în perioadele reci ale anului, ca urmare a funcționării intense a centralelor termice alimentate cu lemn. De asemenea, în mediul urban, pulberile în suspensie continuă să aibă o valoare ascendentă, scăzând astfel calitatea aerului din oraşe. Emisiile de amoniac sunt rezultatul depozitării deşeurilor în rampe necorespunzătoare, dar şi al creşterii intensive a animalelor; au o tendință ascendentă, însă nu au fost înregistrate valori care să le depăşească pe cele limită.

Gazele cu efect de seră sunt constituite de dioxidul de carbon, gazul metan, oxidul de azot, ozonul, dar şi vaporii de apă. Dintre acestea, pentru primele 3 tipuri se remarcă valori mari ale cantităților de emisii în atmosferă. Între regiunile de dezvoltare ale României, Regiunea Nord-Vest are cele mai puține unități economico-productive care emit dioxid de carbon (2 unități), cu o cantitate mică de emisii (1.677.000 tone – aprox.4% din total național), fiind astfel regiunea cu cea mai bună calitate a aerului. Cele mai mari cantități de CO_2 sunt emise de termocentrale şi alte unități ce utilizează combustibili fosili sau solizi şi unitățile de producere a cimentului. În ceea ce priveşte cantitatea de emisii de gaz metan, regiunea de Nord-Vest ocupă primul loc la nivelul României, cu 13 unități care emit gaz metan, principalele activități poluatoare fiind cele legate de depozitarea deşeurilor (98,3% pentru Regiunea Nord Vest), urmată de unitățile de epurare a apei şi cele pentru creşterea intensivă a păsărilor şi porcinelor.

La nivelul Regiunii Nord-Vest funcționează două unități mari producătoare generatoare de oxid de azot şi anume COMPANIA DE APĂ SOMEŞ SA CLUJ-NAPOCA - Stația de epurare ape uzate urbane, respectiv SC ELECTROCENTRALE ORADEA SA. Din punct de vedere al cantității de emisii, regiunea se situează pe locul 3 la nivel național, cu 149 tone de emisii. Această cantitate este foarte mare, având în vedere numărul unităților care le generează, de unde rezultă necesitatea modernizării sau retehnologizării celor două unități.

Principalele presiuni asupra calității aerului sunt determinate de traficul rutier, lucrările de construcții, activități sociale (încălzirea locuințelor prin utilizarea lemnului drept combustibil), arderile de combustibili în procese tehnologice sau în centrale termice industriale, exploatarea materiilor prime, respectiv depozitarea acestora şi activitățile agro-zootehnice (utilizarea pesticidelor, creşterea intensivă a animalelor). Cele mai afectate areale sunt cele reprezentate de localitățile urbane; aici se concentrează cea mai mare parte a activităților industriale, care emit poluanți în atmosferă, iar traficul rutier este foarte intens. Localitățile rurale sunt de asemenea afectate, atât cele unde se practică o agricultură intensivă (ferme de animale, folosirea pesticidelor şi insecticidelor), cât şi cele care practică o agricultură de subzistență, în contextul circulației maselor de aer care pot deplasa poluanții la distanțe destul de mari.

Calitatea apelor

În regiune resursele de apă sunt reprezentate prin ape subterane (freatice şi de adâncime) şi de suprafață (râuri si lacuri) care fac parte din bazinele hidrografice Crişuri, Mureş şi Someş – Tisa. Alimentarea râurilor se face predominant din ploi si zăpezi, dar şi prin aportul apelor subterane. Principalele râuri care străbat regiunea sunt: Someş, Tisa, Crişul Repede, Crişul

[32] particule materiale grosiere de nitrați, sulfați, carbon organic, carbon elementar, praf şi sare

Negru, Arieş, Barcău, Bistrița Ardeleana. Alături de apele curgătoare, pe teritoriul regiunii exista si lacuri[33] si bălti cu importanță economică şi turistică.

Resursele teoretice de apă de suprafață şi subteran se ridică la 6.111,06 10^6 mc, din care 2.579,99 10^6 mc utilizabile. Directiva Cadru a Apei 2000/60/EC defineşte starea apelor de suprafață prin starea ecologică şi starea chimică. Conform stării ecologice calitatea apelor de suprafață din regiune, a înregistrat o depreciere continuă în perioada 2006- 2011. Pentru anul 2011, în bazinul hidrografic Someş-Tisa, nu au mai fost identificate cursuri de apă care să fie clasificate la categoria I (stare foarte bună), 89,1% fiind în stare ecologică bună, 9,1% în stare ecologică moderată şi 1,8% neîncadrabile. În bazinul hidrografic Mureş 72% a apelor de suprafață sunt în stare ecologică bună, 28% în stare ecologică moderată. În bazinul hidrografic Crişuri 57,5% sunt în stare ecologică bună, 42,5% în stare moderată. Şi lacurile sunt în general în calitate bună sau moderată, doar acumularea Firiza din județul Maramureş este de calitate foarte bună din punct de vedere ecologic.

Principalele presiuni asupra calității apei sunt determinate de contaminarea cu apele uzate care conțin, în special materii în suspensie, substanțe organice, nutrienți, dar şi alți poluanți ca metale grele, detergenți, hidrocarburi petroliere, micropoluanți organici, etc., îngrăşămintele chimice utilizate în agricultură, pesticidele utilizate pentru combaterea dăunătorilor dar şi animalele domestice din bazinele hidrografice analizate, construcții hidrotehnice cu barare transversală, lucrările de îndiguire. Totuşi din punctul de vedere al poluării cu N-NO3, respectiv P-PO4, se poate afirma că poluarea cu nitriți şi fosfați în apele de suprafață nu este peste valoarea admisă de HG nr. 964/2000. Astfel lacurile şi râurile din regiune sunt de calitate moderată, bună sau foarte bună din această perspectivă.

Conform aceleaşi directive se monitorizează şi resursele de apă subterane, fiind o sursă importantă de apă potabilă, folosită în scopuri alimentare şi agricole. Caracterizarea calității apelor subterane are la bază analizarea unor indicatori generali, care se referă la natura chimismului apelor, precum şi pe baza unor indicatori specifici datorați unor eventuale surse de poluare. Pe baza datelor din 2011, în general apele subterane din regiune erau în stare chimică bună, iar eventualele poluări se încadrau în limitele admise. Singurele excepții erau:
- în județul Maramureş unde s-a înregistrat o uşoară încărcare organică a tuturor apelor subterane, şi local, în apele din proximitatea Romaltyn Mining (valori crescute de SO5, Cu, Cd, Ni, Pb şi pH) şi Cuprom (Cu, Zn şi pH);
- în județul Satu Mare, Conul Someşului, Holocen şi Pleistocen superior, depăşiri locale de amoniu, azot şi azotați;

- județul Sălaj, caracterul apelor subterane în lunca Someşului Superior variază de la bicarbonatat-calcic la bicarbonatat-calcic-sulfat-magneziană sau bicarbonatat-calcic-cloro-sodică.

Calitatea apei potabile este monitorizată conform Directivelor 75/440/EC şi 79/869/EEC. Calitatea apei de suprafață pe baza condițiilor pentru potabilizare prezintă următoarele caracteristici:

- nu se abate cu mai mult de 50% de la valoarea stabilită cu excepția temperaturii, pH-ului, oxigenului dizolvat şi indicatorilor biologici,

[33] Colibița, lacul Albastru, lacul Ştiucii, Cojocna, Sic, Şerpilor, lacul cu Stuf, Belis, Fîntînele, Tarnita, Gilău, Floreşti, Strâmtori Firiza, Calinesti, Vârsolt, Leşu, Tileagd, Lala Mare şi Lala Mica, Taul Zânelor, Iezerul Pietrosului, Taurile Buhăescu, Izvorul Bistriței Aurii.

- nu prezintă pericol pentru sănătatea publică,
- se încadrează în valorile stabilite pentru parametrii relevanți.

În urma monitorizării a rezultat că unele surse de ape au prezentat indicatori depăşiți, astfel:

- Aleu, Cohu, Crişul Repede, Crişul Negru, Holod, Lugaş şi Bistra din județul Bihor, cu o depăşire a limitelor standard al indicatorilor pe coliformi fecali şi streptococi fecali,
- În județul Bistrița Năsăud, Someşul Mare cu depăşiri periodice ale procentului admis de mangan şi Bistrița cu o depăşire a indicatorului de coliformi fecali,
- În județul Maramureş, Firiza, cu depăşiri periodice ale indicatorului de mangan,
- În județul Satu Mare, Turul cu o depăşire a concentrației de azot, Kjedahl şi Valea Frasinului şi a Sloiului cu depăşiri periodice ale indicatorului de mangan.

În ceea ce priveşte apele de îmbăiere în regiune există foarte multe zone naturale cu ape neamenajate pentru îmbăiere, toate reflectând neconformități în cazul parametrilor de clor rezidual şi pentru coliformi totali, apele fiind astfel încadrate la condiții necorespunzătoare.

Substanțele poluante (indicatori de calitate la care în urma analizelor de laborator s-au constatat depăşiri fata de limitele stabilite prin actele de reglementare) din apele uzate monitorizate conform Directivei UE 91/271/CEE aparțin celor doua mari categorii de ape uzate:

- ape uzate orăşeneşti la care în 2011 s-au înregistrat depăşiri la unii indicatori specifici (suspensii, substanțe extractibile, amoniu, azot total, fosfor total), depăşiri datorate faptului că sistemele de canalizare şi epurare existente în unele localități nu realizează parametrii proiectați, iar alte localități nu dispun încă de astfel de sisteme.
- ape uzate industriale ce intră în stațiile de epurare şi conțin sulfați, suspensii, reziduu fix, azot amoniacal, substanțe extractibile, fosfor total, detergenți sintetici, fenoli antrenați cu vapori de apa, sulfuri şi hidrogen sulfurat, cianuri totale, crom total, crom hexavalent, cupru, tetraclorura de carbon, cloroform. Metalele Zn, Cu, Fe, Mn, Cd, Pb, predomină în apele din județul Maramureş şi provin de la apele de mină insuficient epurate sau neepurate precum şi din metalurgia neferoasă.

Calitatea solului

La nivelul Regiunii Nord-Vest suprafețele de teren cu destinație agricolă sunt tot mai afectate de diferite procese de degradare, fie că vorbim de procesele induse de activitatea antropică sau fenomene naturale. Principalele probleme se referă la sărăturarea, acidifierea solurilor, eroziunea de suprafață şi/sau de adâncime, excesul de umiditate, pe care se manifestă fenomene de eroziune a apei sau terenuri situate în zona Câmpiei Transilvaniei pe care se manifestă lipsa apei. Manifestarea acestor probleme este intensificată de practicile agricole neadaptate condițiilor de mediu, utilizarea pesticidelor şi a îngrăşămintelor chimice, depozitarea necorespunzătoare a deşeurilor industriale şi menajere, amenajarea necorespunzătoare a haldelor de steril sau a iazurilor de decantare, defrişările intense şi abuzive. Calitatea solului mai este influențată şi de o serie de procese şi fenomene naturale, cum ar fi alunecările de teren, inundațiile sau secetele prelungite.

Terenurile degradate şi neproductive însumează 107.504 ha la nivelului anului 2011, în creştere cu 12% față de anul 2005 (96.050 ha), 21,6% din totalul pe țară, depăşind toate celelalte regiuni

Tabel 17. Evoluția suprafețelor terenurilor degradate şi neproductive în perioada 2005-2011 (ha)

Regiuni de dezvoltare şi județe	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
România	465482	447513	463167	476390	474854	495425	498722
NORD-VEST	96050	95055	92644	103785	98221	108845	107504
Bihor	9717	9747	9747	9747	9751	9751	9576
Bistrița-Năsăud	22225	21249	21249	21829	21257	23506	23293
Cluj	33603	33603	30025	30407	30407	33452	33452
Maramureş	6785	6785	7997	8636	9362	9797	10269
Satu Mare	6382	6382	6382	15924	9253	13207	12483
Sălaj	17338	17289	17244	17242	18191	19132	18431
CENTRU	79460	79592	78949	81090	79890	82706	83652
NORD-EST	100761	83966	98144	98573	97242	97073	97632
SUD-EST	61192	60876	62370	62257	68368	70169	69907
SUD-MUNTENIA	28871	28682	30057	29886	29885	31051	31821
BUCURESTI - ILFOV	1157	1010	1139	1139	1139	1139	1139
SUD-VEST OLTENIA	47998	48265	48937	48719	49533	50424	52423
VEST	49993	50067	50927	50941	50576	54018	54644

Sursa: INS Tempo Online

Suprafața terenurilor amenajate cu lucrări de ameliorare şi combaterea eroziunii solului din regiune a scăzut de la 420.785 ha în 2005 la 416.967 ha în 2011.

Nu s-a irigat efectiv cu cel puțin o udare nici un teren agricol, deşi în județele Bihor, Cluj şi Satu Mare există terenuri agricole amenajate pentru irigații.

Suprafața terenurilor pe care s-au aplicat îngrăşăminte chimice şi naturale a oscilat în perioada 2005-2011, în medie pe 42,9% din totalul suprafeței agricole din regiune. Cea mai mare valoare s-a atins în anul 2010 (1.232.143 ha), iar cea mai mică în anul 2011 (551.300 ha). În cea mai mare pondere (60,2%) se aplică îngrăşăminte azotoase.

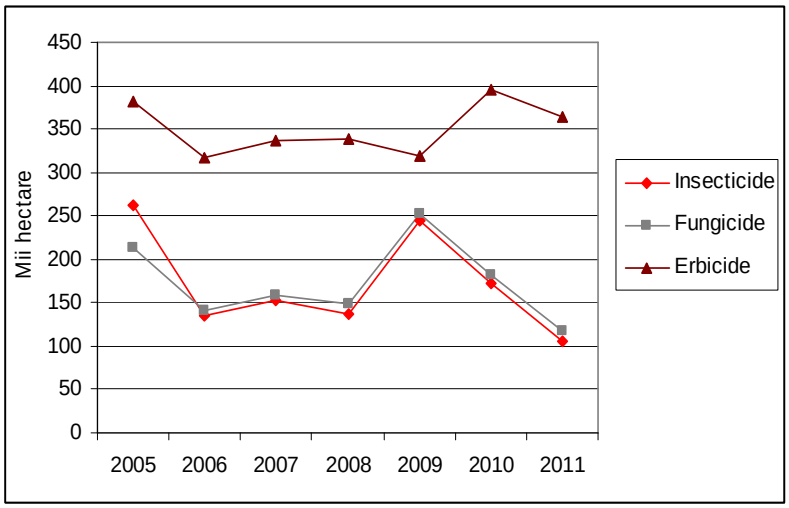

Figura 30. Evoluția suprafețelor pe care s-au aplicat pesticide în Regiunea Nord-Vest, 2005-2010 (mii RON)

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

Evoluție oscilantă observăm şi la suprafețele pe care s-au aplicat pesticide în regiune în perioada 2005-2011. Erbicide s-au aplicat pe 16,8% din totalul suprafețelor agricole, pe arii cam de două ori mai mari, decât fungicide şi insecticide.

O problemă acută este reprezentată de extinderea suprafețelor intravilanului localităților urbane, în detrimentul localităților rurale limitrofe care dispun de terenuri destinate circuitului economic (teren arabil, pășuni, fânețe, etc.). Astfel, toate categoriile de terenuri (nu doar cele destinate agriculturii) îşi vor pierde funcțiile inițiale, în acest caz o reconstrucție ecologică nefiind posibilă.

Biodiversitate

Pe teritoriul Regiunii Nord-Vest se regăsesc trei regiuni biogeografice: panonică, alpină şi continentală. Condițiile de sol, climă, aşezarea geografică şi relieful regiunii au favorizat apariția şi dezvoltarea unor habitate de floră şi faună de o mare diversitate şi valoare. Conform Directivei Habitate 92/43/EEC[34], au fost identificate un număr de 65 de habitate. Flora sălbatică se caracterizează prin 27 de taxoni vegetali de interes comunitar, pentru care au fost declarate situri de importanță comunitară. În regiune au fost identificate 310 specii de animale de interes comunitar, dintre care 227 specii de păsări, pentru care au fost declarate situri de importanță comunitară şi arii de protecție specială avifaunistică.

Conform Legii nr. 5/2000, a Hotărârilor de Guvern nr. 1581/2005 şi nr. 1143/2007 în Regiunea Nord-Vest au fost declarate până în prezent 170 de arii naturale protejate de interes național. Suprafața însumată a acestora este de 281.845 ha, reprezentând 7,37 % din suprafața totală a Regiunii şi 5,28% din suprafața totală a ariilor naturale protejate din România. Din punct de vedere al numărului de arii naturale protejate de interes național, județul Bihor este cel mai bine reprezentat cu 64 de astfel de arii, la polul opus aflându-se județul Satu Mare cu 7. Totuşi, dacă ne raportăm la suprafața totală a ariilor protejate de interes național cele mai mari astfel de suprafețe se găsesc în județul Maramureş (60% din totalul suprafeței județului), proporția acestora fiind aproape nesemnificativă în județul Sălaj.

Din ariile naturale protejate de interes național se pot evidenția Parcul Natural Munții Maramureşului (Cat. IUCN V[35]), care este cel mai mare din România, cu o întindere de 148.850 ha, respectiv parcurile naturale şi naționale care se întind şi în județele din regiunile vecine, cu mențiunea că suprafața cea mai mare a primelor două se găseşte în Regiunea Nord-Vest:

- Parcul Natural Munții Apuseni (Cat. IUCN V – 75.784 ha): județele Cluj, Alba şi Bihor;
- Parcul Național Munții Rodnei (Cat. IUCN II – 47.227 ha): județele Bistrița-Năsăud, Maramureş, Suceava;
- Parcul Național Munții Călimani (Cat. IUCN II – 24.041 ha): județele Bistrița-Năsăud, Mureş, Suceava, Harghita.

Toate cele trei parcuri, a căror suprafață se găseşte în cea mai mare parte în regiune, beneficiază de structuri proprii de administrare, constituite de către Regia Națională a Pădurilor – Romsilva. Parcul Național Munții Rodnei a fost declarat în 1979 Rezervație a

[34] Directiva asupra Conservării Habitatelor Naturale şi a Faunei şi Florei Sălbatice (92/43/EEC).

[35] IUCN: International Union for Conservation of Nature (Uniunea Internațională de Conservare a Naturii). Categoriile IUCN sunt: I - - Ia - Rezervatie Naturala Strictă, Ib - Arie Naturală Sălbatică, II - Parc Național, III - Monument Natural, IV - Arie de Gestionare a Habitat./Spec., V - Peisaj Terestru/Marin Protejat.

Biosferei UNESCO[36], având administrare proprie şi un plan de management al parcului din anul 2004.

La nivel regional, rețeaua Natura 2000 este compusă din 71 de situri de importanță comunitară (SCI) şi 17 arii de protecție specială avifaunistică (SPA), a căror suprafață însumată este de 724.759 ha, reprezentând 21,22 % din suprafața regiunii şi 9,23% din suprafața totală a site-urilor Natura 2000 din țară.

Tratând împreună suprafața site-urilor şi ariilor incluse în rețeaua Natura 2000, cu ariile naturale protejate de interes național, suprafața totală a rețelei de arii naturale protejate din regiune este de 752.928 ha (22,04%), în creştere cu cca. 30% față de anul 2007.

Siturile din regiune sunt învecinate cu siturile Natura 2000 din Ungaria, Parcul Național Hortobágy din județul Hajdú Bihar, parte a Patrimoniului Cultural şi Natural UNESCO, respectiv Rezervația Carpatică din Zakarpatska (Ucraina) parte a Biosferei UNESCO.

Din totalul de 88 de situri şi arii naturale protejate care există în regiune, 56 au fost date în administrare/custodie. Procentul este mai bun decât la nivel național unde până la sfârşitul anului 2011, 50% din totalul ariilor naturale protejate din România se aflau într-o formă de management, administrare sau custodie. Deşi în perioada 2007-2013 prin PO MEDIU, Axa 4 – Implementarea sistemelor de management pentru protecția naturi – a existat posibilitatea de a aplica pentru elaborarea planurilor de management ale siturilor şi ariilor naturale protejate, numărul proiectelor finanțate în Regiunea Nord-Vest este foarte mică.

Printr-un management eficient ariile naturale protejate pot deveni şi un catalizator al dezvoltării comunităților din imediata vecinătate. Lipsa administratorilor sau capacitatea redusă de management a acestora, lipsa planurilor de management elaborate, procesul anevoios de aprobare a acestora, lipsa unor strategii naționale pe termen lung cu măsuri legislative, administrative, financiare cu scopul de a îmbunătăți managementul ariilor şi siturilor protejate sunt explicațiile lipsei unor modele de succes de dezvoltare locală durabilă bazată pe exploatarea sustenabilă a acestei bogății naturale. Strâns legat de lipsa planurilor de management şi de capacitatea administrativă, siturile şi ariile protejate sunt permanent supuse unor presiuni antropice, astfel: extinderea intravilanului în imediata vecinătate, supraexploatarea resurselor, administrarea defectuoasă a facilităților turistice existente în interiorul acestor arii, generând în special cantități impresionante de deşeuri, nerespectarea regimului de protecție. Lacunele mai sus amintite duc la distrugerea naturii, care va reduce şi mai mult capacitatea de a genera dezvoltare sustenabilă, dar pot avea ca şi efect în acelaşi timp şi declanşarea unor proceduri de nerespectare a legislației Comunitare în domeniu.

Zone de risc natural şi tehnologic

În regiunea Nord–Vest, riscurile induse de producerea cutremurelor sunt reduse; se identifică două arii **seismice**: Banat şi Crişana–Maramureş, intensitatea maximă nedepăşind V grade.

Inundațiile au cea mai mare frecvență primăvara, ca urmare a topirii zăpezii, coroborat cu ploile abundente de primăvară, dar şi vara, ca urmare a ploilor torențiale. Deşi au fost realizate lucrări hidrotehnice pentru apărarea împotriva inundațiilor, un număr foarte mare de unități administrativ teritoriale sunt în continuare afectate de astfel de hazarduri, cauzele

[36] Rezervațiile Biosferei se află sub egida UNESCO, fiind declarate ca atare de către Comitetul MAB UNESCO. În România sunt reglementate de OUG 57/2007. Aceste rezervații se constituie într-o rețea mondială, îndeplinind 3 funcții de bază: funcția de conservare, de dezvoltare şi funcția logistică.

fiind: extinderea spațiilor construite în albia majoră, scăderea capacității de retenție a apei pe versanți (ca urmare a scăderii suprafețelor împădurite). Cele mai afectate areale sunt Câmpia Ecedea, Câmpia Joasă a Someşului, Câmpia de subsidență a Crişurilor, iar ca şi județe Satu-Mare, Maramureş şi Bistrița Năsăud. Inundații în aceste județe sunt în fiecare an cu pagube materiale de diferite mărimi. Cea mai mare inundație în regiune a fost în iunie 2006 în județul Bistrița Năsăud, în urma căreia au decedat 10 persoane, au fost distruse 1.437 de case, inundate 5.135 de ha de teren şi distruse 75 de poduri.

Administrația Bazinală de Apă Someş-Tisa urmează să realizeze hărți de hazard la inundații pentru regiunea Nord-Vest în cadrul proiectului intitulat "Planul pentru prevenirea, protecția şi diminuarea efectelor inundațiilor în Bazinul Hidrografic Someş-Tisa" -PPPDEI Someş - Tisa - cod Proiect: SMIS-CSNR 28988, Proiect cofinanțat din Fondul de Coeziune al Uniunii Europene prin Programul Operațional Sectorial "Mediu".

O mare parte din regiune, inclusiv cele 3 județe amintite fac parte din Bazinul Hidrografic al Tisei, cu teritorii învecinate din Ucraina, Slovacia, Ungaria (şi Serbia), bazin care prezintă printre cele mai mari riscuri de inundații la nivel European. Cea mai mare parte a inundațiilor sunt cauzate de exploatările forestiere care afectează viabilitatea pădurilor.

După riscul de inundații, alt risc de mediu important în Regiunea Nord-Vest este cauzat de **alunecările de teren**. Au fost identificate un număr de 192 unități administrativ teritoriale pe cuprinsul cărora se pot produce alunecări de teren. Potențial ridicat de producere a alunecării de teren caracterizează o pondere de 45% din totalul de 192 de UAT–uri, iar dacă luăm în considerare şi potențialul mediu-ridicat, ponderea creşte la 60 %. Față de această situație reliefată de Legea nr. 575/ octombrie 2001 nu s-au întocmit reactualizări ale situației existente din ultimii 2-3 ani, de unde rezultă necesitatea realizării unor cartografieri ale zonelor de risc.

Zonele de risc tehnologic sunt situate în acele puncte de pe teritoriul regiunii unde există agenți economici importanți care stochează, prelucrează, transportă sau produc substanțe periculoase (toxice). Zona cu cel mai ridicat risc la poluarea chimică (inclusiv cea cu metale grele) continuă să fie Baia Mare. Riscurile sunt induse în special de prezența iazurilor de decantare: digurile pot ceda, ca urmare a lipsei lucrărilor de mentenanță, iar nivelul maxim poate fi depăşit în urma ploilor abundente. Stațiile de epurare a apelor uzate urbane reprezintă de asemenea un factor de risc, întrucât o eventuală defecțiune tehnologică poate conduce la poluarea râurilor şi a resurselor de apă în general. Colectarea şi neutralizarea deşeurilor de origine animală reprezintă de asemenea un factor de risc din punct de vedere al accidentelor biologice. În această categorie se încadrează şi instalațiile de eliminare a deşeurilor generate de activitatea spitalicească de la Cluj-Napoca şi Oradea. Poluările, mai ales cele chimice din cauza minelor în funcțiune sau abandonate reprezintă un risc transfrontalier, existând riscul să fie afectate zonele învecinate din Ungaria.

Managementul deşeurilor

Indicele de generare de deşeuri în regiune este mai mic decât media UE, în mediul urban depăşind valoarea de 0,9 kg/locuitor/zi, iar în mediul rural 0,4 kg/locuitor/zi. Gestionarea deşeurilor fiind un serviciu public, responsabilitățile din acest domeniu revin exclusiv autorităților publice locale.

Activitatea de pre-colectare, colectare şi transport a deşeurilor municipale se prestează la nivelul anului 2011, în toate cele 320 de localități din mediul urban de un număr de 227 de operatori/prestatori, cu unele deficiențe în organizarea serviciului la nivelul unora din

oraşele mici. În ceea ce priveşte mediul rural acoperirea este de 98,51%, operând 31 de prestatori cu sediul în regiune şi 2 cu sediul în afara regiunii.

Din raportul ANRSC (Autoritatea Națională de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice) - *Starea serviciului de salubrizare a localităților pentru anul 2011* - reiese că la finele anului 2011 din totalul de 26 de depozite conforme din țară în Regiunea de Nord-Vest funcționau doar două (Doba - Satu Mare şi Oradea - Bihor), în care au fost depozitate 392. 242 tone deşeuri (11,13% din totalul colectat la nivel național). Regiunea se situează astfel pe penultimul loc la nivel național, după Regiunea Vest, unde la nivelul aceluiaşi an exista un singur astfel de depozit.

În depozitele existente se depun atât deşeuri nepericuloase (municipale şi asimilabile din comerț şi instituții, şi nămoluri de la stațiile de epurare orăşeneşti), cât şi deşeuri periculoase (industriale, deşeuri din construcții şi demolări). Depunerea în depozite neconforme a deşeurilor, chiar şi nepericuloase, reprezintă un risc pentru calitatea mediului, sănătatea umană şi nu în ultimul rând asupra aspectului peisajelor.

Pe baza estimărilor situația deşeurilor municipale colectate, valorificate şi eliminate la nivelul Regiunii în anul 2011 reiese faptul că numai deşeurile medicale sunt eliminate în totalitate, iar în ceea ce priveşte celelalte tipuri de deşeuri, ele sunt în general colectate neselectiv şi depozitate/stocate în rampe de gunoi neconforme. Cantitățile valorificate sunt foarte mici, în afară de deşeurile rezultate din prelucrarea lemnului. În 2011 existau în regiune 12 stații de sortare în județele Bihor, Cluj, Maramureş şi Sălaj, cu o capacitate între 200 şi 35.000 t/an, numărul cel mai mare a unor astfel de stații, respectiv şi capacitatea cea mai mare existând în județul Bihor, județul care dispune şi de o stație de sortare şi tratare cu o capacitate de 30.000 t/an. În ceea ce priveşte capacitatea de compostare pe plan regional, cele 3 instalații şi platforme de compostare din Oradea, Satu Mare şi Dej compostează în total 36.000 t/an, din care 20.000 t/an Oradea şi 10.000 t/an Satu Mare. Două firme din județul Sălaj se ocupă de procesarea deşeurilor şi transformarea în produse finite prin injecție, respectiv în granule prin extrudare, fără orice informație despre cantitățile procesate.

Până în 2012 au fost închise un număr de 24 de depozite neconforme clasa „b" din zona urbană, iar pentru perioada 2013-2017 un număr de 10 depozite neconforme îşi vor sista activitate, conform HG 347/2005, care impune şi ecologizarea rampelor de gunoi închise.

Atât depozitele în funcțiune, care nu sunt conforme şi în care se depozitează deşeuri menajere şi/sau industriale, cât şi cele care nu mai sunt utilizate, dar nu au fost închise conform legislației şi ecologizate reprezintă situri contaminate. Suprafețele respective sunt focare de poluare a tuturor factorilor de mediu. La emisiile care afectează toți factorii de mediu se mai adaugă şi alte probleme, astfel: depozitele nu au ecran protector şi sunt situate în apropierea zonelor locuite; nu există un control al calității şi cantității de deşeuri care intră în depozite; depozitele nu sunt acoperite cu material inert la acțiunea focului sau împotriva acțiunii vântului, ceea ce rezultă în răspândirea mirosurilor neplăcute şi a particulelor poluatoare şi în afara depozitelor.

Regiunea Nord-Vest este pe locul 2 la nivel național după Regiunea Sud Muntenia, în ceea ce priveşte numărul sit-urilor contaminate şi potențial contaminate. Cel mai mare număr de situri contaminate sunt localizate în județul Maramureş (102 situri). Dintre toate categoriile de situri, se poate menționa distinct categoria siturilor industriale contaminate, acestea fiind locații aparținând fostelor platforme industriale sau terenuri poluate în urma producției pentru industria grea, aflate în diferite stadii de degradare, care au un impact negativ asupra

mediului. Au fost identificate în medie un număr de 5 situri industriale contaminate per judeţ, câteva dintre cele mai relevante fiind prezentate în tabelul de mai jos.

Tabel 18. Situri industriale relevante din Regiunea Nord-Vest

Jud.	Situl industrial	Localizarea	Detalii
CJ	Fostele Uzine Chimice Turda	Turda	reziduuri de HCH (hexaclorciclohexan, cunoscut ca lindan)
	Depozitul Pata-Rât	Sat Dezmir, Comuna Apahida	fosta rampă de deşeuri a Uzinei Chimice Turda, de 100.000 de mp aflat in curs de reabilitare
	Depozitul Batal – mal Arieş	Turda	6.928 mp, în proprietate mixta
	Exploatarea miniera Iara	Comuna Iara	30 ha de teren industrial pe care există clădiri şi echipamente industriale aflate într-o stare avansată de degradare
	Platformele industriale „Nord”, „Sud-Est” şi „Sud-Vest”	Dej	amplasamentul a fost eliberat de toate instalațiile tehnologice ale fostelor fabrici şi ale instalațiilor auxiliare şi de utilități; clădirile sunt demolate în proporție avansată, iar pe amplasament s-au identificat cantități mari de deşeuri cu conținut de substanțe periculoase şi nepericuloase.
MM	Terenuri poluate în zona Baia Mare aparținând: SC RGB PHOENIX SA, SC ROMPLUMB SA	Baia Mare	323.000 ha de terenuri poluate cu metale grele, din foste activități de metalurgie neferoasă, extracția şi prepararea minereurilor neferoase, iazurile de decantare ale uzinelor de preparare, haldele de steril de mină, apele de mină evacuate
	Zona Cuprom – Flotația Centrală – IMMUM	Baia Mare	Deşeuri de cupru, complex de fabrici dezafectate
BN	SC Alcor & Beta SA	localitatea Viişoara	depozitul de deşeuri de turnatorie care a aparținut firmei SC Ario SA
	Mina Făget şi Mina Valea Blaznei	Sat Valea Mare, Comuna Şanț , extravilan	exploatare minereuri complexe, steril minier
	Uzina termică Bistrița	Bistrița	Depozitare combustibil, produse petroliere
	SC RAAL SA	Prundu Bârgăului	Depozitare combustibil , hidrocarburi lichide; SC HICART SA Prundu Bîrgăului deține aviz de închidere
SM	Zona Cubic	Satu Mare	Terenul unei vechi cariere de argilă
	Groapa de împrumut	Comuna Foieni, intravilan	Groapa de gunoi si balta
	Fost sediu C.A.P, Lacul Medieşu Aurit şi Lacul de Cristal	Comuna Medieşu Aurit	Zonă de clădiri degradate, balastiere părăsite
SJ	Mina Sărmăşag	Comuna Sărmăşag	Zona de clădiri degradate si teren; trecute recent in proprietate publica
	Mina Surduc	Comuna Surduc	22.000 mp teren proprietate publica
BH	Depozitul de zgură Rontău	Sat Rontău	917.547 mp
	Batal Dolea	Comuna Suplacu de Barcău	Administrat de SC Petrolsub Suplac, reziduuri petroliere
	Teren in comuna Tileagd	Comuna Tileagd	baza de recepție cu reziduuri industriale, petroliere

Deşi în perioada 2007-2011 s-au întreprins acțiuni de ecologizare a siturilor contaminate în urma căruia au fost ecologizate un număr de 11 situri doar în Sălaj şi Bistrița-Năsăud prin intermediul Programului Operațional Sectorial Mediu (Axa 2), în paralel fiind finanțate alte 8 proiecte din surse guvernamentale, aceste eforturi sunt încă insuficiente. Reabilitarea

acestor situri, aflate fie în proprietatea administrațiilor, fie în proprietate privată, va revitaliza zonele afectate si va încuraja noile investiții, infrastructura acestora necesitând doar îmbunătățiri in scopul recăpătării funcționalității economice si sociale. Ecologizarea siturilor contaminate rămâne în continuare o provocare pentru perioada următoare de programare.

În vederea îndeplinirii obiectivelor şi țintelor naționale privind valorificarea şi reciclarea deşeurilor de ambalaje[37] în ultimii ani s-a pus un accent destul de mare pe implementarea sistemelor de colectare selectivă de la populație a deşeurilor de ambalaje. Conform angajamentelor față de UE în 2011 un număr de 1.500.000 locuitori ai regiunii ar fi trebuit să colecteze selectiv deşeurile de hârtie şi carton şi 1.200.000 de persoane plasticul, sticla şi metalul, numere atinse conform rapoartelor de mediu. Cantitatea de ambalaje colectate selectiv în regiune la nivelul anului 2011 a fost de 13 milioane de kg de deşeuri (13 357,17 tone). Pe baza datelor estimate aceste cantități colectate sunt în constantă creştere anuală, compuse mai ales din ambalaje din plastic, respectiv hârtie şi carton. Colectarea ambalajelor din sticlă, metal şi lemn rămâne în continuare şi mai mult în urma aşteptărilor.

În ceea ce priveşte deşeurile de echipamente electrice şi electronice (DEEE) începând cu anul 2008 ar trebui colectate 4kg de astfel de deşeuri pe locuitor/an, responsabilitatea colectării revenind administrațiilor publice locale. În acest moment nu există date exacte la nivel regional sau județean referitor la cantitățile colectate. Cunoaştem numai faptul că la nivel regional în 2011 se găseau 145 de operatori economici autorizați să colecteze DEEE şi 10 operatori autorizați să trateze astfel de deşeuri, cu nici un astfel de operator în Sălaj unde în schimb există cel mai mare număr de operatori de colectare (66) şi Bistrița-Năsăud, județ, cu doar 3 operatori.

Referitor la deşeurile provenite de la vehicule scoase din uz, prin transpunerea reglementărilor europene, legislația națională urmăreşte facilitarea reutilizării, reciclării şi valorificării acestora în vederea reducerii cantității de deşeuri destinate eliminării. La sfârşitul anului 2011 la nivel regional existau 51 de operatori economici autorizați pentru colectarea şi tratarea vehiculelor uzate şi 14 operatori autorizați pentru colectare, respectiv o instalație de tip shredder pentru tratarea deşeurilor rezultate. Nu există date concrete referitor la numărul autovehiculelor uzate existente şi colectate prin Programul „Rabla”, finanțat din Fondul de mediu. Datele preliminare din 2010 reflectă un număr de 15.480 de vehicule uzate colectate.

Deşeurile de baterii şi acumulatori portabili, altele decât cele industriale sau auto, sunt colectate de 148 de colectori autorizați în regiune. Numărul producătorilor este de 15, din care 13 se află în județul Cluj şi câte 1 în Sălaj şi Bistrița-Năsăud, ei având obligația legală ca până în anul 2016 să colecteze minim 45% din cantitățile de baterii şi acumulatori portabili produse. Pe baza Raportului de mediu din 2011, în anul 2009 s-au colectat 8.476,73 tone de astfel de deşeuri în regiune din care 65% au fost valorificate, iar restul stocate.

Echipamentele cu conținut de bifenili policlorurați şi compuşi similari sunt eliminate conform legislației naționale pe baza planului regional, respectiv a planurilor individuale a agenților economici care dețin astfel de echipamente. O mare parte a acestor echipamente au fost

[37] Conform Directivei 94/62/CE amendată prin Directiva 2004/12/CE şi transpusă în legislația națională există ținte separate pe fiecare tip de ambalaj, reprezentând procentul de reciclare/valorificare a cantității totale de ambalaj a produselor comercializate pe piața internă, care trebuie atinse până la finele anului 2013. Obiectivul global de valorificare prin reciclare este de 55%, iar cea de valorificare sau incinerare cu recuperare de energie este de 60%.

deja eliminate / decontaminate şi lichidate complet, restul urmează să fie eliminate la sfârşitul existenței lor utile.

Nămolurile prin care se rețin o mare parte a poluanților din apele uzate industriale şi orăşeneşti conțin fracțiuni organice şi anorganice poluante pentru mediul înconjurător. La nivel regional există în total 15 stații de epurare industriale (din care câte 10 biologice şi mecanice, 6 chimice şi 19 combinate), respectiv 34 de stații de epurare municipale (din care 9 biologice, 5 mecanice, 3 chimice şi 7 combinate). Stațiile municipale deservesc în total 927.382 locuitori din regiune. Operatorii stațiilor de epurare pe viitor vor trebui să găsească metode de valorificare a nămolurilor şi eliminarea cantităților nevalorificate după tratare corespunzătoare.

În ceea ce priveşte uleiurile uzate pe baza legislației firmele care introduc pe piață orice tipuri de ulei prin producție proprie sau import, au obligația de a gestiona uleiurile uzate. Până în 2013 minim 80% a cantității introduse pe piață trebuie colectat şi gestionat corespunzător normelor în vigoare. Cantitatea de ulei uzat generat în anul 2011 a fost de peste 31 mii de tone, la care se adaugă 2.124,68 tone colectate şi stocate în anii anteriori. Numai un procent mic al cantităților de ulei uzat colectat este valorificat.

Mediul şi sănătatea

Deşi la nivelul Regiunii Nord Vest s-a semnalat o tendință generală de scădere a poluanților atmosferici, efectele lor asupra sănătății umane sunt demonstrate de datele înregistrate de Direcțiile Județene de Sănătate. Cele mai concludente în acest sens sunt datele referitoare la județul Maramureş (cu areale puternic poluate), un studiu comparativ între municipiul Baia Mare şi județ asupra morbidității prin afecțiuni respiratorii relevând faptul că în municipiu aceasta este mai ridicată decât în restul județului, stare de fapt observată pentru anii 2009-2011.

În anul 2011 nu au fost semnalate epidemii asociate poluării apei, ci doar 5 cazuri de methemoglobinemie acută infantilă (ca urmare a apelor poluate cu nitrați). De asemenea, din totalul de probe colectate din rețeaua de distribuție a apei sub 5% au fost considerate necorespunzătoare. În Maramureş s-a constatat un caz de ape poluate cu arsen (Ardusat), unul cu amoniac (Satu Mare - Bogdand) şi clorinare (Satu Mare - Tarna Mare).

În mediul urban, zgomotul este de asemenea un factor poluant, efectele sale asupra sănătății populației incluzând hipoacuzia, stare de oboseală, iritabilitate, etc. Poluarea fonică este cu atât mai intensă cu cât se dezvoltă traficul rutier, hărțile strategice de zgomot pentru traficul rutier evidențiind zonele centrale ale localităților ca fiind cele mai afectate. Astfel, elaborarea unui plan de acțiune cu măsuri reale pentru reducerea zgomotului este imperios necesară.

Schimbări climatice

Adaptarea la efectele schimbărilor climatice (temperaturi ridicate, precipitații reduse, fenomene extreme, etc.) presupune stabilirea unor scenarii pe baze ştiințifice şi identificarea unor măsuri de contracarare a acestor efecte, pentru a scădea vulnerabilitatea la efectele negative ale acestor schimbări.

Regiunea Nord-Vest, conform studiilor efectuate de UE în cadrul programului ESPON, are în componență trei județe cu vulnerabilitate negativă scăzută (Sălaj, Cluj şi Bistrița-Năsăud) şi trei cu vulnerabilitate negativă medie (Bihor, Maramureş, Satu-Mare).

Creşteri ale temperaturilor

Potrivit evaluărilor prezentate în Raportul al 4-lea al IPCC din anul 2007, România aşteaptă o **încălzire medie anuală** de aceeaşi magnitudine ca cea proiectată la nivel European faţă de linia de bază a anilor 1980-1990, cu mici diferenţe între modele în primele decenii ale secolului XXI şi mult mai mari către sfârşitul secolului: între 0,5°C şi 1,5°C pentru perioada 2020-2029 şi între 2,0°C şi 5,0°C pentru 2090-2099, în funcţie de scenariul abordat.

În conformitate cu ultimul raport publicat în 2013 de ANPM/MMSC, privind starea mediului la nivelul anului 2012, în Regiunea Nord-Vest se previzionează o creştere mai accentuată a **temperaturilor medii multianuale** în zonele estice şi sud-estice (cu până la 0,82°C) pe intervalul 2001-2030, comparativ cu intervalul de referinţă 1961-1990. Pe perioada de predicţie 2071-2100, conform ESPON, în întreaga regiune se vor semnala temperaturi medii anuale cu peste 3,5°C mai mari decât în intervalul de referinţă.

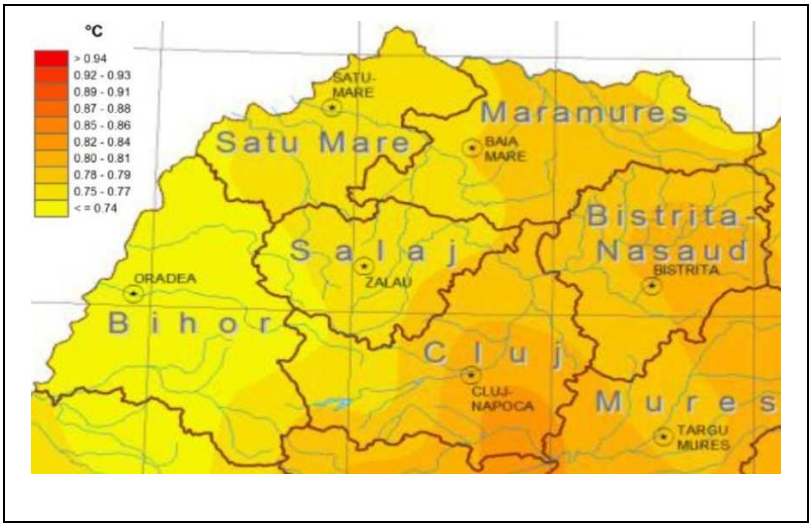

Creşterea temperaturii medii multianuale (°C) in intervalul 2001-2030, comparativ cu intervalul de referinţă 1961-1990
(Sursa: Raport ANPM, 2013)

Conform „Strategiei naţionale a României privind schimbările climatice 2013 – 2020", la nivel naţional, va avea loc o creştere cu 2°C a **temperaturilor medii în anotimpul de iarnă** şi o creştere cu peste 3°C a **temperaturilor medii în anotimpul de vară,** 3,5°C în nord şi 4,3°C în sud.

Informaţii utile privind **temperaturile extreme** ale aerului, respectiv **valoarea medie maximă** şi **valoarea medie minimă** pentru perioada 2070-2099 faţă de 1961-1990 sunt furnizate în „Strategia naţională a României privind schimbările climatice 2013 – 2020". Se prevede o creştere a temperaturii medii minime din anotimpul de iarnă, mai semnificativ în zona inter-carpatică (cu 4,0°C-6,0°C). Acest semnal climatic este deja existent, aşa cum rezultă din analiza datelor de observaţie pentru perioada 1961-2000: o încălzire de 0,8-0,9°C în zona regiunii Nord-Vest. În cazul temperaturilor medii maxime din anotimpul de vară, modelarea relevă o creştere a temperaturilor în nordul ţării cu 4,0°C-5,0°C, cu 1°C sub valorile din restul tarii.

Precipitaţiile

Diferenţa în **cantitatea medie multianuală** de precipitaţii dintre intervalul 2001-2030 şi normala climatologica standard 1961-1990, la nivelul Regiunii Nord-Vest, se preconizează a avea valori pozitive (2% – 5%), cu excepţia zonelor sudice extreme ale regiunii, unde regimul de precipitaţii se prevede a rămâne practic neschimbat. În funcţie de modelele care stau la baza estimărilor climatice, unele surse preconizează o scădere nesemnificativă a cantităţilor de apă pe aceeaşi perioadă, însă pentru intervale mai mari (până în 2090) este de aşteptat o scădere mai accentuată.

În conformitate cu ultimul raport publicat in 2013 de ANPM/MMSC, privind starea mediului la nivelul anului 2012, doar pentru Regiunile Nord-Vest şi Centru se preconizează astfel de valori pozitive, fenomenul de reducere a precipitaţiilor şi implicit de apariţie a secetei afectând însă restul teritoriului naţional. Zonele situate în sudul şi sud-estul României, sunt considerate a fi cele mai vulnerabile la seceta pedologică (rezerva de apă din sol are valori scăzute).

Diferenţa în cantitatea medie multianuală de precipitaţii (%) dintre intervalul 2001-2030 şi normala climatologică standard 1961-1990

(Sursa: Raport ANPM, 2013)

Pe perioada de predicţie 2071-2100, conform ESPON, în judeţele Bihor şi Satu Mare se preconizează scăderi ale precipitaţiilor în lunile de vară cu aprox. 40%, în restul regiunii predicţiile fiind încadrate sub acest nivel faţă de intervalul de referinţă 1961-1990.

Grosimea straturilor de zăpadă a scăzut semnificativ în nord-estul, centrul şi vestul României, în timp ce la nivelul întregii ţări frecvenţa anuală a producerii fenomenelor de chiciură, polei şi chiciură moale au scăzut semnificativ.

Fenomene extreme

În „Strategia naţională a României privind schimbările climatice 2013 – 2020" se precizează că zilele tropicale sunt mai frecvente, iar zilele de iarnă sunt tot mai rare. Pe teritoriul ţării, temperatura medie minimă vara este deja mai mare, precum şi temperatura maximă medie vara până la 2°C în sud şi sud-est. **Valurile de căldură** vor fi o apariţie obişnuită şi vor afecta în special zonele urbane, unde temperatura va fi mai ridicată datorita densităţii mari a construcţiilor, punând în pericol sănătatea populaţiei. Din analiza efectuată în al 6-lea Raport naţional privind schimbările climatice şi primul Raport bienal (publicat de MMSC în decembrie 2013 în baza obligaţiilor de raportare care incumba României conform Convenţiei Cadru a Naţiunilor Unite asupra Schimbările Climatice), pe perioada 1961-2012 se înregistrează o creştere a valurilor de căldură (intervale de minim doua zile consecutive cu temperaturi peste 37°C) care afectează mai ales zona vestică a regiunii.

Se preconizează că **precipitaţiile vor fi mai mari pentru perioade scurte de timp** şi pe suprafeţe reduse, ceea ce va conduce la creşterea frecvenţei viiturilor, în special a celor de tip „flash flood", şi de asemenea la perioade secetoase mai mari, în final, aceasta însemnând un deficit al resurselor de apă, pericol de producere de incendii forestiere, pierderea biodiversităţii, degradarea solului şi a ecosistemelor şi deşertificarea.

La nivelul Regiunii Nord Vest s-a semnalat o tendinţă generală de scădere a poluanţilor atmosferici, efectele lor asupra sănătăţii umane sunt demonstrate de datele înregistrate de Direcţiile Judeţene de Sănătate. Cele mai concludente în acest sens sunt datele referitoare la judeţul Maramureş (cu areale puternic poluate), un studiu comparativ între municipiul Baia Mare şi judeţ asupra morbidităţii prin afecţiuni respiratorii relevând faptul că în municipiu aceasta este mai ridicată decât în restul judeţului, stare de fapt observată pentru anii 2009-2011.

*În **concluzie**, investițiile efectuate în ultima jumătate a deceniului trecut în domeniul mediului nu au reuşit să stopeze fenomenul de degradare a stării mediului în Regiunea Nord-Vest. Deşi activitatea marilor poluatori industriali s-a diminuat starea mediului a continuat să se degradeze probleme mari existând în ce priveşte calitatea apelor şi a solului.*

Doar la factorul aer datele evidențiază o tendință generală de scădere a emisiilor de poluanți în atmosferă, fie că vorbim de gazele cu efect de seră sau diferite pulberi .

În ce priveşte apele se poate constata că deşi rețeaua de apă s-a extins în perioada 2005-2011 cu 44,37% populația deservită de sistemele de canalizare din regiune în 2011 a fost doar cu 5% mai mare decât numărul locuitorilor deserviți în 2006. Rata populației deservite de sistemul de canalizare din regiune ajuns abia la 43,64% şi nu toate gospodăriile sunt conectate la stații de epurare. Conform stării ecologice calitatea apelor de suprafață din regiune, a înregistrat o depreciere continuă nici un km de râu nemaifiind clasificat în categoria I (stare foarte bună) în 2011 față de 725 de km în stare foarte bună în 2006. Apele subterane din regiune erau în stare chimică bună dar unele surse de ape potabile au înregistrat o serie de indicatori depăşiți în județele Bihor, Maramureş, Satu Mare şi Bistrița-Năsăud. Apa potabilă ajunge prin sistemul public la doar 60,20% din populație. Calitatea apei potabile poate fi considerată satisfăcătoare, dar au început să apară depăşiri la coliformi şi mangan. Toate apele de îmbăiere din regiune sunt încadrate la condiții necorespunzătoare prezentând neconformități în cazul aceloraşi coliformi şi clorului rezidual. Apele uzate din gospodării au devenit unul dintre principalii factori de poluare atât a apelor subterane, cât şi a apelor de suprafață la care se adaugă poluările industriale constante sau accidentale, cu efecte negative inclusiv transfrontaliere.

Deşi regiunea are o diversitate naturală şi resurse naturale destul de bogate, comparativ cu media europeană doar un procent destul de mic a teritoriului regiunii este declarat arie protejată sau sit Natura 2000. Lipsa planurilor de management, a unor concepte de dezvoltare durabilă, dar şi lipsa resurselor financiare pun în pericol prezervarea naturii şi a biodiversității în aceste zone.

Suprafețele de teren cu destinație agricolă sunt tot mai afectate de diferite procese de degradare fie că vorbim de procesele induse de activitatea antropică sau fenomene naturale. Suprafața ocupată de terenuri degradate şi neproductive este în 2011 cu 12% mai mare ca în 2005, reprezentând 21,6% din totalul pe țară depăşind toate celelalte regiuni. În acelaşi timp volumul lucrărilor de regenerare şi îmbunătățire funciară s-a diminuat la un nivel nesemnificativ față de amploarea fenomenului de degradare. Nu în ultimul rând suprafața terenurilor cu destinație economică (arabil, fânețe, păşuni, etc.) este diminuată continuu şi prin practica extinderii suprafețelor intravilanului localităților urbane.

Utilizarea pesticidelor şi a îngrăşămintelor chimice influențează calitatea apei şi a solului, având atât efecte economice nedorite (scăderea producției agricole), cât şi impact negativ asupra sănătății umane (în anul 2011 au fost semnalate 5 cazuri de methemoglobinemie acută infantilă ca urmare a apelor poluate cu nitrați).

Atât apele, cât şi aerul şi solul sunt supuse unei presiuni continue din cauza depozitelor de deşeuri menajere neconforme, a rampelor de gunoi care au atins cotele de depozitare maxime, dar care nu au fost închise şi a lipsei implementării unor sisteme integrate de management a deşeurilor care rezolvă corespunzător depozitarea şi valorificarea deşeurilor precum şi colectarea selectivă a acestora, conform angajamentelor europene. Aceaşi

presiune pe factorii de mediu se exercită și în cazul numeroaselor situri contaminate, unele foste platforme industriale.

Presiunilor continue de natură antropică din prezent li se adaugă efectele asupra teritoriului regional ale schimbărilor climatice (creşteri ale temperaturilor, în special în mediul urban şi zona vestică a regiunii, creşterea precipitațiilor cu excepția zonelor sudice ale regiunii, intensificarea fenomenelor extreme – perioade îndelungate fără precipitații, creşterea frecvenței viiturilor – etc.).

Provocările în domeniul mediului la nivel regional sunt extrem de mari şi privesc mai ales managementul apelor, al terenurilor, al deşeurilor, cât şi biodiversitatea. Este necesară o mai puternică implicare a publicului, dar şi a autorităților locale pe lângă intervenții mai coordonate ale guvernului, fiind manifestat riscul de nerespectare a angajamentelor europene asumate. În afara angajamentelor europene se impune, ca o datorie față de generațiile următoare, ca în perioada 2014-2020 să fie luate primele măsuri serioase pentru gestionarea efectelor schimbărilor climatice.

7. Economia regiunii

Radiografia economiei, extinsă în continuare pe 5 secțiuni, surprinde atât punctele forte cu potențial de creştere, generatoare de valoare adăugată şi care necesită susținere financiară în viitor, dar şi pe cele care manifestă tendințe negative, prin a căror susținere se încearcă eliminarea disparităților şi dezvoltarea echilibrată a regiunii Nord-Vest. Un capitol distinct este rezervat impactului crizei economice care a început din anul 2008, cu accent pe sectoarele cele mai afectate din regiune.

Analiza indicatorilor macroeconomici relevanți, detaliată în acest capitol, plasează Regiunea Nord-Vest pe podiumul clasamentului național (locul III) din prisma contribuției la PIB şi la Valoarea Adăugată Brută, cu valori însă sub media națională în cazul productivității muncii şi al PIB - ului per locuitor, la distanță mare față de media Uniunii Europene.

Sectorul antreprenorial este caracterizat de un număr relativ ridicat de întreprinderi, acest indicator plasând din nou Regiunea Nord-Vest pe podiumul național (locul II), indicatorul aferent județului Cluj fiind destul de aproape de media europeană. Din analiză reiese faptul că economia Regiunii Nord-Vest se bazează în principal pe sectorul terțiar (cu pondere mare a comerțului) şi pe industrie (în special industria prelucrătoare), sectorul agricol aflându-se în scădere drastică.

Din prisma indicatorilor aferenți activității economice (inclusiv a investițiilor străine şi a balanței comerciale) se observă pe de o parte discrepanțe mari între județele regiunii iar pe de altă parte reiese un grad de specializare funcțională pe zone şi pe sectoare de activitate. În acest sens, au fost analizate concentrările economice zonale, precum şi inițiativele cu caracter colaborativ, precum structurile de sprijin pentru afaceri şi clusterele.

Indicatori macroeconomici regionali relevanți

În intervalul de analiză 2005-2011, în termeni nominali, **PIB-ul Regiunii Nord-Vest** a crescut cu 78%, cu o creştere medie anuală de 16,3% până în 2008 şi un ritm mai redus începând din 2009, de 2,6% anual, urmând în general dinamica PIB-ului național, fluctuații datorate impactului crizei economice şi creşterii anuale a ratei inflației. **În termeni reali**[38], între anii 2005 şi 2008, PIB-ul Regiunii NV a înregistrat o creştere anuală medie de 5,5%, cu un ecart-apogeu de 10% în anul 2007, anul 2009 fiind marcat de o scădere de cca 6%, sub efectul crizei economice.

Reprezentând 14,3 % din teritoriul țării şi 12,92 % din populația totală, Regiunea Nord-Vest a contribuit cu 11,32 % la formarea PIB-ului național, ocupând pe toată perioada analizată poziția a IIIa la nivel național, cu o valoare de 61.060,3 milioane lei în anul 2011, în creştere cu 3% față de nivelul anului 2010 (PIB-ul Regiunii Nord-Vest în 2010 a fost de 59.292,5 mil lei, respectiv 14.079 mil euro).

Tabel 19. Principalii indicatori regionali

Nr.	Indicatorul pentru Regiunea Nord-Vest	Valoare absoluta	Pondere din total România	Locul în top național	Anul de referință
1	PIB	61.060,3 mil. lei	11,32 %	III	2011
2	PIB-ul regional pe cap	10.200 Euro	cu 10,5% sub media națională	IV	2010

[38] Rata de creştere reală a PIB, corelată cu nivelul prețurilor

	de locuitor (PPS/PPC)				
3	PIB-ul regional pe cap de locuitor (în termeni nominali)	5.200 Euro	cu 10,3% sub media națională	IV	2010
4	Valoarea Adăugată Brută (VAB)	52.816,6 mil. lei/ 12.539 euro	11,32%; cu 9,5% sub media națională	III	2010
5	Productivitatea muncii (VAB/populația ocupată)	46.000 lei/ 10.922,5 euro	cu 9% sub productivitatea națională	IV	2010

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

În interiorul regiunii, județul Cluj contribuie în proporția cea mai mare la formarea PIB-ului regional, (cu o medie de aproape 35%), urmat de județele Bihor (peste 22,5%) şi Maramureş (cca 14%) .

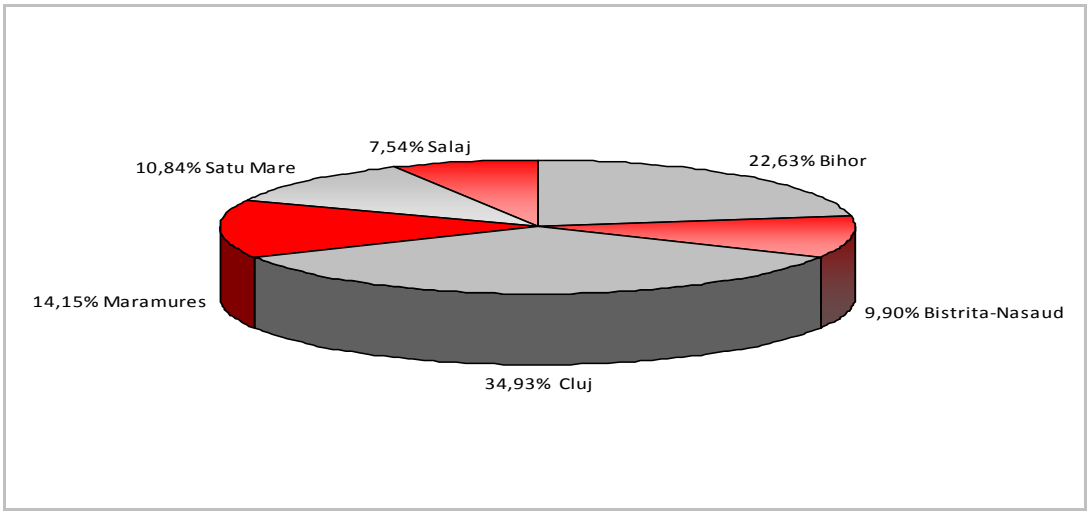

Figura 31. Contribuția medie a județelor la PIB - ul Regiunii Nord-Vest, în perioada 2005-2011

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

PIB-ul regional pe cap de locuitor, **calculat în termeni nominali**, a înregistrat o creştere de 23% în intervalul 2005-2010, ajungând la o valoare de 5.200 euro în 2010, care reprezenta 21% din media europeană. Indicatorul care reflectă însa la modul unitar situații comparative între state este **PIB-ul regional pe cap de locuitor, exprimat în paritatea puterii de cumpărare standard (PPS sau PPC).** Acesta, de asemenea, a înregistrat îmbunătățiri, cu o dublare a valorii în ultimii 10 ani, (cu o creştere de 20% în intervalul analizat) ajungând în anul 2010 să reprezinte 42% din media UE-27, cu o valoare de 10.200 Euro. Aflat în anul 2010 cu 10% sub media națională, acest indicator poziționează Regiunea Nord-Vest pe locul IV la nivel național, după Bucureşti-Ilfov, Vest şi Centru. La nivel regional, pe fondul creşterii disparităților inter-județene, județul Cluj obține performanțe economice semnificative, cu 25% peste media națională, urmat de Județele Bihor si Maramureş, cu o rata anuală de creştere a PIB/locuitor la nivel județean aflată între 5 şi 3 % în intervalul 2005-2010.

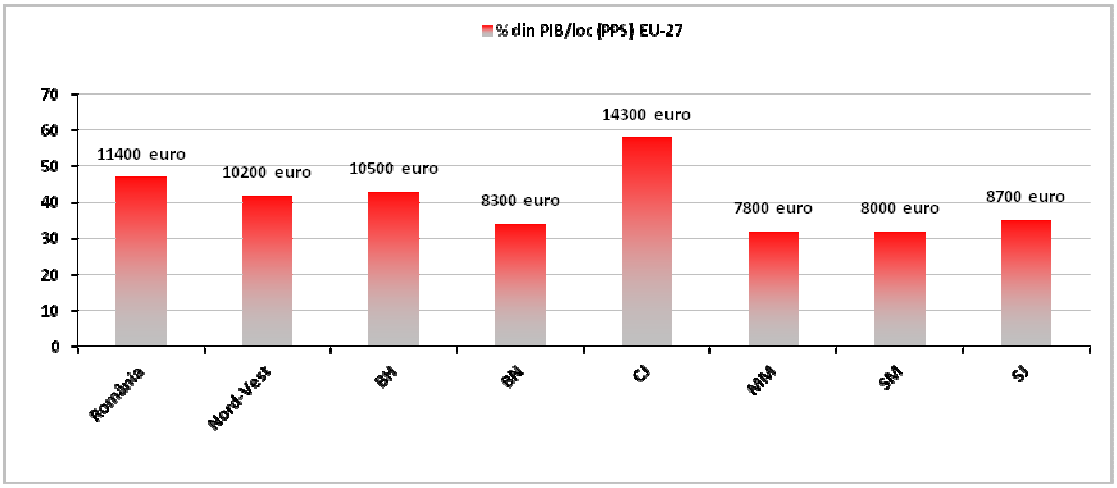

Figura 32. PIB/locuitor (PPS) în anul 2010, raportat la media UE-27=100%

Sursa: Eurostat

În anul 2010, Regiunea Nord-Vest a contribuit cu 11,32% la formarea **Valorii Adăugate Brute** (VAB) totală produsă în România, respectiv cu 52.816,6 milioane de lei, ocupând locul III în ierarhia națională. Economia regiunii se bazează în special pe[39] sectorul terțiar, care contribuie cu 49,49% la formarea VAB regionale în 2010 şi pe industrie, cu o contribuție de 33,7%.

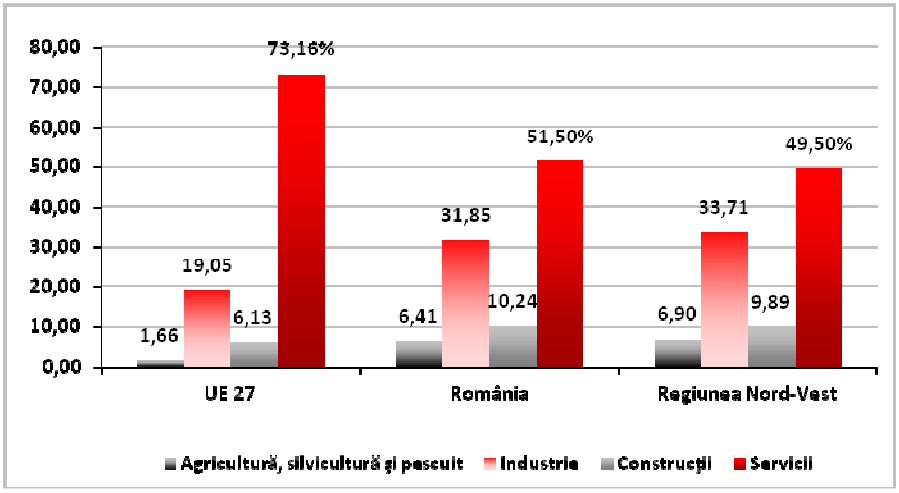

Figura 33. Structura sectorială a economiei (VAB), în 2010

Sursa: Eurostat

Aportul cel mai mare la structura sectorului terțiar regional îl au serviciile cu caracter comercial (comerț, hoteluri şi restaurante, transporturi şi depozitare, informații şi comunicații), cu 35,37% din totalul valorii adăugate generate de sectorul serviciilor, urmate de cele publice (32,7%) şi de cele financiare şi imobiliare, care au avut o contribuție de 31,88%.

În perioada 2005-2010, cel puțin trei considerente identificate în dinamica structurală a VAB pentru Regiunea Nord-Vest sunt demne de atenție:

[39] Ponderea sectoarelor este analizată ca şi contribuție la VAB şi nu la PIB, întrucât reflectă mai îndeaproape realitatea, fără ca valorile să fie influențate de factori externi sectorului, precum schimbările de taxe, impozite sau subvenții, care pot aduce modificări la ponderea ramurilor, fără ca acestea să reprezinte schimbări propriu-zise în activitatea economică

- sectorul terţiar, aflat încă la mare distanţă de ponderea medie a UE de 73,16%, înregistrează, paradoxal, o scădere continuă a ponderii sale din VABR, de la 54% în 2005 la 52,8% în 2008 şi ajungând în 2010 să se situeze chiar sub media naţională, care a fost de 51,5%; cea mai accentuată scădere a ponderii serviciilor s-a înregistrat între anii 2008-2010 în judeţul Bihor (-8%), iar cea mai atenuată în judeţul Cluj (-1,8%)
- creşte contribuţia industriei la formarea valorii adăugate brute regionale cu 5,77% în intervalul de analiză, spre deosebire de sectorul agricol care a înregistrat o descreştere cu 4,6% între anii 2005-2010, în condiţiile în care 31,77% din populaţia ocupată a regiunii activează încă în acest ultim sector, fapt care are implicaţii asupra productivităţii regionale a muncii.
- sectorul construcţii a avut un trend puternic ascendent, contribuţia sa la formarea VABR crescând cu 5,3% până în anul 2009 (când ajunsese să formeze 11,56% din VABR), urmat în 2010 de o descreştere cu 1,66%.

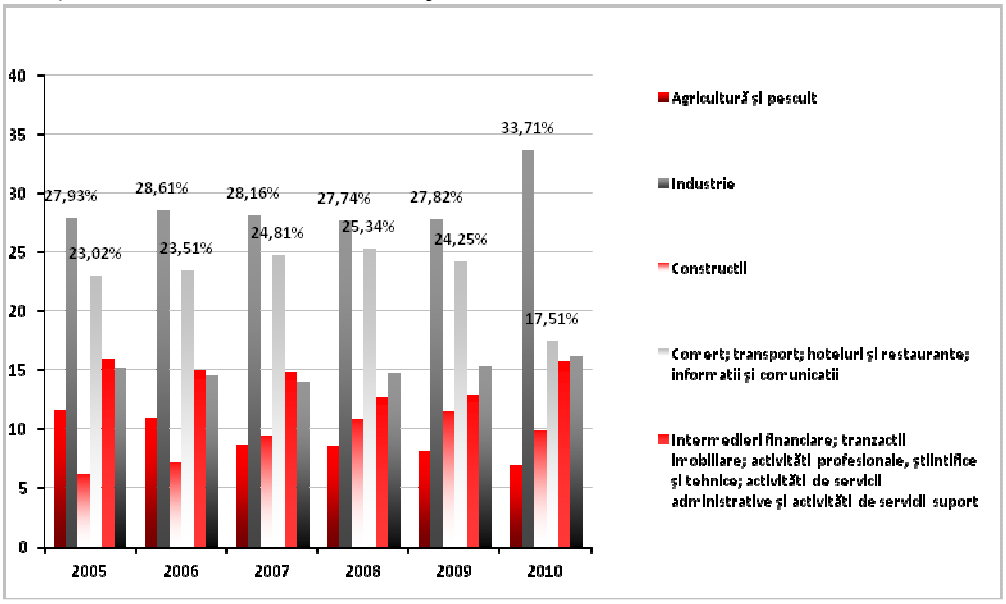

Figura 34. Structura VAB pe activităţi în Regiunea Nord-Vest, 2005-2010

Sursa: Eurostat, Regional Statistics, 2013

Din analiza ultimului an luat în considerare (2010), nici un sector de activitate principal din Regiunea Nord-Vest nu deţine avantaj net competitiv din prisma contribuţiei la VAB totală produsă în România, toate regăsindu-se sub media naţională; însă, la nivel de clasament naţional, aportul sectorial la formarea VAB naţională a sectorului respectiv, evidenţiază pentru Regiunea Nord-Vest următoarele poziţii:

- locul II în cazul contribuţiei a două domenii: sectoarele aferente economiei creative – **industriile creative** (respectiv CAEN Secţiunile R-U, cu o contribuţie de 12%) şi **Intermedieri financiare şi asigurări** (CAEN Secţiunea K, cu o contribuţie de 6,8%)
- locul III în cazul contribuţiei domeniilor specifice de **servicii**: comerţ – transport – hoteluri şi restaurante (CAEN Secţiunile G – I, cu un aport de 11,77%) şi **Informaţii şi comunicaţii** (CAEN Secţiunea J, cu un aport de 5,85%)

Contribuţia sectoarelor la formarea VAB judeţene indică un grad ridicat de eterogenitate, factor care stă la baza complexităţii structurii economiei regionale. În graficul de mai jos se observă, spre exemplu, faptul că judeţul Cluj are o tendinţă de terţializare pregnantă (indicator corelat şi cu procentul de 48,98% din populaţia ocupată a judeţului, care activează în acest sector), având un sector primar mai slab dezvoltat, pe când economia judeţului Satu

Mare este una industrial-agrară, cu un sector agricol bine dezvoltat (în care activează mai mult de 38% din populația ocupată)

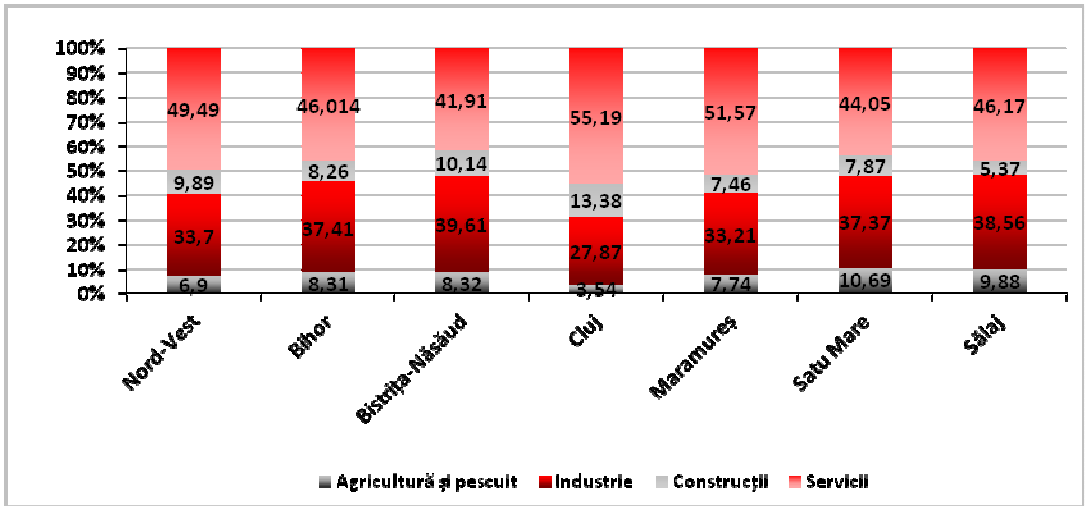

Figura 35. Contribuția sectoarelor la VAB-ul regional şi județean în Regiunea Nord-Vest în 2010

Sursa: Eurostat

Productivitatea munciii[40] a înregistrat o creştere cu 73% între anii 2005 şi 2010, situând Regiunea Nord-Vest, pe locul IV la nivel național în anul 2010, cu o valoare de 46 mii lei/salariat. Cu toate acestea, valoarea se află cu 9% sub nivelul productivității înregistrate în România în anul 2010 şi este de 4,6 ori mai redusă decât media UE27, demonstrând utilizarea ineficientă a capitalului uman[41].

Cel mai ridicat nivel al productivității muncii se înregistrează în județul Cluj (57,86 mii lei/salariat), iar singurul județ care a înregistrat scăderi la acest la acest capitol este Bistrița-Năsăud, pe fondul restrângerii activității economice.

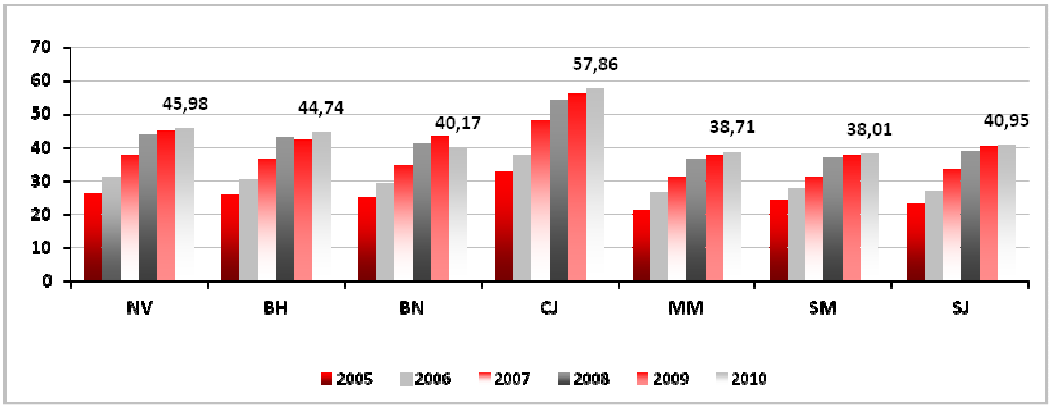

Figura 36. Productivitatea muncii, mii lei/salariat în Regiunea Nord-Vest şi în județe, 2005-2010

Sursa: Eurostat

Din perspectiva productivității regionale sectoriale a muncii în Regiunea Nord-Vest, la nivel comparativ, se identifică principalele aspecte:

---

[40] Productivitatea muncii calculată ca raport între VAB şi populația ocupată, este un indicator permite comparații ale nivelului de competitivitatea relativă între anumite domenii de activitate sau areale geografice (județe, regiuni etc)

[41] Productivitatea muncii calculată ca raport între PIB şi populația ocupată plasează Regiunea Nord-Vest pe locul VI la nivel național, cu 12% sub media productivității în România.

- în industrie şi servicii este mai redusă decât productivitatea națională cu cca 12% (locul V[42], respectiv IV la nivel național)
- este uşor mai ridicată (cu 1,2%) decât productivitatea națională în Construcții (locul III la nivel național)
- în sectorul agricol, nivelul productivității se înscrie uşor peste cel național (cu 1,5%), însă cu toate acestea, Regiunea Nord-Vest se află la coada clasamentului (ocupă doar locul VI), întrucât există un decalaj mare generat de nivelul productivității muncii în Regiunea Bucureşti-Ilfov, care înregistrează o valoare de 3 ori mai mare decât media productivității din celelalte regiuni ale țării
- productivitatea regională în Industrie şi în Construcții s-a dublat în perioada 2005-2010, fiind sectoarele în care s-a înregistrat cea mai amplă dinamică, urmate de sectorului serviciilor (cu o creştere de 42%);
- industria este singurul sector a cărui productivitate nu s-a diminuat după 2008, sub impactul crizei economice, atât la nivel regional cât şi național
- cele mai bune rezultate în ceea ce priveşte productivitatea muncii în regiune se înregistrează în domeniul producției şi furnizării de energie electrică şi termică, industria echipamentelor electrice, comerț, industria chimică, industria celulozei şi hârtiei şi industria metalurgică.
- între sectoarele regiunii, agricultura înscrie nivelul cel mai redus al productivității, de aproape 6 ori mai mică decât media celorlalte sectoare din regiune, înregistrând de asemenea o dinamică nesemnificativă în cei 6 ani analizați (după o creştere de 45% în perioada de boom economic, a revenit la parametrii aferenți anului 2005)

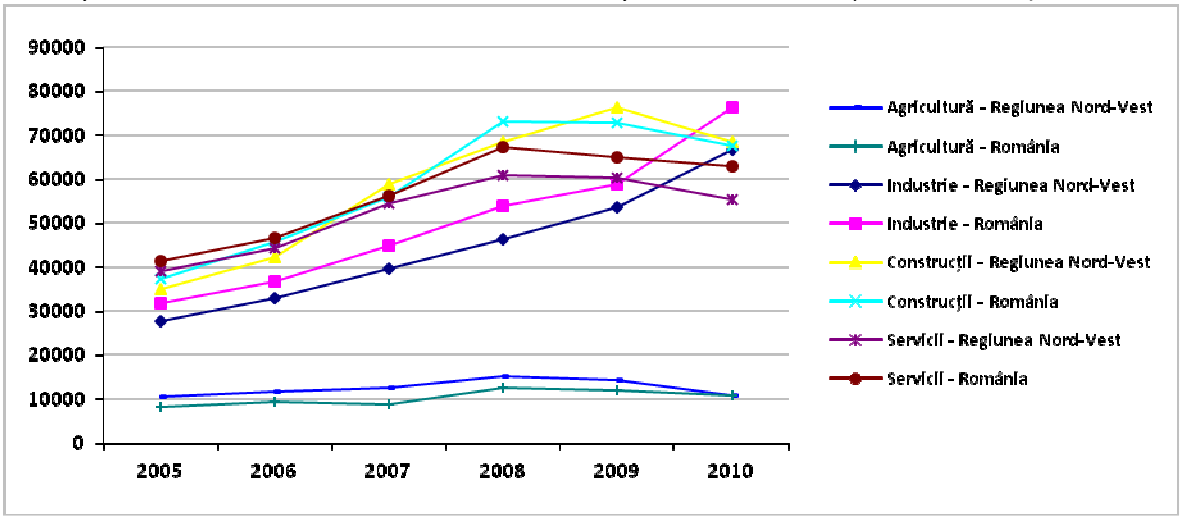

Figura 37. Productivitatea muncii în principalele sectoare ale economiei regionale şi naționale în perioada 2005-2010 (Lei/persoană ocupată/an)

Sursa: Eurostat Database, 2013. Calcule proprii

Raportat la media europeană, Regiunea Nord-Vest se află la mare distanță în toate activitățile economice: înregistrează o valoare a productivității muncii de 6 ori mai mică în

[42] Industria prelucrătoare (care reprezintă peste 90% din Industrie) din Regiunea Nord-Vest este intensivă în forță de muncă şi resurse naturale (precum industria alimentară, industria textilă, industria lemnului etc.), iar pe lângă valoarea adăugată relativ scăzută, are un conținut tehnologic redus, dezvoltarea bazându-se de regulă pe costul ieftin al muncii şi pe materiale importate. Pentru o creştere a productivității, este imperios necesară creşterea gradului de automatizare în industrie.

agricultură, de 3 ori mai mică în industrie, de 2 ori mai mică în construcții şi, respectiv de 4 ori mai mică în servicii.

Dezvoltare antreprenorială

În anul 2011, în Regiunea Nord-Vest erau active 64.185 **unități locale** (locul II la nivel național, după Bucureşti-Ilfov) reprezentând 13,8% din numărul unităților locale înregistrate în România. Județul Cluj se află pe podium în clasamentul național, pe locul II după Bucureşti, totalizând 36% unitățile locale active din Regiunea Nord-Vest.

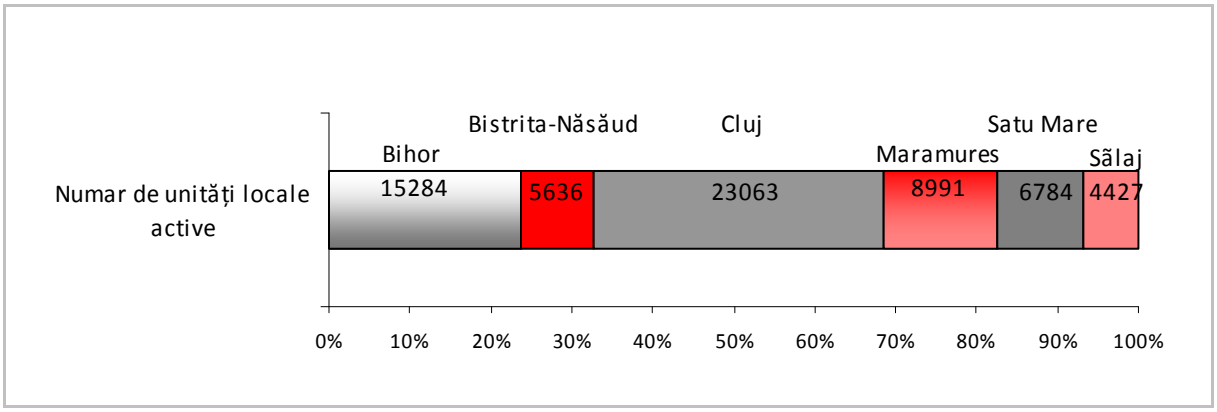

Figura 38. Numărul de unități locale active pe județe ale Regiunii Nord-Vest, în 2011

Sursa: prelucrarea bazată pe date INS Tempo Online

Dintre acestea, 62.381 sunt întreprinderi, cu o pondere de 97,2% în totalul unităților locale active[43].

Dinamica întreprinderilor în Regiunea Nord-Vest este analizată în două etape: astfel, în perioada 2005-2008, în regiune numărul unităților locale active a crescut cu cca 27%, după 2008 urmând o descreştere cu 20,21%, pe fondul impactului pe care criza economică l-a avut asupra economiei. Per total însă, între 2005 şi 2011 numărul firmelor din Regiunea Nord-Vest a înregistrat o creştere peste media națională.

Urmând aceeaşi tendință, la nivelul Regiunii Nord-Vest se reflectă o diminuare a inițiativei antreprenoriale în anul 2011 față de 2008, tradusă prin scăderea cu 6% a **numărului de înmatriculări de firme noi**. Considerat unul din indicatorii cheie pentru dinamica antreprenoriatului, rata natalității arată capacitatea de inițiere a unor noi afaceri într-un context macroeconomic dat. Cu o **rată medie de natalitate a întreprinderilor** în termeni absoluți de 12.226 întreprinderi/an în mediul urban şi de 6.937 întreprinderi/an în mediul rural, în perioada 2008-2011 se observă pe de o parte o tendința de descreştere cu 24% a numărului înmatriculărilor în mediul urban şi o situație opusă în mediul rural, unde se înregistrează o creştere cu 41%, explicabilă prin demararea măsurilor din PNDR adresate întreprinzătorilor din mediul rural.

Începând cu anul 2008, în Regiunea Nord-Vest cele mai multe întreprinderi noi au fost create în sectorul de comerț, urmat de sectorul de construcții (cu cele mai multe întreprinderi noi din țară), iar din anul 2010 se observă o creştere a ponderii întreprinderilor nou create în domeniul hotelurilor şi restaurantelor. Județele Cluj şi Bihor înregistrează cele

[43] Conform INSSE, *Unitatea locală* este o întreprindere sau o parte a acesteia (atelier, fabrică, depozit, birou, mină sau stație etc) situata la o adresa identificabilă; include punctele de lucru ale întreprinderilor.

mai bune performanțe în rata natalității întreprinderilor, iar județul cu cele mai puține înmatriculări rămâne Sălajul.

Din prisma indicatorilor aferenți antreprenoriatului[44], România se află pe ultimele locuri în U.E.[45], fiind încurajată elaborarea unei strategii naționale pentru educație antreprenorială, bazată pe modelele de succes ale altor state europene. Majoritatea întreprinderilor sunt înființate de bărbați (în proporție de 63%) cu vârsta cuprinsă între 30 şi 39 de ani (61% din noile întreprinderi active).

În funcție de **clasele de mărime**, în Regiunea Nord-Vest ponderea cea mai mare este deținută de microîntreprinderi (86,09%), întreprinderile mici (10-49 angajați) reprezintă 11,77% din totalul întreprinderilor active, întreprinderile mijlocii (50-249 angajați) reprezintă 1,82%, iar cele mari au pondere foarte mică în totalul unităților active, de doar 0,3%. Deşi reduse ca număr, firmele mari au o contribuție semnificativă la creşterea şi dezvoltarea economică a regiunilor, iar din totalul național de 1.704 de firme mari, Regiunea Nord-Vest ocupă locul IV, cu aproape 11,5% din total, cele mai multe regăsindu-se în județele Cluj (31,79%) şi Bihor (29,74%).

Tabel 20. Numărul de întreprinderi din Regiunea Nord-Vest, după clasa de mărime, 2005-2011

Clase de mărime ale întreprinderilor	Număr de întreprinderi						
	2005	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**
Total	**63.330**	**67.825**	**74.550**	**80.446**	**77.731**	**69.602**	**64.185**
0-9 persoane	55.634	59.496	65.446	71.267	69.188	61.339	55.262
10-49 persoane	6.112	6.743	7.495	7.541	7.154	7.002	7.557
50-249 persoane	1.334	1.345	1.375	1.413	1.197	1.075	1.171
250 persoane şi peste	250	241	234	225	192	186	195

Sursa: INS, Tempo Online, 2013

Ponderea IMM-urilor în total firme, la nivel regional, a crescut continuu în intervalul de analiză, ajungând în anul 2011 să reprezinte 99,69%, pondere similară cu cea înregistrată la nivel european (99,8%), în anul 2010, ultimul an pentru care există date oficiale. Numărul firmelor mari a scăzut însă cu 22% în perioada 2005-2011, multe dintre acestea optând pentru relocarea activității (dintre cele mai importante, amintim: Ursus Breweries, Nokia Napolact (relocare parțială)).

În ceea ce priveşte **densitatea IMM-urilor**[46]**,** în anul 2011 Regiunea Nord-Vest înregistrează 23,55 IMM-uri la mia de locuitori (în scădere cu 2 IMM-uri față de anul 2010), indicator comparativ important, care poziționează regiunea pe locul al II-lea în ierarhia națională, peste media de 21 IMM-uri/mia de locuitori, la mare distanță însă de Bucureşti-Ilfov cu 48 IMM-uri/mia de locuitori şi de valoarea UE-27, de 42,2 IMM-uri /mia de locuitori. Din regiune, județul cu cea mai mare densitate a întreprinderilor în intervalul de analiză este Clujul (cu 33,14 IMM uri /mia de locuitori), la polul opus situându-se județele Maramureş şi Bistrița-Năsăud (cu cca. 17,6 IMM-uri /mia de locuitori).

[44] Programul Indicatorilor pentru Antreprenoriat (EIP)9, dezvoltat de OECD şi Eurostat

[45] Clasamentul dintr-un total de 59 de țări analizate, Sursa: „Antreprenoriatul în România, Raportul de țară 2010, Monitorul Antreprenoriatului Global"

[46] Densitatea IMM-urilor (numărul IMM-urilor la 1000 de locuitori) este un indicator relevant pentru comparația cu media europeană şi cu media națională, reflectă atractivitatea regiunilor pentru investitori, stabilitatea mediului de afaceri, dar şi spiritul de inițiativă al populației.

IMM-urile din industrie folosesc prea puțin tehnologiile ecologice, întâmpinând restricții financiare în calea adoptării unor soluții pentru economisirea energiei şi a resurselor. Astfel, pentru dezvoltarea unei conduite eficiente din punct de vedere al utilizării resurselor sunt necesare campanii de informare privind importanța eficienței energetice.

În anul 2011 la nivelul Regiunii Nord-Vest se înregistra un număr de 2.778 de **asociații familiale**, reprezentând 15,63% din totalul național. În ierarhia națională, regiunea ocupă locul al doilea, după Nord-Est. În intervalul de analiză, numărul asociațiilor familiale a scăzut dramatic cu 88,81%, depăşind dinamica națională. Întreprinzătorii de tip persoane independente au crescut cu aproximativ 22,17% în intervalul de analiză. În anul 2011, au reprezentat 16,06% din totalul național. Cele mai multe asociații familiale se regăsesc în anul 2011 în județul Satu Mare (24,51%), iar cele mai multe persoane independente în județul Cluj (33,67%).

Distribuția unităților locale active pe principalele sectoare de activitate indică faptul că, în anul 2011, din totalul de 64.185 firme (unități locale active) din Regiunea Nord-Vest, 72,5% activau în sectorul serviciilor (în condițiile în care 33,51% din totalul din regiune provin din sectorul Comerț, Cod CAEN G), 12,8% în industrie, 11,75% în construcții şi doar 2,9% în agricultura.

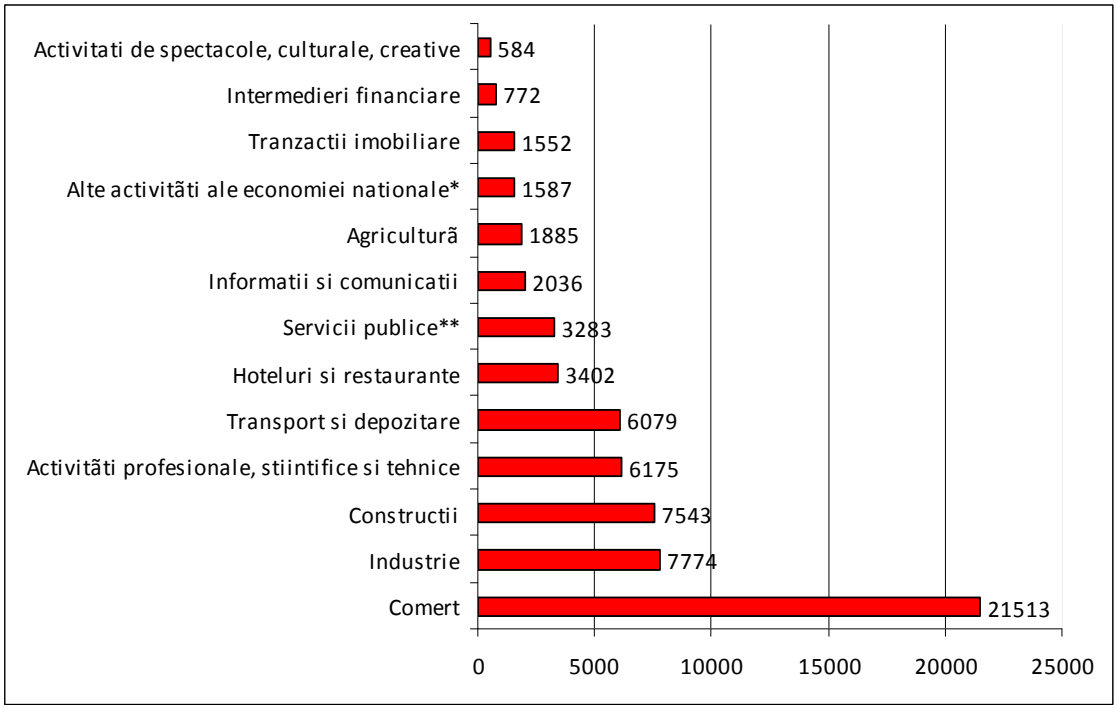

Figura 39. Distribuția firmelor (unităților active locale) în Regiunea Nord-Vest pe sectoare de activitate, în anul 2011

[47]Sursa: INS Tempo Online

[47] * *Alte activități ale economiei naționale* includ: Alte activități de servicii (CAEN Secțiunea S), Producția şi furnizarea de energie electrică şi termică, gaze, apa caldă şi aer condiționat (CAEN Secțiunea D) şi Distribuția apei, salubritate, gestionarea deşeurilor, activități de decontaminare (CAEN Secțiunea E)
** La categoria *Servicii Publice* sunt incluse: Activități de servicii administrative şi activități de servicii suport (CAEN Secțiunea N), Învățământ şi Sănătate şi asistență socială

Specific Regiunii Nord-Vest sunt unitățile locale active din următoarele domenii, care plasează regiunea ***pe primul loc*** la nivel național:

- Industria extractivă, în special cele din „extracția pietrei ornamentale şi a pietrei pentru construcții, extracția pietrei calcaroase" şi din „extracția pietrişului şi nisipului",
- Industria alimentară („fabricarea sucurilor de fructe şi legume", „fabricarea pâinii", „fabricarea preparatelor alimentare omogenizate şi alimentelor dietetice", „fabricarea preparatelor pentru hrana animalelor de fermă" şi „distilarea, rafinarea băuturilor alcoolice"),
- Industria de pielărie şi încălțăminte („fabricarea încălțămintei"),
- Industria mobilei („fabricarea de mobilă pentru birouri şi magazine"),
- Industria de produse din minerale nemetalice („fabricarea produselor din beton pentru construcții", „fabricarea mortarului", „fabricarea de produse abrazive"),
- Industria metalurgică, Industria construcțiilor metalice şi a produselor din metal („fabricarea de construcții metalice obținute prin deformare plastică", „fabricarea de construcții metalice şi părți componente ale structurilor metalice", „fabricarea articolelor din fire metalice"),
- Transporturi rutiere de mărfuri.

Regiunea se află ***pe locul al doilea*** la nivel național, de obicei fiind depăşită doar de regiunea BI, din punct de vedere al unităților locale active, în următoarele domenii:

a) Cercetare-Dezvoltare,
b) Producție software şi servicii IT,
c) Industria celulozei şi hârtiei,
d) Industria farmaceutică ,
e) Industria cauciucului şi maselor plastice,
f) Industria echipamentelor electrice,
g) Industria dispozitivelor, aparatelor şi instrumentelor medicale,
h) Producția şi furnizarea de energie electrică,
i) Construcții,
j) Hoteluri şi restaurante (în regiune există cele mai multe restaurante din țară),
k) Intermedieri financiare şi asigurări şi Tranzacții imobiliare.

Analiza detaliată a **distribuției firmelor pe sectoare în județele regiunii** contribuie la identificarea discrepanțelor intra-regionale; în acest sens, sunt evidente următoarele aspecte:

- toate sectoarele de activitate din regiune se concentrează în proporție de peste 50% în județele Cluj şi Bihor, în afară de cel agricol; astfel, în aceste județe se regăsesc 66,7% din firmele care activează în sectorul terțiar, peste jumătate din firmele din sectorul industrial (Cluj 30% şi Bihor 22,2%), din sectorul *Hoteluri si restaurante* şi din *Construcții*
- aproape jumătate din firmele din sectorul agricol al regiunii se regăsesc în județele Bihor (30,35% din firmele din sector) şi Satu Mare (18,8% din firmele din sector), cele mai puține fiind în județul Sălaj (8,4%)
- în Județul Cluj se remarcă o concentrare semnificativă a sectoarelor: *ITC* (cu 56,7% din totalul firmelor de profil din regiune şi 5% din totalul firmelor din județ), *Activități profesionale, ştiințifice şi tehnice* (cu 48% din totalul firmelor de profil din regiune şi

13% din totalul firmelor din județ), *Activități de spectacole, culturale şi recreative* (cu 47%) şi *Tranzacții imobiliare* (cu 47%)

În ceea ce priveşte **dinamica pe sectoare**, în perioada 2008-2011, pe fondul izbucnirii crizei economice, în majoritatea domeniilor de activitate s-a înregistrat o scădere a numărului unităților locale active din Regiunea Nord-Vest. Sectorul construcțiilor a fost cel mai grav afectat de criza economică, astfel că numărul unităților locale din regiune a scăzut cu aproximativ 29,98%. Acelaşi scenariu a fost urmat şi de unitățile locale active din domeniul comerțului, (-24,11%). Chiar dacă în intervalul 2005-2011, numărul firmelor active în regiune în sectorul servicii a scăzut doar cu 1%, componenta sectorului comercial a scăzut cu aproximativ 17%, acesta fiind grav afectat de scăderea puterii de cumpărare a populației. Față de anul 2008, numărul unităților locale active din domeniul industriei a scăzut cu 1.863 (-18,45%), iar cel al salariaților din industrie cu 21.657 (-9,55%).

Numărul firmelor cu principal obiect de activitate *Transportul şi depozitarea,* concentrate cu precădere în județele Cluj şi Bistrița-Năsăud, a crescut constant ajungând în 2011 cu 14,35% mai mare față de anul 2005, totalizând 8,52% din numărul total de angajați din regiune, transportul rutier de mărfuri fiind cel mai semnificativ la nivelul regiunii (cu 66,86% din total). De asemenea, în regiune îşi desfăşoară activitatea importanți operatori din domeniul transportului feroviar de mărfuri, precum Transferoviar Grup SA, iar în domeniul transportului aerian, chiar şi în lipsa unui terminal cargo dedicat transportul de mărfuri se realizează de către Aeroportul Internațional Cluj-Napoca şi respectiv Regia Autonomă Aeroportul Oradea, marfa fiind depozitată în magaziile sau clădirile adiacente sau transferată direct în mijloace de transport. Analiza datelor referitoare la transportul de marfă în regiune, până în anul 2012, relevă o tendință constanta de reducere cu peste 35% a numărului de tone transportate fata de 2008, nivelul de dinainte de criza, județele Bihor si Cluj totalizând in medie cca. 70% din total. Datorită faptului că Regiunea Nord-Vest se regăseşte în afara traseelor comerciale principale[48], se înregistrează un nivel mai redus al transportului de marfă (în special pe componentele internațional şi tranzit) şi o activitate redusă din punct de vedere logistic.

În dinamică, creşterea cea mai mare a numărului unităților locale active în Regiunea Nord-Vest a fost înregistrată în sectorul agricol (o creştere de 22% între 2005 şi 2011) explicabilă prin impactul în agricultură a fondurilor europene.

Rezultatele economice ale întreprinderilor

În continuare sunt analizați principalii indicatori de performanță ai întreprinderilor din Regiunea Nord-Vest (cifra de afaceri, investițiile inclusiv cele străine, fluxurile comerciale în special cele externe) cu o raportare continuă atât la media națională şi la alte regiuni din țară cât şi cu aplecare spre parametrii diferiți înregistrați între județele regiunii, pentru a reliefa atât discrepanțele, cât mai ales specializarea teritorială şi sectorială.

Între 2005 şi 2011, **cifra de afaceri** a unităților locale active din Regiunea Nord-Vest a înregistrat atât creşteri semnificative cât şi scăderi datorate în special crizei economice ajungând în 2011 să reprezinte 103.236.000 mii lei, contribuind cu aproximativ 10% la cifra de afaceri totală din România (cu o valoare aproape dublă față de cea aferentă anului 2005). În perioada 2008-2011, la nivelul regiunii, cifra de afaceri a înregistrat o creştere mai redusă (5,73%) decât cea înregistrată la nivel național (6,25%). La nivel comparativ, în anul 2011,

[48] Două coridoare ale Rețelei Unificate de Transport European (TEN-T) traversează România, acoperind doar sudul şi centrul țării.

cifra de afaceri medie (per întreprindere) provenită de la unitățile locale active din Regiunea Nord-Vest se află cu 30% sub media națională (care în anul 2011 era de 1.828.423.155 lei), valoarea totală a cifrei de afaceri realizată la nivel național distribuindu-se relativ inegal între regiunile de dezvoltare, marcând astfel diferențele interregionale zonale tot mai accentuate.

În anul 2011, din perspectiva cifrei de afaceri, în Regiunea Nord-Vest sectorul IMM contribuie cu 74,12% la cifra de afaceri totală realizată la nivelul regiunii, cu un nivel al contribuției peste media națională, în condițiile în care asigură ocuparea a 77,44% din forța de muncă şi 62,92% din investițiile nete din regiune. În anul 2011 ponderea cea mai mare a cifrei de afaceri în Regiunea Nord-Vest a fost generată de întreprinderile mici (28,57%), urmate de întreprinderile mari (25,87%), care în ciuda faptului că la nivel regional nu sunt atât de numeroase, contribuie semnificativ la crearea cifrei de afaceri. În tabelul de mai jos sunt reflectate performanțele întreprinderilor pe clase de mărime.

Tabel 21. Principalii indicatori ai întreprinderilor din Regiunea Nord-Vest, pe clase de mărime, 2011

Indicator	U.M.	Total	Clase de mărime			
			0-9	10-49	50-249	250 şi peste
Cifra de afaceri	mii lei	103.236.000	23.872.000	29.496.000	23.159.000	26.709.000
Efectivul de personal	pers.	521.833	139.025	146.855	118.254	117.699
Investiți brute în bunuri corporale	milioane lei	9.369	2.016	2.043	2.099	3.211
Investiții nete	milioane lei	6.776	1.418	1.400	1.446	2.512

Sursa: INS Tempo Online

Din perspectiva **aportului sectoarelor la cifra de afaceri**, comerțul contribuie cel mai mult la economia regiunii, reprezentând 36,23% din cifra de afaceri totală a regiunii (cu 21.513 firme active în domeniul comercial, care antrenau un număr de 112.042 angajați şi realizau o cifră de afaceri de 37.400 milioane lei) urmat îndeaproape de industria prelucrătoare cu 34,85%. Construcțiile au un aport de 9,12% iar firmele din domeniul Transport şi depozitare contribuie cu 6% la formarea cifrei de afaceri a Regiunii Nord-Vest în anul 2011.

Tabel 22. Corelarea principalilor indicatori ai întreprinderilor din Regiunea Nord-Vest, pe principalele sectoare de activitate, în anul 2011

Sectorul	Număr de firme	Cifra de afaceri (mil. Lei)	Salariați
Industrie	8.229	39.661	205.024
Construcții	7.542	9.416	58.914
Servicii	46.527	51.991	245.614
Agricultură	1.816	2.064	12.281

Sursa: INS Tempo Online

Industria din Regiunea Nord-Vest contribuie peste medie la formarea cifrei de afaceri din Industrie în România (cu 16,7%). În Regiunea Nord-Vest, în anul 2011, contribuția cea mai mare la cifra de afaceri din Industrie[49], a avut-o județul Cluj (13.722 milioane lei, în scădere cu 5,8% față de anul 2010, cifrele provizorii aferente anului 2012 indicând de asemenea o

[49] **Industria la nivel compozit**, sunt luate în calcul sectoarele: Industria extractivă, Industria prelucrătoare, Producția şi furnizarea de energie electrică şi termică, gaze, apă caldă şi aer condiționat şi Distribuția apei; salubritate, gestionarea deşeurilor, activități de decontaminare

scădere), urmat la mare diferență de județul Bihor (9.526 milioane lei, în creştere cu 21% față de anul 2010, cifrele provizorii aferente anului 2012 indicând de asemenea o creştere). Pe ultimul loc se situează județul Sălaj care a înregistrat o cifră de afaceri a unităților locale active din industrie mai mică de aproximativ 5 ori decât cea a județului Cluj.

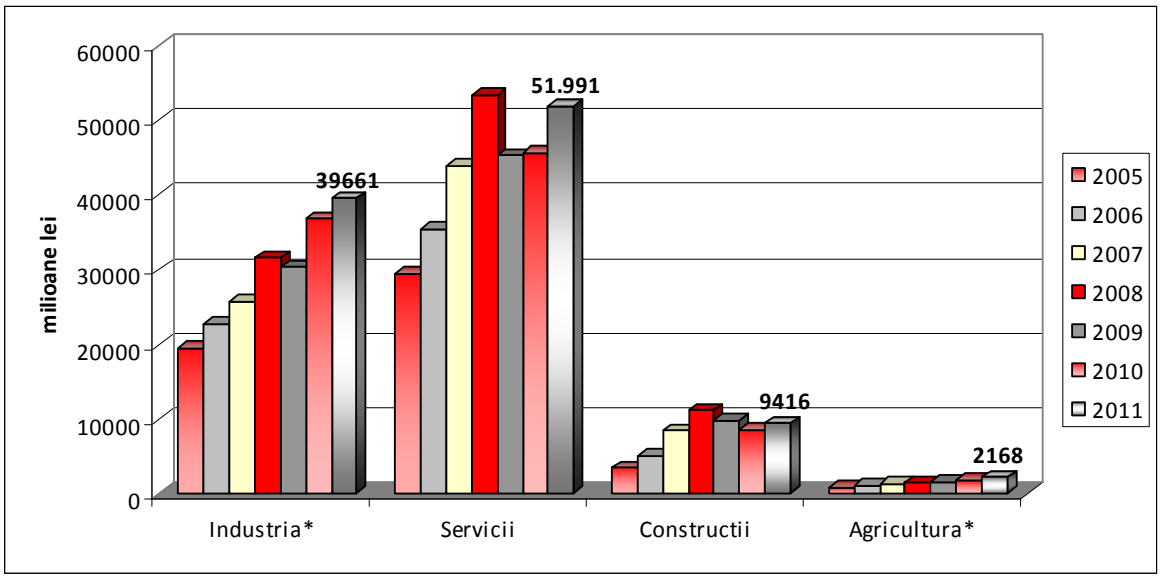

Figura 40. Dinamica contribuției sectoarelor la cifra de afaceri a Regiunii Nord-Vest, în perioada 2005-2011

Sursa: INS Tempo Online

Evoluția cifrei de afaceri din unitățile locale active din industrie a fost pozitivă în ciuda izbucnirii crizei economice, astfel că în perioada *2005-2011* s-a înregistrat o creştere de 25,39% în termeni nominali în Regiunea Nord-Vest. Analizând în amănunt, se observă faptul că această creştere a cifrei de afaceri din unitățile din industria prelucrătoare (care reprezintă 92,32% din cifra de afaceri totală din industrie), a fost însoțită de scăderea simțitoare a numărului angajaților, în special din momentul izbucnirii crizei economice.

Cifra de afaceri din unitățile locale active *în sectorul serviciilor* a înregistrat o creştere cu 76,34% între anii 2005-2011 (atingând o valoare de 51.991 milioane lei în anul 2011), acelaşi scenariu fiind urmat şi de numărul salariaților, care a crescut cu 12,49%, în aceeaşi perioadă.

Comerțul, care are ponderea cea mai mare in cifra de afaceri a sectorului terțiar în regiune, a înregistrat o creştere a cifrei de afaceri cu 66,14% în intervalul 2005-2011, în ciuda faptului numărul firmelor active în acest sector a scăzut cu aproximativ 17%.

Din analiza dinamicii celorlalte sub-sectoare din categoria Serviciilor se constată o creştere a importanței serviciilor intensive în inteligență precum cercetarea-dezvoltarea şi ITC, atât prin aportul pe care îl au la formarea cifrei de afaceri regionale, cât şi prin aportul la numărul total regional al angajaților. Astfel, chiar dacă cifra de afaceri a unităților din domeniul *ITC* a înregistrat o scădere în anii 2009 şi 2010 comparativ cu anul 2008, în anul 2011 a urmat o creştere de 11,29%, noua valoare plasând Regiunea Nord-Vest pe locul 2 la nivel național, după Bucureşti-Ilfov.

Cifra de afaceri din *sectorul construcțiilor* aproape că s-a dublat (creştere de 1,75 ori) în intervalul *2005-2011* punctul de maxim fiind în anul 2008, după care, odată cu izbucnirea

crizei economice, a înregistrat o scădere de până la 15,25%, însoțită de o diminuare a numărul angajaților în sector (scădere cu aproximativ 25% în 2011 față de 2008).

Investițiile sunt cruciale pentru creşterea economică, cele fizice (ce țin de clădiri, lucrări, maşini şi utilaje) având un impact direct asupra productivității muncii. Din prisma indicatorului cel mai relevant, în anul 2009 *formarea brută de capital fix*[50] în Regiunea Nord-Vest reprezintă 20,9% din PIB şi se traduce printr-un nivel al investițiilor peste media UE (care a fost în 2009 de 19,1%), dar sub media națională (de 24,4% în 2011), plasând regiunea pe locul III în România (cu 85,7% față de medie). Datele anul 2010 indică o scădere bruscă a investițiilor în Regiunea Nord-Vest (scădere a FBCF cu 18%; FBCF2010 = 16,6), în condițiile în care valoarea totală a investițiilor în România, prin prisma acestui indicator, a crescut cu 6%. Şi **investițiile brute** realizate de întreprinderile din Regiunea Nord-Vest au scăzut simțitor în intervalul de timp 2008-2010 (scădere de 60%), pe fondul turbulențelor financiare. Anul 2011 a marcat un reviriment la acest capitol (9.369 milioane lei, cu o creştere cu 26% a investițiilor față de anul 2010).

În cei patru ani de criză cele mai drastice scăderi s-au înregistrat în sectoarele "tranzacțiilor imobiliare" odată cu declinul pieței imobiliare, în ITC şi în Comerț, volumul investițiilor practic înjumătățindu-se. Sectoarele din Regiunea Nord-Vest în care investițiile brute au crescut în perioada 2008-2011 (respectiv care nu au fost afectate de criza economică din prisma acestui indicator) sunt: Agricultura (creştere a investițiilor cu 47%), Hoteluri şi restaurante (creştere cu 20%) şi Producția şi furnizarea de energie electrică şi termică, gaze, apă caldă şi aer condiționat.

În Regiunea Nord-Vest, cele mai mari investiții sunt realizate în Industrie (între 35-41% din total investiții în cei 4 ani analizați) din care cca. 2/3 în industria prelucrătoare şi 1/3 în sectorul producției şi furnizării de energie. Distribuția investițiilor brute pe județe indică faptul că în județul Cluj sunt aproape 44% din investițiile realizate de către firmele din Regiunea Nord-Vest, urmat de județul Bihor cu 23% şi Maramureş cu cca. 10%, județul Sălaj fiind pe ultimul loc cu 6,2% din investițiile regiunii.

Analiza pe clase de mărime a întreprinderilor indică faptul că IMM-urile, care reprezintă 99,69% dintre firmele regiunii, reuşesc să efectueze doar 66% din totalul investițiilor brute în regiune, accesul la programe suport şi de finanțare fiind încă insuficient.

Din prisma **investițiilor străine directe (ISD),** conform unui studiu realizat de Banca Națională a României, în Regiunea Nord-Vest valoarea acestora ajunsese în anul 2011 la 2.454 milioane euro, ceea ce reprezenta doar 4,5% din valoarea totală a ISD din România (în condițiile în care Regiunea Bucureşti-Ilfov a atras 61,7% din totalul ISD)[51], respectiv 5,4% din totalul investițiilor străine directe de tip *greenfield*[52] în România, poziția regiunii fiind la

[50] În vederea comparației cu UE, investițiile se măsoară prin formarea brută de capital fix (FBCF) raportat la PIB; acesta include achizițiile operatorilor economici rezidenți, respectiv valoarea activelor tangibile sau fixe şi intangibile achiziționate (echipamente de transport, maşini şi echipamente, clădiri şi structuri, software, licențe, brevete, etc).

[51] Această pondere foarte ridicată este justificată şi prin faptul că majoritatea firmelor îşi înregistrează sediul central în Bucureşti, prin urmare aici are loc raportarea veniturilor obținute de filialele acestora din alte județe/regiuni

[52] Investițiile greenfield reprezintă, conform Rapoartelor Băncii Naționale a României, investiții realizate de la zero de către sau împreună cu investitorii străini; acestea au ponderea cea mai mare între principalele tipuri de investiții străine directe, urmate de *fuziuni şi achiziții* şi de majorarea deținerilor de capital ale investitorilor străini în întreprinderi

coada clasamentului național (locul VI per total investiții străine, locul V pentru investițiile greenfield).

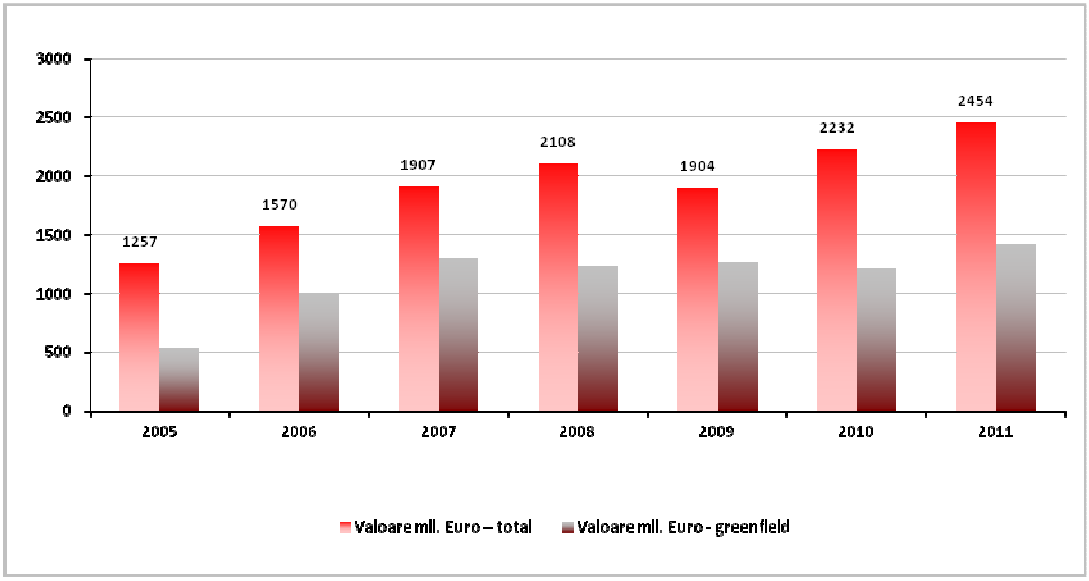

Figura 41. Investițiile străine directe realizate în Regiunea Nord-Vest, 2005-2011, mil. euro

Sursa: prelucrare bazată pe Studiile "Investițiile străine directe în România", BNR, 2005-2011

Față de anul de referință 2005, investițiile străine în Regiunea Nord-Vest s-au dublat, înregistrând o creştere de 95,22%, dinamică situată însă sub rata națională de creştere (151,94%). În perioada 2005-2010, cuantumul ISD din PIB[53] în Regiunea Nord-Vest a fost în continuă creştere, de la 13,3% la 15,85%, mult însă sub media națională calculată în aceeaşi perioadă (de cca. 40%) şi cea EU27 (de cca. 60%). Din prisma acestui indicator, Regiunea Nord-Vest s-a aflat pe ultimele locuri din țară comparativ cu celelalte regiuni.

Potrivit Oficiului Național al Registrului Comerțului, Regiunea Nord-Vest se poziționează, în anul 2011, pe locul III la nivelul României după numărul de firme cu capital străin înregistrate (867 de firme, 13,59% din total) şi pe locul V ca valoare a capitalului social subscris. În perioada 2005-2011, în Regiunea Nord-Vest numărul înmatriculărilor societăților comerciale cu participare străină la capitalul social a scăzut cu 57%, tendința fiind mai pronunțată în anii de criza economică.

La nivel național, județul Cluj ocupa locul III după numărul de firme cu contribuție străină înregistrate în perioada 1991-2011, cu un total de 7.147 societăți comerciale (după Municipiul Bucureşti şi județul Timiş). Din punct de vedere al valorii capitalului social subscris, județul Bihor se situează pe locul IV în ierarhia națională.

Tabel 23. Societăți comerciale cu participare străină la capital şi valoarea capitalului social subscris, în perioada 1991-2011, sold existent la 31 decembrie 2011

Regiune/Județ	Număr de firme	Capital social (Mii Euro)
Nord-Vest	20.095	1.905.162,3
Bihor	6.445	953.599,3
Bistrița-Năsăud	1.125	104.158,8
Cluj	7.147	573.213,3
Maramureş	2.296	66.969

[53] Cuantumul ISD din PIB reprezintă un indicator relativ care permite comparațiile şi asigură compensarea diferențelor dintre regiuni date de dimensiunile şi economiile acestora.

Satu Mare	2.293	95.634,8
Sălaj	789	111.587,1

Sursa: Oficiul Național al Registrului Comerțului

În ceea ce priveşte repartiția întreprinderilor cu capital străin înregistrate în anul 2011 în județele din Regiunea Nord-Vest, se observă o concentrare a acestora în județele Bihor (cu 327 societăți comerciale reprezentând 37,7% din investiții), şi Cluj (cu 264 societăți comerciale reprezentând 30,44%). Județele Sălaj şi Bistrița-Năsăud sunt cele mai puțin atractive județe ale regiunii din acest punct de vedere, prin urmare direcționarea ISD spre aceste 2 județe şi implementarea unor măsuri de atragere a investițiilor ar trebui să reprezinte o prioritate.

Din analiză a rezultat că țările din care provin cei mai mulți investitori sunt: Italia, Germania, Austria, Franța, UK, Spania, Ungaria, iar domeniile de activitate ale celor mai multe firme străine sunt atât cele în care se obțin produse cu valoare adăugată ridicată (mai puține) - industria echipamentelor electrice, industria construcțiilor metalice şi a produselor din metal, industria calculatoarelor şi a produselor electronice şi optice, industria echipamentelor de comunicații - precum şi industriile tradiționale din regiune (în care se regăsesc cei mai mulți investitori străini) - industria lemnului, industria produselor din minerale nemetalice, industria metalurgică, industria textilă şi a articolelor de îmbrăcăminte.

Se remarcă fenomenul de outsourcing[54] în domeniul IT şi în *Activități profesionale, ştiințifice şi tehnice* (CAEN Secțiunea M). Municipiul Cluj-Napoca se află în topul celor mai atractive oraşe pentru serviciile de outsourcing IT, un rol important avându-l calitatea forței de muncă, prin prisma statutului de mare centru universitar. Investițiile cele mai importante în outsourcing-ul serviciilor financiare au fost realizate de companii precum Emerson, Office Depot, Sykes Enterprises Eastern Europe, Genpact şi Steelcase.

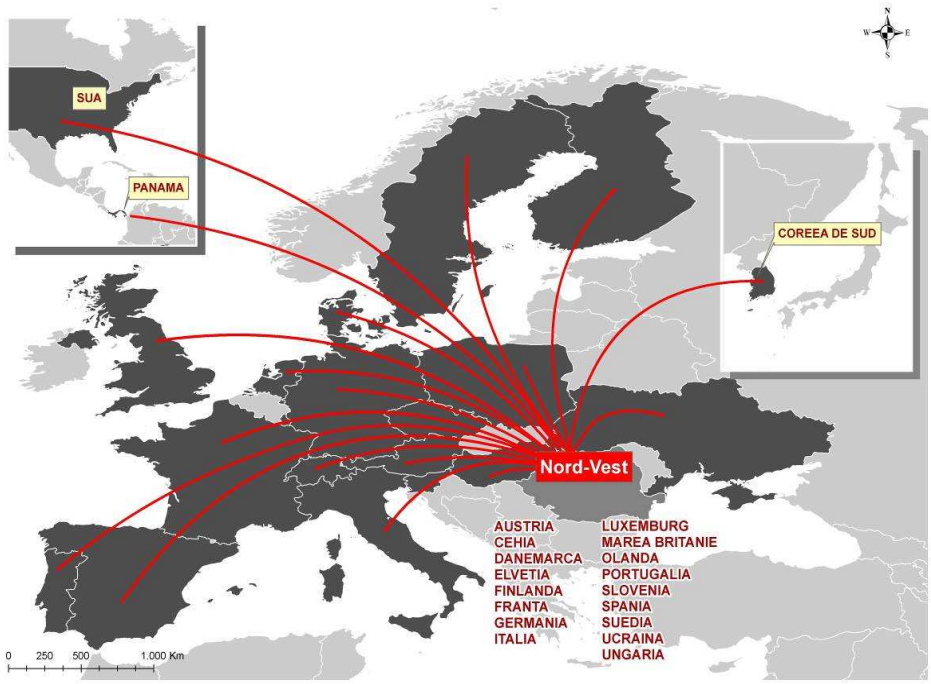

Figura 42. Țările din care provin principalii investitori în Regiunea Nord-Vest

[54] Outsourcing-ul (externalizarea) reprezintă atribuirea unor servicii sau lucrări unui colaborator extern, care poate fi fie o firma specializată în domeniu fie o persoană fizica.

Sursa: prelucrare bazată pe date ONRC

Un element important al nivelului de dezvoltare regional este reprezentat de evoluția **comerțului exterior**, reflectat prin volumul exporturilor şi importurilor, precum şi structura acestora pe piețe de desfacere şi produse.

În perioada 2007-2011, se remarcă o evidentă tendință de creştere a volumului exporturilor, atât la nivel regional, cât şi la nivel național, cu identificarea unei contracții a activității de export în perioada crizei economice. Gradul mediu de acoperire a importurilor prin exporturi în această perioadă în Regiunea Nord-Vest a fost de aproximativ 80%.

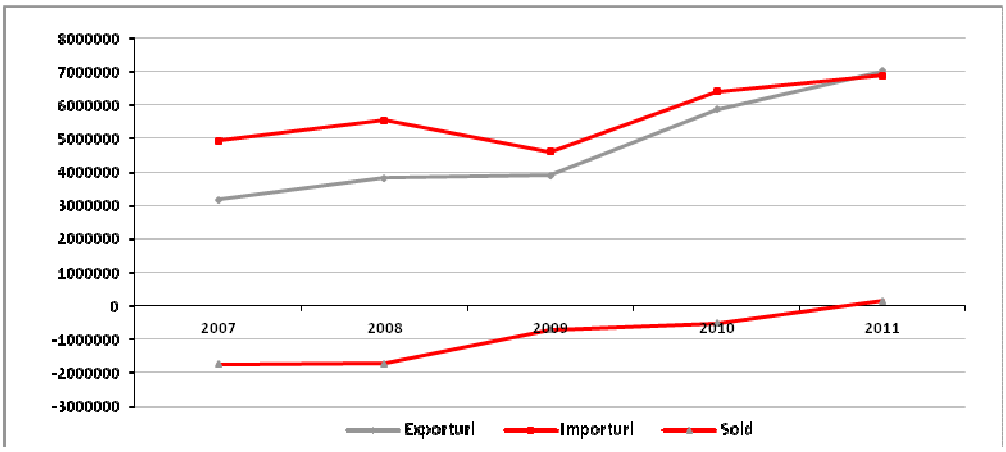

Figura 43. Evoluția tranzacțiilor externe a Regiunii Nord-Vest, 2007-2011 (mii euro)

Sursa: INS, Buletinele statistice lunare ale județelor, disponibile din 2007

În cei 5 ani analizați, exporturile FOB[55] din regiune au crescut de 2 ori, atingând în anul 2011 valoarea de 7.020.651 mii euro, plasând Regiunea Nord-Vest pe locul al III-lea după Bucureşti-Ilfov şi Sud Muntenia. Cu o rată de creştere mai moderată, importurile CIF[56] au atins o valoare maximă în anul 2010, (6.402.598 mii euro).

În perioada 2007-2011, cele mai mari exporturi sunt înregistrate din județul Cluj, care a devansat județul Bihor cu cca. 20% în ultimii ani, iar județul cu cea mai slabă activitate comercială este Sălajul, care contribuie cu doar 6% la exporturile totale ale regiunii. Județele care contribuie în proporția cea mai mare la exporturile regiunii (Cluj cu 32%, Bihor cu 26,5%) au o balanță externă deficitară, importurile aferente acestor județe depăşind exporturile cu 44,7% în cazul județului Cluj şi cu 20,7% în cazul județului Bihor, în timp ce județele Bistrița-Năsăud, Maramureş şi Sălaj au o balanță comercială pozitivă pe perioada 2007-2011.

[55] Exporturi FOB - Franco la bord (Liber la Bord) presupune vânzarea care implica un transport maritim sau fluvial de marfa.; FOB reprezintă prețul la frontiera tarii exportatoare, care include valoarea mărfii, toate cheltuielile de transport pana la punctul de îmbarcare, precum si toate taxele suportate pentru ca marfa sa fie încărcată la bord.

[56] Importuri CIF - Cost, Insurance, Freight – (Cost, Asigurare, Navlu) reprezintă prețul la frontiera tarii importatoare, care cuprinde atât elementele componente ale prețului FOB, cat si costurile asigurării si transportului internațional

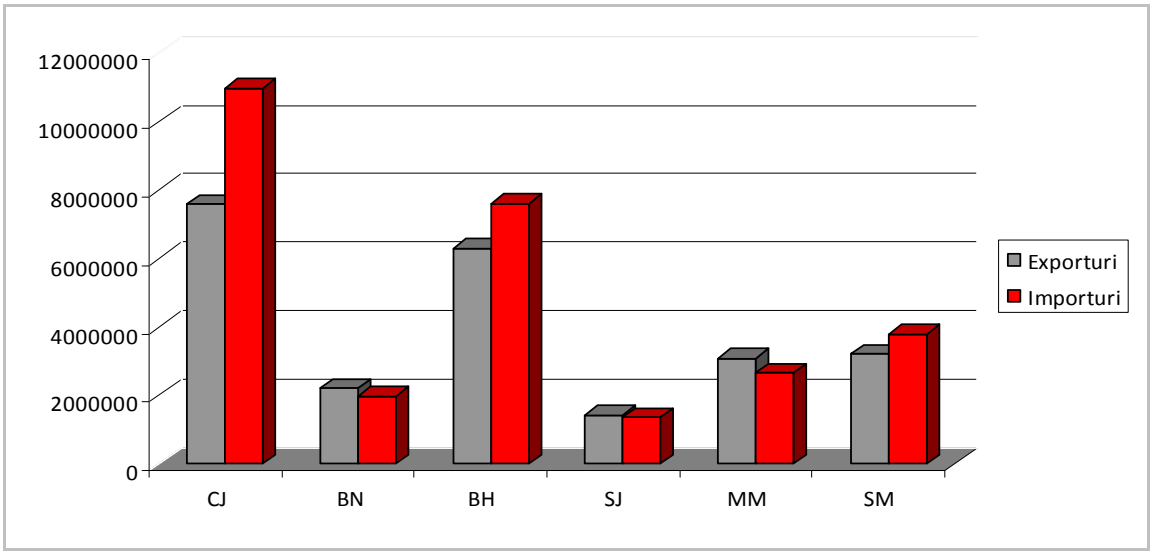

Figura 44. Volumul conglomerat al exporturilor şi al importurilor pe judeţe ale Regiunii Nord-Vest, în perioada 2007-2001, (mii euro)

Sursa: prelucrare bazată pe date INS, Buletine statistice lunare ale judeţelor

Din clasamentul principalilor exportatori din regiune în comerţul extra UE şi intra UE au putut fi observate câteva domenii de activitate recurente, precum: industria mobilei, industria echipamentelor electrice, industria metalurgică, industria de pielărie şi încălţăminte. Principalii exportatori ai regiunii pentru perioada analizată au fost: Nokia, Silcotub, Mechel Câmpia Turzii, Aramis Invest, Celestica, Terapia, Italsofa, RAAL, Intex, Rombat etc.

Specializarea unei anumite regiuni din punct de vedere al produselor sau grupelor de produse poate fi măsurată prin intermediul mai multor indicatori, printre care şi *avantajul comparativ aparent sau relevat*[57]. La nivelul Regiunii de Dezvoltare Nord-Vest, există o serie de produse la care rezultatele indicatorului sunt pozitive pe toată durata analizată: "Materii textile şi articole din acestea", "Încălţăminte, pălării, umbrele şi articole similare", "Maşini, aparate şi echipamente electrice; aparate de înregistrat sau de reprodus sunetul şi imaginile" şi "Mărfuri şi produse diverse" precum şi „Fabricarea uleiurilor şi a grăsimilor vegetale şi animale", care înregistrează pe tot intervalul de analiză valori ale exporturilor mult mai mari decât ale importurilor. Strânsa legătură dintre acest ultim domeniu de activitate şi sectorul agricol ajută la valorificarea culturilor, contribuind în timp la o dezvoltare bi-sectorială.

Analizând în amănunt, chiar dacă grupa de produse "Încălţăminte, pălării, umbrele şi articole" înregistrează un avantaj comparativ, scăderile semnalate pe intervalul de timp analizat întăresc ideea conform căreia avantajele comparative nu sunt de natură permanentă, ci ele se pot pierde dacă nu sunt valorificate şi susţinute.

Pot fi sesizate creşteri şi în cazul exporturilor grupei IX "Produse de lemn, plută şi împletituri din nuiele", unde există potenţial de dezvoltare. În lipsa unor date statistice pe secţiuni şi

[57] *Avantajul comparativ aparent sau revelat* - Zaman Gheorghe, *Sistemul de indicatori ai competitivităţii româneşti în contextul dezvoltării durabile,* material realizat în cadrul Şcolii de Vară Itinerante AFER, 2010. Prin intermediul acestui indicator se pot determina sectoarele slabe sau puternice ale unei regiuni. Rezultatele obţinute din formula de calcul a avantajului comparativ sunt favorabile dacă valoarea indicatorului este pozitivă, caz în care grupa de produse sau produsul considerat este mai eficient comercializat comparativ cu comerţul pe regiune. Formula de calcul este următoarea: RCA = ln(Xir/Mir)/(Xr/Mr)[57], unde: i – produsul sau grupa de produse; r – regiunea; X – exporturi; M – importuri.

capitole la nivel regional, se poate presupune că, similar situației de la nivel național, avantajul comparativ s-a înregistrat la categoria "Lemn brut, cherestea, produse stratificate şi alte produse din lemn". Din păcate în cazul grupei de mărfuri IX tendința este crescătoare, spre deosebire de grupa XX "Mărfuri şi produse diverse" care vizează în mod special mobila unde tendința este descrescătoare. O posibilă explicație ar consta în faptul că industria autohtonă de producție de mobilier este mai puțin pregătită să gestioneze fluctuațiile prețurilor materiilor prime (sugerând că principalul avantaj competitiv în industrie este costul scăzut).

Cele mai mari importuri în regiune se realizează la produsele din Secțiunea V („Produse minerale").

Specializare regională funcțională

Modelul specializării presupune concentrarea resurselor pentru dezvoltare pe un număr limitat de domenii (de excelență/ de specializare) şi de investiții prioritare.

Modelul specializării inteligente[58] presupune, în accepțiunea OECD[59], abordarea specificului regional prin prisma investițiilor intensive în cunoştințe, folosind pârghiile specifice cercetării – dezvoltării - inovării. Constă în concentrarea investițiilor/eforturilor de dezvoltare asupra unui număr limitat de domenii-cheie, în care regiunea deține avantaje competitive[60]/comparative[61] axate pe performanțe economice demonstrate, resurse disponibile şi forță de muncă specializată/calificată. Reprezintă continuarea firească a unui proces de intensificare, diversificare şi specializare regională, bazată pe aspecte specifice regionale şi inter-regionale; presupune un mix de factori şi măsuri bazate pe activitatea şi potențialul de inovare/CDI care vin să susțină sectoarele identificate ca fiind de importanță regională şi au ca efect creşterea productivității, a competitivității, creşterea economică în ansamblul său.

În cazul unei economii emergente, precum este şi cea din Regiunea Nord-Vest care are ca şi caracteristici ale ultimilor 20 ani o creştere a ponderii serviciilor şi o descreştere a cotei sectorului agricol, care însă concomitent păstrează o treime din populația ocupată în agricultură, iar trei sferturi din activitatea serviciilor o reprezintă comerțul, la care se adaugă o industrie intensivă în capital uman şi în resurse cu o productivitate a muncii sub media națională şi departe de media europeană, reiese faptul că un model axat preponderent pe

---

[58] Specializarea Inteligentă – original "Smart Specialization"; instrumentul a fost dezvoltat de către un grup de experti (The Knowledge for Growth Expert Group- K4G) desemnati de Comisia Europeana în anul 2005 sa analizeze strategii alternative de creştere economică bazate pe cercetare-dezvoltare-inovare; (K4G a fost creat de către Comisarul European pentru Ştiință şi Cercetare Janez Potočnik şi a activat sub coordonarea Profesorului Dr. Dominique Foray). Vezi şi http://ec.europa.eu/invest-in-research/monitoring/knowledge_en.htm

[59] Publicația Organizației pentru Cooperare şi Dezvoltare Economică „Creşterea Regională bazată pe Inovare: Rolul Specializării Inteligente", 2013

[60] Teoria Avantajului Competitiv aparține economistului Michael Porter si presupune realizarea unor produse sau servicii superioare dintr-un punct de vedere semnificativ pentru consumatori, comparativ cu ofertele de articole similare ale majorității concurenților. „Avantajul Competitiv: crearea şi menținerea unor performanțe superioare", 1985 , „Avantajul Competitiv al Națiunilor", 1990 „Strategia competitivă", 1991

[61] Teoria avantajului comparativ (noțiune definita pentru prima dată de David Ricardo in urma cu cca. 150 de ani ca o aplicare a principiului specializării în schimburile comerciale între state) presupune ca fiecare individ, firma, regiune sau națiune are de câştigat daca se specializează în producerea acelor bunuri sau servicii pentru care are un cost al oportunității scăzut şi schimbă ceea ce produce cu bunuri/servicii pentru care are un cost al oportunității ridicat.

valoarea adăugată nu este (deocamdată) ancorat în realitatea regiunii. Modelul regional de dezvoltare economică, influențat de opțiunea dezvoltării policentrice, se focalizează asupra **creşterii economice prin dezvoltare teritorială policentrică** printr-o **specializare funcțională dată de sectoarele cu performanțe economice dovedite** pe perioada analizată. În acelaşi timp se iau în considerare ca parametri input în modelul economic ales dinamica indicatorilor soft (ITC, Industrii creative, activități ştiințifice şi tehnice), pe care se va fundamenta abordarea componentei „inteligente", la strategia de dezvoltare identificată/propusă.

În Regiunea Nord-Vest se remarcă faptul că 75% din economia regiunii se realizează în 30 de **zone de concentrare a activității economice,** care includ localități urbane şi rurale periferice acestora. Cu o tendință evidentă de concentrare a activității în mediul urban, (peste 90% din activitatea economică a regiunii), cele 6 reşedințe de județ înregistrează 62,58% din locurile de muncă şi 64,3% din agenții economici din regiune. Cele mai bune rezultate sunt înregistrate în municipiul Cluj-Napoca, unde îşi au sediul 32% din companiile din regiune şi unde lucrează aproximativ 28% din forța de muncă. Informații detaliate despre aceste zone de concentrate a activității economice se regăsesc în tabelul de mai jos:

Tabel 24. Zone de concentrare a activității economice din Regiunea Nord-Vest

Nr. crt.	Localitatea	Județul	Numărul de salariați	% din total Regiunea Nord-Vest	Numărul de agenți economici activi
1	Cluj-Napoca	Cluj	128.037	22,69	20.161
2	Oradea	Bihor	79.646	14,12	12.433
3	Baia Mare	Maramureş	48.034	8,51	6.193
4	Satu Mare	Satu Mare	42.725	7,57	4.407
5	Bistrița	Bistrița-Năsăud	33.817	5,99	3.886
6	Zalău	Sălaj	20.831	3,69	2.750
7	Sighetu-Marmației	Maramureş	11.720	2,08	976
8	Turda	Cluj	9.776	1,73	1.635
9	Dej	Cluj	8.975	1,59	1.308
10	Carei	Satu Mare	7.219	1,28	663
11	Câmpia Turzii	Cluj	5.632	1,00	648
12	Marghita	Bihor	5.451	0,97	509
13	Salonta	Bihor	5.242	0,93	632
14	Valea lui Mihai	Bihor	4.378	0,78	182
15	Gherla	Cluj	4.335	0,77	691
16	Beiuş	Bihor	4.241	0,75	444
17	Beclean	Bistrița-Năsăud	4.153	0,74	344
18	Negreşti-Oaş	Satu Mare	3.917	0,69	546
19	Borş	Bihor	3.567	0,63	207
20	Şimleul-Silvaniei	Sălaj	3.503	0,62	447
21	Aleşd	Bihor	3.314	0,59	425
22	Floreşti	Cluj	3.353	0,59	988
23	Năsăud	Bistrița-Năsăud	3.253	0,58	299
24	Ştei	Bihor	2.628	0,47	232
25	Sânmartin	Bihor	2.725	0,48	458
26	Jibou	Sălaj	2.504	0,44	238
27	Vişeu de Sus	Maramureş	2.375	0,42	352
28	Târgu-Lăpuş	Maramureş	2.391	0,42	264
29	Borşa	Maramureş	2.180	0,39	562
30	Fărcaşa	Maramureş	2.115	0,37	58
			462.037	**81,89**	**62.938**

Sursa: INS Tempo Online 2013 şi Oficiul Național al Registrului Comerțului

Există însă în continuare (chiar dacă domeniile de specializare s-au schimbat) numeroase concentrări industriale fragile structural, respectiv cunoscutele **zone monoindustriale** cu economia bazată pe o singură ramură industrială, ca de exemplu: producția componentelor electrice (Fărcaşa, MM), fabricarea mobilei (Bobota în SJ, Foieni în SM, Săcădat în BH), producția componentelor electronice (Valea Vinului şi Păuleşti din SM), fabricarea încălțămintei (Valea lui Mihai, BH) şi fabricarea produselor alimentare (Săcădat în BH). Aceste localități respectă condițiile ce definesc o structură productivă monoindustrială, concentrând peste 25% din locurile de muncă din localitate şi peste 50% din cele din industrie. Totuşi există unele zone sau centre specializate pe anumite sectoare unde acest lucru nu atrage după sine caracterul monoindustrial, deoarece, în acest caz, închiderea unor unități industriale nu determină neapărat apariția unor probleme grave de natură economică sau socială.

Din perspectiva concentrării activității economice din regiune pe sectoare, analiza principalilor indicatori economici aferenți sectoarelor industriei prelucrătoare din regiune a condus la identificarea unor aglomerări industriale în care se concentrează importante resurse financiare şi umane. Se remarcă o serie de sectoare intensive în forță de muncă, în care activează cele mai multe întreprinderi din regiune; aceste sectoare de importanță regională necesită a fi susținute în special datorită riscului social pe care îl prezintă: *Industria alimentară, Industria textilă şi a articolelor de îmbrăcăminte, Industria de pielărie şi încălțăminte, Industria de prelucrare a lemnului şi a mobilei* şi la o scară mai redusă *Industria construcțiilor metalice şi a produselor din metal şi Industria de produse din minerale nemetalice (materiale de construcții).* Pe de altă parte, următoarele sectoare produc valoare adăugată ridicată, având potențialul de a genera domenii de specializare inteligentă în viitor printr-o politică investițională susținută: *Industria calculatoarelor şi a produselor electronice şi optice, Industria echipamentelor electrice, Industria autovehiculelor de transport rutier, Industria metalurgică* şi la o scară mai redusă[62] *industria farmaceutică, industria cauciucului şi a maselor plastice, industria celulozei şi hârtiei.*

Tabel 25. Sectoarele industriale cele mai importante din Regiunea Nord-Vest

Sectorul industrial	% din Unitățile locale active*	% din Cifra de afaceri *	% din Numărul de salariați*
Industria alimentară	15,66	17,02	12,65
Industria textilă şi a articolelor de îmbrăcăminte	12,20	4,46	11,85
Industria de pielărie şi încălțăminte	5,25	3,93	11,19
Industria de prelucrare a lemnului şi a mobilei	22,47	19,02	26,33
Industria celulozei şi hârtiei	1,45	1,60	1,19
Industria poligrafică	3,59	1,17	1,47
Industria chimică	1,40	1,28	0,90
Industria farmaceutică	0,21	1,32	0,64
Industria cauciucului şi a maselor plastice	5,61	5,74	4,45
Industria de produse din minerale nemetalice (materiale de construcții)	6,55	4,99	7,63
Industria metalurgică	0,85	5,80	3,01
Industria construcțiilor metalice şi a produselor din metal	12,56	6,24	7,15
Industria calculatoarelor şi a produselor electronice şi optice	1,70	17,61	2,64

[62] prin prisma criteriilor analizate

Industria echipamentelor electrice	1,27	6,98	4,04
Industria de masini, utilaje si echipamente	2,47	2,66	3,23
Industria autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor ai a semiremorcilor	0,88	4,85	8,07
Industria altor mijloace de transport	0,13	0,50	0,43

**fiecare dintre cei trei inidcatori luați în calcul sunt raportați la valoarea totală a indicatorului per industria prelucrătoare din regiune*

Sursa: Prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

Specializarea industrială este întărită de performanțele economice ale întreprinderilor din regiune care concentrează importante resurse umane şi financiare, relevante fiind câteva exemple:

- *Industria de pielărie şi încălțăminte*: ARA Shoes România Srl, Lloyd Shoes România, Bihore Srl, Reropam Srl, Class Shoe Srl – se remarcă o concentrare a acestei industrii în județul Bihor;
- *Industria articolelor de îmbrăcăminte:* Jolidon Import-Export srl, Magreb Knitwear East SA, Italtextil Sarata Srl, Suedwolle Group, Intex SA, Silvana SA, Marconf SA; se remarcă o acoperire destul de largă a acestei industrii în regiune, cu performanțe economice notabile în județele Cluj, Bistrița-Năsăud, Bihor şi Sălaj;
- *Industria mijloacelor de transport* (cu precădere componente de autovehicule): Leoni Wiring Systems RO Srl, Remarul 16 Februarie, Trelleborg Automotive Dej Srl, DRM Draxlmaier Romania Sisteme Electrice Srl, Eckerle Automotive Srl, Fujikura Automotive Romania Srl, Anvis Rom Srl, RAAL SA, Comelf SA, Unio SA, Miro SA – localizare preponderentă în județele Cluj, Bistrița-Năsăud şi Satu Mare;
- *Industria metalurgică*: Silcotub SA Zalău, *Mechel Câmpia Turzii*, Dan STEEL Group Beclean SA;
- *Industria echipamentelor electrice*: Eaton Electro Productie Srl, Electrolux Romania SA, Rombat SA, Zes Zollner Electronic Srl, Electroplast SA, Iproeb SA, Energobit Prod Srl –localizați în județele Bistrița-Năsăud, Cluj, Satu Mare;
- *Industria alimentară*: Unicarm, Frieslandcampina Romania SA, Zahărul Oradea SA, Napolact *SA,* Ardealul SA, AVE Impex Srl, Sam Mills Srl, Ferma Zootehnica SRL – se remarcă o concentrare în județele Satu Mare, Bihor;
- *Industria mobilei*: Italsofa România, Aramis Invest, Taparo srl, Sortilemn SA, Plimob SA, Ecolor srl, Ada Fabrica de Mobila Srl - acoperire largă a acestei industrii cu performanțe notabile în toate județele regiune (cu o mențiune pentru Maramureş);
- *Industria cauciucului şi a maselor plastice*: Contitech Fluid Automotive Romania Srl, Teraplast SA, Plastor SA, Politub SA, Vernicolor Srl, Capirom Srl;
- *Industria calculatoarelor şi a produselor electronice şi optice*: Shinheung Electronics Srl, Celestica Romania SA, Plexus Services RO Srl;
- *Industria materialelor de construcții:* Adeplast SA şi Sanex SA.

Pe lângă acestea, s-au remarcat, de asemenea, câteva firme cu performanțe economice deosebite care nu activează în mod necesar în sectoare cu concentrare regională accentuată, precum Rondocarton Srl (*Industria celulozei şi hârtiei*), Farmec SA (*Industria chimică*), Terapia SA (*Industria farmaceutică*). Teoretic în aceste sectoare se pot dezvolta firme mici şi mijlocii care să deservească activitatea celor deja consacrate, având potențial de dezvoltare prin prisma motorului de dezvoltare asigurat de firmele mari.

Un domeniu aparte în care se remarcă o concentrare de natură economică (4.135 de companii) îl reprezintă Industriile Creative[63], care reprezintă 6,44% din totalul firmelor înregistrate în regiune şi în acelaşi timp 17,14% din totalul firmelor din sectorul cultural şi creativ din România, ceea ce plasează Regiunea Nord-Vest pe locul II la nivel național, după Bucureşti-Ilfov. Se remarcă o concentrare semnificativă a acestora în județul Cluj, unde îşi au sediul 39,90% din totalul firmelor de profil din Regiunea Nord-Vest, urmat la mare distanță de Bihor (14,02%) şi Maramureş (7,32%). Dintre aceste companii, cele mai multe (76,95%) activau în domeniul cultural şi creativ propriu-zis, iar 23,04% în activitățile TIC subscrise sectorului de Industrii Creative. La o analiză mai detaliată pe coduri C.A.E.N., cele mai multe firme aveau ca obiect de activitate arhitectura (40,67% din totalul celor din sector), publicitatea (27,67%) şi realizarea de soft orientat către client (14,84%). Totalizând 2,1% din totalul salariaților din regiune (cu 36% provenind din sectorul ITC), cifra de afaceri a firmelor din Industriilor creative a fost de 331,69 mil. Euro în 2009, în scădere cu 16% față de 2008, pe fondul contextului economic dificil. Productivitatea medie a muncii la nivelul Industriilor Creative este cu 18,8% peste media regională (în anul 2009), cu valori mari ridicate şi în creştere în activitățile din sfera TIC.

În ultimii 5 ani, la nivelul României, urmând o anumită specializare funcțională şi sectorială, se delimitează un alt tip de inițiativă antreprenorială de tip colaborativ, denumită *cluster.* **Clusterul** este o structura asociativă definită ca o concentrare geografică de companii şi instituții interconectate într-un anumit domeniu (Michael Porter), cu potențial de stimulare a inovării şi de îmbunătățire a productivității prin mecanismele de cooperare dezvoltate în interiorul şi în afara structurii.

În perioada 2011-2013, în Regiunea Nord-Vest 5 astfel de inițiative sunt înregistrate la Ministerul Economiei (dintr-un total de 40 la nivel național), care pe lângă susținerea sectorului în care activează, îndeplinesc şi rolul de promotori regionali. Dintre acestea, doar 3 sunt active şi vizează următoarele sectoare: mobilă (Cluster Mobilier Transilvan), IT&C (Cluj IT Cluster) şi industria energiilor verzi (TREC) - toate inițiative ale ADR Nord-Vest rezultate prin schimb de experiență şi transfer de know-how în proiecte europene de cooperare. Clusterul apei nu mai este activ în timp ce clusterul geotermal (rezultat al unui proiect de cooperare tranfrontalieră, gestionat de Asociația Patronilor Bihor) există la data prezentei doar formal. De asemenea, la începutul anului 2013 a fost constituit clusterul Agro-Food-Ind Napoca (inițiativă CJ Cluj), care reuneşte cei mai importanți actori ai sectorului agro-industrial clujean; clusterul este recent, dar activ. Există preocupări şi demersuri pentru constituirea de clustere în domeniul Transportului ecologic, Industriilor creative (inițiative ADR Nord-Vest) şi Ştiințelor Vieții (inițiativă UBB Cluj).

Toate cele 4 clustere care funcționează au fost create pe modelul clasic de triple-hellix, nucleul fiind reprezentat de asocierea de companii la care s-au raliat organisme de cercetare şi educație, precum şi autorități publice care vin să sprijine aceste structuri şi sa aducă un plus de vizibilitate şi de lobby.

---

[63] Industriile creative sunt acele industrii care îşi au originea in creativitatea şi talentul indivizilor, au potențial de creare de locuri de muncă şi de a genera prosperitate prin producerea şi exploatarea creativității, muncii intelectuale şi a ideilor; din această categorie fac parte următoarele domenii: Secțiunea CAEN R (activități recreative şi de divertisment, arhitectura, arte şi antichități, meşteşuguri, design, modă, film, video şi fotografie, muzică şi teatru, televiziune, radio, etc), activități ale agențiilor de publicitate, activități de editare a cărților şi industria ITC cu componentele software, divertisment (jocuri)

Aflate în stadiu incipient de dezvoltare, aceste clustere încep să devină reprezentative pentru sectorul respectiv în regiune: cu o medie de cca 30 de firme membre per cluster, cifra lor de afaceri însumată totaliza în 2011 cca 16% din totalul regional pe sector în cazul industriei de mobilier şi în cazul IT&C.

În scopul identificării **domeniilor de excelență** pe baza cărora se va putea dezvolta o Strategie Regională de Specializare Inteligentă, prima etapă o reprezintă identificarea *sectoarelor de importanță regională (sectoare prioritare)*, proces care a presupus prioritizarea acestora prin prisma performanțelor înregistrate de întreprinderile din regiune[64]. Astfel, analiza concentrărilor economice prezentată în acest capitol (din care a reieşit importanța sectorului) a fost completată de o analiză în dinamică a productivității muncii pe sectoare[65] (a fost analizată perioada 2005-2008-2011), extinsă dincolo de industria prelucrătoare. Prin această metodă, următoarele ramuri industriale prioritare au fost confirmate: *Industria calculatoarelor şi a produselor electronice şi optice, Industria autovehiculelor de transport, Industria textilă şi a articolelor de îmbrăcăminte, industria farmaceutică, Industria de prelucrare a lemnului şi a mobilei, Industria celulozei şi hârtiei.* Sectoarele *Comerț, Construcții* precum şi *Producția şi furnizarea de energie electrică* au dovedit, de asemenea, performanțe bune în cazul analizei în dinamică a indicatorilor economici şi sociali relevanți.

Un caz special îl reprezintă situația din sectorului „Industria calculatoarelor şi a produselor electronice şi optice", ai cărui indicatori de performanță îl plasează între sectoarele prioritare ale regiunii; analiza în detaliu relevă faptul că performanța sectorului în regiune a fost generată de activitatea multinaționalei Nokia, încadrată în sub-sectorul „Fabricarea echipamentelor de comunicații", care în perioada 2007-2011 a obținut o cifra de afaceri impresionantă comparativ cu media regională a cifrei de afaceri a întreprinderilor din industrie. Plecarea multinaționalei a avut un impact semnificativ asupra performanței sectorului în economia regională, astfel că din anul 2012 „Industria calculatoarelor şi a produselor electronice şi optice" a pierdut statutul şi mai ales potențialul de a genera un avantaj comparativ pentru Regiunea Nord-Vest.

În etapele de identificare a domeniilor regionale de excelență, este important, de asemenea, de urmărit parcursul fluxurilor (tehnologice) existente între diferite sectoare economice, pentru o poziționare care ia în calcul lanțul de valoare şi totodată perspectiva sectorului. Analiza este apoi corelată cu poziționarea concentrărilor economice zonale şi cu prezența structurilor asociative în domeniu (parteneriate, rețele, asociații, clustere) care atrag şi instituții de CDI.

Dintre sectoarele prioritare identificate în baza analizei, un număr limitat de sectoare de importanță regională vor putea fi considerate *sectoare de excelență*, respectiv cele care înregistrează un avantaj competitiv net raportat la performanțele altor regiuni (la fel, prin prisma indicatorilor economici relevanți).

Urmând metoda specializării inteligente, în vederea identificării *domeniilor de excelență regională,* specificului regional i se alătură în etapa următoare componenta de CDI care este analizată pe două paliere:

[64] Analiza de realizează pe baza parametrilor economici şi sociali relevanți şi a raportului dintre aceştia, analizați în cifre absolute, în pondere şi în dinamică precum cifră de afaceri, valoare adăugată brută, productivitate, număr de întreprinderi per sector, exporturi, salariați

[65] Raport între diferența dintre nivelul productivității actuale față de cel al anului de referință şi Productivitatea anului de referință

- din prisma sectoarelor în care se manifestă o activitate intensă de cercetare-dezvoltare derulată de către structurile de cercetare existente în regiune (analiză care ia în calcul infrastructura de cercetare existentă în regiune – unități specializate şi echipamente dedicate – şi performanțele obținute în activitatea de CDI - teme şi proiecte de cercetare derulate, contracte cu agenți economici, transfer tehnologic, publicații ştiințifice, brevete şi invenții)
- din prisma specificului sectorului, se delimitează: 1. sectoarele cu valoare adăugată mare, intensive în inteligență/know-how şi 2. sectoarele care înglobează cu uşurință tehnologii noi si inovații de toate tipurile (inclusiv organizaționale, de proces, etc.)

Astfel, pentru Regiunea Nord-Vest, sinteza analizelor efectuate în scopul identificării sectoarelor (industriale) de specializare regională şi a domeniilor de excelență este prezentată schematic în figura următoare:

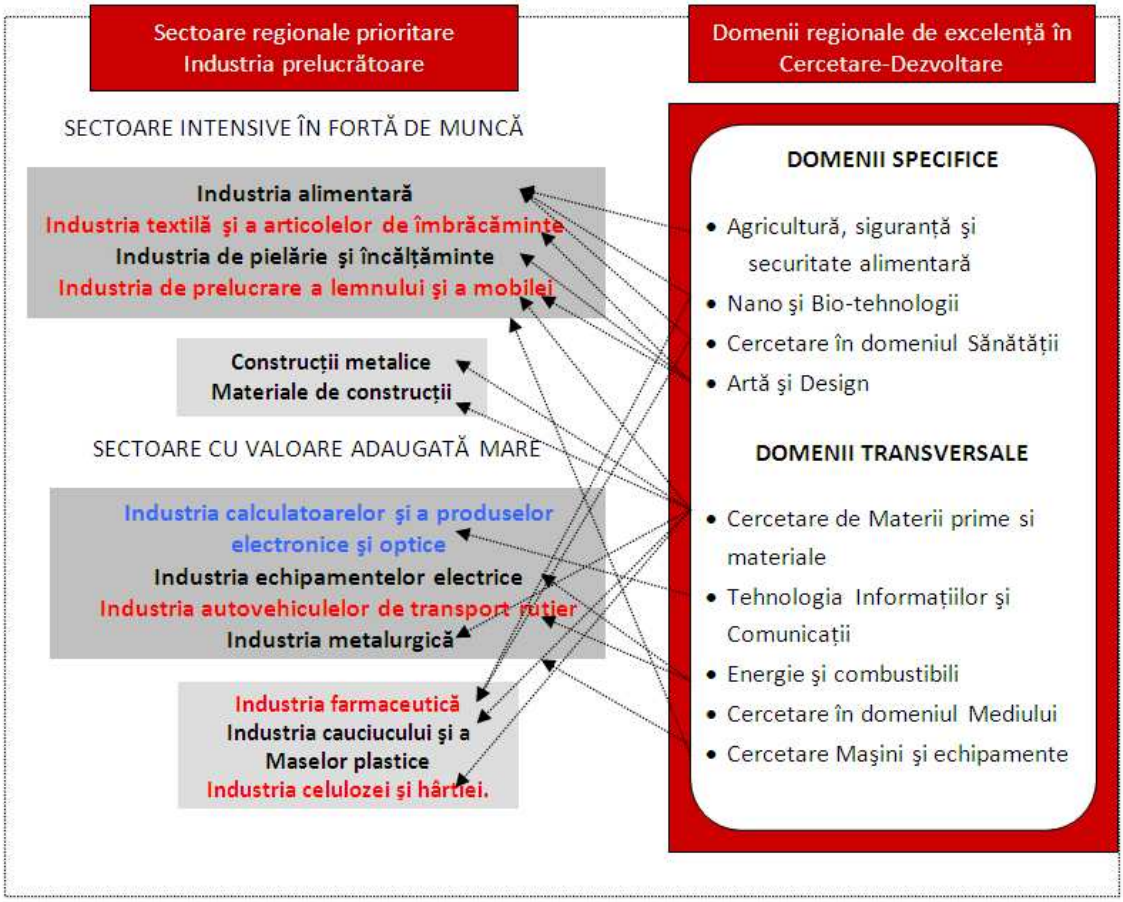

Figura 45. Sectoarele si domeniile de specializare ale Regiunii Nord-Vest

Analiza combinată a celor două componente (economie şi CDI) identifică acele domenii cu potențial de dezvoltare, ancorate pe de o parte în realitatea economică industrială a regiunii şi pe de altă parte în perspectiva dezvoltării pe baza noilor tehnologii şi a cercetărilor viitoare în domeniu. Abordarea inteligentă a specializării funcționale presupune mai departe concentrarea intervenției publice (care va fi multiplicată de investițiile private care vor fi antrenate) pe aceste domenii de specializare conform principiului „resurse limitate direcționate către domenii limitate”.

Structuri de sprijinire a afacerilor

În Regiunea Nord-Vest, în anul 2010 există mai multe tipuri de **structuri de sprijinire a afacerilor**[66], respectiv 10 parcuri industriale, 3 incubatoare de afaceri, 3 parcuri logistice, o serie de centre de afaceri şi centre expoziționale şi la stadiul incipient, ideea dezvoltării unui parc ştiințific şi tehnologic prin aportul autorităților şi al universităților din regiune.

În anul 2012, în Regiunea Nord-Vest există zece **parcuri industriale** care funcționează cu titlu acordat prin Ordin de Ministru sau declarate prin Hotărâre a Guvernului, care găzduiesc 86 de firme cu 2.661 de salariați. Din cele 10 parcuri industriale, 9 sunt localizate în mediul urban, iar 1 parc este situat în mediul rural; 7 parcuri sunt publice şi 3 sunt private, iar gradul de ocupare diferă de la caz la caz; per total însă, gradul de ocupare al parcurilor este de jumătate din suprafața totală.

Şase dintre ele sunt localizate în județul Cluj, după cum urmează:

- Tetarom 1 Cluj Napoca (31,93 ha) ,în Cluj-Napoca, Administrator: SC „Tetarom" SA, înființat în anul 2002;
- Tetarom 2 Cluj Napoca (12 ha, în Cluj-Napoca, Administrator SC „Tetarom" S.A.), înființat în anul 2006;
- Tetarom 3 Cluj Napoca (154,562 ha, localitatea Jucu, Administrator SC „Tetarom" S.A.), înființat în anul 2008;
- Parcul Industrial Dej (40,185 ha, în Dej, Administrator SC „Arc Parc Industrial" SRL.), înființat în anul 2005.
- Parcul Industrial Turda1 (29,3 ha) şi Turda2 (20,5 ha) – în localitatea Turda, administrat de către SC Graells & Llonch Administrare Parc Logistic Industrial SRL, înființate şi declarate prin HG în 2012

Cele două parcuri industriale din Oradea - Parcul Industrial Oradea (121,29 ha, loc. Oradea, jud. Bihor, Administrator: SC Eurobusiness Parc Oradea SR.L.), înființat în 2008 şi Parcul Industrial Eurobusiness II Oradea (23,842 ha, loc. Oradea, jud. Bihor, cu acelaşi administrator SC Eurobusiness Parc Oradea SRL), înființat în anul 2012 împreună cu Parcul Industrial Jibou (22 ha, loc. Jibou, jud. Sălaj, administrat de către SC Parc Industrial SRL), înființat în anul 2002 completează lista acestor structuri existente în regiunea de dezvoltare Nord-Vest.

Cu excepția Parcului Industrial Dej şi a celor din Turda care sunt inițiative private, restul parcurilor din regiune sunt în proprietate publică. Singurul județ unde nu funcționează şi nu este nici o inițiativă în sensul înființării unui parc industrial este Maramureş.

Pe lângă parcurile industriale existente, se află în construcție şi alte astfel de infrastructuri, precum: TETAROM IV, Mădăraş, Turda. Turda Industrial Park este situat în oraşul Turda, județul Cluj şi are o suprafață construită de 120.000 mp, fiind compusă din mai multe construcții de tip hală. Parcul Industrial TETAROM IV este construit cu scopul de a îndeplini funcții multiple: parc fotovoltaic, logistic şi industrial. Proiectul are ca termen de finalizare anul 2015 şi va avea o suprafață de 850.000 mp în comuna Feleacu.

Alături de parcurile industriale, în Regiunea Nord-Vest funcționează câteva zone industriale (REIF – Câmpia Turzii), centre de afaceri şi incubatoare de afaceri, dezvoltate prin inițiative publice sau private.

[66] Structurile de sprijinire a afacerilor (SSA), conform definiției folosite în cadrul Programului Operațional Regional 2007-2013, reprezintă structuri clar delimitate, care asigură o serie de facilități şi/sau spații pentru desfăşurarea activităților economice de producție şi de prestare servicii şi au drept ca scop atragerea investițiilor pentru valorificarea potențialului resurselor zonei.

În Regiunea Nord-Vest se regăsesc 2 dintre cele 21 de **incubatoare de afaceri** existente în România: la Vetiş, judeţul Satu Mare şi la Câmpia Turzii, în judeţul Cluj. În prima parte a anului 2012, la Câmpia Turzii, a fost inaugurat cel de-al doilea incubator de afaceri la nivelul judeţului Cluj, care va găzdui pentru următorii trei ani, 24 de întreprinderi mici şi mijlocii aflate în primii ani de activitate. Pe lângă cele menţionate, în Regiunea Nord-Vest mai există şi incubatorul de afaceri TETAROM. Incubatorul de afaceri de la Baia Mare, coordonat de Fundaţia CDIMM Maramureş a fost închis, cheltuielile ocazionate de administrarea incubatorului nemaiputând fi suportate de fundaţie fără suport public.

Centrele şi **parcurile logistice** reprezintă la rândul lor structuri de sprijinire a afacerilor, iar la nivelul Regiunii Nord-Vest se pot aminti: centrul logistic Kaufland din Turda (40 ha), centrul logistic Coratim din municipiul Cluj-Napoca şi Floreşti (20.000 mp), precum şi Parcul Logistic Transilvania, din municipiul Cluj-Napoca (cu o capacitate de 15 ha). Toate sunt iniţiative private, fără nici o legătură cu centrele intermodale (care nu au fost încă proiectate).

Efectele crizei economice asupra agenţilor economici

Criza economică a afectat diferit diversele activităţi economice care se desfăşoară în regiune. *Activităţi economice cu dificultăţi de ordin general* sunt acele activităţi care au întâmpinat dificultăţi atât înaintea izbucnirii crizei, cât şi după, astfel că este posibil ca reducerea numărului de unităţi locale active să nu fie pusă pe seama efectelor recesiunii economice. Din această categorie fac parte: industria alimentară, industria textilă şi a articolelor de îmbrăcăminte, industria de pielărie şi încălţăminte, industria metalurgică.
La categoria *Activităţi afectate de criză* sunt încadrate majoritatea activităţilor economice, întrucât efectele crizei economice se propagă de la o ramură la alta:

a. Industria prelucrătoare (lemnului, autovehiculelor de transport, echipamentelor electrice, chimică, poligrafică, mobilei, de produse din minerale nemetalice, construcţiilor metalice şi a produselor din metal, farmaceutică, calculatoarelor şi a produselor electronice şi optice, a cauciucului şi a maselor plastice, de maşini, utilaje şi echipamente)
b. Construcţii
c. Comerţ cu ridicata şi cu amănuntul; Repararea autovehiculelor şi motocicletelor
d. Tehnologia informaţiilor şi comunicaţiilor
e. Intermedieri financiare şi asigurări
f. Tranzacţii imobiliare
g. Activităţi profesionale, ştiinţifice şi tehnice

Activităţile care nu au fost afectate de criză sunt cele în care nu s-a simţit pregnant efectul crizei financiare sau activităţile asupra cărora impactul a fost mai redus, respectiv: industria extractivă, industria dispozitivelor, aparatelor şi instrumentelor medicale şi stomatologice, producţia şi furnizarea de energie electrică şi termică, gaze, apă caldă şi aer condiţionat, distribuţia apei; Salubritate, gestionarea deşeurilor, activităţi de decontaminare, hoteluri şi restaurante, industria celulozei şi hârtiei, transport şi depozitare.

În perioada 2008-2011, cele mai multe **radieri ale întreprinderilor** au fost realizate la nivelul judeţului Cluj (cu 21.131 de firme radiate reprezentând 16,5% din totalul regiunii), exceptând anul 2010, când în judeţul Maramureş numărul firmelor radiate a depăşit valoarea înregistrată în judeţul Cluj. Chiar dacă la nivelul regiunii, punctul de maxim a fost atins în anul 2010, situaţia se temperează din anul 2011.

Tabel 26. Numărul radierilor efectuate în Registrul Comerțului, în intervalul de timp 2008-2011

JUDEȚ	2008		2009		2010		2011	
	URBAN	RURAL	URBAN	RURAL	URBAN	RURAL	URBAN	RURAL
Bihor	1280	544	1996	670	3190	1544	1557	593
Bistrița-Năsăud	363	240	689	459	1036	1496	575	355
Cluj	3478	643	2618	535	8154	2233	2871	599
Maramureş	858	238	1053	328	7176	3316	942	287
Satu Mare	559	197	782	251	2216	1213	1187	442
Sălaj	692	290	616	308	1111	1091	612	318
Regiunea Nord-Vest	7230	2152	7754	2551	22883	10893	7744	2594

Sursa: Oficiul Național al Registrului Comerțului

Atât la nivel național, cât şi la nivel regional cifra de afaceri a unităților locale active a înregistrat o scădere între anii 2008-2009 (10,63%), urmată de o uşoară creştere între anii 2009-2010 (6,51%) şi de o altă creştere între anii 2010-2011 (11,08%). Pe fondul crizei financiare, sectoarele surprinse au reacționat diferit la factorii de influență determinați de contracția cererii. Astfel, performanțele lor economice au depins şi de comportamentul consumatorilor în ceea ce priveşte crearea cererii de bunuri şi servicii.

În urma izbucnirii crizei economice, mii de disponibilizări au fost realizate în majoritatea domeniilor de activitate. Sectoarele productive care au o perioadă de dezvoltare mai amplă au fost afectate cel mai puternic de criză. Printre acestea se numără sectorul construcțiilor, în care numărul angajaților a scăzut semnificativ în perioada 2008-2011 (scădere cu 24,86%). Acelaşi scenariu a fost urmat şi în comerț (scădere cu aproximativ 19,16%) şi în industria prelucrătoare, intensivă în forță de muncă. Rata şomajului în regiune s-a dublat în anul 2009, față de 2008, în anul 2010 temperându-se față de 2009, dar tot a înregistrat o valoare ridicată.

Criza economică a încetinit activitatea de comerț exterior a întreprinderilor din regiune, astfel că, valoarea exporturilor în cazul majorității județelor a scăzut în anul 2009 comparativ cu anul 2008, urmând ca în anul 2010 valoarea acestora să crească. Recesiunea economică a afectat într-o măsură nesemnificativă exporturile maşinilor şi echipamentelor de transport, care în anul 2009 au crescut cu aproximativ 30% față de anul 2008. Cele mai afectate au fost exporturile produselor aparținând industriei chimice, a căror valoare a scăzut cu 44% şi cele ale materialelor textile (au scăzut cu aproximativ 20%).

*În **concluzie**, economia Regiunii Nord-Vest a cunoscut o tendință de dezvoltare naturală în perioada analizată (2005-2011), contracția determinată de criza economică mondială fiind depăşită doar în sectoarele industriale în ultimii ani. Economia regiunii are caracteristicile unei economii emergente în dezvoltare, cu o pondere medie a serviciilor, PIB/VABR în creştere, un număr mare de întreprinderi comparativ cu media națională, dar mic comparativ cu media europeană, activitate externă relativ intensă, atractivitate investițională în scădere. Se remarcă sectoarele economice intensive în inteligență care folosesc forță de muncă specializată şi calificată, precum industriile creative, tehnologiile informaționale, activitățile ştiințifice şi tehnice, care încurajează inovarea în toate domeniile, identificând astfel noi surse de creştere.*

Din punct de vedere al specializării economice, prin prisma indicatorilor financiari, ai celor legați de resursa umană, a aglomerărilor industriale şi a potențialului de a genera valoare adăugată ridicată, principalele sectoare de importanță regională pentru Regiunea Nord-Vest au fost identificate ca fiind: industria alimentară, textilă şi a articolelor de îmbrăcăminte,

lemn şi mobilă, industria autovehiculelor de transport rutier, IT&C, industrii creative, industria materialelor de construcții. Aceste domenii au potențialul de a genera produse cu o valoarea adăugată ridicată prin investiții concertate conform strategiei de specializare inteligentă. Având un real potențial asociativ, în cinci dintre aceste domenii s-a realizat constituirea unor clustere care, pe lângă susținerea sectorului în care activează, îndeplinesc şi rolul de promotori regionali.

Din punct de vedere teritorial dezvoltarea economică este dezechilibrată, astfel că județele din sudul şi vestul regiunii (Cluj, Bihor şi Satu Mare) sunt industrializate şi mai stabil dezvoltate economic decât județele din centru şi est (Bistrița-Năsăud, Maramureş şi Sălaj), unde evoluția din ultimii ani a dus la pierderea capacității concurențiale şi a avantajelor competitive din mai multe ramuri. Economia regională se bazează în continuare pe ramuri industriale tradiționale în ciuda faptului că în unele dintre județele regiunii se observă o schimbare structurală a industriei prin creşterea în importanță a ramurilor competitive, orientate către piața externă (echipamente IT&C, componente auto).

Productivitatea scăzută a muncii şi ponderea sectoarelor intensive în forță de muncă şi resurse în detrimentul celor cu valoare adăugată mare reprezintă cele mai mari slăbiciuni ale sistemului economic regional. Industriile din Regiunea Nord-Vest au, pe lângă valoarea adăugată relativ scăzută, un conținut tehnologic redus, iar dezvoltarea lor se bazează pe costul ieftin al muncii şi pe materiale importate. Ponderea sectorului serviciilor în VABR/PIB este semnificativă însă în scădere continuă în anii de după criză iar valoarea acesteia se regăseşte încă sub media națională şi mult sub media UE.

Dezvoltarea teritorială policentrică, existența unei infrastructuri de sprijinire a afacerilor relativ bine dezvoltată şi specializarea funcțională dată de sectoarele cu performanțe economice dovedite pot contribui la atragerea investițiilor pentru valorificarea potențialului resurselor autohtone.

Regiunea Nord-Vest va trebui să acționeze asupra factorilor care determină mărirea productivității, respectiv în direcția creşterii investițiilor în capital fizic şi uman, în structura sectorială a economiei, la îmbunătățirea infrastructurii, a capacității de inovare şi la activitățile de CD, antreprenoriat, politici publice, etc.

8. Turismul

Acest capitol prezintă cele mai importante atracții turistice ale regiunii, de ordin natural şi antropic, stațiunile turistice din regiune, tipurile şi formele de turism practicate, infrastructura şi circulația turistică.

Regiunea Nord-Vest (Transilvania Nord) deține un potențial turistic complex şi valoros, natural şi antropic, care se constituie ca premisă, factor fundamental şi ofertă turistică primară.

Potențialul turistic al cadrului natural

Din componenta naturală a potențialului turistic al regiunii se detaşează următoarele categorii: potențialul turistic al reliefului, parcuri naturale şi arii protejate, respectiv potențialul turistic al resurselor hidrografice (inclusiv hidrominerale şi termale).

Regiunea Nord-Vest beneficiază de un complex de *factori turistici morfologici cu valoare atractivă deosebită,* evidențiindu-se aici mai ales Munții Carpați. În morfologia majoră a carstului din Munții Apuseni, cheile se înscriu ca forme caracteristice, prin numărul apreciabil (52), dintre care, cele mai cunoscute sunt: Cheile Turzii, Cheile Tureniului, Masivul Gilău-Muntele Mare (cheile Runcului, Pociovaliştei, Posăgii) sau Bihorului (cheile din bazinul văii Bogăi). Tot în Munții Apuseni întâlnim ghețari fosili, precum Avenul Borțig sau ghețarul Focul Viu, în timp ce în Munții Rodnei se găsesc cele mai vizibile urme ale ghețarilor cuaternari, care au lăsat în urmă nenumărate circuri glaciare, cum ar fi: Lala, Negoiescu, Iezer, Buhăescu, Izvorul Cailor şi Puzdrele. În Munții Apuseni (pe teritoriul Regiunii Nord-Vest), există extrem de multe peşteri şi avene. Din punct de vedere peisagistic, cele mai importante peşteri din perimetru sunt Peştera din Valea Rea, Piatra Altarului, Micula, Pojarul Poliței, din punct de vedere paleontologic - Peştera Urşilor şi Onceasa, iar din punct de vedere arheologic – Peştera Vârtop şi Peştera Rece. O atracție specială din Regiunea Nord-Vest o reprezintă vulcanii noroioşi de la Monor, județul Bistrița-Năsăud.

Nordul Transilvaniei adăposteşte unele dintre cele mai frumoase parcuri naționale şi rezervații din România. Cu o floră şi o faună variată şi structuri ale reliefului unice în România, aceste parcuri propun şi numeroase trasee turistice pentru iubitorii muntelui: Parcul Național Munții Rodnei – cel mai mare parc din regiune, Parcul Național Apuseni – parcul peşterilor lui Emil Racoviță, Parcul Național Munții Maramureşului – parcul izvoarelor.

Potențialul turistic antropic

Potențialul turistic antropic, ca varietate şi valoare, se leagă direct de îndelungata evoluție a civilizației umane, cât şi de interferențele culturale ale mozaicului etnic specific Transilvaniei. Drept urmare, se remarcă o serie de grupe de obiective, fiecare cu ponderi diferite în cadrul diverselor zone turistice identificate în regiune:

- vestigii istorice (castre romane, castele, cetăți antice şi medievale);
- obiective religioase (biserici, catedrale, mănăstiri, cimitire);
- monumente;
- baraje şi lacuri de acumulare;
- obiective culturale (muzee, case memoriale);
- obiective şi manifestări etnografice;

- regiuni cu civilizație şi cultură tradițională românească, reprezentate de "țări" şi ținuturi: Țara Oaşului, Țara Maramureşului, Țara Lăpuşului, Țara Chioarului, Țara Năsăudului, Țara Moților, Țara Beiuşului, Țara Silvaniei sau ținuturile Codrului sau al Bârgaielor. Renumite sunt bisericile de lemn din Maramureş şi Sălaj;

Lista monumentelor istorice pentru Regiunea Nord-Vest totalizează un număr de 4.017 imobile de patrimoniu, în anul 2010, cu mențiunea că zonele centrale urbane cu valoare arhitecturală deosebită sunt definite ca „arie de rezervație arhitecturală" (conform Planului Urbanistic General - PUG), iar în lista respectivă, acestea au rezervate doar un număr de ordine, cu denumirea „ansamblu urban" – în care intră o serie întreagă de imobile din zona de rezervație. 995 dintre edificii sunt monumente recunoscute ca fiind de interes național.

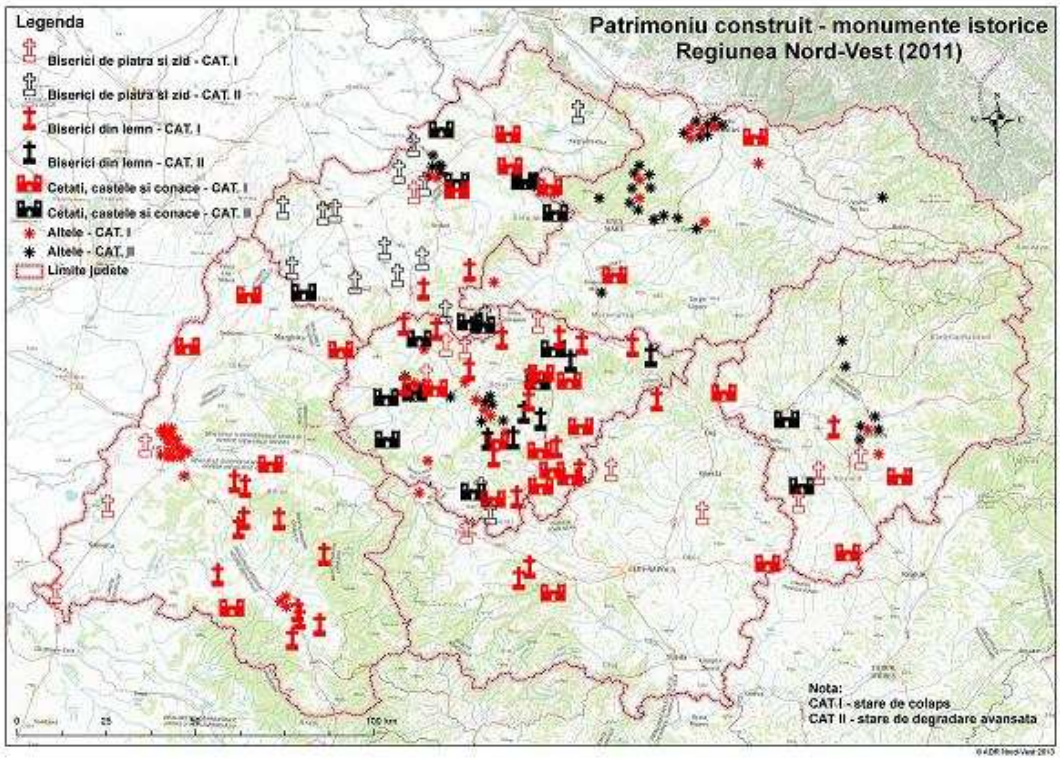

Figura 46. Monumente istorice de tip biserici de zid sau lemn, cetăți, castele, conace aflate în starede degradare avansată sau colaps, în Regiunea Nord-Vest

Sursa: ADR Nord-Vest, prelucrare bazată pe date DJCPN

În Regiunea Nord-Vest singurele obiective înscrise în lista patrimoniului mondial UNESCO se află în județul Maramureş şi sunt după cum urmează:

- Biserica ,,Intrarea Maicii Domnului în biserică", com. Bârsana, sat Bârsana
- Biserica ,,Sfântul Nicolae" com. Budeşti, sat Budeşti
- Biserica ,,Preacuvioasa Paraschiva", com. Deseşti, sat Deseşti
- Biserica ,,Naşterea Maicii Domnului", com. Ieud, sat Ieud Deal.
- Biserica ,,Preacuvioasa Paraschiva", com. Poienile Izei, sat Poienile Izei
- Biserica ,,Sfinții Arhangheli" com. Siseşti, sat Surdesti
- Biserica ,,Sfinții Arhangheli", com. Siseşti, sat Plopiş
- Biserica ,,Sfinții Arhangheli", oraş Târgu Lăpuş, sat Rogoz

În regiune au fost identificate 163 de UAT-uri cu concentrare mare de resurse şi 36 cu concentrare foarte mare de resurse naturale şi / sau antropice.

Tabel 27. Distribuția UAT-urilor cu concentrare mare/foarte mare de resurse naturale/antropice

Județ	UAT cu concentrare mare de resurse	UAT cu concentrare foarte mare de resurse
Bihor	28	6
Bistrița-Năsăud	31	10
Cluj	27	2
Maramureş	48	15
Satu Mare	12	2
Sălaj	17	1
Total	163	36

Sursa: INS Tempo Online

Tipuri şi forme de turism practicate

În Regiunea Nord-Vest sunt **14 stațiuni turistice atestate**, dintre care de interes național sunt Băile Felix, județul Bihor şi Sângeorz-Băi, județul Bistrița-Năsăud. Stațiuni turistice de interes local se regăsesc în județul Bihor (1 Mai, Stâna de Vale, Tinca), județul Cluj (Băile Turda, Băile Băița, Zona Fântânele, Zona Muntele Băişorii), județul Maramureş (Borşa, Ocna Şugatag, Baia Sprie, Vişeu), județul Satu Mare (Tăşnad).

Dintre acestea, 8 pot fi considerate cu specific **balnear**: Băile Felix (Bihor), Sângeorz-Băi (Bistrița-Năsăud), 1 Mai (Bihor), Băile Turda (Cluj), Băile Băița (Cluj), Ocna Şugatag (Maramureş), Tăşnad (Satu Mare), Tinca (Bihor). Doar arealul Băile Felix din structura comunei Sânmartin, județul Bihor este declarată stațiune balneo-climaterică în Regiunea Nord-Vest. Trebuie subliniat aici că potențialul apelor termale, sărate şi minerale din regiune este departe de a fi valorificat neexistând resurse financiare pentru explorarea şi studiul efectelor curative ale acestora în condițiile în care specialiştii apreciază ca regiunea Transilvania Nord este una dintre cele mai bogate în astfel de resurse din Europa. Mai mult există şi tradiție şi branduri cu notorietate internațională (ex. Gerovital sau Aslavital produse de Farmec S.A Cluj) care exploatează proprietățile curative ale apei, nămolurilor, argilei, etc dintre resursele regiunii.

Stațiunile turistice atestate în regiune cu specific de **agrement montan** sunt :

- Borşa - județul Maramureş
- Stâna de Vale - județul Bihor
- Fântânele - județul Cluj
- Muntele Băişoara - județul Cluj.

Din sfera largă a **ecoturismului** fac parte turismul de drumeție, alpinismul, speoturismul, precum şi turismul extrem montan. În conformitate cu Strategia națională de dezvoltare a ecoturismului în România, editată de Ministerul Turismului în septembrie 2009, în Regiunea Nord-Vest există resurse turistice deosebit de importante în ecoturism în ariile majore protejate din Munții Maramureşului şi din Munții Apuseni şi Munții Rodnei.

- Speoturismul: cu nenumăratele peşteri unicat, Transilvania de Nord atrage doritorii de speoturism mai ales în zona Munților Apuseni; una dintre cele mai cunoscute – de ex. Peştera Urşilor, are 200.000 de vizitatori pe an.
- Alpinismul: traseele de alpinism sunt mai puțin spectaculoase decât în alte părți, dar cel puțin Cheile Turzii din județul Cluj merită menționate.
- Rafting pe râurile Bistrița şi Crişul Repede.
- Mountainbiking.

Turismul de agrement hibernal se desfăşoară prin ski şi ski-boarding în Transilvania de Nord, pe numeroase pârtii de dificultate medie şi joasă, în stațiunile montane cunoscute.

Regiunea Nord-Vest are foarte mult potențial pentru **turismul cultural**, datorită marilor oraşe şi bogăției de monumente istorice. Cele mai importante atracții culturale din regiune sunt: castrele romane (Castrul Roman de la Porolissum, Castru şi Vicus Militar, Castrul Bologa, Castrul Romita), cetățile medievale (Dăbâca, Bonțida, Ardud), castelele (Wesselenyi, Jibou, Karolyi în Carei, Csaky în Almaşu), aşezările fortificate din Şimleul Silvaniei, oraşele-târguri istorice (Gherla, Crasna). O mare parte din bisericile fortificate şi castelele regiunii sunt în paragină şi le lipseşte infrastructura de acces şi funcționalitățile necesare introducerii în circuitul turistic. Mai au potențial centrele urbane istorice, care conservă o suită de stiluri arhitecturale (gotice, baroce).

În ceea ce priveşte valorificarea **turismului religios şi monahal**, există în regiune multe areale încărcate de spiritualitate şi locuri de pelerinaj:

- Zona câmpiei şi dealurilor de vest care cuprinde biserici, catedrale şi mănăstiri (Beltiug, Apa, Oradea)
- Regiunea turistică Oaş-Maramureş-Obcinele Bucovinei
- Zona Munților Apuseni (mai ales biserici de lemn)
- Cimitirul vesel de la Săpânța
- Zona depresiunii Transilvaniei, cu manifestări religioase de tradiție
- Mănăstirile din zona Lăpuşului (Rohia, Rohița, Habra), zona Maramureşului (Bârsana, Moisei, Peri-Săpânța)

Turiştii apreciază, de asemenea, **etnografia, folclorul, arta populară şi tradițională** care conferă specificitate regiunii:

- Olăritul (Beiuş-Leheceni, Sălişte de Vaşcău, Cristioru de Jos; ceramică roşie - Crişul Repede, Vadu Crişului; ceramică albă - Săcel, Baia Sprie)
- Prelucrarea textilelor (Chişcău, Pietroasa, Remetea-Beiuş, Bratca, Borod-Crisul Repede), Săpânța, Târgu Lăpuş)
- Sculptarea lăzilor de zestre din lemn (Budureasa, Ciumarna şi județul Sălaj)
- Prelucrarea papurii şi împletitul de nuiele (Borş, Otomani, Salonta, Crişul Repede şi Barcău-Crasna)
- Încondeierea ouălor (Drăgoteni, Remetea, Beiuş).

Printre cele mai apreciate produse culinare tradiționale sunt palinca de Bihor, palinca de Zalău, vinurile (podgoriile Diosig, Săcuieni, Valea lui Mihai), plăcintele (vărzări, cu brânză şi mărar, cu prune, cu cartofi), supa de pasăre cu tăiței de casă, ciorbele ardeleneşti, slănina şi şunca de porc, ceapa de Pericei (Sălaj), tocănițe, sarmale, cozonaci şi multe altele.

Creşterea importanței **turismului de afaceri sau de evenimente** se vede mai ales în marile oraşe Cluj sau Oradea.

Zonele de mare influență în **turism rural şi agroturism** sunt Țara Beiuşului, Țara Chioarului, Țara Lăpuşului, Țara Maramureşului, Țara Năsăudului, Țara Oaşului şi Țara Silvaniei.

Infrastructura turistică

În 2011, s-a înregistrat o creştere a **volumului de investiții** în hoteluri şi restaurante, pe un fond de scădere a volumului investițional general în regiunea noastră. La nivel național, Regiunea Nord-Vest s-a plasat după Bucureşti Ilfov şi Centru, atât în 2010 cât şi 2011.

În total există **5 centre de informare turistică** în regiune: 3 în județul Cluj, 1 în Bihor şi 1 în Maramureş.

Principalele **asociații de promovare turistică** sunt: Maramureş Infoturism, Asociația Hotelierilor din Cluj (AHC), Asociația pentru Promovarea şi Dezvoltarea Turismului Clujean, Asociația Cluj-Napoca 2020 – Capitală Culturală Europeană, Asociația de Promovare şi Dezvoltare a Turismului Maramureş, Asociația Natură Sănătate Turism Satu Mare (ANSTSM), Asociația "Pro Turism" SM, Federației Patronatelor din Turismul Românesc Zona VI: Nord Vest.

În luna iunie 2013, în Regiunea Nord-Vest existau 329 **agenții de turism** licențiate de către Autoritatea Națională pentru Turism, dintre care cele mai multe în județul Cluj (167), urmat de Bihor (75) şi Maramureş (38). 55 dintre agențiile de turism fac parte din Asociația Națională a Agențiilor de Turism din România, care are o filială pentru Nord-Vest.

În regiunea noastră există un număr mare de **restaurante** (unități de alimentație publică), dintre care foarte puține (ca proporție sau pondere în total) apar pe internet sau îşi fac promovare sub alte forme. Majoritatea dintre acestea se declară ca având specific românesc.

Circulația turistică

Numărul unităților locale implicate în turism din Regiunea Nord-Vest a urmat tendința de la nivel național, cu o creştere accelerată în 2009 şi scădere bruscă în 2010-2011. Unitățile locale din regiune reprezintă aproximativ 15% din numărul total din România, procentul înregistrând mici variații în perioada 2005-2011. În clasamentul național al numărului de unități cu funcțiuni de cazare turistică, Regiunea Nord-Vest se află pe locul 3, după Regiunea Centru şi Regiunea Sud-Est, cu un număr de unități care a variat între 480 şi 658. În privința capacității existente de cazare turistică (28.459 locuri în anul 2011), Regiunea Nord-Vest este tot pe locul 3 la nivel național, după Sud-Est şi Centru. Clasificarea tipurilor de unități de cazare arată că majoritatea dintre acestea sunt pensiuni agro-turistice, hoteluri şi pensiuni turistice. Cea mai mare capacitate de cazare turistică se întâlneşte în județele Cluj, Bihor şi Maramureş. În perioada 2010-2011, se observă o creştere consistentă a capacității turistice, în toate județele regiunii, cu excepția Maramureşului.

În perioada 2005-2011, în Transilvania de Nord s-au cazat mai puține persoane decât în regiunile Centru, Sud-Est şi Bucureşti-Ilfov, astfel încât regiunea noastră s-a aflat constant pe locul patru, cu un **număr de turişti** sosiți în structuri de primire turistică variind între 702.838 persoane (cel mai mic număr, înregistrat în 2010) şi 908.076 (cel mai mare, în 2008). În 2011 s-au înregistrat în regiune un număr de 799.774 de turişti. Din totalul de sosiri ale turiştilor în structurile de primire turistică cu funcțiuni de cazare, străinii au preferat mai ales Cluj, Bihor şi Maramureş. Turiştii străini au preferat într-o proporție covârşitoare hotelurile, iar turiştii români s-au orientat atât înspre hoteluri, cât şi înspre pensiuni agroturistice şi turistice.

Analiza **duratei medii a sejurului** la nivel național şi regional arată scăderi constante în perioada 2005-2011. Indicele de utilizare a capacității turistice a scăzut dramatic, sub o pătrime, mai ales în ultimii ani, de la 32,24 la 25,90 la nivel regional. Numărul de înnoptări creşte pe intervalul analizat în unele locații, cum ar fi Băile Felix, 1 Mai, Tăşnad, Sângeorz Băi sau Borşa. Durata medie a sejurului are valori considerabile în zone precum Băişoara, Tăşnad, Turda, Fântânele, Ocna Şugatag şi altele.

*În **concluzie**, se poate afirma că Regiunea Nord-Vest are un potențial ridicat şi diversificat pentru turism – balnear, cultural (datorită marilor oraşe şi datorită bogăției de monumente istorice), montan, rural, religios (regiunea este impregnată de tradiții religioase), sportiv şi de agrement, de afaceri etc., un număr mare de localități din regiune având potențial turistic acreditat. O mențiune specială trebuie făcută pentru turismul balnear bazat pe ape termale sau sărate (inclusiv mine de sare), turismul montan și turismul cultural în care regiunea deține avantaje comparative cu relevanță la nivel european. În regiune cea mai mare capacitate de cazare turistică în funcțiune se întâlneşte în județele Cluj, Bihor şi Maramureş. Străinii preferă mai ales aceste trei județe, dar numărul lor este mic, iar pachetele turistice nu sunt integrate şi diversificate. În ciuda faptului că nevoia unei promovări a ofertei turistice este conştientizată nu există suficiente instrumente de informare şi de promovare a turismului regional, iar lipsa informațiilor ce vizează legătura dintre circulația turistică şi formele de turism, nu sprijină dezvoltarea armonioasă a specificului turismului regional. Analiza situației existente a indicat faptul că structurile de cazare care tradițional țin de eco-turism sau de turismul de aventură (cabane turistice, căsuțe, popasuri, campinguri etc.) au înregistrate cifre ale sosirilor de turişti absolut neglijabile, doar de ordinul miilor pe an. Analiza duratei medii a sejurului la nivel regional arată scăderi constante, de asemenea indicele de* utilizare a capacității turistice a scăzut *dramatic sub o pătrime, mai ales în ultimii ani, în regiune. Există totuşi anumite stațiuni montane sau balneare unde durata sejurului este considerabil mai mare decât media unde ar trebui concentrate investițiile în promovare şi servicii de agrement.*

Provocările pentru 2020 sunt în domeniul dezvoltării durabile a turismului balnear, cultural și montan ale regiunii. Pentru a realiza acest lucru sunt necesare resurse financiare atât pentru explorarea și studierea potențialului resurselor naturale (în special ape), precum și pentru conservarea și valorificarea patrimoniului cultural, precum și dezvoltarea serviciilor de agrement. Nu în ultimul rând ar fi necesară concentrarea resurselor (limitate) financiare pentru promovarea în principal a Transilvaniei de Nord ca destinație turistică pe piețele străine conform unei strategii coerente (investiția în brandul Transilvania de Nord este incomparabil mai mică și mai eficientă decât suma investițiilor în branduri județene sau locale, existând deja notorietatea internațională dovedită a brandului Transilvania). Activitățile de marketing regional ar trebui să includă și promovarea unor branduri regionale specifice.

9. Agricultură şi dezvoltare rurală

Acest capitol prezintă situaţia şi problemele agriculturii, silviculturii şi pisciculturii, ramurile economice caracteristice mediului rural din regiune, precum şi alte aspecte socio-economice specifice din rural. Situaţia terenurilor agricole şi evoluţia producţiei agricole (vegetală şi animală) s-a analizat atât pe baza datelor statistice INS Tempo Online, cât şi al Recensământului General Agricol din 2010. Structura populaţiei, ocuparea forţei de muncă, respectiv infrastructura sunt, de asemenea, analizate, acestea fiind domenii unde sunt mari diferenţe urban-rural.

Economia rurală are un grad destul de redus de diversificare. Agricultura şi silvicultura sunt pilonii principali ai economiei rurale din regiune, dar resurse importante pentru mediul rural reprezintă şi piscicultura, sursele de energie regenerabilă şi potenţialul turistic (acesta din urmă fiind analizat în capitol separat). Un obstacol pentru dezvoltarea activităţilor economice în mediul rural este inegala dezvoltare a infrastructurii de drumuri şi de utilităţi publice. În ultimul deceniu infrastructura rurală din regiune s-a îmbunătăţit, dar persistă mari diferenţe între localităţile rurale. Dezvoltarea serviciilor rurale este pe de o parte o sarcină importantă pentru a asigura bunăstarea populaţiei rurale, iar pe de o altă parte este o oportunitate pentru crearea de locuri de muncă. Cea mai importantă condiţie pentru dezvoltarea serviciilor este ca veniturile rurale să crească (astfel va creşte cererea pentru servicii) şi ca tinerii să rămână în mediul rural.

Agricultura

Ponderea agriculturii în valoarea adăugată brută în Regiunea Nord-Vest (8,13% în 2009) depăşeşte media naţională (7,16% în 2009 şi 7,4% în 2011) şi media UE27 (1,6% în 2009 şi 1,7% în 2011), iar ponderea forţei de muncă ocupată în agricultură, silvicultură şi pescuit[67] în anul 2009 (27,98%), deşi se situează sub media naţională (30,11% în 2009, 32,6% în anul 2011), în anumite judeţe (Bistriţa-Năsăud, Satu Mare şi Sălaj) depăşeşte media naţională şi este mult peste media UE27 (5,3% în anul 2011). Aceste date ne arată importanţa economică şi socială a acestui sector pentru Regiunea Nord-Vest.

Structura terenurilor agricole

Teritoriul Regiunii Nord-Vest este de 3.416.046 ha, iar terenul agricol acoperă 2.070.817 ha, 60,6% din suprafaţa totală a regiunii. Judeţul care deţine cea mai mare parte a suprafeţei agricole este Bihor (23,6%), în timp ce judeţul Sălaj deţine doar 11,5%.

Ponderea teren arabil/păşune şi fâneţe în Regiunea Nord-Vest este diferită faţă de media naţională: în timp ce în media pe ţară 64,1% a suprafeţei agricole utilizate este teren arabil, în Regiunea Nord-Vest ponderea terenului arabil este de doar 49,4%. Regiunea Nord-Vest în anul 2011 deţinea 615.641 de hectare de păşune (locul II pe ţară), respectiv 387.444 de hectare de fâneţe (locul II), favorabile dezvoltării unui puternic sector zootehnic.

Suprafaţa păşunilor a scăzut cu 5% în perioada 2005-2011, ceea ce se explică prin schimbarea metodelor extensive (păşunat) de creştere a animalelor cu metode intensive (în grajd), dar şi prin reducerea dimensiunii şeptelului de bovine.

[67] În statisticile privitoare la forţa de muncă silvicultura şi vânătoarea apar împreună cu agricultura şi piscicultura.

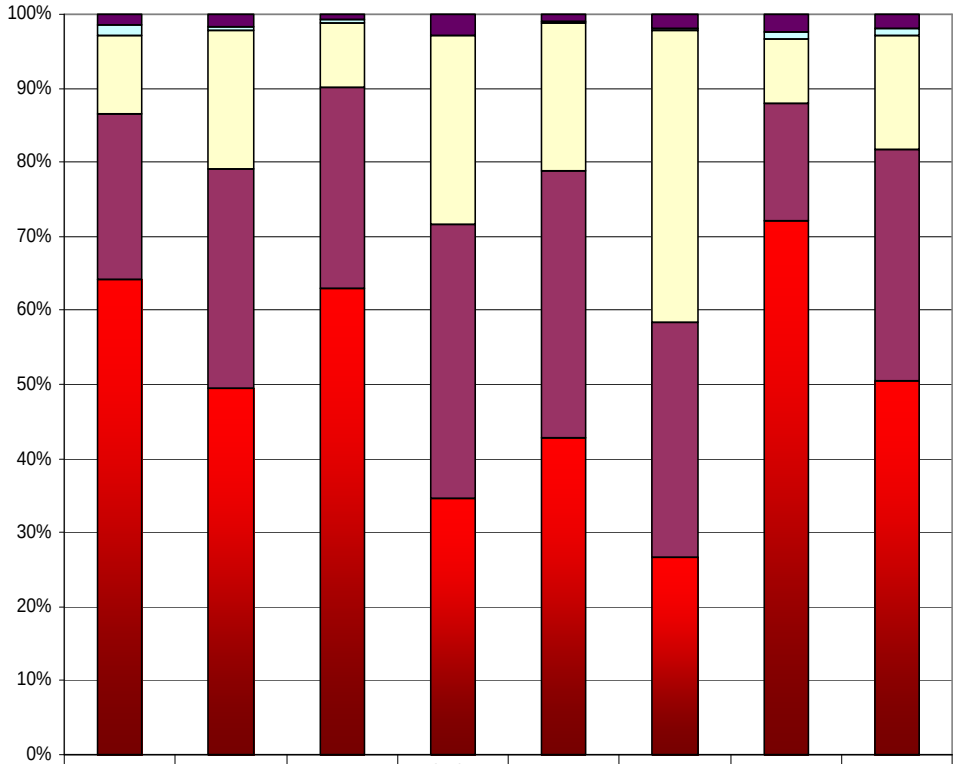

	România	Nord-Vest	Bihor	Bistrița-Năsăud	Cluj	Maramureş	Satu Mare	Sălaj
Livezi şi pepiniere pomicole	196131	35089	4102	8371	4539	6219	7433	4425
Vii şi pepiniere viticole	211347	9186	2334	437	247	243	3425	2500
Fânețe	1553543	387444	42148	74513	85636	120658	27708	36781
Păşuni	3277656	615641	132320	108265	153637	96634	50113	74672
Arabilă	9352252	1023457	307760	101569	182146	81619	229775	120588

Figura 47. Modul de folosință a suprafeței agricole, anul 2011 (ha)

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

Conform rezultatelor provizorii de la Recensământul General Agricol 2010, Regiunea Nord-Vest deține 14,01% din totalul exploatațiilor agricole care utilizează suprafață agricolă din țară (521.256 exploatații). Suprafața agricolă ce revine în medie pe o exploatație care utilizează suprafața agricolă la nivelul Regiunii Nord-Vest (3,47 ha) se situează sub media națională (3,57 ha) şi mult sub media EU27 (12,6 ha, conform Eurostat - Farm Structure Survey 2007).

Ponderea fermelor mici (sub 2 ha, respectiv 5 ha) în Regiunea Nord-Vest este mult peste media UE27. Conform Recensământului Agricol din 2010, 49% din exploatațiile agricole care folosesc suprafață agricolă din UE27 au suprafețe de sub 2 ha şi 67% suprafețe sub 5 ha, în timp ce în Regiunea Nord-Vest 63,53% din exploatații au sub 2 ha şi 88,66% au sub 5%. Pe de altă parte, ponderea fermelor mari (de peste 100 ha) în UE27 este de 3%, iar în regiune de doar 0,31%.

Marea majoritate a exploatațiilor agricole din Regiunea Nord-Vest sunt exploatații individuale (98,75%) situație asemănătoare cu cea de la nivel național (99,07%). În urma implementării Programului SAPARD şi PNDR 2007-2013, în rândul exploatațiilor agricole a apărut categoria de persoane fizice autorizate, întreprinderi individuale şi întreprinderi familiale, acestea fiind categoriile de beneficiari eligibili pentru o serie de măsuri. Această

categorie nu este numeroasă, procentul PFA-urilor şi a întreprinderilor individuale şi familiale în regiune este de 0,24%, cu puțin peste media națională (0,13%).

Cea mai mare pondere a suprafețelor agricole neutilizate aparține exploatațiilor agricole individuale, atât la nivel regional (56,29%), cât şi la nivel național (55,12%), urmate de consilii locale/primării cu 32,84% la nivel regional, depăşind media națională de 27,26% (anexa 9.14). Această pondere ridicată ne arată o implicare scăzută din partea administrațiilor publice locale în punerea în valoare a resurselor naturale care le aparțin.

Producția agricolă

În ceea ce priveşte producția agricolă regională, aceasta a reprezentat, în anul 2011, 12,67% din valoarea producției agricole totale. Județul Bihor a contribuit cel mai mult, înregistrând o valoare a producției ramurii agricole de 2.459.251 mii lei (25,4%). Valoarea producției ramurii agricole a fluctuat în perioada 2005-2011, ponderea ramurii vegetale fiind de aprox. 60% din valoarea producției ramurii agricole. Cea mai importantă contribuție în anul 2011 a avut-o producția vegetală, cu 63,5%, urmată de sectorul zootehnic cu 36,2%, în timp ce serviciile agricole dețin mai puțin de 1% din valoarea adăugată generată în agricultură (0,3%). Se poate constata că structural producția agricolă nu corespunde cu structura terenurilor agricole, sectorul zootehnic fiind departe de a-şi valorifica potențialul.

În Regiunea Nord-Vest se cultivă cu preponderență cerealele pentru boabe (60,9% din suprafața cultivată totală în anul 2011). Conform Recensământului General Agricol 2010, o pondere mai mică a terenului arabil este cultivat cu grâu în Regiunea Nord-Vest (13,28%), decât pe plan național (26,83%), iar cultivarea porumbului este mai răspândită în Regiunea Nord-Vest (31,95%), decât la nivel național (24,11%). Comparând producția medie la hectar la principalele culturi la diferite niveluri teritoriale pentru perioada 2005-2011, se poate observa că Regiunea Nord-Vest depăşeşte media națională pentru o mare parte a culturilor (grâu, secară, mazăre boabe, fasole boabe, soia boabe, sfecla de zahăr, ceapă uscată, usturoi uscat şi furaje verzi), ceea ce indică tehnologii de producție mai avansate. În acelaşi timp însă după suprafața cultivată se poate observa conform datelor prezentate mai jos că regiunea nu valorifică corespunzător întreg potențialul terenurilor agricole existente.

Producția medie de grâu a avut fluctuații destul de mari în perioada 2005-2011, cele mai ridicate valori înregistrându-se în județul Bihor, iar cele mai scăzute în județele Maramureş şi Sălaj. Chiar dacă producția medie la hectar în cazul grâului din regiune depăşeşte media națională, suprafețele cultivate şi producțiile totale nu sunt semnificative în comparație cu alte regiuni, cu excepția județelor Bihor şi Satu Mare (la grâu se poate spune că potențialul regional este valorificat).

Producția regională medie la hectar pentru perioada 2005-2011 depăşeşte cea națională şi în cazul porumbului boabe, județele Bihor şi Satu Mare fiind fruntaşe şi pentru această cultură. Pe de altă parte suprafața cultivată cu porumb boabe din regiune reprezintă doar 9,3% din suprafața totală cultivată cu porumb boabe, Regiunea Nord-Vest plasându-se pe locul 6 dintre regiuni (potențialul regional nu este valorificat datorită slabei dezvoltări a sectorului zootehnic).

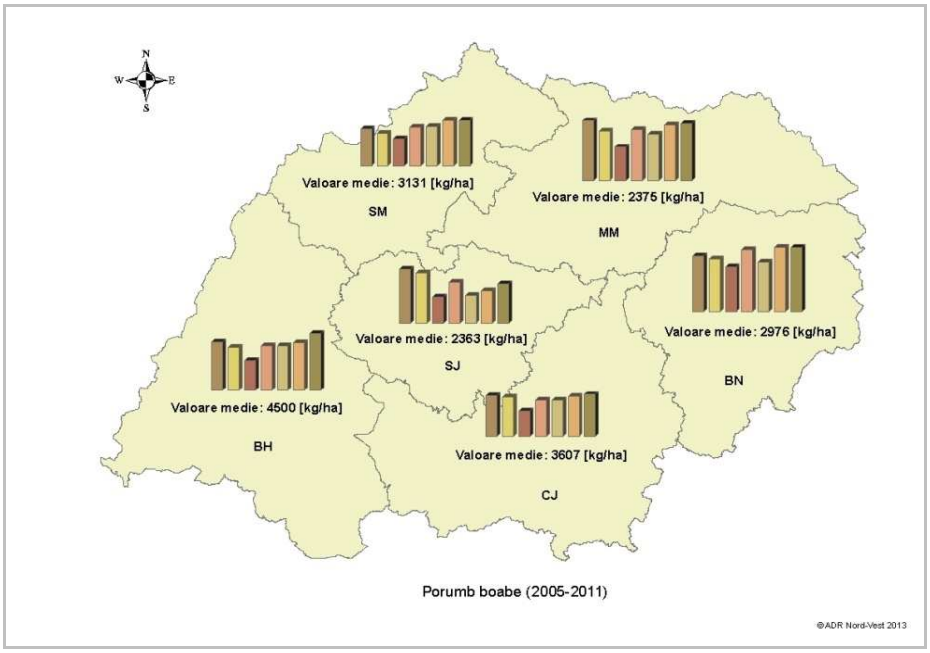

Figura 48. Evoluția producției medii de porumb boabe, 2005-2011 (kg/ha)

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

Cea mai ridicată producție medie la hectar pentru fasole boabe s-a înregistrat în județul Cluj, cu valori ce depăşesc cu aproape 50% media națională. Dar şi în cazul acestei culturi suprafața cultivată din regiune este mică în comparație cu alte regiuni (9,93% din suprafața totală pe plan național), contribuția regiunii în producția totală pe țară nefiind semnificativă (o altă cultură unde potențialul regiunii nu este valorificat corespunzător).

Producția de soia boabe a avut randamente bune în județul Bihor, mai ales în anul 2010, dar şi în medie pe perioada 2005-2011. Suprafețele cultivate cu soia boabe acoperă doar 9,3% din suprafața totală a culturilor de soia, astfel se poate afirma că producția de soia este competitivă doar în județele Bihor şi Satu Mare şi nu pentru întreaga regiune.

Sfecla de zahăr este cultura pentru care atât producția medie la hectar, cât şi suprafața cultivată este semnificativă pe toată perioada studiată 2005-2011 (Regiunea Nord-Vest a cumulat în medie 23,3% din suprafața totală cultivată cu sfecla de zahăr din România). Acest lucru se datorează existenței în regiune sau în vecinătate a unităților de procesare a sfeclei de zahăr. Din aceste date reiese, că sfecla de zahăr ar putea constitui un avantaj competitiv al agriculturii din regiune. Comparat însă cu alte țări ale UE (date Eurostat), observăm că producția la hectar pentru sfecla de zahăr din regiune nu este deloc spectaculoasă, ajunge doar la 50-60% a producțiilor medii din Franța şi Olanda şi este sub producția la hectar din majoritatea țărilor UE, aceste date relevând nevoia de investiții în tehnologia cultivării de sfeclă de zahăr.

În cazul fructelor, Regiunea Nord-Vest se remarcă prin producția importantă de căpşuni, piersici, nuci (prima poziție din țară), respectiv prune şi mere (fiind depăşită doar de Regiunea Sud-Muntenia). Evoluția producției de fructe este oscilantă, fiind un produs dependent de condițiile meteorologice. Producția de struguri din Regiunea Nord-Vest este foarte scăzută comparativ cu celelalte regiuni din România în ciuda existenței unui potențial semnificativ; în anul 2011 se ridica doar la 3,33% din producția națională. Totuşi, viticultura poate avea importanță economică locală şi zonală, cum ar fi zonele viticole în județele Bihor şi Bistrița-Năsăud, respectiv în triunghiul Bihor – Satu Mare – Sălaj.

Rezultatele de la Recensământul General Agricol 2010 ne relevă faptul că în anul 2010 majoritatea exploatațiilor agricole din Regiunea Nord-Vest au crescut păsări (57,85%), dar această pondere este mai mică, decât cea națională (68,99%). Pe locul doi se află creşterea porcinelor (38,70% dintre exploatațiile agricole din regiune şi 42,77% la nivel național), iar pe locul trei creşterea bovinelor (22,58% la nivel regional şi 18,83% la nivel național). Apicultura este mai puțin răspândită, atât la nivelul țării (1,11%), cât şi a regiunii (1,05%), urmată de creşterea caprinelor, unde Regiunea Nord-Vest are o pondere mai mică (2,34%), decât ponderea națională (4,57%). Creşterea animalelor din Regiunea Nord-Vest a avut o evoluție diferențiată pe categorii pe animale în perioada 2005-2011, efectivele de animale au scăzut la bovine (cu 27,72%, de la 481.008 la 347.662 capete), porcine (cu 36,54%, de la 1.073.294 la 681.074 capete), cabaline (cu 36,36%, de la 106.029 la 70.863 capete), păsări (cu 13,85%, de la 10.013.644 la 8.626.527 capete) şi iepuri (cu 64,00%, de la 135.840 la 48.900 capete), dar s-a înregistrat creştere la ovine (cu 26,58%, de la 1.051.341 la 1.330.825 capete), caprine (cu 43,29%, de la 63.259 la 90.643 capete) şi familii de albine (31,79%, de la 123.148 la 162.294 familii).

Scăderea efectivelor de bovine a cauzat reducerea producției de lapte de vacă şi bivoliță cu 7,9%, de la 9.535 mii hectolitri la 8.786 mii hectolitri în perioada 2005-2011; menținerea acestei tendințe de scădere poate duce la privarea de o sursă de subzistență tradițională cu specific în economia rurală a regiunii, parțial contracarată de creşterea producției de lapte de oaie şi capră (cu 23,8%, de la 676 mii hectolitri la 837 hectolitri). În urma scăderii efectivelor de păsări a scăzut producția de ouă, cu 13,6%, de la 1.032 milioane bucăți la 892 milioane bucăți.

Cea mai mare pondere în scăderea efectivelor de bovine s-a înregistrat în județul Sălaj (cu 47,95%), unde în aceeaşi perioadă s-a realizat o importantă creştere (cu 73,13%) a efectivelor de ovine, ceea ce reflectă o schimbare în structura de producție agricolă, cauzată atât de constrângerile pieței (dificultățile întâmpinate de micii fermieri în valorificarea produselor, prețul scăzut de cumpărare a laptelui oferit de marile companii prelucrătoare, numărul mic de abatoare funcționale şi prețul scăzut de cumpărare a cărnii etc.), cât şi reglementările introduse în urma integrării în UE. Au crescut efectivele la categoriile de animale în cazul cărora îndeplinirea standardelor UE a fost mai uşoară. Creşterea caprinelor, ovinelor şi albinelor prezintă avantaje precum: întreținere facilă, înmulțire mai facilă şi cerere de produse pe piață. Ca urmare, în perioada 2005-2011 a crescut şi producția de lână cu 22,1% (de la 2.553 tone la 3.118 tone), respectiv producția de miere cu 31,2% (de la 2.407 tone la 3.159 tone).

Silvicultura

Pădurile şi alte vegetații forestiere acoperă 1.032.123 hectare, 30,21% din suprafața fondului funciar al regiunii Nord-Vest. Suprafața fondului forestier total în anul 2011 a fost de 988,5 mii hectare, din care 970,4 mii ha păduri (răşinoase 309,2 mii ha, 661,2 ha foioase) şi 18,1 mii ha alte terenuri. Evoluția fondului forestier a fost uşor crescătoare în perioada 2005-2011, dar nu în fiecare județ al regiunii. Datele ONRC ne arată, că în județul Maramureş sunt înregistrate cele mai multe IMM-uri cu activitate în silvicultură, exploatări forestiere şi alte activități forestiere, fiind urmat de județele Bihor şi Bistrița-Năsăud.

Piscicultura

Deşi pescuitul are o importanță scăzută pentru economia regională, exploatațiile şi amenajările piscicole din regiune valorifică o pondere importantă (28,37%) din valoarea

totală a produselor piscicole din România, acest sector având potențial de creştere şi putând deveni un factor de competitivitate regională.

Tabel 28. Valoarea produselor piscicole valorificate în Regiunea Nord-Vest

Regiuni de dezvoltare şi judeţe	UM	2005	2006	2007	2008	2009	2010*
TOTAL	Mii lei	10642,75	10100,2	9719	9035,2	9149,9	9238,7
Regiunea Nord-Vest	Mii lei	2616	2804,7	3019	2507,5	2595,7	
Bihor	Mii lei	620,51	540,1	506,9	552,7	528,4	:
Bistrița-Năsăud	Mii lei	362,1	487,7	639,1	634,1	753,1	:
Cluj	Mii lei	1224,11	1403,4	1491,5	1045,8	1049,7	:
Maramureş	Mii lei	344,81	311,3	338,4	224,2	193,8	:
Satu Mare	Mii lei	6,06	0,2	1,5	:	:	:
Sălaj	Mii lei	58,41	62	41,6	50,7	70,7	:

* Începând cu anul 2010, se colectează date numai la nivel național.

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

Evoluția crescătoare a numărului IMM-urilor cu activitate în pescuit şi acvacultură arată că agenții economici au descoperit potențialul economic al acestui sector. Cele mai multe IMM-uri se găsesc în județele Bihor şi Cluj, predominând microîntreprinderile.

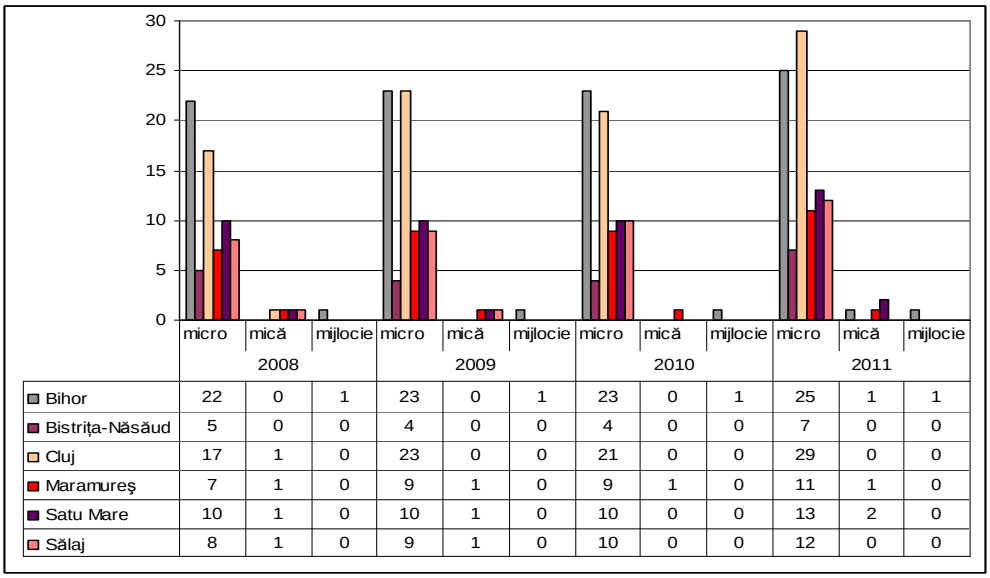

	2008			2009			2010			2011		
	micro	mică	mijlocie	micro	mică	mijlocie	micro	mică	mijlocie	micro	mică	mijlocie
Bihor	22	0	1	23	0	1	23	0	1	25	1	1
Bistrița-Năsăud	5	0	0	4	0	0	4	0	0	7	0	0
Cluj	17	1	0	23	0	0	21	0	0	29	0	0
Maramureş	7	1	0	9	1	0	9	1	0	11	1	0
Satu Mare	10	1	0	10	1	0	10	0	0	13	2	0
Sălaj	8	1	0	9	1	0	10	0	0	12	0	0

Figura 49. Evoluția numărului IMM-urilor cu activitate în pescuit şi acvacultură în județele regiunii Nord-Vest, 2008-2011

Sursa: prelucrare bazată pe date ONRC

Dezvoltare rurală

Structura populației şi ocuparea forței de muncă rurale

Regiunea Nord-Vest prezintă o distribuție demografică echilibrată între mediul rural şi cel urban, 47,4% din populație trăind în mediul rural (1.233.182 persoane la Recensământul din 2011). Ponderea cea mai ridicată a populației rurale se înregistrează în județul Bistrița-Năsăud (63,3%) şi cea mai scăzută în județul Cluj (33,7%). Soldul schimbărilor de domiciliu pe medii relevă tendința de stabilire în mediul rural pe intervalul analizat (2005-2011).

Structura populației rurale diferă de cea urbană în mai multe privințe: ponderea femeilor este mai scăzută în mediul rural decât în mediul urban (dar depăşeşte 50%), la fel şi ponderea populației cu vârstă activă (între 15 şi 65 de ani), iar ponderea tinerilor (între 0 şi 14 ani) şi a vârstnicilor (peste 65 de ani) este mai ridicată în mediul rural. În consecință, raportul general de dependență în mediul rural este mai ridicat, decât în mediul urban. Sporul natural în mediul rural este negativ la nivel regional în toate cele 6 județe, iar durata medie de viață este mai scăzută în mediul rural față de cel urban pe toată perioada analizată (cu 1,49 ani în anul 2011), excepție fiind doar județul Maramureş.

Din perspectiva inegalității teritoriale, se observă diferențe importante în ratele de ocupare şi nivelele de venit între mediul urban şi mediul rural, de asemenea fiind diferențiat accesul la servicii de educație, sănătate sau culturale. Ratele de cuprindere în învățământ sunt net superioare în zonele urbane şi majoritatea serviciilor medicale sunt de asemenea concentrate la nivel urban, unde se află şi infrastructuri medicale mai bine dezvoltate. Rata de activitate a populației rurale din Regiunea Nord-Vest este mai scăzută, decât cea a populației urbane, în anumite perioade (anii 2008 şi 2009), chiar scăzând sub 50%, ceea ce indică o pondere mare a populației inactive (elevi, studenți, casnice, pensionari etc.). Rata de ocupare din mediul rural este similară cu cea din urban, astfel diferența dintre ratele de activitate şi ocupare datorându-se mai ales diferențelor dintre ratele şomajului - în mediul rural persoanele se declară mai degrabă agricultori (persoane ocupate) sau casnici (persoane inactive), decât şomeri.

Majoritatea populației rurale ocupată lucrează în agricultură, sectorul în care productivitatea muncii este cea mai scăzută. Conform Recensământului General Agricol 2010 o persoană implicată în agricultură lucrează mai puține zile în Regiunea Nord-Vest, decât la nivel național, ceea ce poate avea două cauze: resursa umană este mai puțin eficient utilizată şi nivelul subocupării este mai pregnant pe exploatațiile din Regiunea Nord-Vest sau o pondere mai însemnată din persoanele implicate în agricultură desfăşoară şi alte activități economice, timpul lucrat pe exploatație fiind doar o parte din timpul total de muncă.

Măsurile propuse pentru îmbunătățirea situației ocupaționale în mediul rural sunt orientate către eliminarea problemelor şi barierelor identificate. Cele mai importante măsuri sunt: investițiile în sistemul de educație rural la toate nivelele, modernizarea satelor, sprijinirea modernizării agriculturii şi a dezvoltării întreprinderilor ne-agricole în mediul rural.

Infrastructura rurală

Sistemele centralizate pentru aprovizionarea cu apă şi rețeaua de canalizare sunt insuficiente în zona rurală. În anul 2011 din cele 403 de comune din regiune doar 333 dispuneau de rețele de distribuție a apei, dar nici în aceste comune nu sunt conectate toate gospodăriile. Un aspect îngrijorător pentru protecția mediului şi a sănătății este faptul că în doar 89 de comune există canalizare publică (în anul 2011), ceea ce reprezintă 26,73% din comunele unde există rețea de distribuție a apei, respectiv 19,60% din totalul comunelor din regiune.

Doar în 108 comune se distribuie gaze naturale (26,80% din total), dar şi în acestea există multe gospodării neconectate. Distribuție centralizată de energie termică există doar într-o singură localitate rurală din regiune, față de 6 localități în anul 2005. Fiecare gospodărie dispune de soluții individuale de încălzire, combustibilul folosit cel mai frecvent este lemnul. În regiune există un potențial ridicat de folosire a surselor regenerabile nevalorificat. În funcție de condițiile naturale acestea pot fi;

- energie geotermală în zona vestică şi nord-vestică a regiunii;

- energie eoliană şi biomasă lemnoasă în zonele montane;
- hidroenergie în bazinul Someşului şi al Crişurilor;
- energie solară şi biomasă provenită din agricultură în cea mai mare parte a regiunii.

Starea drumurilor comunale este cea mai rea dintre toate categoriile de drumuri. Datorită stării proaste a drumurilor judeţene se întâlnesc probleme de accesibilitate, în special în zonele rurale unde se poate ajunge doar pe drum judeţean.

În general pentru orice investiţie în infrastructuri rurale se folosesc în continuare tehnologii vechi și scumpe, administrațiile neavând apoi capacitatea financiară de a susține lucrările de întreținere.

Nu în ultimul rând infrastructurile (începând cu drumuri, utilități și mergând până la școli, cabinete medicale, spitale etc.) nu sunt proiectate rațional din punct de vedere teritorial, cooperarea și utilizarea în comun a unor infrastructuri sau coordonarea investițiilor nu sunt practic realizate, cooperarea supralocală la nivelul GAL-urilor fiind un instrument folosit recent și deocamdată neeficient datorită în special mentalităților și sumelor insuficiente alocate. Proiectele în mediul rural practic sunt finanțate fără a se asigura nici un fel de logică suprateritorială a acestora, nefiind condiționată obținerea finanțărilor de încadrarea într-o strategie de dezvoltare teritorială.

*În **concluzie**, din punct de vedere agricol, Regiunea Nord-Vest are un potențial mediu de cultivare a cerealelor şi un potențial bun privind cultivarea legumelor şi fructelor, precum și pentru creşterea animalelor. Comparând structura suprafeței agricole din Regiunea Nord-Vest cu cea din România, reiese că ponderea terenului arabil/pășuni şi fânețe în Regiunea Nord-Vest este foarte diferită față de media națională: în timp ce în media pe țară 64% a suprafeței agricole utilizate este teren arabil, în Regiunea Nord-Vest ponderea terenului arabil este de doar 49%. Totuşi, ponderea ramurii vegetale este de aprox. 60% din valoarea producției ramurii agricole, ceea ce arată că potențialul bun de creştere a animalelor nu este pe deplin valorificat. Regiunea Nord-Vest are o serie de avantaje competitive în domeniul agricol care ar trebui valorificate prin specializare inteligentă:*

- *În anul 2011 deținea 615.641 de hectare de pășune (locul II pe țară), respectiv 387.444 de hectare de fânețe (locul II), favorabile dezvoltării unui puternic sector zootehnic;*
- *În regiune existau, în 2011, 1.330.825 de ovine şi 347.662 de bovine, ocupând la ambele specii de animale locul 2 la nivel național din perspectiva numărului de capete, cu premise favorabile pentru dezvoltarea industriei agroalimentare;*
- *Regiunea ocupă locul III în ceea ce priveşte numărul pomilor fructiferi, din care plantațiile de meri dețin ponderea cea mai ridicată.*
- *Regiunea se remarcă prin producția importantă de căpşuni, piersici, nuci (prima poziție din țară), respectiv prune şi mere (fiind depăşită doar de Regiunea Sud-Muntenia).*
- *Se remarcă totodată creşterea producției de ciuperci în perioada 2005-2011 de la zero la 5.515 tone, ajungând să acopere 72% din producția națională. Județul Sălaj ocupă un loc fruntaş, cu 91,6% din producția de ciuperci cultivate din regiune.*

Structura de producție fragmentată duce la dificultăți în procesul de vânzare a produselor agricole, deoarece centrele comerciale mari şi unitățile de prelucrare a produselor agroalimentare ezită să cumpere de la un număr mare de producători mici din cel puțin două motive: din cauza creşterii costurilor de tranzacție şi a lipsei de omogenitate a calității

materiei prime achiziționate. Aceste exploatații nu reprezintă o structura agrară viabilă, aducătoare de profit, având drept efect generarea unei disfuncționalități tehnico-organizatorice, neputându-se asigura o dotare tehnică modernă, nici organizarea şi managementul corespunzător unei agriculturi performante. Creşterea prețurilor factorilor de producție respectiv dezechilibrul accentuat între prețurile acestora (îngrăşăminte, pesticide, semințe, lucrări mecanice, etc.) şi prețurile de valorificare a produselor agricole a dus la decapitalizarea continuă a producătorilor agricoli. În cazul fermelor de semisubzistență, o mare parte din producția agricolă se consumă în familie; aceste ferme nu au capacitatea de a comercializa în mod eficient producția, astfel obțin venituri scăzute în urma vânzării a produselor agricole. Totuşi, plățile directe din fonduri europene contribuie la stabilitatea veniturilor producătorilor agricoli pe termen scurt și au contribuit decisiv la creșterea suprafețelor cultivate

Un obstacol pentru dezvoltarea activităților economice în mediul rural este inegala dezvoltare a infrastructurii de drumuri şi de utilități publice. Există, de asemenea, un potențial semnificativ pentru utilizarea energiilor regenerabile nevalorificat. În ultimul deceniu infrastructura rurală din regiune s-a îmbunătățit, dar sunt foarte mari diferențe între localitățile rurale. Dezvoltarea echilibrată a localităților rurale din Regiunea Nord-Vest este dificilă şi datorită faptului că populația rurală are o capacitate scăzută de a accesa fonduri europene pentru diversificarea activităților economice datorită nivelului scăzut de educație, implicare şi responsabilitate a locuitorilor, precum şi datorită lipsei actelor de proprietate asupra clădirilor şi terenurilor.

S-au identificat câțiva factori externi, care reprezintă oportunități de dezvoltare pentru zonele rurale, cum ar fi finanțările existente pentru dezvoltarea infrastructurii de mediu, fondurile europene pentru dezvoltare rurală (FEADR), fondurile europene şi naționale pentru organizarea activităților de marketing, de logistică şi depozitare a produselor agricole, finanțările pentru cursuri de formare profesională şi cursuri de calificare pentru populația din mediul rural (POSDRU), susținerea înființării şi funcționării grupurilor de producători din mediul rural prin fonduri europene, atragerea de fonduri de către GAL-uri prin programul LEADER[68], existența serviciilor de consultanță agricolă, financiară, de management şi de accesare a fondurilor europene. Aceste oportunități se pot folosi pentru a trece peste obstacolele enumerate mai sus.

Amenințările care pot cauza eşecul inițiativelor de dezvoltare rurală sunt variate. Închiderea de întreprinderi şi unități de producție din cauza crizei economice şi relocarea unor unități de producție spre țări unde forța de muncă este mai ieftină duc la pierderea locurilor de muncă, iar mediul de afaceri neprietenos (costuri de înființare - bani, timp - ridicate, impozite şi taxe mari, lipsa pieței de desfacere în cazul unor produse) inhibă spiritul antreprenorial în mediul rural.

Cadrul legislativ şi instituțional instabil, corupția şi birocrația sunt, de asemenea, factori care constituie obstacole pentru înființarea şi dezvoltarea întreprinderilor rurale. Creşterea prețurilor input-urilor, a combustibilului şi a forței de muncă, precum şi concurența produselor agricole şi alimentare din import sau din alte regiuni ale țării, descurajează operatorii economici locali din mediul rural de a dezvolta afacerile lor şi de a gândi în strategii pe termen lung.

[68] Programul European de Dezvoltare Rurală LEADER *"Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale"*,/ 'Links between the rural economy and development actions'

Provocările principale în sectorul agricol sunt legate de potențialul nevalorificat al regiunii în creşterea animalelor, pomicultură şi legumicultură, gradul redus de prelucrare şi valoarea adăugată redusă, precum şi dificultățile de valorificare a producției agricole, dar şi practicile agricole poluante.

Mediul rural se confruntă, pe lângă provocările legate de agricultură, cu o serie de alte provocări, cum ar fi amplificarea fenomenelor de sărăcie şi excluziune socială (mai ales în comunitățile de romi), nivelul de educație scăzut al populației adulte, accesul dificil la servicii de educație şi de sănătate de calitate, slaba dezvoltare a IMM-urilor rurale, regimul de exploatare nedurabil al pădurilor, infrastructura deficientă de drumuri şi de utilități publice, precum şi degradarea patrimoniul cultural şi pierderea tradițiilor locale.

10. Administrație şi bună guvernanță

Strategia de la Lisabona afirmă necesitatea unei mai bune legislații şi a unei mai bune elaborări şi furnizări de politici publice în scopul asigurării creşterii economice şi crearea de locuri de muncă, iar dezvoltarea capacității administrative ar fi avut o contribuție directă la atingerea obiectivelor Strategiei.

Eficiența administrației publice, definită şi „capacitate administrativă", are un impact puternic asupra competitivității teritoriale. Conform unui studiu al Comisiei Europene - DG Regio, administrarea regională ar reprezenta 35% din competitivitatea teritorială globală, în timp ce alți patru factori dețin restul de 65%.

O analiză a situației curente atât la nivel național, dar şi regional privind stadiul implementării măsurilor propuse privind Dezvoltarea Capacității Administrative pentru perioada de programare 2007-2013, ne permite o mai bună previziune a viitoarelor investiții privind capacitatea instituțională şi administrativă la nivel de regiune. Resursele umane ale administrației publice locale şi regionale, analiza competențelor, calitatea serviciilor publice, guvernarea electronică, ordinea publică şi siguranța cetățeanului, prevenirea şi combaterea serviciilor publice, descentralizarea şi regionalizarea sunt subiectele abordate în analiza capitolului „Administrație şi bună guvernanță" din PDR 2014-2020.

Resurse financiare

Din punct de vedere al execuției bugetelor locale pe regiuni pe componenta venituri constatăm că în ultimii ani, Regiunea Nord-Vest se situează pe un nivel mediu (pe locul 4) între cele 8 regiuni, cu venituri modeste (5.372 milioane lei în 2010), ceea ce demonstrează posibilități limitate de a genera venituri, cu un procent de 12,2% în 2010 în formarea execuțiilor bugetare, pe regiuni; aceasta limitează autonomia administrativă, iar descentralizarea ar fi doar la nivelul funcțiilor sale fără o descentralizare financiară. Se poate trage concluzia că Regiunea Nord-Vest, cu venituri modeste privind execuția bugetară, demonstrează posibilități limitate de a genera venituri la nivelul administrației publice locale şi regionale. În cadrul aceleiaşi componente, județele din regiune a căror execuție bugetară au aportul cel mai mare privind componenta venituri în 2011, sunt județele Cluj (28,6%) şi Bihor (22,2%) care împreună reprezintă peste 50% din totalul bugetului pe regiune.

În ceea ce priveşte cheltuielile din execuția bugetară, Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest se afla pe locul 3 în anul 2011, pe primul loc aflându-se Regiunea Bucureşti - Ilfov, ca şi în cazul Veniturilor. În cadrul regiunii analiza execuției bugetare privind componenta Cheltuieli reliefează aceleaşi date ca şi în cazul veniturilor, cele două județe Cluj şi Bihor au cheltuit mai mult de jumătate din totalul cheltuielilor din cadrul bugetului regiunii in cursul anului 2011.

Din punct de vedere al subvențiilor primite de la bugetul de stat, Regiunea Nord-Vest este pe locul 4 la nivelul anului 2011, cu 772,7 mil. lei, conform INS. Astfel se constată că nevoile investiționale, dar nu numai, au permis Regiunii să atragă mai mulți bani pentru comunitatea sa, pentru anumite investiții, dar şi pentru susținerea unor cheltuieli. Din punct de vedere al repartizării subvențiilor în regiune vom constata că județele cu PIB-ul cel mai mare din regiune, respectiv Cluj şi Bihor au primit şi sumele cele mai mari din subvențiile pe regiune, subvenția celor două județe la nivelul anului 2011 reprezentând mai mult de 50%, respectiv 51,2% din totalul subvențiilor acordate la nivel regional. Subvenția primită de județul Bihor este aproape dublă față de cea a județului Cluj. Județele cu cele mai puține subvenții primite de la bugetul de stat sunt Sălaj şi Bistrița-Năsăud, diferențele între județe (cu excepția județului Bihor) din punct de vedere al sumelor nu sunt semnificative.

Se constată că din punct de vedere financiar, al execuției bugetare, la nivelul regiunii atât în ceea ce priveşte veniturile, cheltuielile dar şi al subvențiilor Regiunea ocupă un modest loc 4 (3), ceea ce semnifică o dependență financiară de bugetul central şi doar în cazul a două județe se poate vorbi de o oarecare autonomie financiară ce s-ar putea crea datorită veniturilor proprii ce se pot genera. În acelaşi timp se poate constata, analizând structural aceste date, că din punct de vedere financiar subvențiile nu contribuie la recuperarea decalajelor de dezvoltare interregionale.

O analiză a veniturilor bugetare/locuitor, indică faptul că oraşele, comunele din zonele metropolitane/periurbane şi cele din zone cu resurse naturale importante (de ex. stațiuni turistice – Băişoara, Măguri Răcătău) înregistrează venituri bugetare superioare mediei. La polul opus, cele mai mici venituri bugetare per locuitor se înregistrează în comunele din Satu Mare, Maramureş şi Bistrița-Năsăud. Valori mult superioare mediei se înregistrează în unele unități administrativ-teritoriale care au accesat fonduri europene sau au primit alocări de la bugetul de stat (Săcăşeni, Petreşti, Romuli, etc.). Per ansamblu, se poate afirma că majoritatea comunelor din regiune au un deficit cronic de finanțare, cele de mici dimensiuni fiind dependente de alocările de la nivelurile teritoriale superioare.

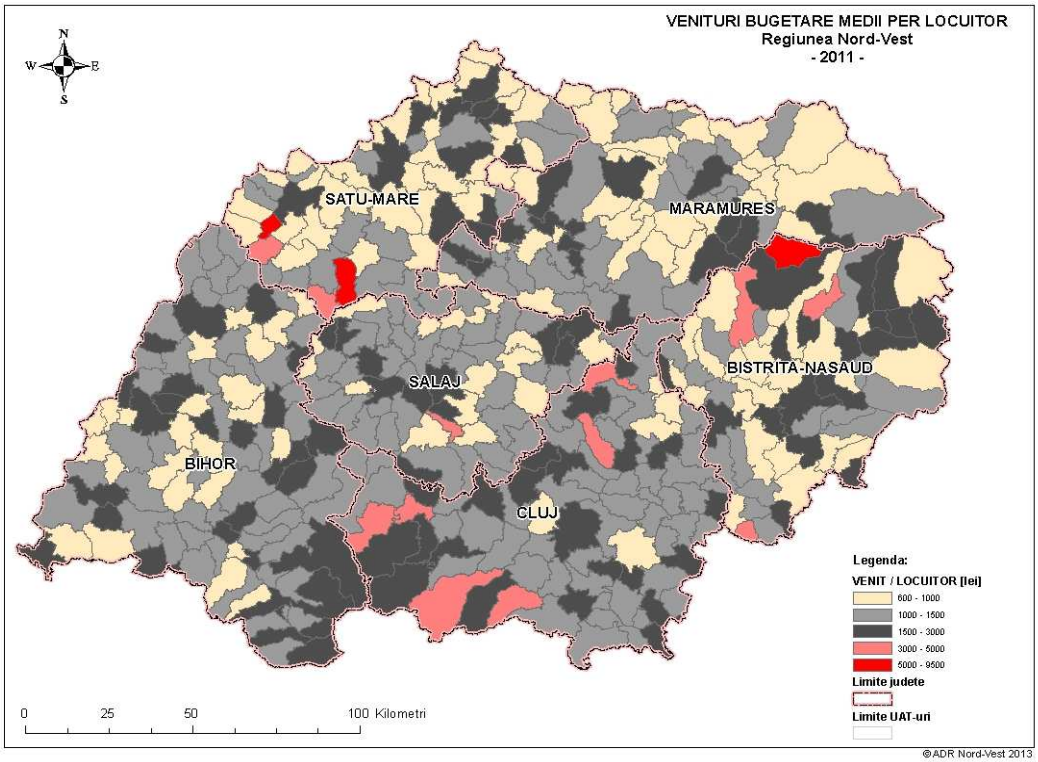

Figura 50. Venituri bugetare superioare medii per locuitor, Regiunea Nord-Vest, anul 2011

Sursă: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

Analizând performanța economică a municipiilor reşedință de județ din regiune se poate trage concluzia că municipiul Cluj-Napoca se situează pe primul loc la nivel național între municipiile reşedința de județ din punct de vedere al ponderii veniturilor autonome în buget, într-o analiză a performanțelor economice (Bistrița locul 11 şi Baia Mare locul 14).

Luând în analiză un indicator relevant din punct de vedere al autonomiei financiare (ponderea veniturilor autonome în buget) constatăm o mare independență față de bugetul central şi local a municipiului Cluj-Napoca, în timp ce municipiul Oradea se află pe locul 26 în rândul celor mai dependente municipii de bugetele locale şi naționale.

Din punct de vedere al evoluției bugetelor, constatăm la fel că municipiul Cluj a avut o evoluție crescătoare, în ultimii 4 ani fiind într-o continuă creştere ajungând de la locul 3 în ierarhia națională la locul 1 în anul 2011, în timp ce municipiul Zalău se situează constant între pozițiile 32-36 în aceeaşi ierarhie națională.

După evoluția veniturilor proprii locale pe locuitor constatăm că Oradea se află în primele 10 municipii la nivel național, celelalte municipii reşedință de județ fiind undeva în urmă pe poziții între 26-36, Clujul aflându-se şi el pe o poziția fruntaşă (13 la nivel național). Acest clasament ar fi relevant dacă nu ar considera creşterile de taxe locale (se ştie că administrațiile locale aplică creşteri ale taxelor locale diferențiat).

Resurse umane

În privința numărului personalului din administrația publică locală, se remarcă o reducere semnificativă în domeniile reglementate prin normativele de personal stabilite prin O.U.G. nr. 63/2010, precum şi în învățământul preuniversitar şi asistența socială; în anul 2010, în domeniul sănătății, cifrele au fost influențate de descentralizarea a circa 370 de spitale. Din analiza organigramelor unităților administrației publice județene din regiune,județelor regiunii constatăm următoarele: în general există proporționalitate între numărul de posturi şi mărimea județului, acestea variind între 138 şi 192 de funcții publice. Gradul de ocupare a posturilor este similar celui de la nivel național, respectiv aproximativ 78%, cu unele excepții precum județul este Cluj, care are un grad de ocupare de 74%, în contextul unui număr mai mare numărul de posturi vacante. Resursele umane sunt deficitare atât din punct de vedere cantitativ, cât şi calitativ, raportat la activitatea instituțională în cadrul instituțiilor administrației publice locale din regiune. Astfel, se constată lipsa personalului specializat în domeniul schimbărilor climatice, cu responsabilități în elaborarea şi implementarea politicilor privind schimbările climatice. Se constată, de asemenea, că numărul posturilor de conducere respectă un procent între 8-10% din numărul total al posturilor. Raportul de 9 angajați de execuție la 1 persoană de conducere se respectă şi la nivel regional. Majoritatea personalului de execuție este cu studii superioare de lungă durată, considerăm astfel că este un personal instruit, cu competențe ce pot fi dezvoltate conform nevoilor de descentralizare a actului public administrativ.

Analiza competențelor administrației publice locale şi regionale

În continuare se remarcă lipsa competențelor în ce priveşte elaborarea şi implementarea de politici publice în domenii care, conform Legii 215, revin administrațiilor publice locale chiar şi în domenii în care s-au făcut demersuri guvernamentale de descentralizare încă din anii 2000. De menționat este situația domeniilor semi-descentralizate (educație, sănătate etc.) , a celor mari consumatoare de resurse financiare (transport, mediu) şi a celor legate de ocuparea forței de muncă (dezvoltare economică, resurse umane, investiții străine, antreprenoriat, inovare). O posibilă explicație poate fi preocuparea scăzută pentru alte domenii decât cele unde autoritatea locală are în proprietate sau în administrare un patrimoniu, precum şi insuficienta comunicare cu mediul privat şi lipsa culturii parteneriale.

Există însă şi domenii unde competențele au fost bine delimitate între nivelul central şi cel local unde descentralizarea a produs efecte durabile benefice şi vizibile (vezi protecția copilului).

Toate aceste competențe de elaborare şi implementare de politici ar trebui să beneficieze de capacități adecvate de dezvoltare şi management de proiecte (de investiții şi nu numai), atât la nivel județean, cât şi la nivel supralocal.

Analiza existenței structurilor de dezvoltare regională/management de proiecte la nivelul consiliilor județene în Regiunea Nord-Vest relevă existența la nivelul fiecărui consiliu județean şi primărie reşedință de județ a unui departament /direcție de dezvoltare regională care includ şi activități referitoare la managementul de proiecte. Există structuri la nivel județean cu competențe în domeniul planificării strategice, dar numărul de personal angajat în acest tip de activitate este foarte mic comparativ cu numărul de proiecte gestionate de către administrațiile publice.

Într-o analiză făcută de Institutul de Politici Publice la sfârşitul anului 2011, județul Sălaj se află pe locul 2 din punct de vedere al accesării fondurilor structurale, ca şi valori atrase, iar Clujul pe poziția 8. În acelaşi clasament județul Satu Mare se află între ultimele poziții, respectiv 38.

Tabel 29. Clasamentul accesării de fonduri structurale la nivelul Consiliilor Județene la 31.12.2011

Poziția Clasament Național	Consiliul Județean	Val. totală a fondurilor accesate lei
2	Sălaj	310.220.656,92
8	Cluj	234.790.655,32
12	Bistrița-Năsăud	218.691.296,38
26	Maramureş	157.091.685,88
34	Bihor	105.071.651,81
38	Satu Mare	73.822.277,69

Sursă: Raport elaborat de Institutul de Politici Publice, 2011

Dacă acelaşi clasament ar fi refăcut prin raportarea valorilor totale ale fondurilor la numărul de locuitori am observa că alocarea fondurilor structurale (cel puțin până la momentul analizei) contribuie la diminuarea disparităților interregionale spre deosebire de modul de alocare a fondurilor naționale.

Acelaşi document prezintă şi situația privind accesarea fondurilor structurale între municipii de reşedință de județ. Între primăriile reşedință de județ, Oradea este pe poziția 2 în clasamentul național cu o valoare totală atrasă de 307 milioane lei, iar municipiul Cluj pe poziția a 7 între municipiile reşedință de județ.

Tabel 30. Clasamentul accesării de fonduri structurale la nivelul Primăriilor municipiilor reşedință de județ la 31.12.2011

Poziția Clasament Național	Primăria Municipiului	Val. totală a fondurilor accesate lei
2	Oradea	307.798.506
7	Cluj-Napoca	170.613.101
16	Bistrița	99.806.077
24	Baia Mare	57.939.247
28	Zalău	40.609.400
38	Satu Mare	10.896.861

Sursă: Raport elaborat de Institutul de Politici Publice, 2011

La fel, raportat la numărul de locuitori ai acestor localități, clasamentul ar pune pe primul loc Oradea, urmată de Bistrița (unde rezultă fonduri accesate de peste 1 Euro/cap de locuitor) urmată de celelalte oraşe cu valori mult sub 1 Euro/cap de locuitor.

Concluzionăm astfel existența unor disparități la nivel regional care per ansamblu este susceptibil să crească sub efectul cumulat al finanțărilor naționale şi din fonduri structurale.

În timp ce un număr de județe sunt fruntaşe privind atragerea de fonduri structurale şi capacitatea de a elabora proiecte de investiții pentru comunitățile locale, sunt alte județe

pentru care această competență la nivelul administrației publice trebuie dezvoltată, întărită (Maramureş şi Satu Mare). La nivelul localităților la fel disparitățile între urban şi rural sunt susceptibile să crească.

Dintre toate județele regiunii doar două județe au strategie de dezvoltare pentru exercițiul următor finalizat , respectiv județul Satu Mare şi Cluj, în timp ce doar municipiul Bistrița are finalizată această strategie la nivelul municipiului.

Din punct de vedere al capacității de proiectare, planificare şi formulare de politici, autoritățile publice, având o capacitate administrativă insuficientă, se confruntă cu unele provocări dintre care menționăm următoarele:

- Lipsa viziune si competențe dedicate dezvoltării;
- Lipsa de cultură partenerială. Colaborarea între administrația publică şi societatea civilă, ONG-uri este insuficient dezvoltată datorită în parte şi capacității reduse a ONG-urilor; parteneriatele existente nu sunt suficient de mature nu sunt structurate astfel încât să dezvolte interesele comunității.
- Lipsa planificării strategice (puține preocupări la nivel de comunități locale privind planificarea 2014-2020);
- Lipsa actelor de proprietate asupra terenurilor şi clădirilor.„Mai puțin de 50% din proprietăți şi drepturile corelative sunt înregistrate în Registrul de Cadastru şi Carte Funciară ținute de Agenția Națională de Cadastru şi Publicitate Imobiliară (ANCPI) şi doar 15% din proprietăți sunt verificate şi înregistrate în sistemul de evidență electronic. Această acoperire este redusă în special în zonele rurale, unde un procent redus de proprietăți (9%) este înregistrat în cadastru. Acest fapt afectează pregătirea şi implementarea fondurilor structurale finanțate de Uniunea Europeană, precum şi alte programe de dezvoltare şi investiții în infrastructură." (Draft POR 2014-2020)

Guvernanța electronică

La nivelul întregii țări se constată că există multe instituții înscrise pe e-guvernare. 17% din totalul instituțiilor înscrise pe site-ul e-guvernare.ro o reprezintă instituțiile din regiunea Transilvania de Nord. Județul Bihor are cel mai mare număr de utilizatori pe e-guvernare din regiune (aprox 27% din numărul total de utilizatori la nivel regional).

Pe primul loc în topul celor mai cerute servicii electronice de către cetățeni se află plata taxelor şi impozitelor online, prin card bancar. Din acest punct de vedere, progresul care s-a realizat la nivelul administrațiilor locale este remarcabil. Plata cu cardul prin internet este foarte utilă şi pentru cetățenii care locuiesc în afara oraşului de reşedință, pentru că nu mai trebuie să se deplaseze pentru a plăti taxele datorate la bugetul local. Cetățenii din Arad, Baia Mare, Bistrița, Bucureşti (sectoarele 2, 4 şi 6), Buzău, Carei, Câmpia Turzii, Cluj-Napoca, Constanța, Dej, Drobeta Turnu-Severin, Lugoj, Oradea, Piteşti, Pucioasa, Râşnov, Sighetul Marmației, Slobozia, Sovata, Târgu Jiu, Târgu-Mureş, Timişoara şi Tulcea îşi pot achita taxele şi impozitele locale, de acasă, din fața calculatorului, cu orice card.

Dintre lista serviciilor on-line, serviciile tranzacționale sunt considerate ca cele mai reprezentative în viitor pentru guvernarea electronică, atâta timp cât completarea şi prezentarea de formulare de către populație va continua să aibă un rol preponderent în relația sa cu administrația publică.

Ordine publică şi siguranța cetățeanului

Rata infracționalității a crescut în Nord-Vest de la 928 de cazuri înregistrate în 2005, la 1.215 în 2011, puțin peste media națională de 1.212. Totuşi, în comparație cu anul 2007, se

constată o amplificare a fenomenului infracțional cu 18,3%, peste ritmul mediu de creştere înregistrat la nivelul României. Județele cu ratele cele mai ridicate sunt Cluj şi Bistrița-Năsăud.

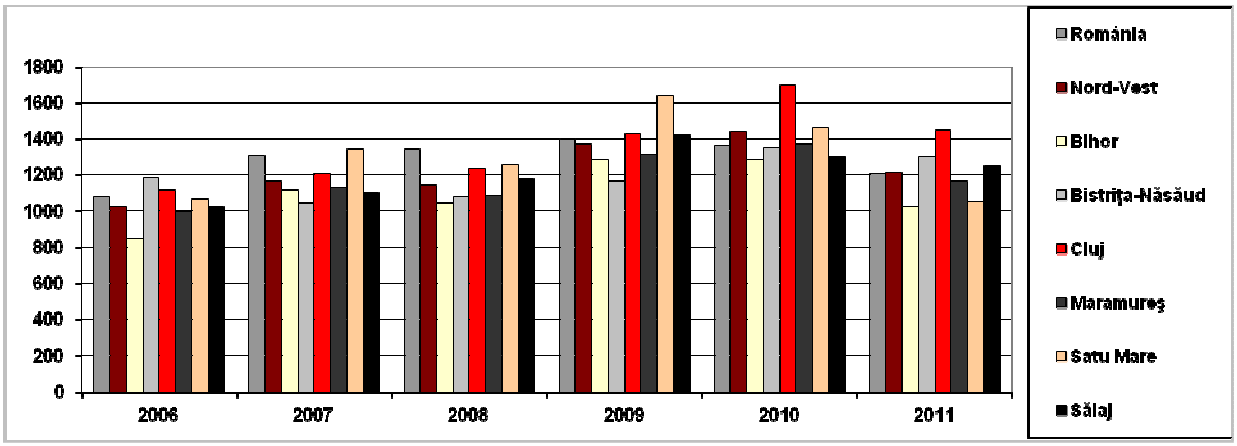

Figura 51. Rata infracționalității (infracțiuni la 100.000 de locuitori), la nivel național, regional şi județean, în perioada 2006-2011

Sursa: INS Tempo Online

După cum se poate observa din figura de mai sus, Județul Cluj înregistra în 2011 cea mai mare rată a infracționalității (1450/100.000), în creştere cu 29,8% față de 2007. Singurul județ în care s-a înregistrat o scădere a infracționalității în acest interval este Satu Mare, cu o valoare mult sub media națională şi regională, similară cu a județului Bihor (1.051, respectiv 1.022 de infracțiuni la 100.000 de locuitori.

Rata criminalității a scăzut în Nord-Vest din 2005 (354 de cazuri) până în 2011 (247 de cazuri), deşi rămâne peste media națională (223 cazuri la nivel național în 2011). Din acest punct de vedere, regiunea se plasa pe locul III la nivel național, după Sud-Est şi Centru. Față de anul 2007, rata criminalității a înregistrat o scădere cu 8,5%, într-un ritm mai lent decât trendul descrescător de la nivel național (-15,2%). Ratele cele mai ridicate se înregistrează în Maramureş şi Cluj.

În ultimii ani, după cum rezultă din rapoartele de activitate ale Inspectoratelor Județene de Poliție din regiune, se remarcă o scădere a infracțiunilor comise contra persoanei şi a celor violente (omor, tentativă de omor, vătămare corporală gravă, loviri cauzatoare de moarte, viol, tâlhărie) în favoarea celor contra patrimoniului, mai ales a furturilor.

Pe de altă parte, aceleaşi rapoarte indică o creştere substanțială a numărului de misiuni de asigurare a ordinii publice executate de către structurile de ordine publică.

Un fenomen aparte este cel al infracțiunilor de natură economico-financiară, al căror număr a crescut semnificativ mai ales după 2008, pe fondul crizei economice globale. Pentru anul 2010, Institutul Național de Statistică a estimat că evaziunea fiscală totală reprezenta 18,01% din PIB oficial, dintre care 15,67% este încă neidentificată. În pofida eforturilor depuse de Ministerul Administrației şi Internelor prin organismele sale de acțiune, fenomenul evaziunii fiscale afectează semnificativ menținerea ordinii publice, inclusiv la nivel național.

De asemenea, criminalitatea informatică este un fenomen care a luat amploare în ultimul deceniu, pe fondul extinderii accesului populației şi firmelor la internet şi la mijloacele moderne de comunicații. Cele mai frecvente infracțiuni din această categorie sunt fraudele informatice (licitații fictive de bunuri, phishing, etc.) şi fraudele cu cărți de credit (cu ATM-

uri, cărți de credit, etc.). La acestea se adaugă pornografia infantilă şi accesul neautorizat în sistemele informatice, două fenomene infracționale care iau amploare.

Criminalitatea transfrontalieră este un alt aspect relevant pentru Regiunea Nord-Vest, în contextul în care aceasta are granița comună atât cu un stat membru al Uniunii Europene (Ungaria), cât şi cu unul din spațiul extra-comunitar (Ucraina). De asemenea, se remarcă o creştere a traficului de bunuri contrafăcute, mai ales tutun şi băuturi.

Activitatea de evidență a persoanelor şi de administrare a bazelor de date este gestionată de Direcțiile Județene de Evidență a Populației şi de Serviciile Publice Comunitare Locale de Evidență a Populației, care funcționează în majoritatea centrelor urbane şi în unele localități rurale.

În ceea ce priveşte siguranța traficului rutier, la nivel regional s-au înregistrat 89 de decedați în accidente rutiere la 1 milion de locuitori, ceea ce poziționează regiunea pe locul 6 național (media națională fiind de 95 de decedați/1.000.000 de locuitori), dar încă mult peste media UE27 (78).

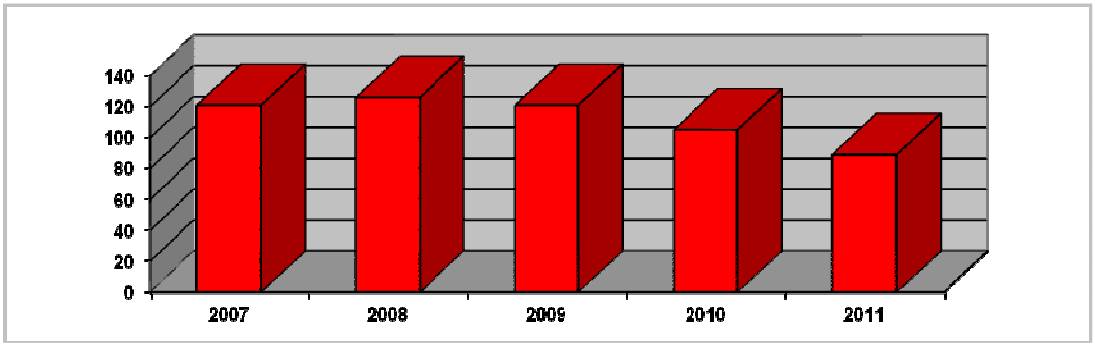

Figura 52. Numărul de persoane decedate în accidente rutiere la 1.000.000 de locuitori, în perioada 2007-2011

Sursa: Eurostat

Conform Raportului Anual al Agenției Naționale Antidrog pe 2012, cei mai mulți consumatori de droguri internați la nivelul Regiunii Nord-Vest se întâlnesc în Județul Cluj (canabis, hipnotice şi sedative, etnobotanice), în timp ce în Bistrița-Năsăud, Bihor şi Satu Mare se înregistrează sub 10 cazuri anual de internări pe fondul consumului de canabis. Județele Sălaj şi Maramureş înregistrează cel mai mic număr de internări ale consumatorilor de droguri.

Prevenirea şi combaterea actelor de corupție

Din punct de vedere al instituțiilor publice cu atribuții în domeniu, în Regiunea Nord-Vest funcționează două Servicii Teritoriale ale Direcției Naționale Anticorupție, la Oradea şi Cluj-Napoca, cu Birouri Teritoriale la Satu Mare, respectiv la Baia Mare. În anul 2012, cele 2 servicii teritoriale din Regiunea Nord-Vest ale DNA au înregistrat 490 de cazuri (+59,6% față de 2009), din care au rezolvat 259 de cazuri (+67,1% față de 2009), rezultând o rată de soluționare de 52,9% (față de 48,3% la nivel național), dar în scădere față de cea din 2011 (59,2%) sau 2010 (56,5%). De remarcat este şi faptul că numărul de cazuri de soluționat din Regiunea Nord-Vest reprezintă doar 6,6% din cele înregistrate la nivel național în 2012, ceea ce indică o mai mică amploare a fenomenului în comparație cu alte zone (Bucureşti, Galați, Piteşti, etc.).

Au existat şi unele inițiative (proiecte) la nivelul unor autorități publice locale, pentru prevenirea corupției.

Cu toate că în percepția cetățenilor, corupția şi birocrația sunt dominante, la nivelul instituțiilor publice aproape nu există planuri de acțiune bazate pe analiza cauzelor, măsuri active pentru diminuarea influenței factorilor care favorizează corupția, prevenirea conflictelor de interese, monitorizare, etc. Chiar dacă în percepția cetățenilor corupția este cea mai mare problemă din partea instituțiilor publice, se înregistrează o preocupare redusă pentru acest aspect.

Descentralizare şi regionalizare

În anul 2013, Parlamentul şi Guvernul au demarat demersuri pentru procesul de regionalizare, inclusiv prin modificarea Constituției, scenariul cel mai vehiculat fiind cel al dobândirii personalității juridice a regiunilor de dezvoltare actuale (nivelul NUTS 2), acestea urmând să devină unități administrativ-teritoriale. În cazul în care acest demers va fi dus la bun sfârşit, regiunile vor prelua o serie de atribuții şi resurse financiare de la nivelul administrației publice centrale, urmând ca în următoarea perioadă de programare să joace un rol major şi în absorbția fondurilor europene. Efectul acestor demersuri se va putea cu siguranță estima la sfârşitul perioadei 2014-2020 şi va depinde de soliditatea construirii nivelului administrativ regional. Măsurilor din planul existent vor trebui să li se adauge altele care să asigure minim capacitate financiară proprie administrației regionale, capacitate de management în domeniul politicilor şi programelor, capacitate de pregătire a proiectelor precum şi capacitatea de implementare a programelor pentru ca în perioada 2020-2027 să poată să preia rolul Autorității de Management. Aceste demersuri, dacă se vor finaliza, vor duce la clarificarea rolului agențiilor regionale (care vor trebui cu adevărat să îşi facă rolul de agenții de dezvoltare şi nu doar cel de agenție de implementare).

*În **concluzie**, la nivelul Regiunii Nord-Vest există percepția lipsei unei viziuni comune asupra dezvoltării regionale, se constată o capacitate redusă de accesare a fondurilor, unele județe ducând lipsă şi de personal specializat în implementarea proiectelor.*

Se constată o colaborare insuficient dezvoltată între administrația publică şi societatea civilă, datorită existenței unor parteneriate insuficient de mature, care nu susțin şi dezvoltă interesele comunității. În acest sens, buna guvernare reprezintă o oportunitate pentru realizarea parteneriatelor între APL şi societatea civilă, determinând creşterea responsabilităților partenerilor.

Regiunea Nord-Vest se încadrează în categoria regiunilor cu venituri modeste privind execuția bugetară, ceea ce demonstrează posibilități limitate de generare a veniturilor la nivelul administrației publice locale şi regionale, demonstrând o capacitate financiară fragilă.

În ce priveşte guvernarea electronică, un număr redus de instituții sunt înscrise pe site-ul e-guvernare.ro, cele mai puține fiind reprezentate de prefecturi şi unități publice. Regiunea este deficitară şi la capitolul serviciilor on-line disponibile pentru plata taxelor.

Insuficiența personalului specializat în domeniul schimbărilor climatice la nivelul administrațiilor publice din regiune conduce la lipsa aplicării ferme a strategiilor din domeniul protecției mediului.

De asemenea, se menține percepția publicului a unui nivel ridicat al corupției şi birocrației, la nivelul administrației publice centrale şi locale. Această percepție poate chiar să scadă din interesul şi implicarea cetățenilor în procesul de descentralizare şi regionalizare fiind astfel de estimat un rezultat defectuos al acestor reorganizări.

Cadrul legislativ şi instituțional complex, instabil, inflexibil, necorelat (vezi legislația de mediu, din agricultură, urbanism şi amenajarea teritoriului, economie şi fiscalitate, energie, etc.) nu favorizează transparența decizională și buna guvernare.

III. ANALIZA SWOT

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
• Regiunea Nord-Vest (Transilvania de Nord) are o poziție strategică în context național şi regional, fiind situată la intersecția axelor nord-sud şi est-vest, o poartă de intrare dinspre UE, dar şi din afara UE; • Bogăția şi diversitatea resurselor naturale, ale solului şi subsolului (terenuri agricole, păduri, ape dulci, minerale şi cu proprietăți curative, potențial de producere a energiei solare, eoliene, din biomasă agricolă şi forestieră, minereuri metalifere şi metale prețioase, materiale de construcții, etc.); • Potențial turistic deosebit, mai ales în turism balnear-curativ şi de agrement acvatic, turism montan şi hibernal, dar şi cultural, religios, etnografic, de afaceri şi evenimente etc.; • Existența la nivel regional a unor sectoare de specializare, cu potențial competitiv ridicat demonstrat de dublarea exporturilor regionale în ultimii 5 ani: industria alimentară, textilă şi a articolelor de îmbrăcăminte, lemn şi mobilă, industria autovehiculelor de transport rutier, ITC, industrii creative, materiale de constructii, precum şi a unor clustere funcționale în unele dintre aceste sectoare; • Existența unei infrastructuri de sprijinire a afacerilor relativ bine dezvoltate (parcuri industriale) cu rol de atragere a investițiilor străine directe; • Cluj-Napoca este cel de-al doilea centru universitar din România, ca mărime şi diversitate a ofertei educaționale, dispunând şi de o infrastructură de CDI bine dezvoltată, în instituții de	• Disparitățile majore de dezvoltare dintre mediul urban şi cel rural, precum şi dintre marile centre urbane şi cele mici şi mijlocii, însoțite de o tendință de dezurbanizare; • Relativa izolare a regiunii față de coridoarele pan-europene de transport şi rețeaua TEN-T centrală, lipsa unor autostrăzi, drumuri expres şi căi ferate rapide, care să asigure legătura cu polii urbani din alte regiuni şi țări, precum şi conectarea la rețeaua TEN-T; • Gradul redus de modernizare al rețelei de drumuri, mai ales a celor județene şi locale/comunale, şi de căi ferate, precum şi lipsa unor terminale intermodale pentru transportul de mărfuri; • Economia regională este slab dezvoltată şi puțin competitivă, în context european şi național, cu un PIB/locuitor situat la 42% din media U.E.-27, o productivitate de 25% din aceasta şi unul dintre cele mai reduse niveluri medii de salarizare din România, pe fondul ponderii ridicate a sectoarelor cu valoare adăugată redusă (agricultură şi industrie); • Ponderea cheltuielilor cu CDI se menține în jurul a 0,5% din PIB, de 4 ori sub ținta asumată prin Strategia Europa 2020, iar colaborarea dintre mediul de afaceri şi cel de CDI este deficitară, în condițiile unei culturi deficitare a inovării și a colaborării slabe dintre mediul de afaceri și cel din CDI; • Practicarea unei agriculturi de subzistență, pe parcele mici, cu mijloace tehnice rudimentare, în lipsa unor lanțuri de furnizare şi grupuri de

învățământ şi institute de cercetare; • Existența a doi poli urbani dinamici, cu zone metropolitane în curs de consolidare – Cluj-Napoca şi Oradea; • Cluj-Napoca este cel de-al doilea centru medical ca importanță din România, cu un număr mare de institute de excelență în domeniul bolilor cardiovasculare, oncologiei, urologiei şi transplantului renal precum şi cu un număr mare de spitale generale şi de specialitate.	producători de mari dimensiuni; • Accesul dificil la servicii de educație şi sănătate de calitate în mediul rural, rata ridicată de abandon şcolar în unele zone ale regiunii; • Infrastructura tehnico-edilitară deficitară, mai ales în mediul rural şi în oraşele mici; • Migrația masivă a forței de muncă, în special a celei calificate, în străinătate, inclusiv manifestarea fenomenului de „brain-drain"; Continuarea fenomenului de migrație externă, mai ales în rândul forței de muncă înalt-calificate (specialişti din domeniul medical, educațional, al cercetării-dezvoltării, etc.); • Concurența în atragerea de investitori, turişti şi locuitori din partea altor poli urbani din țară şi străinătate (Bucureşti, Budapesta, Viena, Timişoara, etc.); • Scăderea demografică şi îmbătrânirea accentuată a populației, mai ales în mediul rural şi în oraşele mici; • Amplificarea fenomenelor de sărăcie şi excluziune socială, mai ales în comunitățile de romi urbane şi rurale, inclusiv segregare urbană, în unele cartiere din marile oraşe; • Administrațiile publice locale au o capacitate instituțională, financiară şi de planificare redusă, cooperarea inter-instituțională este deficitară, iar gradul de satisfacție al cetățenilor în privința serviciilor publice se menține la un nivel scăzut, administrațiile neavând preocupări sistematice pentru lupta contra corupției; • Lipsa actualizării documentațiilor de amenajare a teritoriului şi necorelarea între documentațiile de amenajare a teritoriului / urbanism şi cele privind planificarea strategică; • Rata de ocupare este scăzută la nivel

	regional față de media națională; • Valorificarea insuficientă a resurselor turistice; • Degradarea mediului natural.

OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
• Accentuarea procesului de integrare europeană a spațiului ex-sovietic (cu precădere a Moldovei); • Aderarea României la Spațiul Schengen; • Disponibilitatea finanțărilor nerambursabile din fonduri europene pentru o sferă largă (prea largă) de intervenții/investiții; • Modernizarea infrastructurii de transport de la nivel național şi creşterea accesibilității la polii urbani şi economici din Europa şi din afara continentului şi la piața unică europeană, cea mai mare din lume; • Creşterea cererii mondiale pentru produse agroalimentare, cu precădere pentru cele ecologice şi tradiționale; • Creşterea interesului populației active şi al autorităților pentru educație şi învățarea de-a lungul vieții; • Existența, la nivelul U.E., a unui cadru legislativ şi a susținerii politice şi financiare favorabil pentru sectoare emergente precum energia regenerabilă, industriile culturale şi creative, bio şi nano-tehnologii, etc.; • Finalizarea procesului de descentralizare şi regionalizare; • Dezvoltarea sectorului TIC şi creşterea numărului de utilizatori (populație şi întreprinderi) ai Internetului; • Creşterea puterii de cumpărare a populației; • Creşterea procentului din PIB alocat investițiilor Statutul de Capitală	• Creşterea concurenței din partea produselor din import sau din alte regiuni ale țării; • Creşterea prețurilor la factorii de producție şi scăderea competitivității României ca destinație de investiții, precum şi a produselor româneşti pe piețele externe; • Cadrul legislativ şi instituțional complex, instabil, inflexibil, necorelat (mediu, agricultură, urbanism şi amenajarea teritoriului, economie şi fiscalitate, energie, etc.); • Vizibilitatea redusă a României pe plan internațional; • Lipsa investițiilor în cultura inovării în rândul publicului larg şi al managerilor de întreprinderi; • Creşterea presiunii antropice asupra mediului înconjurător şi biodiversității; • Menținerea subfinanțării proiectelor de investiții şi a unor sectoare de servicii publice de la bugetul de stat (cultură, sănătate, educație, etc.); • Sprijin insuficient pentru dezvoltarea sectorului IMM; • Menținerea unui nivel ridicat de percepție a corupției şi birocrației, la nivelul administrației publice centrale şi locale; • Perpetuarea efectelor crizei globale la nivel național, european şi internațional, cu efecte negative asupra fluxurilor comerciale şi de investiții; • Proces de descentralizare şi regionalizare amânat; • Menținerea dificultăților de accesare a

Europeană a Tineretului în 2015 şi candidatura Municipiului Cluj-Napoca la cel de Capitală Culturală Europeană în 2021.	finanțărilor nerambursabile din fonduri europene din actuala perioadă de programare; • Delocalizare/relocalizarea investițiilor străine din regiune.

IV. STRATEGIA DE DEZVOLTARE REGIONALĂ

Strategia de dezvoltare propusă pentru Regiunea Nord-Vest pentru perioada 2014-2020 se bazează pe rezultatele analizei SWOT şi pe nevoile şi provocările, care au putut fi identificate în această analiză. De asemenea are în vedere viziunea şi obiectivele identificate la nivel regional pe termen lung, precum şi orientările de la nivel european şi național.

În ceea ce priveşte **aspectele metodologice** s-a adoptat orientarea europeană bazată pe concentrarea tematică a resurselor şi orientarea către rezultate şi impact, ca răspuns la principalele provocări identificate. Conform logicii de intervenție promovate la nivel european pentru perioada 2014-2020, strategia se structurează pe următoarele nivele de intervenție: obiectiv general, priorități şi priorități de intervenție[69], pentru care s-au stabilit obiective specifice, respectiv acțiuni orientative[70]. Fiecare prioritate corespunde mai multor Obiective Tematice Europene.

Logica de intervenție este reprezentat schematic mai jos:

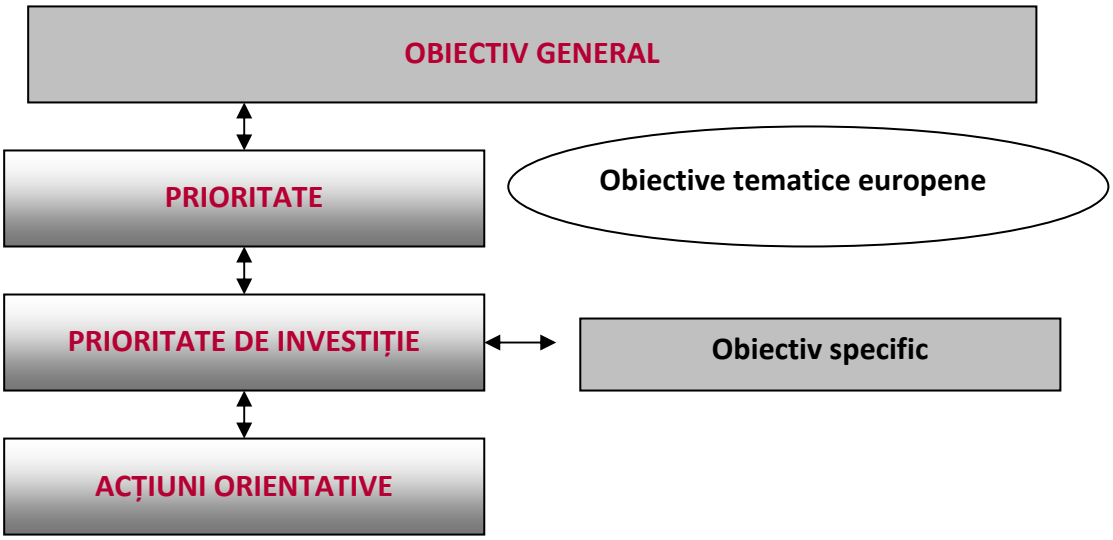

Figura 53. Logica intervenției propusă prin PDR 2014-2020

[69] Prioritățile de intervenție nu sunt identice cu prioritățile de investiții, care apar în regulamentele specifice pe fonduri (art. 5 al Regulamentului FEDR şi FEADR, art. 4 al Regulamentului FC, şi art. 3 al Regulamentului FSE). S-a utilizat termenul promovat la nivel european pentru aceaşi nivel din logica intervenției.

[70] Se foloseşte termenul de acțiuni orientative, în scopul de a lăsa loc altor acțiuni, care răspund la problemele, nevoile şi provocările identificate şi care pot contribui la realizarea obiectivelor specifice, şi care pot fi propuse de actorii cheie, promotorii de proiecte din regiune în cursul implementării strategiei.

Viziunea şi obiectivele pe termen lung (2034)

Viziunea pe termen lung (2034)

Comunitățile din Regiunea Nord-Vest (Transilvania de Nord) înțeleg să valorifice împreună, respectând principiile dezvoltării durabile, resursele naturale, materiale, umane, tradițiile istorice şi interculturale în scopul unei dezvoltări susținute, constante care face din Transilvania de Nord una dintre cele mai dinamice regiuni europene.

Regiunea Transilvaniei de Nord, prin amplasarea şi dotările sale infrastructurale îndeplineşte un rol strategic de deservire logistică, a teritoriilor de la Vestul, Estul, Sudul şi Nordul său.

Domeniile de specializare inteligentă stabilite la nivel național, dar care au fost identificate şi la nivel regional, care asigură o poziționare bună pe piețele europene a produselor regionale sunt: Bioeconomia, Tehnologii informaționale şi de comunicații, spațiu şi securitate, Eco-nano-tehnologii şi materiale avansate, Sănătate (domeniu prioritar național). Sectoarele economice regionale vizate de domeniile de specializare inteligentă menționate mai sus sunt: agricultura şi industria alimentară, producția de mobilă, electronica şi automatizări, mecatronica, producția de utilaje şi echipament, serviciile de sănătate, serviciile IT&C, energia, turismul, construcțiile verzi şi industrii creative.

Regiunea dispune de un valoros capital uman, sistemele de educație a adulților, de formare continuă a adulților şi învățământul universitar fiind recunoscute la nivel internațional.

Cetățenii regiunii se disting prin mentalitatea lor inovativă şi incluzivă. Nivelul ridicat al calității vieții (un PIB regional de 75% din media europeană) face din Transilvania de Nord una dintre destinațiile preferate de investitori şi turişti în Europa Centrală şi de Est.

Obiective strategice de dezvoltare pe termen lung (2034)

- Dezvoltarea de avantaje comparative prin investiții în domeniile de specializare inteligentă ale regiunii.
- Racordarea Regiunii la fluxurile internaționale de mărfuri, turişti, investiții, informații şi valori culturale şi asigurarea rolului de deservire ca ,,regiune logistică”.
- Creşterea investițiilor în capitalul uman şi social al regiunii, în vederea asigurării suportului pentru o dezvoltare durabilă.
- Creşterea eficienței economiei rurale, conservând totodată calitatea mediului şi patrimoniul etnofolcloric extrem de bogat al regiunii.
- Transformarea centrelor urbane în spații de influență şi de atracție regională şi trans-regională.
- Promovarea incluziunii sociale şi combaterea sărăciei.

Obiectivul general şi prioritățile 2014-2020

Au fost identificate patru priorități, care vor contribui la realizarea obiectivului general, astfel:

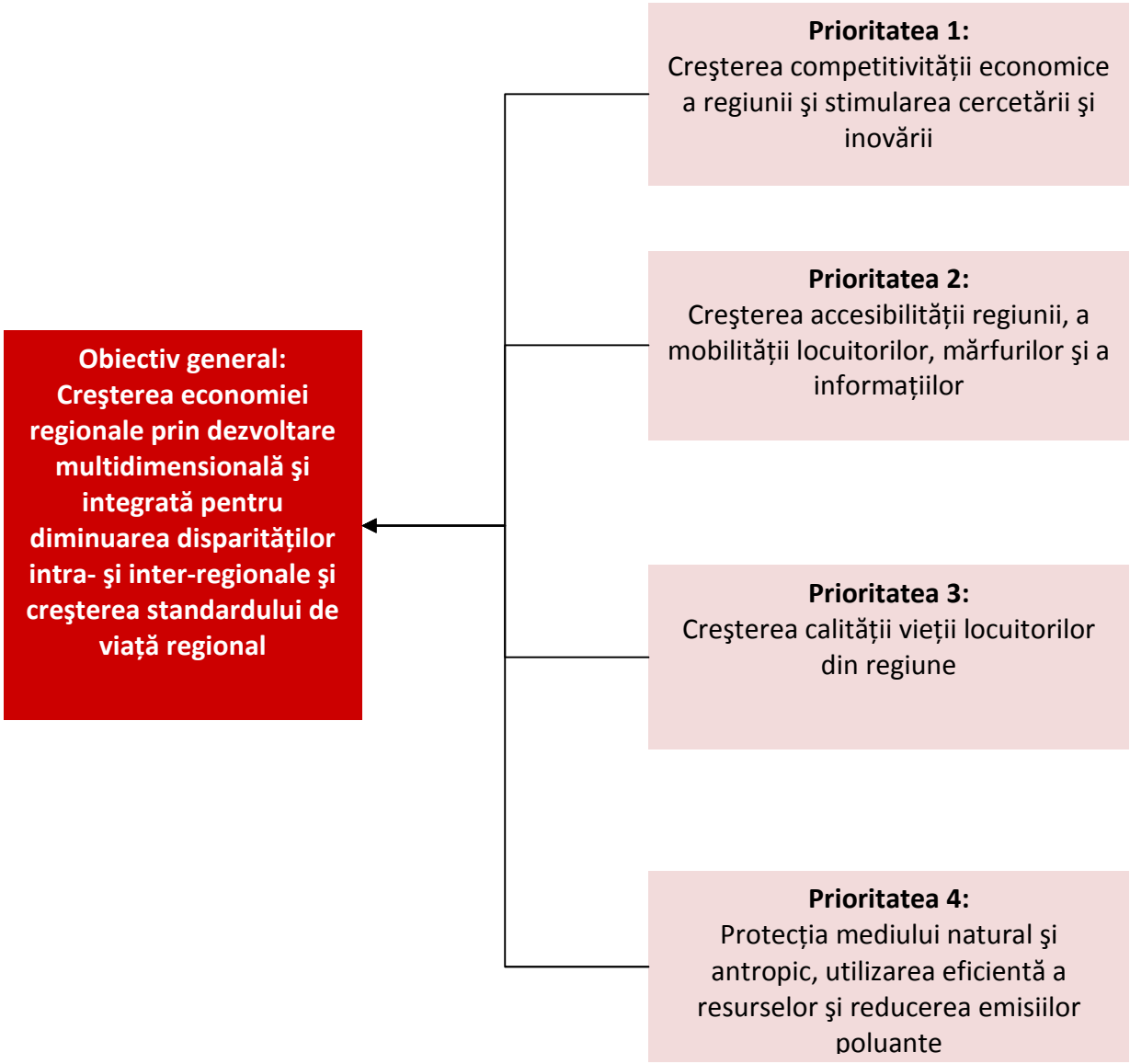

Aceste priorități urmează să contribuie şi la atingerea țintelor stabilite pentru orizontul 2020 în cadrul Strategiei UE 2020, fiind corelate şi cu cele 11 Obiective Tematice europene, aşa cum reiese din tabelul de mai jos:

Tabel 31. Corelarea strategiei regionale cu obiectivele tematice şi ţintele din Strategia Europa 2020

Priorităţi PDR	Obiective tematice UE	Indicator ţintă Europa 2020
Prioritatea 1 -Creşterea competitivităţii regiunii şi stimularea cercetării şi inovării	OT 1. Consolidarea cercetării, a dezvoltării tehnologice şi a inovării OT 3. Îmbunătăţirea competitivităţii IMM-urilor, a sectorului agricol şi a sectorului pescuitului şi acvaculturii OT 8. Promovarea ocupării forţei de muncă şi sprijinirea mobilităţii forţei de muncă	• Creşterea nivelului investiţiilor în cercetare şi dezvoltare în PIB la 2% • Creşterea ratei de ocupare a populaţiei cu vârsta cuprinsă între 20 şi 64 de ani la 70% •
Prioritatea 2 - Creşterea accesibilităţii regiunii şi a mobilităţii locuitorilor, mărfurilor şi a informaţiilor	OT 7. Promovarea unor sisteme de transport durabile şi eliminarea blocajelor din cadrul infrastructurilor reţelelor majore OT 4. Sprijinirea tranziţiei către o economie cu emisii scăzute de carbon în toate sectoarele OT 2. Îmbunătăţirea accesului la tehnologiile informaţiei şi comunicaţiilor, a utilizării şi a calităţii acestora	• Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră sub nivelul înregistrat în 1990 (20%)
Prioritatea 3 - Creşterea calităţii vieţii locuitorilor din regiune	OT 8. Promovarea ocupării forţei de muncă şi sprijinirea mobilităţii forţei de muncă OT 9. Promovarea incluziunii sociale şi combaterea sărăciei OT 10. Investiţiile în educaţie, competenţe şi învăţare pe tot parcursul vieţii OT 11. Consolidarea capacităţii instituţionale şi asigurarea unei administraţii publice eficiente	• Creşterea ratei de ocupare a populaţiei cu vârsta cuprinsă între 20 şi 64 de ani la 70% • Reducerea ratei de părăsire timpurie a şcolii sub 11,3% • Creşterea ponderii tinerilor cu vârsta între 30-34 ani, absolvenţi ai unei forme de învăţământ terţiar la 26,7% • Scăderea numărului de persoane expuse sărăciei cu 580.000 de persoane
Prioritatea 4 - Protecţia mediului natural şi antropic, utilizarea eficientă a resurselor şi reducerea emisiilor poluante	OT 4. Sprijinirea tranziţiei către o economie cu emisii scăzute de carbon în toate sectoarele OT 5. Promovarea adaptării la schimbările climatice, a prevenirii şi a gestionării riscurilor OT 6. Protecţia mediului şi promovarea utilizării eficiente a resurselor	• Creşterea ponderii energiei produse provenite din surse regenerabile la 24% • Creşterea eficienţei energetice (19%) • Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră sub nivelul înregistrat în 1990 (20%)

Prezentarea schematică a strategiei

OBIECTIV GENERAL

Creşterea economiei regionale prin dezvoltare multidimensională şi integrată pentru diminuarea disparităţilor intra- şi inter-regionale şi creşterea standardului de viaţă regional

PRIORITATE 1	PRIORITATE 2	PRIORITATE 3	PRIORITATE 4
Creşterea competitivităţii economice a regiunii şi stimularea cercetării şi inovării	**Creşterea accesibilităţii regiunii, a mobilităţii locuitorilor, mărfurilor şi a informaţiilor**	**Creşterea calităţii vieţii locuitorilor din regiune**	**Protecţia mediului natural şi antropic, utilizarea eficientă a resurselor şi reducerea emisiilor poluante**
PRIORITĂŢI DE INVESTIŢIE	**PRIORITĂŢI DE INVESTIŢIE**	**PRIORITĂŢI DE INVESTIŢIE**	**PRIORITĂŢI DE INVESTIŢIE**
1.1. Îmbunătăţirea competitivităţii IMM-urilor şi a microîntreprinderilor şi creşterea gradului de internaţionalizare ale acestora 1.2. Sprijinirea şi promovarea activităţilor de CDI 1.3. Dezvoltarea şi încurajarea antreprenoriatului 1.4. Dezvoltarea şi valorificarea potenţialului turistic	2.1. Dezvoltarea unui sistem de transport durabil şi sustenabil 2.2. Îmbunătăţirea accesului la infrastructura TIC şi creşterea atractivităţii utilizării reţelelor de către mediul privat şi public	3.1. Investiţii în educaţie, servicii sociale şi de sănătate şi în îmbunătăţirea calităţii serviciilor din aceste domenii 3.2. Dezvoltarea capitalului uman 3.3. Promovarea incluziunii sociale şi combaterea sărăciei în zonele urbane şi rurale 3.4. Dezvoltarea capacităţii administrative regionale	4.1. Promovarea eficienţei energetice în sectorul public şi privat 4.2. Protecţie împotriva efectelor schimbărilor climatice 4.3. Protejarea biodiversităţii şi a resurselor naturale (apă, aer, sol) 4.4. Dezvoltare urbană durabilă 4.5. Dezvoltarea infrastructurii de mediu în sectoarele apă şi deşeuri 4.6. Dezvoltarea sustenabilă a patrimoniului cultural şi construit

Descrierea strategiei

PRIORITATEA 1: **CREŞTEREA COMPETITIVITĂȚII ECONOMICE A REGIUNII ŞI STIMULAREA CERCETĂRII ŞI INOVĂRII**

OBIECTIVE TEMATICE EUROPENE CORESPUNZĂTOARE

- OT1. Consolidarea cercetării, a dezvoltării tehnologice şi a inovării
- OT3. Îmbunătățirea competitivității IMM-urilor, a sectorului agricol şi a sectorului pescuitului şi acvaculturii
- OT8 Promovarea ocupării forței de muncă şi sprijinirea mobilității forței de muncă

JUSTIFICAREA PRIORITĂȚII

Principala provocare identificată prin analiza SWOT vizează subdezvoltarea şi competitivitatea extrem de scăzută a economiei regionale, în context național şi european, cu un PIB/locuitor de 42% din media UE27, productivitatea de 25% din media UE27 şi unul dintre cele mai scăzute salarii medii din România pe baza cotei ridicate de sectoare cu valoare adăugată redusă (agricultura şi industria). Numărul IMM-urilor la 1000 de locuitori este de 23,55, sub media națională şi europeană. Rata cheltuielilor pentru CDI este menținută la aproximativ 0,5% din PIB, de patru ori sub ținta din Strategia Europa 2020, iar colaborarea dintre mediul de afaceri şi CDI prezintă un deficit datorită unei culturi deficitare a inovării şi a transferului tehnologic. Rata de ocupare a populației a înregistrat o scădere continuă în ultimii ani şi rămâne mult sub ținta Europeană pentru orizontul 2020, fiind influențată negativ, similar tuturor indicatorilor economici, de criza economică.

O pondere mare a populației ocupate se găseşte în agricultură (31,77%), un sector cu o productivitate a muncii foarte scăzută. În agricultură predomină structurile de producție fragmentate, care nu reprezintă structuri agrare viabile şi aduc venituri reduse. Economia rurală are un grad redus de diversificare, rezultând într-un grad mai scăzut de ocupare în mediul rural, decât în mediul urban. Aceste fenomene rezultă în amplificarea fenomenului de sărăcie şi excluziune socială în mediul rural şi la intensificarea fenomenului de migrație din mediul rural. În agricultură, Regiunea Nord-Vest înregistrează şi o serie de avantaje competitive: locul 2 la nivel național în ce priveşte suprafața de pășuni şi fânețe, favorabile dezvoltării unui puternic sector zootehnic, şi numărul de capete de ovine şi bovine, cu premise favorabile pentru dezvoltarea industriei agroalimentare. Regiunea Nord-Vest se remarcă prin producția importantă de căpşuni, mere, piersici şi nuci (prima poziție din țară în anul 2011), respectiv prune (locul 3). Se remarcă totodată creşterea producției de ciuperci, ajungând să acopere 72% din producția națională. Județul Sălaj ocupă un loc fruntaş, cu 91,6% din producția de ciuperci cultivate din regiune. Cu toate acestea, la nivelul regiunii se constată o creştere a suprafețelor necultivate, şi (conform Recensământului General Agricol 2010) ponderea exploatațiilor care dețin culturi permanente în regiune (18,33%) se situează mult sub media națională (30,19%). De asemenea, în perioada 2005-2011 efectivele de animale au scăzut la bovine (cu 27,72%), porcine (cu 36,54%), cabaline (cu 36,36%), păsări (cu 13,85%) şi iepuri (cu 64,00%). Suprafața agricolă utilizată de exploatații cu personalitate juridică este mai scăzută în Regiunea Nord-Vest (34,56%) comparativ cu media națională (44,01%).

Industria Regiunii Nord-Vest (Transilvania Nord) este încă dominată de ramurile industriale tradiționale, cu un nivel tehnologic scăzut, precum industria uşoară (textile, încălțăminte), industria alimentară, industria mobilei, însă ponderea sectoarelor cu nivel tehnologic mediu spre ridicat a înregistrat o dinamică în anii analizați. Deşi aceste domenii fac parte din sectoarele competitive identificate la nivel național, există un decalaj tehnologic foarte mare al industriei regionale față de țările dezvoltate. Ponderea firmelor mari care activează în sectorul industrial este destul de ridicată dar în ultima perioadă industria regională a pierdut jucători importanți care şi-au relocat unitățile productive (de ex. Ursus, Nokia, etc.).

Aportul IMM-urilor la obținerea unor performanțe la nivelul indicatorilor economici regionali este semnificativ, acestea contribuind cu 74% la cifra de afaceri totală, asigurând 77,8% din forța de muncă şi realizând investiții importante pentru regiune ce reprezintă 76,5% din investițiile nete. Spiritul antreprenorial este mai dezvoltat decât pe plan național, la nivelul regiunii densitatea IMM-urilor la 1000 de locuitori este de 23,5 IMM-uri, însă reprezintă doar jumătate din media europeană (42 IMM-uri/1000 locuitori). IMM-urile se confruntă cu o serie de probleme printre care accesul greoi la finanțare, interesul scăzut pentru cercetare-dezvoltare-inovare, productivitate relativ scăzută, lipsa cooperării şi participării în diverse tipuri de structuri asociative, nivel scăzut al internaționalizării, etc.

Terțializarea activităților economice la nivelul regiunii este un fenomen accentuat, iar ponderea serviciilor intensive în inteligență şi cu valoare adăugată ridicată (IT&C/TIC) se află pe o pantă ascendentă. Regiunea deține un avantaj comparativ în domeniul software-ului şi serviciilor de TIC după numărul de firme ocupând locul al doilea după Bucureşti-Ilfov, iar investitorii sunt atraşi, în primul rând, de forța de muncă tânără şi calificată. Cu toate acestea dezvoltarea este concentrată în județele Cluj şi Bihor, unde există două centre universitare semnificative.

Există mari discrepanțe între nivelurile veniturilor (unele sectoare au niveluri salariale scăzute comparativ cu altele, ex. Hoteluri şi restaurante sau Sănătate) acest aspect trebuind remediat pentru ca afectează direct competitivitatea regională în aceste sectoare.

Regiunea Nord-Vest reuşeşte să atragă investiții străine directe în special în județele Cluj şi Bihor însă per total situația nu este favorabilă, din acest punct de vedere regiunea se plasează doar pe locul 5 în context național, investițiile străine directe (ISD) reprezentând doar 4,2% din valoarea totală a ISD din România. Se constată o atractivitate mai mare pentru serviciile de outsourcing: servicii TIC, contabilitate, administrare financiară, etc.

Valoarea exporturilor regiunii s-a dublat între anii 2007-2011, dar în continuare rămâne la un nivel scăzut față de media europeană. Cele mai mari valori ale exporturilor se înregistrează în cazul grupelor de produse: încălțăminte, mobilă şi maşini, aparate şi echipamente electrice, iar printre principalii exportatori amintim: Silcotub, Celestica, Terapia, Aramis Invest, Moeller Electro Producție, DRM Draxlmaier România Sisteme Electrice, etc.

Din perspectiva activității de cercetare-dezvoltare analiza a indicat faptul că în ciuda locului doi pe care regiunea îl ocupă din punct de vedere al numărului unităților locale cu activitate de CDI, acestea sunt IMM-uri (după criteriile numărului de angajați și ai cifrei de afaceri) cu o productivitate a muncii mai mică cu 30% comparativ cu media națională, din acest punct de vedere regiunea ocupând locul al IV-lea în ierarhia națională. Numărul de persoane antrenate în activitatea de cercetare-dezvoltare, precum şi contribuția la cifra de afaceri națională, plasează regiunea pe locul al treilea la nivel național. Personalul cheie din

activitatea de CDI este concentrat în județul Cluj, iar regiunea ocupă locul al treilea în ierarhia națională din perspectiva numărului de cercetători la 10.000 de persoane ocupate civile, însă, în ultima perioadă, s-a remarcat tendința de migrație a personalului calificat din activitatea de CDI. Regiunea Nord-Vest alocă o pondere redusă activității de cercetare-dezvoltare din perspectiva cheltuielilor de cercetare-dezvoltare (o medie de 0,39% pe an comparativ cu procentul de 0,486% la nivel național, respectiv 1,89% la nivelul UE-27), fiind mult sub ținta națională asumată de 2% din PIB, procent destinat activității de cercetare-dezvoltare.

Din analiza numărului întreprinderilor inovative şi a cheltuielilor de inovare, s-a constatat că regiunea ocupă locul cinci în context național, iar lipsa unor date statistice exacte în direcția acestor indicatori reprezintă un dezavantaj. Cu toate că în regiune există entități acreditate pentru activitățile de inovare şi transfer tehnologic, ele sunt insuficiente şi fără legătură cu mediul economic, ele fiind amplasate în cadrul unităților cu activitate de CDI şi nu în proximitatea întreprinderilor inovatoare neexistând parcurile ştiințifice şi tehnologice. Transferul de tehnologie dintre mediului academic (la nivelul regiunii există universități de stat de cercetare avansată) şi cel de afaceri este insuficient pentru a contribui la creşterea competitivității economiei regionale.

Clusterele, ca elemente ale creşterii competitivității, trebuie sprijinite pentru a se dezvolta (acolo unde există) şi pentru a se înființa în acele sectoare bine ancorate în economie, emergente, care trebuie reconfigurate, consolidate şi diversificate. Cu toate că în alte domenii ale economiei au existat inițiative de asociere (fie sub forma clusterelor în domenii precum apa, energii regenerabile, TIC, mobilă, transport, etc., fie sub alte forme), în agricultură gradul de asociere este extrem de redus (există puține asociații agricole, societăți comerciale sau unități cooperatiste), un semnal pozitiv reprezentând constituirea în anul 2013 a clusterului de profil AgroTransilvania.

Structura industriei regionale impune stimularea investițiilor de adoptare a unor măsuri de sporire a eficienței în ceea ce priveşte emisiile de dioxid de carbon, energia şi resursele, astfel că energiile regenerabile fac obiectul unui cluster emergent, cu o contribuție la economia regiunii în creştere. Însă IMM-urile din industrie folosesc prea puțin tehnologiile ecologice şi întâmpină restricții financiare în calea adoptării unor soluții pentru economisirea energiei şi a resurselor (exportul materiilor prime, cum ar fi lemnul, este o problemă tipică județelor regiunii, în special Maramureşului).

Structurile de sprijinire a afacerilor sub forma parcurilor industriale (7 parcuri cu titlu, dintre care 6 în mediul urban, iar unul în mediul rural) şi cele logistice sunt prezente în unele județe ale regiunii, însă numărul IMM-urilor (în special autohtone) localizate în structurile respective este redus.

Economia în general, dar în special cea rurală, ar putea fi diversificată inclusiv prin dezvoltarea durabilă a turismului. Regiunea are un potențial ridicat şi diversificat pentru turism – balnear, cultural, montan, religios, sportiv, de agrement, etc. – un număr mare de localități având potențial turistic acreditat. Regiunea deține avantaje cu relevanță la nivel european în special în turismul balnear (ape termale şi sărate), turismul montan şi cel religios.

În regiune cea mai mare capacitate de cazare turistică în funcțiune se întâlneşte în județele Cluj, Bihor şi Maramureş. Străinii preferă mai ales aceste trei județe, dar numărul lor este mic iar pachetele turistice nu sunt integrate şi diversificate. În ciuda faptului că nevoia unei promovări a ofertei turistice este conştientizată nu există suficiente instrumente de

informare şi de promovare a turismului regional iar lipsa informațiilor ce vizează legătura dintre circulația turistică şi formele de turism, nu sprijină dezvoltarea armonioasă şi durabilă a specificului turismului regional.

Analiza situației existente a indicat faptul că structurile de cazare care tradițional țin de eco-turism sau de turismul de aventură (cabane turistice, căsuțe, popasuri, campinguri, etc.) au înregistrate cifre ale sosirilor de turişti absolut neglijabile, doar de ordinul miilor pe an. Analiza duratei medii a sejurului la nivel regional arată scăderi constante, de asemenea indicele de utilizare a capacității turistice a scăzut dramatic sub o pătrime, mai ales în ultimii ani, în regiune.

DESCRIEREA PRIORITĂȚILOR DE INVESTIȚII PROPUSE

1.1 Îmbunătățirea competitivității IMM-urilor şi a microîntreprinderilor şi creşterea gradului de internaționalizare ale acestora

OBIECTIV SPECIFIC: Creşterea competitivității IMM-urilor şi a microîntreprinderilor prin investiții în infrastructură, acces la servicii şi rețele internaționale

Descriere:

Microîntreprinderile şi IMM-urile din regiune se confruntă cu probleme în ceea ce priveşte capacitatea lor de a rămâne şi de a-şi menține competitivitatea pe o piață schimbătoare. Acesta se datorează unor probleme legate de dimensiunea şi de productivitatea lor, dar şi de existența capitalului pentru noi investiții. Capacitatea întreprinderilor existente sau nou înființate din regiune trebuie întărită, prin creşterea valorii adăugate a produselor, valorificarea avantajelor competitive de care acestea dispun, precum şi a produselor locale.

Printre provocările şi nevoile cu care se confruntă microîntreprinderile şi IMM-urile putem evidenția:

- Lipsa capitalului pentru investiții în scopul inovării de produse, servicii sau procese, şi/sau a creşterii valorii adăugate a produselor,
- Capacitatea redusă de internaționalizare şi export a firmelor,
- Lipsa de cooperare între IMM-uri,
- Calitatea slabă a serviciilor orientate către susținerea microîntreprinderilor şi IMM-urilor nou înființate,
- Necesitatea stimulării activităților antreprenoriale în scopul creşterii numărului de întreprinderi,
- Nevoia de ameliorare a nivelului de performanță a exploatațiilor agricole.

Această prioritate urmăreşte îmbunătățirea competitivității economiei regionale, prin stimularea sectoarelor de specializare inteligentă, cu valoare adăugată mare şi orientate spre export, stimularea antreprenoriatului şi a dezvoltării de clustere inovative, precum şi asigurarea infrastructurilor de afaceri şi a accesului la finanțare şi servicii pentru aceste întreprinderi.

În scopul alinierii la țintele Strategiei UE 2020 se vizează în special sprijinirea IMM-urilor din sectoarele competitive şi cu potențial de specializare inteligentă. Acțiunile orientative

propuse vizează atât microîntreprinderile şi IMM-urile din mediul urban, cât şi în mediul rural, dar şi a structurilor de sprijinire a afacerilor (incubatoare, acceleratoare de afaceri), având ca rezultat creşterea ratei de supraviețuire a întreprinderilor, a productivității muncii în întreprinderi şi a competitivității acestora.

Acțiuni orientative:

1.1.1 Investiții în scopul dezvoltării produselor şi serviciilor cu valoare adăugată mare, în special în domeniile competitive şi de specializare inteligentă

1.1.2 Investiții în exploatații agricole, silvice şi piscicole şi în infrastructura de prelucrare a produselor agricole şi agro-alimentare în scopul modernizării, dezvoltării şi adaptării acestora la schimbările pieței

1.1.3 Sprijinirea accesului la servicii dedicate firmelor şi tinerilor antreprenori

1.1.4 Crearea şi dezvoltarea clusterelor, a lanțurilor de furnizori şi a grupurilor de producători

1.1.5 Sprijinirea IMM-urilor de a participa la platforme şi rețele internaționale de cooperare economică şi încurajarea exportatorilor locali

1.1.6 Acțiuni de promovare şi de certificare a produselor şi serviciilor

1.2 Sprijinirea şi promovarea activităților de CDI

OBIECTIV SPECIFIC: Creşterea capacității de cercetare, inovare şi transfer tehnologic, inclusiv prin cooperare între actori din domeniul CDI

Descriere:

În Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest atât resursele financiare, cât şi cele umane alocate activității de CDI sunt limitate. Cheltuielile alocate acestei activități rămân ca pondere mult sub ținta pentru anul 2020 (2% alocat din PIB). De asemenea activitățile de CDI, concentrate în special în universități, nu sunt conectate la mediul de afaceri şi rămân nevalorificate sau slab valorificate pe piață. Deşi există instituții acreditate în acest sens, transferul de tehnologie între mediul CDI şi cel de afaceri este insuficient pentru a contribui la o creştere a competitivității economiei regionale.

Printre provocări şi necesități putem evidenția:

- Capacitatea slabă de cercetare-dezvoltare-inovare,
- Volumul extrem de redus al investițiilor private în activitatea de CDI,
- Lipsa de cooperare şi de parteneriate între unitățile care desfăşoară activitate de CDI şi mediul de afaceri,
- Valorificarea redusă a rezultatelor activităților de CDI în economie,
- Necesitatea de a creşte cooperarea şi sinergiile cu inițiative CDI naționale, europene şi internaționale.

Această prioritate urmăreşte creşterea aplicabilității şi a gradului de utilizare a rezultatelor cercetării în mediul de afaceri prin sprijinirea cooperării între actorii regionali, naționali, europeni şi internaționali din mediul academic şi de cercetare, respectiv cel de afaceri,

stimularea dezvoltării de proiecte comune şi investiții în infrastructuri de CDI şi transfer tehnologic.

Acțiunile propuse vizează în special domeniile de specializare inteligentă în domeniile generice identificate la nivel național şi regional şi se adresează mediului de afaceri, în special întreprinderilor mari, dar şi IMM-urilor, precum şi institutelor de cercetare-dezvoltare şi inovare, inclusiv universităților. De asemenea vor fi sprijinite şi instituțiile de transfer tehnologic. Rezultatele obținute prin derularea acțiunilor vor contribui la stimularea activității de CDI în regiune, la creşterea cheltuielilor (mai ales private) în activitatea de CDI, în special prin valorificarea potențialului de specializare inteligentă al economiei regionale. Acțiunile propuse vor rezulta totodată în înființarea unor întreprinderi inovative şi a unor întreprinderi, care valorifică pe piață rezultatele activităților de CDI, desprinse direct din unități de CDI (start-upuri şi spin-offuri inovative) sau fiind beneficiari ai unor activități de transfer tehnologic.

Acțiuni orientative:

1.2.1 Investiții în infrastructuri de CDI şi atragerea de personal cu competențe avansate

1.2.2 Dezvoltarea de platforme şi rețele de cooperare în CDI prin crearea de parteneriate

1.2.3 Dezvoltarea infrastructurilor şi parteneriatelor de transfer tehnologic, a centrelor de inovare a start-upurilor şi spin-offurilor inovative

1.3 Dezvoltarea şi încurajarea antreprenoriatului

OBIECTIV SPECIFIC: Dezvoltarea spiritului antreprenorial

Descriere:

Conform documentelor strategice naționale şi europene antreprenoriatul, inclusiv ocuparea pe cont propriu, trebuie încurajate nu doar ca mijloace de promovare a competitivității, dar şi ca instrument care contribuie la creşterea gradului de ocupare a forței de muncă. Deşi în regiune spiritul antreprenorial este mai dezvoltat decât pe plan național, densitatea IMM-urilor la 1000 de locuitori este mică față de media europeană, cu efecte negative în ceea ce priveşte competitivitatea economică şi absorbția forței de muncă.

Principalele provocări identificate în regiune:

- Numărul redus al IMM-urilor la 1000 de locuitori,
- Numărul scăzut de exploatații agricole cu personalitate juridică,
- Lipsa de diversificare a activităților economice în mediul rural,
- Rata mică de supraviețuire a afacerilor noi.

Acțiunile propuse vizează creşterea numărului de întreprinderi nou înființate, dar şi a ratei de supraviețuire a întreprinderilor noi, atât în mediul rural, cât şi în mediul urban şi sunt adresate persoanelor care urmează să demareze o afacere sau dețin o afacere recent înființată (cu o vechime de cel mult 3 ani). În ceea ce priveşte mediul rural se va avea în vedere diversificarea activităților economice, prin înființarea unor afaceri non-agricole.

Acțiuni orientative:

1.3.1 Acțiuni de sprijinire a inițiativelor antreprenoriale atât în mediul urban, cât şi în mediul rural (inclusiv fermieri)

1.3.2 Dezvoltarea capacităților antreprenoriale ale tinerilor şi a şomerilor prin servicii, coaching, etc.

1.4 Dezvoltarea şi valorificarea potențialului turistic

OBIECTIV SPECIFIC: Creşterea performanței sectorului turistic în economia regională

Descriere:

Economia regională poate fi diversificată prin dezvoltarea sectorului turistic, regiunea având un avantaj mai ales în ceea ce priveşte turismul balnear, montan (inclusiv climateric) şi religios. Prin dezvoltarea acestui sector ar putea creşte inclusiv veniturile populației ocupate în turism şi în domeniile conexe acestuia (hotel, restaurante), venituri, care momentan sunt reduse, afectând competitivitatea regională.

Provocările identificate la nivel regional vizează în principal:

- Existența unui potențial turistic cu avantaj comparativ care este doar parțial valorificat,
- Infrastructură deficitară pentru agrement turistic şi petrecere a timpului liber,
- Servicii deficitare în domeniul turismului,
- Necesitate de diversificare a activităților economice în special în mediul rural şi în zonele muntoase.

Acțiunile orientative propuse trebuie să contribuie la stimularea circulației turistice, la creşterea veniturilor obținute din turism, la creşterea eficienței economice şi a competitivității destinațiilor turistice, în special în zonele cu activitate economică redusă (zone monoindustriale, zone în declin economic, zone muntoase, zone rurale), dar şi la crearea unor noi locuri de muncă şi la creşterea salariilor în acest domeniu. Prioritatea de investiție este dedicată atât administrațiilor publice locale, cât şi mediului privat şi vizează nu doar reabilitarea în ansamblu a unor stațiuni turistice, dar şi extinderea infrastructurii de agrement, a utilităților aferente, amenajarea şi marcarea traseelor montane, construirea de piste pentru cicloturism, modernizarea căilor ferate cu ecartament îngust, etc.

Acțiuni orientative:

1.4.1 Acțiuni de valorificare a potențialului natural, antropic şi a unor nişe turistice cu potențial ridicat

1.4.2 Dezvoltarea infrastructurii de turism, agrement şi a serviciilor turistice şi conexe

1.4.3 Activități de marketing şi promovare turistică, inclusiv internaționalizarea serviciilor turistice.

PRIORITATEA 2: **CREŞTEREA ACCESIBILITĂȚII REGIUNII, A MOBILITĂȚII LOCUITORILOR, MĂRFURILOR ŞI A INFORMATIILOR**

OBIECTIVE TEMATICE EUROPENE CORESPUNZĂTOARE

- OT2. Îmbunătățirea accesului la tehnologiile informației şi comunicațiilor, a utilizării şi a calității acestora
- OT 4. Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de carbon în toate sectoarele
- OT7. Promovarea unor sisteme de transport durabile şi eliminarea blocajelor din cadrul infrastructurilor rețelelor majore

JUSTIFICAREA PRIORITĂȚII

Izolarea relativă a regiunii de coridoarele pan-europene de transport şi rețeaua centrală TEN-T, lipsa căilor libere, a drumurilor de tip expres şi a autostrăzilor de viteză, care asigură legătura cu polii urbani din alte regiuni şi țări, precum şi conexiunea cu rețeaua TEN-T sunt doar unele dintre provocările ce reies din analiza socio-economică. Pe lângă acestea, gradul scăzut de modernizare a rețelei de drumuri, mai ales a celor județene şi locale/din sate şi a căilor ferate, precum şi lipsa terminalelor intermodale pentru transportul de mărfuri, sunt, de asemenea, probleme cu care regiunea se confruntă.

Întrucât infrastructura de transport joacă un rol cheie în organizarea şi planificarea teritorială în toată Europa, în perioada 2014-2020 trebuie reduse decalajele existente între regiuni, prin finanțarea proiectelor legate direct de rețeaua TEN-T. În Regiunea Nord-Vest, conectivitatea directă la rețeaua TEN-T de bază şi extinsă se ridică la un număr de 10 drumuri naționale şi 45 drumuri județene. În Regiunea Nord-Vest, infrastructura de transport este excentrică raportat la culoarele paneuropene IV, V şi IX, iar din punct de vedere al Rețelei Trans-Europene de Transport (TEN-T), cele mai apropiate de regiune sunt axele 7 – rutieră şi 22 – feroviară. Infrastructura de drumuri naționale cuprinsă în rețeaua TEN-T centrală (care va fi integral la profil de autostradă până în 2030) se limitează la segmente pe Turda-Sebeş (E81) şi Turda-Luna (E60), aprox.33 km. Pe rețeaua TEN-T globală (care va fi integral la profil de autostrada până în 2050) se regăsesc peste 420 km (E60, E81, E671) care străbat teritoriul Regiunii Nord-Vest.

Regiunea Nord-Vest nu dispune de o rețea de drumuri rapide şi autostrăzi, fapt care duce la devierea traficului spre alte regiuni. Sistemul de drumuri județene, care ar trebui să compenseze această lipsă este insuficient modernizat, mai ales în județele care se confruntă cu mari disparități de dezvoltare. Se remarcă lipsa unei infrastructuri de acces la zonele cu potențial turistic ale regiunii, în special de turism montan, drumurile fiind într-o stare de uzură avansată; astfel nu pot fi puse în valoare zonele de tradiție turistică şi care au un potențial de dezvoltare important.

Lipsa accesibilității feroviare şi uzura infrastructurii şi a materialului rulant, este unul din punctele slabe identificate la nivelul Regiunii Nord-Vest. Legăturile deficitare în zonă (mai ales cele interjudețene) şi existența a numeroase zone cu restricții de viteză fac ca transportul feroviar să înregistreze un recul, deşi reprezintă una din modalitățile de transport ecologic promovat la nivel european. Din punct de vedere al lungimii liniilor electrificate Regiunea Nord-Vest se situează pe ultimul loc la nivel național (doar 312 km în anul 2011), având o pondere de 7,7% din rețeaua națională, în condițiile în care regiunea

este teritoriul de ,,legătură" infrastructurală al României cu vestul Europei. Creşterea accesibilității pe calea aerului prin intermediul celor 4 aeroporturi (din care 2 în rețeaua TEN-T), se justifică nu numai sub aspectul transportului de pasageri, dar şi sub cel al transportului de mărfuri intermodal, care facilitează dezvoltarea legăturilor comerciale şi creşterea economică a regiunii.

Creşterea mobilității locuitorilor este esențială, dar trebuie dezvoltată prin trecerea de la traficul individual motorizat către cel public, în special cel sustenabil, nepoluant. Contrar orientărilor strategice europene vizând dezvoltarea transportului ecologic în regiune, numărul pasagerilor care utilizează transportul în comun este procentual redus (doar 10% din populația regiunii, în anul 2011). Cei mai mulți pasageri utilizează transportul cu autobuze şi troleibuze şi cei mai puțini pasageri tramvaiul. În regiune s-au redus liniile de tramvai şi troleibuze ceea ce impune măsuri pentru schimbarea modului de percepere a acestui mod de deplasare mult mai puțin poluant.

În 2010, conexiunile broadband erau folosite de către gospodăriile din Regiunea Nord-Vest în proporție de 15,5%. Regiunea se afla pe locul al treilea la nivel național, în 2011, în ceea ce priveşte conectarea la internet a gospodăriilor, iar analizând domeniul din perspectiva ponderii gospodăriilor dotate cu computer acasă, regiunea nu înregistrează rezultate extraordinare, aflându-se pe locul patru la nivel național. Situația este mai bună în mediul urban, decât în mediul rural. O mare parte a zonelor montane sunt neacoperite de transferul de date prin rețele 3G.

Situația nu este favorabilă nici în cazul altor aplicații de tip e, ca de ex. comerțului electronic (e-commerce), doar o pondere mică din populație realizând cumpărăturile on-line. În aceeaşi timp utilizarea ITC în diferite domenii – sănătate, cultură, educație, incluziune - lipseşte cu desăvârşire. Dezvoltarea şi utilizarea de e-aplicații ar putea contribui la dezvoltarea regională şi la reducerea disparităților.

DESCRIEREA PRIORITĂȚILOR DE INVESTIȚII PROPUSE

2.1 Dezvoltarea unui sistem de transport durabil şi sustenabil

OBIECTIV SPECIFIC: Dezvoltarea unui sistem integrat de infrastructură de transport regional, conectat la rețeaua TEN-T

Descriere:

Regiunea se află într-o situație periferică față de rețeaua TEN-T, ceea ce cauzează o serie de dezavantaje nu doar în ceea ce priveşte mobilitatea persoanelor şi bunurilor/mărfurilor, dar şi în ceea ce priveşte coeziunea economică şi socială. Astfel prioritatea de investiție urmăreşte conectarea Regiunii Nord-Vest la rețelele de transport majore de la nivelul UE, asigurarea accesului rapid la obiectivele de interes ale regiunii şi scoaterea din izolare a unor zone din cadrul regiunii (în special județele Bistrița-Năsăud şi Maramureş, respectiv zona Munților Apuseni, Carei, Valea lui Mihai), dar şi dezvoltarea unor sisteme de transport public eficiente şi ecologice, a unor servicii de transport de calitate, respectiv creşterea siguranței în trafic.

Printre provocările majore identificate în regiune amintim:

- Necesitatea modernizării infrastructurii rutiere din regiune (drumuri comunale, județene, naționale) pentru îmbunătățirea mobilității persoanelor şi mărfurilor, respectiv pentru a contracara efectele negative datorate situației periferice față de rețeaua TEN-T,
- Lipsa centrelor intermodale,
- Necesitatea modernizării tronsoanelor cu restricții de viteză pentru asigurarea unui serviciu de transport pe calea ferată de calitate din punct de vedere al timpului de deplasare (timpi garantați) şi conexiunilor cu alte modalități de transport (aerian, transport rutier interurban, transport rutier urban),
- Lipsa de electrificare în infrastructura feroviară din rețeaua centrală şi globală TEN-T,
- Necesitatea reducerea timpului de aşteptare în transportul de pasageri şi mărfuri, pe drum şi cale ferată,
- Raționalizarea rețelei rutiere regionale (prin finanțarea doar a proiectelor care trec testul analizei cost-beneficiu şi concentrarea investițiilor pe traseele prioritare) precum şi adoptarea unor soluții tehnice moderne pentru reducerea semnificativă a cheltuielilor de întreținere la un nivel sustenabil pentru administrațiile locale şi județene,
- Lipsa legăturilor rutiere ale regiunii prin drumuri în profil de autostradă cu rețeaua centrală TEN-T prin investiții pe traseul rețelei globale rutiere TEN-T care traversează regiunea ((Autostrada Sebeş-)Turda – Cluj – Zalău – Oradea –Debrecen - autostrada M3 Ungaria respectiv Zalău - Satu-Mare - Autostrada M4 Ungaria),
- Necesitatea de creştere a conectivității şi mobilității transfrontaliere pe granița cu Ungaria şi Ucraina. Necesitatea de modernizarea şi redimensionare a punctelor de trecere a frontierei existente între RO-UA pe calea ferată şi drumuri, pentru pasageri şi mărfuri, respectiv crearea de noi puncte de trecere a frontierei cu Ucraina,
- Atractivitatea scăzută şi utilizarea redusă a transportului public interurban şi metropolitan, în special ecologic (tramvaie, troleibuze),
- Potențialului de hub al aeroportului Cluj-Napoca nevalorificat.

Prioritatea se adresează unităților administrativ-teritoriale şi asociațiilor acestora, Companiei Naționale de Autostrăzi şi Drumuri Naționale - CNADNR SA, Companiei Naționale de Căi Ferate CFR SA – CNCF CFR SA şi administrațiilor aeroportuare. Implementarea acțiunilor propuse conduce la economii de timp în transportul rutier şi feroviar de mărfuri şi călători, la reducerea timpului de aşteptare la punctele de ieşire din țară (în special în perioadele aglomerate) şi la un acces mai rapid la rețeaua TEN-T. În aceeaşi timp în urma investițiilor propuse va trebui să crească siguranța traficului şi accesibilitatea zonelor izolate. Prin valorificarea potențialului de hub al aeroportului Cluj-Napoca se vor exploata oportunitățile strategice date de poziționarea regiunii la intersecția axelor geografice europene Nord-Sud şi Est-Vest. În ceea ce priveşte transportul public va creşte numărul pasagerilor care utilizează transport public sustenabil. Rezultatele obținute vor contribui inclusiv la creşterea coeziunii teritoriale (şi implicit coeziunii economice şi sociale) prin îmbunătățirea conectivității şi mobilității în regiune şi utilizarea sistemelor de transport durabile.

<u>Acțiuni orientative:</u>

2.1.1 Modernizarea şi dezvoltarea infrastructurii de transport rutier, feroviar, aeroportuar cu accesibilitate directă şi indirectă la TEN-T, inclusiv a terminalelor multimodale şi a variantelor ocolitoare

2.1.2 Dezvoltarea de sisteme de transport urban durabil/sustenabil, inclusiv a planurilor de mobilitate urbană integrată

2.1.3 Îmbunătățirea siguranței traficului

2.2 Îmbunătățirea accesului la infrastructura TIC şi creşterea atractivității utilizării rețelelor de către mediul privat şi public

OBIECTIV SPECIFIC: Dezvoltarea şi valorificarea potențialului oferit de domeniul TIC la nivel regional

Descriere:

Regiunea Nord-Vest va trebui să se alinieze până în anul 2020 la țintele asumate la nivel național şi european, legate de utilizarea internetului, la acoperirea cu internet de bandă largă şi creşterea ratei de utilizare a e-serviciilor şi a diferitelor aplicații TIC, dar şi în ceea ce priveşte consolidarea competențelor digitale.

În aceste domenii, principalele provocări identificate la nivel regional corespund în mare parte celor de la nivel național, astfel:

- Conectarea a mai puțin decât jumătate din populația regiunii la internet de bandă largă,
- Utilizării TIC de către un procent redus din populația regiunii,
- Necesitatea promovării ofertei turistice şi culturale regionale cu instrumente fezabile, conectate la noile aplicații TIC,
- Necesitatea utilizării TIC în instituții publice, companii, şcoli, spitale, dar şi de către mediul privat şi populație.

Pe lângă aceste provocări regiunea are şi un potențial în domeniul TIC, industria de informații şi comunicații reprezentând unul dintre cele mai importante sectoare economice din regiune, putând aduce un aport important în procesul de aliniere la țintele naționale şi europene.

Prioritatea are în vedere extinderea infrastructurii broadband, în special în zonele rurale şi în cele izolate, precum şi asigurarea creşterii numărului utilizatorilor TIC, atât la nivelul gospodăriilor cât şi al firmelor şi al instituțiilor publice, asigurând totodată şi accesul mai facil la serviciile publice prin folosirea într-o mai mare măsură a platformelor şi aplicațiilor online şi a e-serviciilor. Ea se adresează întreprinderilor din sectorul TIC, unităților administrativ-teritoriale şi asociațiile acestora, bibliotecilor de drept public cu personalitate juridică, instituțiilor de învățământ superior, unităților sanitare, IMM-urilor şi ONG[71]-urilor. Rezultatele vizează creşterea gradului de acoperire a teritoriului regiunii cu infrastructură broadband şi la creşterea numărului de persoane care utilizează internetul şi e-aplicații în scopul reducerii disparităților regionale şi a inegalităților privind accesul la diferite servicii.

Acțiuni orientative:

2.2.1 Dezvoltarea infrastructurii de bandă largă în special în zonele izolate

[71] ONG-urile sunt persoane juridice de drept privat, fără scop patrimonial, constituite în baza Legii 246/2005 pentru aprobarea OG 26/2000 cu privire la asocații şi fundații

2.2.2 Sprijinirea utilizării TIC în mediul public şi privat

2.2.3 Susținerea dezvoltării, implementării şi utilizării e-serviciilor (e-guvernare, e-commerce, e-educație, e-sănătate, e-cultură, e-incluziune, etc.)

PRIORITATEA 3: **CREŞTEREA CALITĂȚII VIEȚII LOCUITORILOR DIN REGIUNE**

OBIECTIVE TEMATICE EUROPENE CORESPUNZĂTOARE

- OT8. Promovarea ocupării forței de muncă şi sprijinirea mobilității forței de muncă
- OT9. Promovarea incluziunii sociale şi combaterea sărăciei
- OT10. Investițiile în educație, competențe şi învățare pe tot parcursul vieți
- OT 11. Consolidarea capacității instituționale şi asigurarea unei administrații publice eficiente

JUSTIFICAREA PRIORITĂȚII

Deşi dispune de centre urbane importante, precum Cluj-Napoca, Oradea, Baia Mare, Satu Mare, Bistrița şi Zalău, cu rol polarizator, regiunea are încă un profil preponderent rural, în condițiile în care mediul rural acoperă peste 85% din suprafață şi găzduieşte peste 48% dintre locuitori. Dacă oraşele mari au funcții urbane bine conturate şi au atras în zonele lor metropolitane şi periurbane o dezvoltare demografică, imobiliară şi economică accentuată, chiar şi în lipsa unei planificări teritoriale riguroase, oraşele mici şi mijlocii au dificultăți în a asigura locuitorilor o infrastructură şi servicii specifice unei localități urbane. Pe de altă parte, comunele aflate la o distanță mare de principalele centre urbane şi de culoarele de transport înregistrează un puternic declin demografic, economic şi social, funcțiile lor fiind tot mai restrânse.

În actuala perioadă de programare, s-au făcut primii paşi către creşterea calității vieții locuitorilor din mediul urban şi rural, prin implementarea unor proiecte de tip integrat (cu componentă economică, socială şi de infrastructură), prin intermediul Planurilor Integrate de Dezvoltare Urbană, respectiv a Grupurilor de Acțiune Locală sprijinite prin Axa LEADER al PNDR, care au beneficiat inclusiv de sprijin financiar nerambursabil din partea Uniunii Europene. De asemenea, au fost înființate numeroase asociații de dezvoltare intercomunitară, formate din mai multe localității, în scopul promovării şi implementării unor proiecte care să răspundă unor probleme sau provocări comune. Cu toate acestea, spiritul asociativ este încă puțin dezvoltat, capacitatea administrativă a acestor asociații este într-o fază incipientă, iar inițiativele de dezvoltare teritorială integrată implementate cu succes sunt puține. Pe lângă acestea, o altă provocare o reprezintă lipsa unei documentații actualizate de planificare teritorială, precum şi o corelare dintre documentația de planificare teritorială şi cea de urbanism şi planificare strategică. În acest context, este necesară continuarea acestui proces şi în perioada 2014-2020, în linie cu recomandările Comisiei Europene, prin promovarea unor inițiative locale de tip LEADER, CLLD, PIDU, sau dezvoltare urbană durabilă.

Măsura integrată CLLD trebuie utilizată, conform aceloraşi recomandări, în scopul integrării sociale ale grupurilor vulnerabile şi defavorizate ale populației, în special deoarece în regiune se poate observa o intensificare a fenomenului de sărăcie şi excluziune socială, mai ales în cazul populației de etnie romă. Similar altor regiuni, se poate observa segregarea urbană în unele zone din marile centre urbane, unde problemele sunt complexe (lipsa infrastructurii, condiții precare de trai, lipsa locurilor de muncă, calitatea precară a serviciilor educaționale, de sănătate şi sociale) şi pot fi rezolvate doar printr-o abordară integrată, multi-sectorială.

Ponderea persoanelor de etnie romă în populația totală este în creştere şi plasează regiunea pe locul doi la nivel național, iar în rândurile celor care se declară de etnie romă se constată acumularea diverselor deprivări materiale în timp ce autoritățile publice neglijează această

problemă şi/sau încearcă să o rezolve prin relocarea lor în periferiile sau în afara localităților. Comunitățile marginalizate, printre ele rome, care se confruntă cu dezavantaje multiple (segregare teritorială, condiții de locuire precare, discriminare şi stigmatizare pe baza statutului social şi/sau etniei, lipsa locurilor de muncă stabile şi decente, dificultăți în accesarea educației şcolare de calitate, acces redus la servicii de sănătate) vor trebui să beneficieze, în următoarea perioadă de programare, de o atenție sporită, în linie cu recomandările Comisiei Europene, prin elaborarea unor planuri județene de incluziune şi implementarea conceptului de dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității[72].

Creşterea calității vieții a locuitorilor din regiune trebuie să stea sub semnul dezideratului incluziunii sociale şi a reducerii sărăciei. Analiza situației existente a indicat scăderea semnificativă a ponderii populației expuse riscului de excluziune socială şi de sărăcie, Regiunea Nord-Vest fiind plasată, din acest punct de vedere, sub media națională şi pe penultimul loc între cele opt regiuni de dezvoltare din regiune. Totuşi, la nivel de țară indicatorii excluziunii sociale sunt alarmante, deci relativa buna poziționare a Regiunii Nord-Vest nu înseamnă o stare de bunăstare pentru toți cetățenii, decalajele între cei foarte bogați şi cei foarte săraci fiind şi ele în continuare foarte mari. De aceea în continuare este nevoie pe lângă măsurile de incluziune activă şi de măsuri de protecție şi asistență socială. De remarcat aici este distincția care trebuie făcută între incluziune socială (care presupune implicit şi asistență socială) şi asistența socială precum şi faptul că la nivel local nu există structuri responsabile pentru incluziune socială (în timp ce există pentru asistență socială).

Instituțiile guvernamentale, organizațiile societății civile, angajatorii publici și privați trebuie să conlucreze în vederea realizării dezideratului incluziunii active. Cea din urmă înseamnă elaborarea şi implementarea unei strategii cuprinzătoare, bazate pe integrarea celor trei piloane ale politicilor sociale, şi anume: suport adecvat de venituri (prin măsuri de protecție şi asistență socială), o piață incluzivă a muncii (prin măsuri care favorizează accesul tuturor, inclusiv a persoanelor din grupuri vulnerabile, la muncă decentă) și acces la servicii de calitate (în domeniul educației școlare, sănătății și locuirii). Politicile incluziunii active necesită din partea tuturor actorilor dezvoltării crearea unor condiții în care toți cetățenii pot trăi cu drepturile lor fundamentale și în care grupurile vulnerabile își pot depăși situația marcată de dezavantaje multiple.

Conform datelor existente, economia socială furnizează 4% din locurile de muncă din sectorul privat în România. Țara noastră are un decalaj atât în ceea ce priveşte economia socială tradițională, cea care include cooperativele, casele de ajutor reciproc, uniunile de credit, societățile mutuale de asigurări şi organizațiile non-profit antreprenoriale, cât şi în ceea ce priveşte "noua economie socială" – firme sociale sau antreprenoriatul social. În vederea creării locurilor de muncă prin economie socială, este nevoie ca autoritățile publice județene şi locale să promoveze politici care asigură un mediu favorabil economiei sociale, de exemplu înființarea unor structuri de sprijinire a afacerilor sociale după modelul celor care susțin parcurile industriale. Iar companiile private şi de stat, dar şi instituțiile de diverse feluri pot sprijini atelierele sociale prin comenzi pentru produsele realizate de cele din urmă, mai ales în cazul afacerilor sociale care sunt instrumente ale incluziunii sociale şi asigură locuri de muncă persoanelor din categorii vulnerabile.

---

[72] „Comunitatea" în acest context include toți cetățenii localității, majoritari şi minoritari, privilegiați şi marginali, dar şi instituții ale autorităților locale, instituții sociale şi culturale, organizații neguvernamentale, companii şi firme, căci eliminarea excluziunii sociale este responsabilitatea împărtăşită a tuturor actorilor sociali, iar cei care dispun de resurse materiale, sociale şi administrative trebuie să îi capaciteze pe cei vulnerabili ca aceştia să poată participa ca parteneri egali la acest proces.

Regiunea Nord-Vest dispune de o tradiție îndelungată în domeniul învățământului de calitate, mai ales a celui superior, Cluj-Napoca fiind cel mai mare şi mai specializat centru universitar din România, după Bucureşti. De asemenea, numărul absolvenților de studii liceale şi studii superioare este în creştere, pe fondul oportunităților tot mai ridicate de învățare pe tot parcursul vieții, a descentralizării sistemului de învățământ şi a investițiilor derulate din fonduri europene. Cu toate acestea, sistemul de învățământ din regiune se confruntă cu o serie de provocări importante, precum scăderea populației şcolare, restructurarea rețelei de unități de învățământ, fluctuația cadrelor didactice pe fondul nivelului redus de salarizare, subfinanțarea cronică a sistemului educațional, precum şi disparitățile între serviciile de educație oferite în mediul urban şi în cel rural.

Disparitățile pot fi observate şi în ceea ce priveşte infrastructura şi accesul egal la toate ciclurile educaționale, în detrimentul elevilor care provin din mediul rural. Ca urmare a reorganizării rețelei şcolare, numărul unităților educaționale s-a redus, crescând numărul elevilor pe unitate de învățământ. În general, infrastructura educațională necesită îmbunătățiri, majoritatea instituțiilor de învățământ, şi în special cele din mediul rural, având nevoie de lucrări de reabilitare şi modernizare. În afară de infrastructura propriu-zisă este nevoie inclusiv de investiții în echipamente şi dotări, în scopul de a oferi condiții adecvate de studiu şi de predare (în special în ceea ce priveşte laboratoarele, sălile de sport, şi echipamentele de predare inteligentă, dotarea cu calculatoare, etc.). Infrastructura de învățământ vocațional este într-o situație aparte. Numărul atelierelor pentru formare profesională şi tehnică s-a redus constant în regiune, în pofida cerințelor pieței de forță de muncă, rezultând nu doar în nevoia de a asigura condiții adecvate în unitățile existente, dar şi în necesitatea de a înființa noi unități. Investițiile vor trebui corelate cu nevoile agenților economici.

În ultimii ani, a crescut gradul de implicare al populației regiunii în programe de formare continuă, pe fondul diversificării ofertei furnizorilor publici şi privați de profil, dar şi a implementării unor proiecte finanțate din fonduri europene. De remarcat aici este percepția negativă a publicului din perspectiva notorietății furnizorilor de servicii precum şi absența din rândul furnizorilor de instruire pentru adulți a universităților şi unităților de învățământ din sistemul vocațional. Procentul forței de muncă implicate în astfel de programe este extrem de redus față de media europeană, oferta de cursuri de formare este orientată în mare parte către câteva meserii generice şi mai puțin către competențe specifice necesare angajatorilor, transferul cunoştințelor dobândite în practica profesională este deficitar, iar angajatorii conştientizează în mică măsură contribuția lor la formarea pieței muncii şi a competențelor angajaților. De asemenea, este necesară acordarea unei mai mari atenții formării profesionale a forței de muncă din mediul rural, unde nivelul de instruire şi oportunitățile de angajare sunt mai reduse ca în oraşe, precum şi persoanelor de peste 45 de ani, care sunt mai puțin flexibile în ceea ce priveşte dobândirea de noi calificări şi deprinderea unor noi abilități şi competențe profesionale.

Regiunea Nord-Vest şi, în mod special, Municipiul Cluj-Napoca, beneficiază de unități medicale cu tradiție, precum şi de instituții de învățământ superior în acest domeniu, care se bucură de o largă notorietate la nivel național şi internațional. În actuala perioadă de programare, spitalele județene de urgență, o serie de ambulatorii şi institute de cercetare din domeniul medical au beneficiat de investiții din fonduri europene sau guvernamentale,

iar sectorul medical privat s-a dezvoltat semnificativ, ceea ce a condus la creşterea numărului de cadre medicale. Cu toate acestea, sistemul sanitar se confruntă cu o serie de probleme structurale cronice, precum subfinanțarea în contextul creşterii numărului de unități sanitare şi în special a spitalelor, infrastructura uzată fizic şi tehnic, dotarea deficitară cu echipamente moderne, insuficiența şi migrația externă a personalului medical pe fondul nivelului scăzut de salarizare, disparitățile privind accesul la servicii medicale de calitate la nivelul regiunii cu diferențe semnificative între oraş şi sat.

Cluj-Napoca poate fi considerat un centru important, nu doar la nivel regional, ci şi național, în ceea ce priveşte furnizarea de servicii medicale de specialitate. Totuşi, datorită fragmentării teritoriale a infrastructurii existente, există probleme în ceea ce priveşte posibilitatea de a rezolva patologii şi intervenții complexe, care ar necesita o abordare multidisciplinară. Astfel, în special pentru rezolvarea unor cazuri terțiare complexe, se impune necesitatea construirii şi dotării unui spital regional.

Asupra sistemului de asistență socială se manifestă presiuni şi provocări în creştere: accentuarea fenomenului de îmbătrânire demografică, lipsa locurilor de muncă, şomajul de lungă durată cu precădere în rândurile tinerilor, veniturile reduse şi starea de sărăcie chiar şi în rândurile celor angajați, creşterea riscului de sărăcie severă în rândul unor grupuri defavorizate, printre ele romi. Deşi au beneficiat, în actuala perioadă de programare, de investiții importante în extinderea, reabilitare şi modernizare infrastructurilor de asistență socială serviciile sociale sunt încă deficitare, atât din punct de vedere infrastructural, cât şi din punctul de vedere al resurselor umane, în raport cu creşterea continuă a cererii de astfel de servicii. Unul dintre motivele acestei stări de fapt constă în dezechilibrul structural dintre serviciile de tip rezidențial şi cele de tip nerezidențial, ultimele trebuind dezvoltate în următorul exercițiu financiar.

Atât în ceea ce priveşte incluziunea socială, cât şi în ceea ce priveşte educația, serviciile sociale şi de sănătate administrațiile locale au un rol cheie. Cea mai mare provocare este reprezentată de o capacitate instituțională, financiară şi de planificare redusă a administrațiilor publice, cooperarea interinstituțională lipseşte, iar nivelul de satisfacție al cetățenilor în legătură cu serviciile publice rămâne la un nivel scăzut, administrațiile neavând încă preocupări sistematice pentru combaterea corupției, pentru creşterea transparenței şi eficientizarea procesului decizional, cu implicarea societății civile şi a actorilor din economie.

Regiunea Nord-Vest se încadrează în categoria regiunilor cu venituri modeste privind execuția bugetară ceea ce demonstrează posibilități limitate de generare a veniturilor la nivelul administrației publice locale şi regionale acestea având o capacitate financiară fragilă. De asemenea, s-a constatat că există o dependență a bugetelor locale față de bugetele centrale, datorită competențelor limitate privind gestiunea financiară județeană şi locală. Marea majoritate a județelor se bazează pe subvenții de la bugetul de stat, rectificări bugetare, doar 2 dintre județe, Bihor şi Cluj, putându-se bucura de o oarecare autonomie financiară.

Analiza capacității administrative şi a infrastructurii locale prin prisma resurselor umane a demonstrat faptul că regiunea se caracterizează printr-un sistem de management al performanțelor personalului responsabil pentru implementarea proiectelor cu finanțare din fonduri europene deficitar, dublat de o lipsă a remunerării acestuia, ceea ce a condus la o împovărare a angajaților cu mai multe sarcini. De asemenea, tot în categoria resurselor umane, se constată că regiunea este deficitară la capitolul angajați în domenii cheie, precum:

ingineri constructori, informaticieni sau arhitecți. Din analiza organigramelor consiliilor județene se constată un număr mare al posturilor vacante, gradul de ocupare reflectând fie o dimensionare nerealistă a posturilor, fie că aceste posturi au fost blocate din anul 2010 şi nu au mai putut fi ocupate.

Aproximativ 80% din personalul angajat în consiliile județene au studii superioare însă doar 2% din totalul funcționarilor publici au participat la cursuri de instruire organizate de Agenția Națională a Funcționarilor Publici.

Se constată o cultură partenerială insuficient dezvoltată, colaborarea între administrația publică, ONG-uri şi societatea civilă este redusă, datorită existenței unor parteneriate care nu sunt suficient de mature, dezvoltate şi care nu susțin şi dezvoltă interesele comunității. În acest sens, buna guvernare reprezintă o oportunitate pentru realizarea parteneriatelor între autoritățile publice locale şi societatea civilă determinând creşterea responsabilităților partenerilor.

Deşi din totalul instituțiilor înscrise pe e-guvernare 17% sunt instituții din Regiunea Nord-Vest, nicio regie autonomă nu este înscrisă aici. Conform datelor Eurostat la nivel național,exista în 2010 un procent de 60% privind disponibilitatea on-line a serviciilor publice de bază, însă doar 7% din persoanele cuprinse între 16 şi 74 de ani interacționau cu autoritățile publice online.

De asemenea, regiunea este deficitară şi la capitolul *serviciilor on-line* disponibile pentru plata taxelor. Există câteva primării din regiune care au implementat serviciul pentru plata on-line prin card a taxelor şi impozitelor datorate la bugetul local: Baia Mare, Bistrița, Carei, Câmpia Turzii, Cluj-Napoca, Dej, Oradea şi Sighetul Marmației.

Deşi persistă percepția publică asupra corupției şi birocrației nu există planuri de acțiune pentru combaterea corupției şi diminuarea birocrației la nivelul instituțiilor publice din regiune.

DESCRIEREA PRIORITĂȚILOR DE INVESTIȚII PROPUSE

3.1 Investiții în educație, servicii sociale şi de sănătate şi în îmbunătățirea calității serviciilor din aceste domenii

OBIECTIV SPECIFIC: Creşterea calității infrastructurii şi a serviciilor în domeniul educației, sănătății şi a serviciilor sociale

Descriere:

În Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest, similar celorlalte regiuni de dezvoltare se poate observa accesul inegal la educație, servicii sociale şi de sănătate, ceea ce rezultă în diferențe în starea de sănătate a populației, în şansele de a accesa piața forței de muncă şi implicit în capacitatea de integrare în societate. În aceste domenii pot fi evidențiate probleme legate atât de infrastructura şi dotările deficitare, cât şi de lipsa personalului calificat necesar.

Problemele sunt mai accentuate în mediul rural şi în oraşele mici, putând fi evidențiate următoarele provocări majore:

- O mare parte a infrastructurii educaționale este deficitară, neoferind condiții adecvate de studiu şi de predare,

- Subfinanțarea cronică a sistemului educațional şi fluctuația cadrelor didactice,
- Necesitatea creşterii eficienței şi calității serviciilor oferite de sistemul de educație şi adaptarea ofertei educaționale la cerințele pieței forței de muncă,
- Necesitatea asigurării unor infrastructuri şi servicii suport pentru persoanele fără sprijin familial şi cu nevoi speciale, adaptate la nevoile lor,
- Provocarea de a trece la servicii furnizate în cadrul comunității de la servicii cu componentă rezidențială,
- Nevoia de a asigura acces la servicii de sănătate în mod echitabil populației, în special în ceea ce priveşte medicina primară,
- Necesitatea modernizării şi dotării unităților sanitare,
- Lipsa unui spital regional de urgență.

Prioritatea are în vedere îmbunătățirea infrastructurilor și serviciilor de educație, formare, sănătate și sociale și asigurarea accesului la acestea în mod echitabil, având în vedere în special populația din zonele rurale.

Prioritatea se adresează autorităților ale administrației publice locale şi asociațiilor acestora, instituțiilor de învățământ, unităților sanitare şi furnizorilor de servicii sociale de drept public sau privat, acreditați conform legii.

Acțiuni orientative:

3.1.1 Crearea, modernizarea, extinderea infrastructurii educaționale (creşe, grădinițe, gimnazial, şcoli vocaționale, universitare, campusuri preuniversitare şi universitare inclusiv centre de formare profesională, centre de excelentă regionale) şi adaptarea ofertei educaționale la cerințele pieței

3.1.2 Dezvoltarea, extinderea, modernizarea infrastructurii de sănătate şi diversificarea serviciilor de sănătate (construirea, reabilitarea, modernizarea extinderea spitalelor şi ambulatoriilor, a centrelor preventorii - inclusiv dotarea cu echipament medico-sanitar -, construirea unui spital regional, înființarea de unități mobile pentru persoanele din zone izolate, dotarea ambulanțelor şi SMURD-urilor cu echipamente de ultima generație, inclusiv crearea unor sisteme integrate medico-sanitare) şi asigurarea unor servicii medicale de înaltă calitate şi accesibile

3.1.3 Crearea, extinderea, modernizarea infrastructurii sociale, inclusiv locuințe sociale şi a centrelor comunitare integrate şi asigurarea unor servicii sociale durabile şi incluzive

3.2 Dezvoltarea capitalului uman

OBIECTIV SPECIFIC: Promovarea ocupării forței de muncă

Descriere:

Potențialul resurselor umane din regiune nu este deplin valorificat, în special datorită ratei mici de participare a adulților la educație şi formare, dar şi datorită calității slabe a educației inițiale primite, precum şi insuficientei dezvoltări a programelor destinate învățării pe tot

parcursul vieții. Procentul forței de muncă implicate în astfel de programe de învățare pe tot parcursul vieții este extrem de redus față de media europeană, oferta de cursuri de formare este orientată în mare parte către câteva meserii generice şi mai puțin către competențe specifice necesare angajatorilor. Transferul cunoştințelor dobândite în practica profesională este deficitar, transferabilitatea competențelor în cunoştințe este neformalizată, iar angajatorii conştientizează în mică măsură contribuția lor la formarea pieței muncii şi a competențelor angajaților. Formarea profesională a forței de muncă din mediul rural, unde nivelul de instruire şi oportunitățile de angajare sunt mai reduse decât în oraşe, precum şi ofertele de formare adresate persoanelor de peste 45 de ani sunt insuficiente. Pe lângă forța de muncă din mediul rural cele mai afectate categorii din populație sunt tinerii, care nu mai sunt incluşi în sistemul de educație sau formare şi nu îşi găsesc nici loc de muncă datorită lipsei cunoştințelor şi competențelor solicitate pe piață, dar şi cei care trăiesc în foste zone monoindustriale. Adulții necesită o atenție specială, fiind mai puțin flexibili în ceea ce priveşte dobândirea de noi calificări şi deprinderea unor noi abilități şi competențe profesionale.

Cele mai importante provocări la nivel regional din această perspectivă sunt:

- Lipsa de adaptare a intervențiilor publice şi a programelor de educație şi formare la schimbările şi necesitățile pieței forței de muncă,
- Necesitatea reducerii şomajului, în special a şomajului de lungă durată,
- Necesitatea unor activități de formare şi educație în scopul creşterii capacității forței de muncă de a se angaja,
- Lipsa de conştientizare al angajatorilor cu privire la contribuția lor la formarea pieței muncii şi a competențelor angajaților,
- Asigurarea accesului la şi creşterea ofertei de formare profesională destinate populației din mediul rural, din oraşele mici şi zonele monoindustriale,
- Numărul redus al adulților de pe piața forței de muncă implicat în programe de învățare pe tot parcursul vieții,
- Reorientarea serviciilor educaționale către dezvoltarea învățării pe tot parcursul vieții, având în vedere creşterea uşoară a ponderii populației adulte,
- Lipsa unor programe şi măsuri, care facilitează trecerea de la sistemul educațional la piața forței de muncă.

Acțiunile propuse vizează atât formarea profesională la locul de muncă, precum şi dezvoltarea și furnizarea de cursuri de calificare și recalificare a angajaților şi şomerilor, sprijinirea pentru dezvoltarea și diversificare ofertelor de formare și acordarea de stimulente/ facilități pentru persoanele mai puțin motivate, precum și organizarea unor campanii de conștientizare și informare privind oferta de formare profesională continuă. De asemenea acțiunile cuprind şi activități, care vizează recunoaşterea competențelor dobândite în medii formale şi non-formale, dar şi acumularea experienței, deprinderilor şi competențelor necesare tranziției tinerilor spre piața forței de muncă.

Beneficiarii vizați sunt agenții economici, întreprinderi sociale, universități publice și private acreditate, furnizori de FPC autorizați, publici și privați, organizații sindicale și patronate, instituții și organizații membre ale Pactelor Regionale și Parteneriatelor Locale pentru Ocupare și Incluziune Socială, agenții/instituții/servicii guvernamentale cu atribuții în

domeniul pieței muncii, autorități ale administrației publice locale, asociații profesionale, camere de comerț și industrie, ONG-uri. Rezultatele acțiunilor propuse se vor materializa în creşterea numărului celor care dețin calificări solicitate pe piața muncii şi a numărului celor care au un loc de muncă.

Acțiuni orientative:

3.2.1 Acțiuni de integrare durabilă pe piața forței de munca a şomerilor, a persoanelor fără loc de munca cu accent pe tinerii care nu sunt incluşi într-o formă de învățământ sau formare profesională

3.2.2 Acțiuni pentru creşterea capacității serviciilor publice şi private de ocupare

3.2.3 Acțiuni de adaptare la schimbările pieței a lucrătorilor şi fermierilor cu accent pe zonele monoindustriale, rurale şi sprijin pentru angajatori în vederea menținerii locurilor de muncă

3.2.4 Asigurarea accesului şi implicării forței de muncă în învățarea pe tot parcursul vieții, dobândirea de noi competente şi validarea celor existente

3.2.5 Acțiuni de facilitare a tranziției de la educație la piața forței de munca, în special prin programe de ucenicie şi practică profesională

3.3 Promovarea incluziunii sociale şi combaterea sărăciei în zonele urbane şi rurale

OBIECTIV SPECIFIC: Îmbunătățirea calității vieții grupurilor vulnerabile şi dezavantajate, precum şi asigurarea accesului la servicii sociale, de sănătate şi de educație de calitate

Descriere:

Ponderea persoanelor de etnie romă în populația totală este în creştere şi plasează regiunea pe locul doi la nivel național, iar în rândurile celor care se declară de etnie romă se constată acumularea diverselor deprivări materiale în timp ce autoritățile publice neglijează această problemă şi/sau încearcă să o rezolve prin relocarea lor la periferie sau în afara localităților. Comunitățile marginalizate/grupurile dezavantajate/vulnerabile, printre ele rome, care se confruntă cu dezavantaje multiple (segregare teritorială, condiții de locuire precare, discriminare şi stigmatizare pe baza statutului social şi/sau etniei, lipsa locurilor de muncă stabile şi decente, dificultăți de acces la educație şcolară de calitate, acces redus la servicii de sănătate) vor trebui să beneficieze, în următoarea perioadă de o atenție sporită. Comunitățile izolate se confruntă cu probleme similare în ceea ce priveşte accesul la utilități, servicii de bază, educație sau servicii de sănătate, iar persoanele cu diferite forme de handicap sau dependențe sunt excluse în principal de pe piața forței de muncă, reprezentând pentru ei risc de sărăcie şi excluziune socială.

Printre principalele provocări identificate putem aminti:

- Rata de ocupare scăzută a populației provenind din grupuri vulnerabile, în special de etnie romă, cuplate cu practici discriminatorii pe piața muncii,
- Nivel de educați scăzut al populației vulnerabile, în special de etnie romă şi rată de participare la educație extrem de scăzut (rată mare a abandonului şcolar, rată scăzută a celor, care urmează învățământ secundar şi terțiar, ponderea mare a populației adulte analfabete, etc.)

- Acces inegal la servicii de bază pentru cei care provin din grupuri vulnerabile, dar şi pentru cei care trăiesc în comunități izolate,
- Acces inegal sau lipsa accesului la servicii sociale, de sănătate, ocupare şi educație a celor, care provin din grupuri vulnerabile, comunități izolate sau defavorizate,
- Lipsa condițiilor de locuire şi a infrastructurii aferente în special în comunitățile defavorizate, vulnerabile segregate spațial,
- Lipsa intervențiilor integrate în perioadele anterioare şi astfel şi impactului pozitiv al acestora pentru aceeaşi categorii de populație,
- Nivel de conlucrare redus între administrația publică locală, agenții guvernamentale, ONG-uri, agenți economici în scopul incluziunii active.

Acțiunile propuse vizează categoriile defavorizate, vulnerabile, marginalizate, izolate ale populației, excluse social, în sărăcie sau în risc de excluziune şi sărăcie, vizând în special populația de etnie romă, dar şi persoanele, care trăiesc în comunități izolate. Se propun intervenții integrate prin implementarea măsurii de dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității, care cuprind atât intervenții de tip infrastructural, cât şi intervenții de tip soft în domeniile educație, ocupare, sănătate, locuire, servicii sociale. De asemenea sunt propuse intervenții integrate, care combină dezvoltarea infrastructurii şi a serviciilor oferite în anumite domenii ce țin de educație, sănătate sau servicii sociale, adaptate la nevoile specifice ale grupurilor țintă, dar şi dezvoltarea economiei sociale pentru a creşte rata de ocupare a persoanelor provenind din categorii defavorizate. În aceste cazuri acțiunile sunt orientate inclusiv către persoanele excluse de pe piața forței de muncă datorită unui handicap, unei dependențe sau boli cronice, etc. Beneficiarii vizați sunt grupurile de acțiune locală, administrațiile publice locale, unitățile medicale, sanitare, sociale, furnizorii de servicii sociale privați şi publici, organizații non-guvernamentale, etc.

<u>Acțiuni orientative:</u>

3.3.1 Dezvoltarea, modernizarea extinderea şi diversificarea accesului grupurilor vulnerabile şi dezavantajate şi a comunităților izolate la servicii sociale, sănătate, educație, ocupare, locuire inclusiv prin modernizarea infrastructurii aferente, ca parte a unei strategii integrate, elaborate în urma implementării măsurii de dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității

3.3.2 Creşterea şi diversificarea calității serviciilor oferite în centre sociale, medicale şi dezvoltarea unor programe de consiliere şi educaționale pliate pe nevoile comunităților defavorizate, inclusiv dezvoltarea de parteneriate public-private a furnizorilor de servicii sociale şi asigurarea infrastructurii necesare

3.3.3 Dezvoltarea economiei sociale prin înființarea de întreprinderi sociale şi ateliere protejate

3.4 Dezvoltarea capacității administrative regionale

OBIECTIV SPECIFIC: Îmbunătățirea capacității instituționale a administrației publice

Descriere:

Eficiența administrației publice, definită şi „capacitate administrativă", are un impact puternic asupra competitivității teritoriale. La nivelul administrației publice locale se constată o capacitate redusă de accesare a fondurilor. De asemenea colaborarea administrației publice cu alți actori ale societății este redusă şi persistă percepția publicului referitor la un nivel ridicat al birocrației şi corupției la nivelul administrației publice. Atât administrația publică, cât şi sistemul judiciar se confruntă cu probleme legate de infrastructură şi dotări, dar şi cu probleme legate de eficiență, transparență şi încrederea cetățenilor.

Printre principalele provocări putem aminti:

- Dependența financiară a administrațiilor publice din mediul rural de nivelele superioare ale administrației,
- Slaba capacitate administrativă, cuplată cu lipsa resurselor umane specializate dar şi cu insuficiența personalului,
- Lipsa viziunii şi a competențelor dedicate dezvoltării şi planificării strategice, oglindit inclusiv şi în managementul resurselor umane,
- Necesitatea de a îmbunătăți calitatea procesului decizional, de a implica actorii cheie – societate civilă, agenți economici – în formularea şi implementarea politicilor publice, astfel de a dezvolta o cultură partenerială la diferite nivele,
- Birocrație, lipsa transparenței, eficiență redusă în administrație şi sistemul judiciar,
- Lipsa dotărilor şi echipamentelor moderne, precum şi situația precară a infrastructurii atât în administrația publică locală, cât şi în sistemul judiciar sau penitenciar.

Prioritatea vizează creșterea calității politicilor publice și a strategiilor elaborate la nivel local, îmbunătățirea capacității instituționale a autorităților publice având în vedere mai multe dimensiuni: structuri și procese, resurse umane și furnizarea de servicii.

Prioritatea se adresează cu precădere unităților administrației publice locale, dar şi instituțiilor din sistemul judiciar şi penitenciar şi va avea ca rezultat îmbunătățirea eficienței acestor structuri, precum şi a calității serviciilor oferite.

Acțiuni orientative:

3.4.1 Modernizarea instituțiilor publice şi îmbunătățirea calității serviciilor furnizate de acestea

3.4.2 Reabilitarea, modernizarea sediilor instituțiilor publice şi dotarea lor

3.4.3 Dezvoltarea de sisteme şi instrumente moderne de management strategic inclusiv în domeniul resurselor umane şi mecanisme administrative

3.4.4 Acțiuni de îmbunătățire a sistemului decizional şi al calității politicilor publice

3.4.5 Acțiuni de sprijin şi îmbunătățire, modernizare a sistemului judiciar şi penitenciar

PRIORITATEA 4: **PROTECȚIA MEDIULUI NATURAL ŞI ANTROPIC, UTILIZAREA EFICIENTĂ A RESURSELOR ŞI REDUCEREA EMISIILOR POLUANTE**

OBIECTIVE TEMATICE EUROPENE CORESPUNZĂTOARE

- OT4. Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de carbon în toate sectoarele
- OT5. Promovarea adaptării la schimbările climatice, a prevenirii şi gestionării riscurilor,
- OT6. Protecția mediului şi promovarea utilizării eficiente a resurselor

JUSTIFICAREA PRIORITĂȚII

Regiunea Nord-Vest dispune de un patrimoniu cultural valoros, alcătuit din biserici de lemn, castele, vestigii istorice, monumente, de zone etnografice cu tradiții bine păstrate, etc. De asemenea, patrimoniul natural este variat şi atractiv, mai ales în mediul rural, unde regăsim numeroase zone protejate – situri NATURA 2000, Parcuri Naționale, rezervații - pentru care, în mare parte, au fost întocmite planuri de management şi au fost desemnați custozi. Cu toate acestea, asupra patrimoniului natural se manifestă o presiune antropică în creştere, iar multe dintre obiectivele de patrimoniu construit sunt într-o stare avansată de degradare, infrastructura de acces la acestea fiind, de asemenea, deficitară.

Regiunea Nord-Vest are un potențial ridicat şi diversificat pentru turism – balnear, cultural (datorită marilor oraşe şi datorită bogăției de monumente istorice), montan, rural, religios (regiunea este impregnată de tradiții religioase), un număr mare de localități din regiune având potențial turistic acreditat. Provocările pentru 2020 sunt în domeniul dezvoltării durabile a turismului. Pentru a realiza acest lucru sunt necesare resurse financiare atât pentru explorarea și studierea potențialului resurselor naturale) precum și pentru conservarea și valorificarea patrimoniului cultural şi construit.

Deşi nivelul de poluare a aerului, apei şi solului s-a redus semnificativ în ultimii ani, pe fondul dispariției sau restrângerii activității economice a unor agenți economici din domeniul industriei şi a investițiilor pentru protecția mediului, la nivelul regiunii există o serie de factori poluatori, precum traficul rutier în creştere, depozitarea necontrolată a deşeurilor, existența unor situri industriale contaminate, insuficiența spațiilor verzi, utilizarea îngrăşămintelor în agricultură, etc. Problemele legate de poluarea aerului apar îndeosebi în mediul urban, iar în mediul rural apar problemele specifice legate de poluarea apei şi solului ca şi consecință a practicării unor activități agricole şi de creştere a animalelor neprietenoase cu mediul. Cu toate acestea, interesul pentru produsele ecologice, naturale şi tradiționale se află pe o pantă ascendentă, iar acest aspect favorizează dezvoltarea agriculturii ecologice şi a biotehnologiei.

Structura industriei regionale, dar şi analiza fondului locativ şi a clădirilor impune stimularea investițiilor de adoptare a unor măsuri de sporire a eficienței în ceea ce priveşte emisiile de dioxid de carbon, energia şi resursele. IMM-urile din industrie folosesc prea puțin tehnologiile ecologice şi întâmpină restricții financiare în calea adoptării unor soluții pentru economisirea energiei şi a resurselor. O mare parte a locuințelor şi a clădirilor publice nu

sunt anvelopate şi nu au adoptat măsuri de eficiență energetică în scopul reducerii consumului de energie şi implicit al emisiilor de dioxid de carbon.

În ultimii ani au fost elaborate diferite hărți de risc (la inundații, la alunecări de teren) şi s-au realizat unele lucrări de protecție şi de îmbunătățiri funciare, însă multe comunități umane şi activități economice sunt încă expuse acestor hazarde naturale. De asemenea, serviciile publice pentru situații urgență, confruntate cu un număr tot mai mare de solicitări, au beneficiat de o serie de finanțări europene pentru achiziția de echipamente de intervenție, însă majoritatea clădirilor şi dotărilor acestora sunt într-o stare avansată de uzură.

Infrastructura de utilități din regiune s-a extins constant în actuala perioadă de programare, pe fondul investițiilor derulate din fonduri europene şi de la bugetul de stat, astfel încât ponderea locuințelor branşate la rețele de apă, canalizare şi gaze şi a locuitorilor care au acces la aceste servicii a crescut. Cu toate acestea, există diferențe majore între mediul urban, care este conectat în proporție de aproape 100%, şi cel rural, unde doar 20% dintre comune dispun de rețea de canalizare. De asemenea, unele stații de tratare a apelor au o infrastructură uzată, epurarea apelor fiind insuficientă. În contextul constrângerilor impuse de Directivele europene se impune ca până în anul 2018 să fie finalizate investițiile în extinderea sistemelor de canalizare, precum şi în construirea şi reabilitarea stațiilor de epurare în toate localitățile cu peste 2.000 de locuitori.

În toate județele regiunii au fost implementate sau sunt în curs de realizare sisteme de management integrat al deşeurilor, care cuprind depozite conforme, ecologice, stații de transfer, stații de compostare, mijloace de transport moderne, etc. S-au realizat/se vor realiza sisteme de management integrat al deşeurilor pentru județele: Bistrița - Năsăud, Maramureş, Sălaj, Cluj, Bihor, prin proiectele finanțate prin POS MEDIU 2007-2013. Cu toate acestea, colectarea deşeurilor este deficitară, mai ales în mediul rural, unde o parte din deşeuri sunt depozitate în spații neamenajate, iar colectarea selectivă a fost implementată la o scară redusă, fiind necesare măsuri suplimentare de informare şi conştientizare a populației în acest sens. În regiune există o suprafață mare ocupată de situri industriale şi miniere poluate istoric, inclusiv în proximitatea unor aşezări urbane importante, care nu au fost încă ecologizate şi reconvertite funcțional.

Aceaşi măsură ar trebui utilizată în continuare şi în scopul dezvoltării rurale. Un procent ridicat al populației este ocupat în agricultură, la nivelul Regiunii Nord-Vest, însă înregistrează cea mai mică productivitate a muncii dintre sectoarele economice, dar cu aproximativ 18% peste media națională. Producția agricolă a fermelor de semi-subzistență întâmpină bariere în calea comercializării, sectorul de prelucrare a produselor agro-alimentare ezită să cumpere de la un număr mare de producători mici din cauza costurilor de tranzacție ridicate şi calitatea neomogenă a materiei prime achiziționate. Cu toate acestea, interesul pentru produsele ecologice, naturale şi tradiționale se află pe o pantă ascendentă, iar acest aspect favorizează dezvoltarea agriculturii ecologice şi a biotehnologiei.

DESCRIEREA PRIORITĂȚILOR DE INVESTIȚII PROPUSE

4.1 Promovarea eficienței energetice în sectorul public şi privat

OBIECTIV SPECIFIC: Reducerea emisiilor de dioxid de carbon şi a volumului de energie primară consumat

Descriere:

Atât sectorul public, cât şi sectorul privat este caracterizat în continuare de un consum ridicat de energie primară, ceea ce rezultă într-un nivel ridicat al emisiilor de dioxid de carbon, dar şi costuri mai mari pentru agenți economici, bugetul public şi populație. Deşi ponderea energiei regenerabile în volumul final de energie consumat a crescut în ultimii ani, acesta nu este suficient exploatat pentru eficientizarea energetică a instituțiilor publice sau a centralelor termice. Capacitățile privind producția energiei din cogenerare nu sunt suficient exploatate, iar agricultura, practicată într-un mod nesustenabil conduce la un nivel ridicat al emisiilor cu efecte de seră în atmosferă.

Principalele provocări la nivel regional din perspectiva alinierii la țintele europene pentru anul 2020 sunt:

- Necesitatea de a reduce consumul de energie primară în mediul urban atât la consumatorii casnici, cât şi la consumatorii privați şi publici şi implicit a emisiilor de dioxid de carbon,
- Utilizarea cât mai largă a energiei din surse regenerabile şi din cogenerare în infrastructura publică, în clădiri de locuințe şi în sistemele de încălzire termică,
- Lipsa eficienței energetice în întreprinderi şi la marii consumatori industriali,
- Nevoia de a continua investițiile în dezvoltarea unor zone forestiere destinate sechestrării şi conservării carbonului,
- Necesitatea de a ameliora amprenta gazelor cu efecte de seră în agricultură, cauzate de ex. de agricultura intensivă, folosirea anumitor tipuri de îngrăşăminte chimice, etc.,
- Reducerea cantității de combustibili fosili consumați (cărbune – în cazul energiei electrice, gaz natural – în cazul energiei termice) cu surse regenerabile sau provenite din cogenerare.

Acțiunile sunt destinate atât instituțiilor publice, cât şi agenților economici şi asociațiilor de proprietari vizând reabilitarea energetică şi dotarea clădirilor publice, clădirilor rezidențiale şi a unităților economice în scopul reducerii costurilor şi a cantității de energie primară consumată. De asemenea acestea vor rezulta în realizarea şi modernizarea capacităților de producție a energiei electrice şi termice în centrale pe biomasă şi biogaz, precum şi centrale geotermale, în scopul de a contribui la creşterea ponderii capacităților instalate din resurse regenerabile/din cogenerare.

Acțiuni orientative:

4.1.1 Investiții în scopul eficientizării energetice a clădirilor publice şi a clădirilor de locuințe, implementarea de sisteme de utilizare a energiilor regenerabile în clădiri de locuit, clădiri publice, unități economice şi de cultură

4.1.2 Investiții în dotări şi echipamente pentru eficientizarea energetică a spațiilor de producție ale întreprinderilor, adoptarea de tehnologii, dotarea cu instalații, echipamente performante şi sisteme cu necesități reduse de resurse în procesul de producție, de încălzire-răcire, iluminat, inclusiv centrale electrice şi sisteme inteligente de monitorizare şi control al energiei

4.1.3 Realizarea şi modernizarea capacităților de producție a energiei electrice şi/sau termice în centrale pe biomasă şi biogaz şi în centrale geotermale

4.1.4 Modernizarea/extinderea rețelelor, echipamentelor şi sistemelor de monitorizare termice primare şi secundare din sistemele de alimentare cu energie termică

4.1.5 Implementarea de sisteme de iluminat eficient şi inteligent, inclusiv prin producerea energiei din surse regenerabile şi creşterea eficienței iluminatului public, prin extindere sistemelor de iluminat inteligent în domeniul stradal, arhitectural, semnalizare rutieră, transport, etc.

4.1.6 Acțiuni orientate către reducerea amprentei gazelor cu efect de seră în agricultură, de ex. prin practicarea agriculturii organice, împăduriri, etc.

4.2 Protecție împotriva efectelor schimbărilor climatice

OBIECTIV SPECIFIC: Creşterea capacității de răspuns în situații de criză şi de prevenire şi gestionare ale efectelor schimbărilor climatice

Descriere:

Regiunea Nord-Vest prezintă a sensibilitate sporită la efectele schimbărilor climatice, în special în ceea ce priveşte riscurile de inundații (peste media europeană). De asemenea în următorii va ani va fi expusă din ce în ce mai mult la efectele negative datorate creşterii temperaturii medii anuale şi a ecartului de temperatură. Având în vedere previziunile pe termen mediu şi lung este necesară nu doar pregătirea pentru prevenirea unor riscuri de mediu, dar şi pentru monitorizarea şi gestionarea eficientă a acestora, în scopul reducerii daunelor.

Provocările principale în regiune sunt:

- Risc de inundații şi alunecări de teren în creştere,
- Intensificarea fenomenelor climatice, meteorologice extreme: precipitații, temperaturi extreme, vânt puternic, căderi masive de zăpadă, etc., care cauzează daune materiale şi reprezintă un risc pentru agricultură,
- Existența unor zone cu regim de precipitații scăzut, cu deficit de apă şi degradare de terenuri,
- Necesitatea de a reduce durata minimă de intervenție, inclusiv a intervențiilor integrate, în cazuri de urgență.

Acțiunile sunt orientate către administrația publică centrală şi locală, inspectorate şi alte servicii publice şi private de intervenție în cazul unor situații de risc. Ca principale rezultate putem aminti o mai bună pregătire pentru prevenirea situațiilor de risc de mediu, dar şi o mai bună capacitate de intervenție în cazul apariției acestor riscuri, inclusiv reducerea

timpului mediu de răspuns, dar şi a daunelor economice produse de evenimentele hidro-meteorologice severe.

Acţiuni orientative:

4.2.1 Investiţii în infrastructura de monitorizare şi avertizare a fenomenelor extreme şi pregătire prin activităţi de tip soft - studii, metodologii, evaluări, rapoarte, bune practici la nivelul instituţiilor abilitate - pentru prevenirea, gestionarea, monitorizarea şi avertizarea riscurilor de mediu

4.2.2 Investiţii în infrastructura verde (în special împăduriri) în zonele unde vor putea contribui la reducerea eroziunii solului, la creşterea retenţiei apei în sol, precum şi la adaptarea la schimbările meteorologice severe

4.2.3 Pregătirea agricultorilor pentru prevenire şi gestionarea daunelor cauzate de dezastre naturale şi fenomene nefavorabile, prin creare a fonduri de garanţii/asigurare, scheme de compensare şi promovarea utilizării culturilor rezistente

4.2.4 Dezvoltarea şi îmbunătăţirea capacităţii serviciilor de intervenţie profesioniste şi voluntare în situaţii de urgenţă, prin investiţii infrastructurale, investiţii în echipamente, dotări, pregătire a resurselor umane, sisteme, care asigură interoperabilitatea, etc.

4.3 Protejarea biodiversităţii şi a resurselor naturale (apă, aer, sol)

OBIECTIV SPECIFIC: Îmbunătăţirea calităţii factorilor de mediului şi a stării de conservare a speciilor, habitatelor şi ecosistemelor

Descriere:

Deşi regiunea are o diversitate naturală şi resurse naturale destul de bogate, comparativ cu media europeană doar un procent destul de mic a teritoriului regiunii este declarat arie protejată sau sit Natura 2000. Lipsa planurilor de management, a unor concepte de dezvoltare durabilă, dar şi lipsa resurselor financiare pun în pericol prezervarea naturii şi a biodiversităţii în aceste zone, şi în general de procesele induse de activitatea antropică.

Suprafeţele de teren cu destinaţie agricolă sunt tot mai afectate de diferite procese de degradare. Utilizarea pesticidelor şi a îngrăşămintelor chimice, dar şi zonele poluate istoric influenţează calitatea apei şi a solului. Atât angajamentele europene, cât şi datoria faţă de generaţiile următoare impun acţiuni serioase în perioada următoare în aceste domenii.

Provocările, care pot fi evidenţiate în acest domeniu sunt:

- Lipsa planurilor de management pentru o parte a siteurilor protejate, şi nevoia de implementare mai eficientă a planurilor de management aprobate,
- Nevoia de a proteja şi conserva biodiversitatea,
- Necesitatea de a trece la practici agricole şi de creştere a animalelor, care să nu afecteze calitatea terenurilor şi a apelor, şi care are în vedere protejarea soiurilor tradiţionale,

- Exploatarea nesustenabilă a resurselor naturale strategice, în special a lemnului şi a apei,
- Necesitatea de monitoriza, raporta şi reduce poluarea apei, aerului şi solului conform angajamentelor europene,
- Poluarea continuă a apei, aerului şi solului din cauza zonelor poluate, care nu au fost dezafectate şi ecologizate.

Prioritatea vizează asistență pentru pregătirea/revizuirea planurilor de management, pentru asigurarea implementării şi monitorizării acestora, restaurarea habitatelor şi conservarea biodiversității, prin reducerea impactului infrastructurii şi agriculturii asupra speciilor şi habitatelor, cuplate cu activități de conştientizare şi informare. De asemenea sunt propuse acțiuni, care urmăresc alinierea la standardele impuse de directivele europene – în special Directiva INSPIRE şi Directiva Cadru APĂ – în scopul protecției resurselor naturale de bază, în special în ceea ce priveşte prognoza şi inventarierea emisiilor de poluanți în aer şi la standardele europene privind evaluarea stării chimice şi ecologice a corpurilor de apă de suprafață. Sunt totodată avute în vedere introducerea unor metode agricole şi de creştere a animalelor compatibile cu protecția şi îmbunătățirea mediului, a peisajului autohton, a resurselor naturale (în special sol, apă şi lemn) şi a diversității genetice (în special a raselor şi a soiurilor tradiționale). Decontaminarea şi ecologizarea siturilor poluate istoric, inclusiv refacerea ecosistemelor naturale şi asigurarea calității solului sunt propuse nu doar pentru a proteja mediul înconjurător dar şi în scopul protejării sănătății umane. Principalii beneficiari vizați sunt administratorii sau custozii ariilor protejate, agențiile de protecție a mediului, autorități ale administrației publice centrale și locale, ONG-uri.

Acțiuni orientative:

4.3.1 Acțiuni orientate către restaurarea habitatelor şi refacerea ecosistemelor degradate

4.3.2 Menținerea/conservarea/ îmbunătățirea biodiversității, cu accent pe zonele, speciile şi habitatele protejate

4.3.3 Monitorizarea şi protejarea calității apei, aerului şi solului conform standardelor europene

4.3.4 Decontaminarea şi ecologizarea zonelor poluate istoric

4.3.5 Introducerea şi practicarea metodelor agricole şi de creştere a animalelor ecologice, tradiționale şi sustenabile

4.3.6 Eficientizarea utilizării resurselor naturale strategice, inclusiv prin investiții în sisteme de irigații bazate pe tehnologii noi

4.4 Dezvoltare urbană durabilă

OBIECTIV SPECIFIC: Îmbunătățirea calității şi aspectului mediului urban

Descriere:

Majoritatea oraşelor din regiune au înregistrat în ultimii ani un puternic declin demografic, economic şi social, funcțiile lor fiind tot mai restrânse. Asta, deoarece o serie de factori

influențează negativ calitatea vieții şi nivelul investițiilor, astfel poluarea mediului, zonele degradate, lipsa spațiilor moderne pentru evenimente sociale sau de petrecere a timpului liber, etc.

Printre principalele provocări putem aminti:

- Circulație din ce în ce mai intensă, care cauzează poluarea aerului şi poluare fonică,
- Neîndeplinirea standardelor în ceea ce priveşte dimensiunea spațiilor verzi,
- Existența unor cartiere, zone defavorizate, cu infrastructură deficitară şi/sau clădiri/terenuri abandonate.

Acțiunile propuse sunt orientate către administrațiile publice locale urbane şi cuplate cu acțiunile privind transportul public urban sustenabil, eficientizarea energetică a clădirilor şi extinderea infrastructurii de mediu vor rezulta în reducerea poluării în mediul urban, pregătirea pentru contracararea efectelor schimbărilor climatice (în special temperaturi ridicate) şi creşterea gradului de satisfacție a populației în legătură cu spațiile publice din oraşe.

Acțiuni orientative:

4.4.1 Crearea, modernizarea, reabilitarea spațiilor publice urbane, inclusiv a clădirilor sau terenurilor neutilizate

4.4.2 Crearea şi modernizarea zonelor pedestriene, traseelor pietonale şi pistelor pentru biciclişti

4.4.3 Crearea şi regenerarea spatiilor verzi, inclusiv a perdelelor forestiere şi aliniamentelor de arbori

4.4.4 Acțiuni orientate către reducerea poluării aerului şi a poluării fonice în oraşe

4.5 Dezvoltarea infrastructurii de mediu în sectoarele apă şi deşeuri

OBIECTIV SPECIFIC: Îmbunătățirea serviciilor publice şi edilitare de colectare prin dezvoltarea infrastructurii de alimentare cu apă, epurare şi gestionare apă uzată, reciclare şi valorificare deşeuri

Descriere:

Angajamentele europene asumate în cadrul negocierilor de aderare în materie de infrastructură de mediu trebuie respectate, atât în ceea ce priveşte sistemele integrate de apă şi apă uzată, cât şi managementul deşeurilor. Deşi au existat fonduri semnificative în exercițiul financiar anterior orientate către dezvoltarea acestor sectoare, în continuare mai mult decât jumătate din populația regiunii nu este deservită de sisteme integrate de apă şi apă uzată. În ceea ce priveşte managementul deşeurilor în continuare există depozite de deşeuri menajere neconforme, sunt deschise rampe de gunoi care au atins cotele de depozitare maxime, nu se colectează şi nu se valorifică cantitățile de deşeuri reciclabile conform angajamentelor. Aceste probleme au consecințe negative directe nu doar asupra mediului înconjurător ci şi asupra sănătății populației.

Printre principalele provocări putem aminti:

- Nefinalizarea proiectelor de apă şi apă uzată contractate în perioada 2007-2013,

- Necesitatea de a creşte nivelul de colectare şi epurare a apelor uzate şi de a creşte gradul de asigurare a alimentării cu apă a populației,
- Management ineficient al deşeurilor menajere şi reciclabile,
- Cantitate prea mare a deşeurilor depozitate.

Acțiunile vizează administrațiile publice locale şi județene şi vor rezulta în creşterea gradului de valorificare a deşeurilor reciclabile, respectiv de compostare a deşeurilor biodegradabile, în scopul reducerii cantității de deşeuri depozitate. În ceea ce priveşte investițiile propuse în sisteme integrate de apă şi apă uzată vor rezulta în creşterea gradului de colectare şi epurare a apelor uzate şi a numărului locuitorilor cu acces la apă potabilă prin rețele de distribuție.

Acțiuni orientative:

4.5.1 Continuarea proiectelor integrate de apă şi apă uzată fazate

4.5.2 Implementarea proiectelor integrate de apă şi apă uzată, cu accent pe mediul rural: rețele de canalizare şi stațiilor de epurare a apelor uzate, managementului nămolului, stații de tratare a apei potabile, rețele de transport şi distribuție, sisteme centralizate de alimentare a apei

4.5.3 Consolidarea şi extinderea sistemelor integrate de management al deşeurilor

4.5.4 Acțiuni privind reciclarea şi valorificarea deşeurilor reciclabile, precum şi compostarea deşeurilor biodegradabile, inclusiv prin investiții în infrastructura de colectare şi sortare

4.6 Dezvoltarea sustenabilă a patrimoniului cultural şi construit

OBIECTIV SPECIFIC: Valorificarea durabilă a patrimoniului cultural şi construit şi a identității culturale multietnice a regiunii ca sursă a dezvoltării regionale

Descriere:

Resursele de patrimoniu cultural şi construit fac parte din cultura, identitatea şi istoria regiunii. Aceste obiective trebuie protejate şi conservate nu doar pentru a nu dispărea ci şi pentru că sunt surse de dezvoltare şi creştere economică. Momentan starea de degradare a clădirilor de patrimoniu, lipsa amenajărilor pentru vizitare, lipsa dotărilor şi echipamentelor interioare rezultă în imposibilitatea de a introduce aceste clădiri în viața comunităților şi în circuitele turistice. În ceea ce priveşte patrimoniul cultural mobil, acesta trebuie protejat, conservat şi pus în valoare.

Printre provocările majore putem aminti:

- Starea de degradare avansată a clădirilor şi monumentelor istorice, care nu permit o funcționalitate optimă şi includerea în circuitul economic,
- Lipsa fondurilor dedicate protecției şi punerii în valoare a patrimoniului cultural şi construit,

Acțiunile vizează restaurarea/protecția/conservarea şi punerea în valoare a obiectivelor de patrimoniu cultural, istoric, religios și modernizarea infrastructurii conexe în scopul păstrări acestora ca parte a identității populației din regiune, dar şi pentru introducerea în circuitul

turistic. Beneficiarii sunt autorități ale administrației publice, unități de cult, ONG-uri. Rezultatele se vor oglindi în scăderea gradului de degradare a resurselor de patrimoniu şi în creşterea numărului de vizitatori al obiectivelor sprijinite.

Acțiuni orientative:

4.6.1 Restaurarea, consolidarea, protecția, conservarea şi dotarea monumentelor istorice, în special celor de importanță internațională, națională, dar şi locală, atât în mediul urban, cât şi în mediul rural, inclusiv a picturilor, frescelor şi fațadelor

4.6.2 Restaurarea, conservarea, accesibilizarea şi dotarea a patrimoniului cultural imobil de interes local, a aşezămintelor monahale şi culturale – inclusiv a căminelor culturale - în mediul rural

4.6.3 Expunerea şi protecția patrimoniului cultural mobil şi imobil, inclusiv digitalizarea acestuia

4.6.4 Activități de marketing şi promovare

V. ESTIMAREA SURSELOR DE FINANȚARE

Pentru a estima necesitățile de finanțare din Regiunea Nord-Vest pe perioada 2014-2020 au fost solicitate de la partenerii locali idei de proiecte prin intermediul unui sistem online fără a fi cunoscute la momentul solicitării prioritățile strategice. Până în momentul de față au fost primite peste 1.800 de propuneri de proiecte, valoarea totală a acestora fiind mult peste posibilitățile reale de finanțare.

Finanțarea implementării planului trebuie să se încadreze în alocările sau resursele posibil de accesat de comunitățile şi actorii cheie din regiune, presupunând că principala sursă de finanțare vor fi Fondurile Europene Structurale şi de Investiții (FESI). Astfel s-a realizat o estimare a surselor, care pot fi accesate pentru implementarea proiectelor din regiune din alocările FESI, pornind de la ponderea sumelor contractate la nivel regional din alocările pe exercițiul financiar anterior.

Estimarea de mai jos a fost calculată pe baza tabelelor financiare disponibile în Acordul de Parteneriat, precum şi în cadrul Programelor Operaționale.

Tabel 32. Estimarea resurselor financiare din Programele Operaționale pentru implementarea PDR Nord-Vest 2014-2020

PRIORITATE	VALOARE TOTALĂ (EUR)	SURSE DE FINANȚARE (EUR)	
		FONDURI COMUNITARE	CONTRAPARTIDĂ NATIONALĂ/REGIONALĂ PUBLICĂ
Prioritatea 1	1.170.727.234,47	663.412.099,54	117.072.723,45
Prioritatea 2	1.456.181.288,01	1.122.545.479,78	198.096.261,14
Prioritatea 3	1.420.589.125,41	1.095.108.084,74	193.254.367,90
Prioritatea 4	1.805.761.320,69	1.392.030.803,30	245.652.494,70
TOTAL	**5.853.258.968,58**	**4.273.096.467,36**	**754.075.847,18**

Sursa: http://www.fonduri-ue.ro/

Informațiile de mai sus vor fi actualizate pentru a fi în concordanță cu programele operaționale, în versiune finală, respectiv cu tabelele financiare din documentele de implementare a programelor, din care va reieşi inclusiv ponderea finanțării europene şi naționale pe diferite categorii de intervenții.

VI. INDICATORI DE REALIZARE A OBIECTIVELOR STRATEGICE

În conformitate cu indicatorii-țintă ai Strategiei EUROPA 2020, transpuşi în țintele asumate la nivel național (Acordul de Parteneriat, Planul Național de Reformă), precum şi cu regulamente europene pentru perioada de programare 2014-2020, a fost stabilit un set de indicatori de realizare a obiectivelor strategiei la orizontul 2020.

Tabel 33. Indicatori de realizare a obiectivelor strategiei la orizontul 2020

Indicatorii-țintă ai Strategiei EUROPA 2020	UE	România	Regiunea Nord-Vest	
			Valoare actuală	Țintă
Creşterea nivelului investițiilor în cercetare şi dezvoltare în PIB	3%	2%	0,48% în 2011	2%
Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră sub nivelul înregistrat în 1990	20%	19%	-	19%
Creşterea ponderii energiei provenite din surse regenerabile în consumul final brut de energie	20%	24%	-	24%
Creşterea eficienței energetice (reducerea consumului de energie primară)	20%	19% ≈ 10 Mtep	-	19%
Creşterea ratei de ocupare a populației cu vârsta cuprinsă între 20 şi 64 de ani	75%	70%	58,8% (15-64 ani) 76,1% (25-54 ani) în 2011	75%
Scăderea ratei de părăsire timpurie a şcolii	sub 10%	11,3%	14,9% în 2012	10%
Creşterea ponderii tinerilor (30-34 ani) absolvenți ai unei forme de învățământ terțiar	min. 40%	26,7%	-	30%
Scăderea numărului de persoane expuse sărăciei şi riscului de excluziune socială	20 milioane	580 mii	-	80 mii

Aceşti indicatori-țintă asumați la nivel regional vor juca un rol esențial în procesul de monitorizare al PDR Nord-Vest, urmând să fie evaluați cu prioritate în cadrul rapoartelor strategice elaborate de ADR (a se vedea Capitolul 7).

Pentru fiecare prioritate din cadrul PDR, a fost selectați şi o serie de indicatori de rezultat şi realizare, grupate sub Obiectivele Tematice Europene. S-au folosit indicatorii utilizați în documentele de programare pentru a facilita procesul de monitorizare şi evaluare. Pentru aceşti indicatori au fost stabilite valori de bază şi de țintă, doar în cazul în care erau disponibile datele necesare la nivel regional.

Tabel 34. Indicatorii de realizare şi de rezultat ai planului

Obiectiv tematic european 1.							
Indicator	**UM**	**Valoare de bază RO**	**Țintă RO (2023)**	**Valoare de bază NV**	**Țintă NV (2023)**	**Sursa datelor**	**Tip indicator**
Investiții productive: Număr de societăti sprijinite	Nr.		60		7	MFE/MEN	Indicator de realizare
Cercetare,inovare: Număr de noi cercetători în entitățile care beneficiază de sprijin	Echivalent normă întreagă		277		19	MEN	
Cercetare,inovare: Număr de cercetători care lucrează în infrastructuri îmbunătățite de cercetare	Echivalent normă întreagă		473		39	MEN	Indicator de realizare
Cercetare,inovare: Investiții private combinate cu sprijinul public pentru proiecte de inovare sau de CD	EUR		58.500.000		7.287.143	MEN	Indicator de realizare
Centre suport pentru aplicații la Orizont 2020 şi la alte programe internaționale	Centre		20		2	MEN	Indicator de realizare
Entități de transfer tehnologic sprijinite	Nr.	0	95	0	12	POR - MYSMIS	Indicator de realizare
Infrastructură de cercetare, dezvoltare, inovare nou creată	Nr.		-		1	ADR	Indicator de realizare
Specialişti din străinătate angajați în proiectele susținute	Specialişti		50		6	MEN	Indicator de realizare
Cheltuielile private de CDI ca procent din BERD	% BERD	66,29(2012)	80			Eurostat Anuar Statistic	Indicator de rezultat
IMM-uri inovative care colaborează cu alții	%IMM	2,9	6,6	0,065	3,56	Innovation Union Scoreboard / Regional Innovation Scoreboard 2014	Indicator de rezultat
Firme inovative	Nr.	6.102 (2010)	7.600	1.106 (2010)	1.330	INS	Indicator de rezultat
Co-publicații ştiințifice public-private la 1 mil. locuitori	Publicații/1 mil. locuitori	8,3	18	Nu sunt date disponibile	Nu sunt date disponibile	Eurostat	Indicator de rezultat
Contribuție Orizont 2020 atrasă de instituții participante din regiune	Mil euro	136,5 (2014)	270	Nu sunt date disponibile	Nu sunt date disponibile	CE	Indicator de rezultat

Obiectiv tematic 2.							
Infrastructură TIC:gospodării care au acces la bandă largă de cel puțin 30Mbps	Gospodării		400000		45.000	MSI	Indicator de realizare
Produse și servicii TIC inovative susținute	Produse/servicii		30		3	MSI	Indicator de realizare
Certificate de încredere acordate magazinelor online	Certificate de încredere		1000		124	MSI	Indicator de realizare
Servicii publice aferente evenimentelor de viață aduse la nivelul IV de sofisticare online	Servicii publice		36		4	MSI	Indicator de realizare
Audituri de securitate susținute	Audituri de securitate		300		37	MSI	Indicator de realizare
Şcoli care utilizează OER, WEB 2.0 în educație	Şcoli		2000		248	MSI	Indicator de realizare
Unități prespitalicești și spitalicești care utilizează sisteme de telemedicină	Unități sanitare		500		62	MSI	Indicator de realizare
Elemente de patrimoniu cultural digitizate	Produse culturale		200000		24806	MSI	Indicator de realizare
Puncte de acces public la informații nou înființate (PAPI)	PAPI		500		62	MSI	
Valoarea adăugată brută generată de sectorul TIC	%PIB	2,62	5	2,43 (2011)	6	INS	Indicator de rezultat
Persoane care fac achiziții online	% populație	8	30	9 (2013)	34	Digital Agenda Scoreboard	Indicator de rezultat
Acoperire/disponibilitate în bandă largă NGA	% gospodării	66 (2013)	80			Digital Agenda Scoreboard	Indicator de rezultat
Cetățeni care utilizează sistemele de e-guvernare	%populație	5	35	4 (2013)	28	Digital Agenda Scoreboard	Indicator de rezultat
Utilizarea cu regularitate a internetului	%populație	45	60	45 (2013)	60	Digital Agenda Scoreboard	Indicator de rezultat
Obiectiv tematic european 3.							
IMM-uri care beneficiază de sprijin	Nr. IMM	0	1.100	90	150	Rapoarte de monitorizare POR-MYSMIS	Indicator de realizare

IMM-uri care beneficiază de sprijin	Nr. IMM	0	145	12	20	Rapoarte de monitorizare POR-MYSMIS	Indicator de realizare
Rata de supraviețuire a IMM-urilor la 3 ani de la înființare	%	44,49%	54,49%	nu există la nivel regional	53,5%	Eurostat	Indicator de rezultat
Productivitatea muncii în IMM-uri	RON	216.304	316.479 – pentru regiunile mai puțin dezvoltate	200.792	261.029	INS	Indicator de rezultat
Obiectiv tematic european 4.							
Scăderea consumului de energie primară în clădirile publice	GWh/an		31,1		Nu a fost stabilit	Raporate de monitorizare POR-MYSMIS	Indicator de realizare
Scăderea anuală estimată a gazelor cu efect de seră	Echivalent tone de CO2		46.136		Nu a fost stabilit	Raporate de monitorizare POR-MYSMIS	Indicator de realizare
Numărul gospodăriilor cu o clasificare mai bună a consumului de energie	gospodării		214.972		Nu a fost stabilit	Raporate de monitorizare POR-MYSMIS	Indicator de realizare
Scădere anuală estimată a gazelor cu efect de seră	Echivalent tone CO2		397.084		Nu a fost stabilit	Raporate de monitorizare POR-MYSMIS	Indicator de realizare
Unități administrativ-teritoriale care beneficiază de sistem de iluminat public modernizat	Număr UAT		20		3	Raporate de monitorizare POR-MYSMIS	Indicator de realizare
Lungime totală a liniilor noi sau îmbunătățite de tramvai/troleibuz	km		90		Nu a fost stabilit	Raporate de monitorizare POR-MYSMIS	Indicator de realizare
Planuri de mobilitate cu proiecte implementate prin POR	Număr		32		1	Raporate de monitorizare POR-MYSMIS	Indicator de realizare
Strategii dedicate reducerii CO2 în oraşe cu proiecte implementate prin POR	Număr		70		15	Raporate de monitorizare POR-	Indicator de realizare

						MYSMIS	
Energiile din surse regenerabile: Capacitate suplimentară de producție din surse regenerabile	MW		60		Nu a fost stabilit	ME/DE	Indicator de realizare
Lungimea rețelei termice reabilitate	km		120		Nu a fost stabilit	MFE	Indicator de realizare
Reducerea gazelor cu efect de seră: Scădere anuală estimată a gazelor cu efect de seră	Echivalent tone de CO2		70.000		Nu a fost stabilit	ME/DE	Indicator de realizare
Capacitate instalată în cogenerare de înaltă eficiență	MW		50		Nu a fost stabilit	ME/DE	Indicator de realizare
Societăți comerciale din industrie sprijinite pentru instalarea de sisteme de monitorizare a consumului de energie	Nr.		60		Nu a fost stabilit	ME/DE	Indicator de realizare
Capacitate instalată în cogenerare de înaltă eficiență	Mwe		80		Nu a fost stabilit	ANRE	Indicator de realizare
Eficiența energetică: Număr de utilizatori suplimentari de energie conectați la rețele inteligente	Nr utilizatori		80.000		11.000	ME/DE	Indicator de realizare
Reducerea consumului de energie finala in cladirile publice	Mtep	0,188	0,18	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	INS	Indicator de rezultat
Reducerea consumului de energie finala in sectorul rezidential	Mtep	8,09	6,45	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	INS	Indicator de rezultat
Reducerea consumului de energie finala in iluminatul public	GWh	669	614	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	INS	Indicator de rezultat
Pasageri transportati in transportul public urban	Numar calatori transportati/an	0,97 mld	1,11 mld	0,2567 mld	0,2695 mld	INS	Indicator de rezultat
Reducerea emisiilor CO2	Mii tone CO2/an	118.764	103.325	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	Eurostat	Indicator de rezultat

Ponderea capacităților instalate din resurse regenerabile mai puțin exploatate în totalul capacităților instalate pentru resurse regenerabile	%	3,6	19,6	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	ANRE/ ANRSC	Indicator de rezultat
Consum final de energie în industrie	Mii tep	378	328	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	INS	Indicator de rezultat
Consum de energie electrică în sectorul rezidențial	Mii tep	810	925	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	INS	Indicator de rezultat
Procent/Numar exploatatii agricole, cu sprijin PDR pentru investitii in restructurare sau modernizare	NR	127107 (total)	2,89	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	AFIR	Indicator de rezultat
Numar de beneficiari(exploatatii) care primesc sprijin pentru investitiile in activitati non-agricole in zonele rurale	NR	127107	0	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	AFIR	Indicator de rezultat
Suprafata vizata pentru impaduriri	ha	6747	10.995	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	AFIR	Indicator de rezultat
Obiectiv tematic european 5.							
Prevenirea şi gestionarea riscurilor: Populația care beneficiază de măsuri de protecție împotriva inundațiilor	persoane	0	40.000	0	Nu a fost stabilit	MMSC/ANAR	Indicator de realizare
Unități echipate pentru situații de urgență	Nr.	0	46	0	Nu a fost stabilit	MAI/IGSU	Indicator de realizare
Perdele forestiere de protecție	km	0	100	0	Nu a fost stabilit	MT	Indicator de realizare
Daune economice medii anuale produse de evenimentele hidrologice adverse (vizate de program)	Mil. euro/an	426,93	404,32	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	MAI/IGSU/ANAR	Indicator de rezultat

Timpul mediu de răspuns la situații de urgență	min	15,1	13,5	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	MAI/IGSU	Indicator de rezultat
Procentul de teren irigat	%	x	14,78	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	AFIR	Indicator de rezultat
Trecerea la un sistem de irigare mai eficient	ha	3.148.882	465.410,00	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	AFIR	Indicator de rezultat
Procentul de teren agricol şi forestier în cadrul contractelor de management care contribuie la captarea şi conservarea carbonului	%		0,05	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	AFIR	Indicator de rezultat
Teren agricol şi forestier în cadrul contractelor de management care contribuie la captarea şi conservarea carbonului	ha	6.747	10.995	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	AFIR	Indicator de rezultat
Obiectiv tematic european 6.							
Natură şi biodiversitate: Suprafața habitatelor sprijinite în vederea obținerii unui stadiu de conservare mai bun	hectare	0	3000	0	375	MMSC	Indicator de realizare
Set de măsuri/planuri de management/planuri de acțiune aprobate	Nr.	0	70	0	8,75	MMSC	Indicator de realizare
Suprafața ecosistemelor degradate refăcute	Ha	0	800	0	100	MMSC	Indicator de realizare
Capacitate suplimentară de valorificare a deşeurilor colectate	tone/an	0	740000	0	92500	MMSC	Indicator de realizare
Depozite de deşeuri neconforme închise/reabilitate	Nr.	0	38	0	4	MMSC	Indicator de realizare
Distribuția apei; Populație suplimentară care beneficiază de o mai bună alimentare cu apă	nr.	0	3700000	0	462500	MMSC/ANAR	Indicator de realizare
Epurarea apelor uzate: Populație suplimentară care beneficiază de o mai bună tratare a apelor uzate	Echivalent populație	0	1700000	0	212500	MMSC/ANAR	Indicator de realizare
Obiective de patrimoniu cultural reabilitate	nr.	0	58	0	6	Rapoarte de monitorizare POR-MYSMIS	Indicator de realizare
Investiții pentru dezvoltare locală prin turism	nr.	0	25	0	3	Rapoarte de monitorizare POR-	Indicator de realizare

						MYSMIS	
Suprafața spații deschise/clădiri create sau reabilitate în zonele urbane	Metri pătrați	0	159000	0	23000	Rapoarte de monitorizare POR-MYSMIS	Indicator de realizare
Reabilitarea solului: Suprafața totală de sol reabilitat	hectare	0	53	0	Nu a fost stabilit	MMSC	Indicator de realizare
Bază de date privind emisiile de poluanți conform Directivei INSPIRE	Nr.	0	1	0	Nu a fost stabilit	MMSC	Indicator de realizare
Sistem de prognoză a calității aerului	Nr.	0	1	0	Nu a fost stabilit	MMSC	Indicator de realizare
Stații de monitorizare a calității aerului modernizate	Nr.	0	10	0	Nu a fost stabilit	MMSC	Indicator de realizare
Specii de interes comunitare aflate în stare de conservare favorabilă	%	19	25	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	MMSC	Indicator de rezultat
Habitate de interes comunitar aflate în stare de conservare favorabilă	%	63	65	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	MMSC	Indicator de rezultat
Ecosisteme degradate refăcute	%	0	10	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	MMSC	Indicator de rezultat
Cantitatea de deşeuri biodegradabile depozitată	Mil. tone/an	3	1,53	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	MMSC/ANAR	Indicator de rezultat
Rata de reciclare a deşeurilor menajere şi similare	%	4,3	50	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	MMSC/ANAR	Indicator de rezultat
Gradul de epurare a apelor uzate din aglomerări umane cu peste 2000 l.e	%	49,89	100	51,53	100	MMSC/ANAR	Indicator de rezultat
Gradul de colectare a apelor uzate din aglomerări umane cu mai mult de 2000 I.e	%	59,95	100	47,67	100	MMSC/ANAR	Indicator de rezultat
Gradul de deservire a populației de sistemul public de alimentare cu apă potabilă	%	60,15	99,5	61,92	99,5	INS	Indicator de rezultat
Gradul de degradare a resurselor de patrimoniu cultural	%	81	80	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	Ministerul Culturii	Indicator de rezultat
Gradul de satisfacție al populației în legătură cu spațiile publice din orașe	%	56 (2012)	66	nu există date la nivel	Nu a fost stabilit	Eurostat - ancheta privind calitatea vieții în	Indicator de rezultat

				regional		oraşe	
Monitorizare şi raportare a calităţii aerului conform cerinţelor Directivei 2008/50/CE	N/A	Nu	Da	Nu	Da	MMSC	Indicator de rezultat
Situri contaminate istoric	nr.	210	200	22	21	MMSC	Indicator de rezultat
Obiectiv tematic european 7.							
Lungime infrastructură regională reabilitată/modernizată conectată la TEN-T	km	0	2200	0	Nu a fost stabilit	Rapoarte de monitorizare MY-SMIS	Indicator de realizare
Lungime infrastructură regională nou contruită conectată la TEN-T	km	0	100	0	Nu a fost stabilit	Rapoarte de monitorizare MY-SMIS	Indicator de realizare
Drumuri: lungimea totală a drumurilor nou construite din care TEN-T	km	0	200	0	Nu a fost stabilit	MT	Indicator de realizare
Lungimea totală a drumurilor nou construite din care: TEN-T	km	0	125	0	Nu a fost stabilit	MT	Indicator de realizare
Lungimea totală a liniilor de cale ferată renovate sau modernizate	km	0	140	0	Nu a fost stabilit	MT	Indicator de realizare
Lungimea totală a căilor navigabile interioare nou create sau îmbunătăţite	km	0	30	0	Nu a fost stabilit	MT	Indicator de realizare
Lungimea totală a drumurilor nou construite	km	0	80	0	Nu a fost stabilit	MT/CNADNR	Indicator de realizare
Lungimea totală a drumurilor renovate sau modernizate	km	0	250	0	Nu a fost stabilit	MT/CNADNR	Indicator de realizare
Aeroporturi sprijinite	nr.	0	4	0	Nu a fost stabilit	MT	Indicator de realizare
Terminale intermodale modernizate/construite	nr.	0	8	0	Nu a fost stabilit	MT	Indicator de realizare
Puncte/birouri de ieşire din ţară modernizate/exinse	nr.	0	3	0	Nu a fost stabilit	MT	Indicator de realizare
Echipamente de deszăpezire achiziţionate	nr.	0	20	0	Nu a fost stabilit	MT	Indicator de realizare
Perdele forestire de protecţie	km	0	100	0	Nu a fost stabilit	MT	Indicator de realizare
Populaţia deservită de o infrastructură secundară modernizată care asigură accesul la coridoarele TEN-T	nr.	1600000	2000000	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	INS/date ADR	Indicator de rezultat
Timpul mediu de călătorie pe reţeaua rutieră TEN-T	Min/100 km	86,2	49,8	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	MT	Indicator de rezultat

Timpul mediu de călătorie pe rețeaua TEN-T feroviară	Min/100 km	133,3	60,1	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	MT	Indicator de rezultat
Pasageri îmbarcați şi debarcați în transportul aeroportuar	Mil. Pasageri	10,7	20	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	INS	Indicator de rezultat
Volum de mărfuri contanerizat manipulat în unitățile de transport intermodal	TEU/an	64376	130000	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	MT	Indicator de rezultat
Decese înregistrate în urma accidentelor rutiere la un milion de locuitori	nr./mil.loc.	92	82	89,99	80	MT	Indicator de rezultat
Timp de staționare la punctele de ieşire din țară în perioade aglomerate	Minute	300	150	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	Studiu MT	Indicator de rezultat
Indicele de accesibilitate (densitate efectivă)	angajat/min	25874	27873	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	MT	Indicator de rezultat
Intensitatea utilizării rețelei feroviare	Călători/km rețea/an	409640	555940	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	INS	Indicator de rezultat
Cheltuieli totale întreținere şi reparații capitale/km rețea	euro/km rețea	34000	141000	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	MT/INS	Indicator de rezultat
Obiectiv tematic european 8.							
Tineri NEETs şomeri cu vârsta cuprinsă între 16-24 ani care beneficiază de sprijin	Nr.	0	113000	0	16000	Sistem monitorizare AM POCU; MY-SMIS	Indicator de realizare
Campanii de informare şi conştientizare dedicate tinerilor	Nr.	0	5	0	1	Sistem monitorizare AM POCU; MY-SMIS	Indicator de realizare
Tineri NEETs şomeri cu vârsta cuprinsă între 16-24 ani care beneficiază de sprijin	Nr.	0	3700	0	Nu a fost stabilit	Sistem monitorizare AM POCU; MY-SMIS	Indicator de realizare
Persoane care beneficiază de sprijin	Nr.	0	187.000	0	Nu a fost stabilit	Sistem monitorizare AM POCU; MY-SMIS	Indicator de realizare
Entități sprijinite	Nr.	0	3400	0	Nu a fost stabilit	Sistem monitorizare AM POCU; MY-SMIS	Indicator de realizare
Entități sprijinite	Nr.	0	696	0	Nu a fost stabilit	Sistem monitorizare AM POCU; MY-SMIS	Indicator de realizare
Persoane care beneficiază de sprijin	Nr.	0	15.000	0	Nu a fost stabilit	Sistem monitorizare AM POCU; MY-SMIS	Indicator de realizare

Tineri NEETs şomeri care au un loc de muncă, inclusiv cei care desfăşoară o activitate independentă, la încetarea calității de participant	Nr.		33000		4714	Sistem de monitorizare AM POCU; MYSMIS	Indicator de rezultat
Tineri NEETs şomeri care dobândesc o calificare, la încetarea calității de participant	Nr.		54000		7714	Sistem de monitorizare AM POCU; MYSMIS	Indicator de rezultat
Persoane care dobândesc o calificare la încetarea calității de participant	Nr.		135000		19178	Sistem monitorizare AM POCU; MY-SMIS	Indicator de rezultat
Persoane care au un loc de muncă la încetarea calității de participant	Nr.		44000		6393	Sistem de monitorizare AM POCU; MYSMIS	Indicator de rezultat
Persoane ocupate/angajate în entitățile sprijinite	Nr.		5152		126	Sistem de monitorizare AM POCU; MYSMIS	Indicator de rezultat
Entități sprijinite care au un management îmbunătățit ca urmare a sprijinului primit	Nr.		390		56	Sistem monitorizare AM POCU; MY-SMIS	Indicator de rezultat
Obiectiv tematic european 9.							
Persoane care beneficiază de sprijin	Nr.		238.800		Nu a fost stabilit	MY-SMIS	Indicator de realizare
Persoane care beneficiază de sprijin	Nr.		1.562.000		Nu a fost stabilit	MY-SMIS	Indicator de realizare
Entități sprijinite	Nr.		443		Nu a fost stabilit	MY-SMIS	Indicator de realizare
Persoane care beneficiază de sprijin	Nr.		121.500		Nu a fost stabilit	MY-SMIS	Indicator de realizare
Strategii / analize / planuri de acțiune / de dezvoltare a comunității vizate prin CLLD	Nr.		90		5	MY-SMIS	Indicator de realizare
Beneficiari de infrastructură medicală / socială construită / reabilitată / modernizată / extinsă / dotată	Nr.		800000		115000	Rapoarte de monitorizare POR-MYSMIS	Indicator de realizare
Persoane care trăiesc în zone urbane unde s-au implementat strategii integrate de dezvoltare locală	Nr.		140.000		20000	Rapoarte de monitorizare POR-MYSMIS	Indicator de realizare
Persoane care dobândesc o calificare la încetarea calității de participant	Nr.		50000		7110	MY-SMIS	Indicator de rezultat
Persoane care au un loc de muncă la încetarea calității de participant	Nr.		13000		1890	MY-SMIS	Indicator de rezultat
Persoane care dobândesc o calificare la încetarea calității de participant / care au finalizat programe de formare	Nr.		150.000		21428	MY-SMIS	Indicator de rezultat

Participanţi care au părăsit sistemul instituţionalizat urmare a sprijinului primit / tineri peste 18 ani care, urmare a sprijinului primit, au depăşit situaţia de vulnerabilitate	Nr.		7000		1000	MY-SMIS	Indicator de rezultat
Persoane ocupate / angajate în entităţile sprijinite	Nr.		880		126	MY-SMIS	Indicator de rezultat
Persoane care dobândesc o calificare la încetarea calităţii de participant	Nr.		36000		5000	MY-SMIS	Indicator de rezultat
Persoane care au un loc de muncă la încetarea calităţii de participant	Nr.		8000		1100	MY-SMIS	Indicator de rezultat
Proiecte aprobate spre finanţare în baza strategiilor / analizelor / planurilor de acţiune de dezvoltare a comunităţii	Nr.		30		4	MY-SMIS	Indicator de rezultat
Creşterea speranţei de viaţă sănătoasă la naştere, femei	Ani	57,8	58,8	77,41	Nu a fost stabilit	Eurostat	Indicator de rezultat
Creşterea speranţei de viaţă sănătoasă la naştere, bărbaţi	Ani	57,7	58,7	70,4	Nu a fost stabilit	Eurostat	Indicator de rezultat
Reducerea numărului de persoane aflate în risc de sărăcie şi excluziune socială	Nr.	4.988.000	580000	x	80000	Eurostat	Indicator de rezultat
Obiectiv tematic european 10.							
Persoane care beneficiază de sprijin	Nr.	0	37900	0	5400	MY-SMIS	Indicator de realizare
Entităţi care beneficiază de sprijin	Nr.	0	123	0	17	MY-SMIS	Indicator de realizare
Persoane care beneficiază de sprijin	Nr.	0	46000	0	6500	MY-SMIS	Indicator de realizare
Programe nou create/sprijinite	Nr.	0	110	0	Nu a fost stabilit	MY-SMIS	Indicator de realizare
Personal didactic sprijin / formatori sprijiniţi	Nr.	0	16800	0	2400	MY-SMIS	Indicator de realizare
Persoane care beneficiază de sprijin	Nr.	0	24000	0	3400	MY-SMIS	Indicator de realizare
Entităţi care beneficiază de sprijin	Nr.	0	20	0	2	MY-SMIS	Indicator de realizare
Mecanisme de anticipare a nevoilor de pe piaţa muncii	Nr.	0	4	0	Nu a fost stabilit	MY-SMIS	Indicator de realizare
Proiecte care vizează dezvoltarea de oferte educaţionale	Nr.	0	20	0	2	MY-SMIS	Indicator de realizare
Personal didactic sprijin / formatori sprijiniţi	Nr.	0	8900	0	1200	MY-SMIS	Indicator de realizare
Persoane care beneficiază de sprijin	Nr.	0	31000	0	4000	MY-SMIS	Indicator de realizare
Entităţi sprijinite	Nr.	0	170	0	24	MY-SMIS	Indicator de realizare
Mecanisme de anticipare a nevoilor de pe piaţa	Nr.	0	3	0	Nu a fost	MY-SMIS	Indicator de realizare

muncii					stabilit		
Personal didactic sprijin / formatori sprijiniți	Nr.	0	5200	0	700	MY-SMIS	Indicator de realizare
Persoane care beneficiază de sprijin	Nr.	0	31450	0	4500	MY-SMIS	Indicator de realizare
Mecanisme de anticipare a nevoilor de pe piața muncii	Nr.	0	2	0	Nu a fost stabilit	MY-SMIS	Indicator de realizare
Proiecte care vizează dezvoltarea de oferte educaționale	Nr.	0	8	0	1	MY-SMIS	Indicator de realizare
Personal didactic sprijin / formatori sprijiniți	Nr.	0	2300	0	300	MY-SMIS	Indicator de realizare
Capacitatea infrastructurii de educație care beneficiază de sprijin	Nr.	0	120000	0	17000	Rapoarte de monitorizare POR-MYSMIS	Indicator de realizare
Persoane care dobândesc o calificare la încetarea calității de participant	Nr.	x	24000	x	3429		Indicator de rezultat
Persoane care, ca urmare a sprijinului primit de entități, participă la programe de ucenicie până la finalizarea lor	Nr.	x	3200	x	457		Indicator de rezultat
Persoane care continuă studiile ca urmare a sprijinului primit	Nr.	x	x	x	x		Indicator de rezultat
Personal didactic certificat urmare a sprijinului primit	Nr.	x	x	x	x		Indicator de rezultat
Programe validate/implementate	Nr.	x	x	x	x		Indicator de rezultat
Oferte educaționale validate / implementate	Nr.	x	x	x	x		Indicator de rezultat
Persoane certificate în urma unui program de tip a doua şansă	Nr.	x	x	x	x		Indicator de rezultat
Personal didactic certificat urmare a sprijinului primit	Nr.	x	x	x	x		Indicator de rezultat
Persoane înmatriculate în învățământul terțiar urmare a sprijinului primit	Nr.	x	x	x	x		Indicator de rezultat
Programe de studii din învățământul terțiar orientate către nevoile pieței muncii validate instituțional / implementate	Nr.	x	x	x	x		Indicator de rezultat
Sistem multinivelar de calificare în învățământul terțiar bazat pe dobândirea de competențe relevante pt piața muncii	Nr.	x	x	x	x		Indicator de rezultat
Universități care implementează sistemul multinivelar de calificare	Nr.	x	x	x	x		Indicator de rezultat

Entități funcționale urmare a sprijinului primit	Nr.	x	x	x	x		Indicator de rezultat
Entități care au pilotat / validat un sistem de asigurare a calității	Nr.	x	x	x	x		Indicator de rezultat
Personal didactic / formatori certificat(i)	Nr.	x	x	x	x		Indicator de rezultat
Persoane care dobândesc o calificare la încetarea calității de participant	Nr.	x	x	x	x		Indicator de rezultat
Oferte educaționale validate / implementate	Nr.	x	x	x	x		Indicator de rezultat
Personal didactic / formatori certificat(i)	Nr.	x	x	x	x		Indicator de rezultat
Participanți care îşi găsesc un loc de muncă urmare a sprijinului primit	Nr.	x	x	x	x		Indicator de rezultat
Persoane care au finalizat programe postdoctorale	Nr.	x	x	x	x		Indicator de rezultat
Gradul de cuprindere în învățământ a populației de vârstă şcolară	%	78,8	85,9	nu există date la nivel regional	x	INS	Indicator de rezultat
Obiectiv tematic european 11.							
Suprafață de teren înregistrată în SICCF în zonele de implementare a proiectului	Ha	0	7177000	0	Nu a fost stabilit	ANCPI	Indicator de realizare
Employed, including self-employed	Nr.	0	39825	0	Nu a fost stabilit	Beneficiari POCA	Indicator de realizare
Number of projects fully or partially implemented by social partners or non-guvernamental organisations	Nr.	0	22	0	Nu a fost stabilit	Baza de date AM POCA	Indicator de realizare
number of projects targeting public administrations or public services at national, regional or local level	Nr.	0	135	0	Nu a fost stabilit	Baza de date AM POCA	Indicator de realizare
Autorități şi instituții publice sprijinite pentru dezvoltarea de măsuri pentru clarificarea mandatelor, rolurilor şi/sau competențelor la nivelul administrației publice	Nr.	0	10	0	Nu a fost stabilit	Beneficiari POCA	Indicator de realizare
Autorități şi instituții publice centrale care au primit sprijin pentru introducerea bugetării pe programe	Nr.	0	0	0	Nu a fost stabilit	Beneficiari POCA	Indicator de realizare
Autorități şi instituții publice centrale care au primit finanțare pentru a dezvolta mecanisme/ instrumente/proceduri de cooperare/ colaborare pentru îmbunătățirea procesului decizional	Nr.	0	10	0	Nu a fost stabilit	Beneficiari POCA	Indicator de realizare

Autorități şi instituții publice centrale sprijinite pentru introducerea de noi sisteme/ instrumente de management al calității/ performanței	Nr.	0	7	0	Nu a fost stabilit	Beneficiari POCA	Indicator de realizare
Autorități şi instituții publice centrale sprijinite pentru introducerea de noi sisteme/ instrumente de management al calității/ performanței	Nr.	0	10	0	Nu a fost stabilit	Beneficiari POCA	Indicator de realizare
Autorități şi instituții publice sprijinite să introducă măsuri pentru creşterea calității reglementărilor şi îmbunătățirea politicilor publice	Nr.	0	15	0	Nu a fost stabilit	Beneficiari POCA	Indicator de realizare
Autorități şi instituții publice sprijinite pentru dezvoltarea de măsuri pentru clarificarea mandatelor, rolurilor şi/sau competențelor în gestionarea resurselor umane din administrația publică	Nr.	0	4	0	Nu a fost stabilit	Beneficiari POCA	Indicator de realizare
Autorități şi instituții publice sprijinite pentru dezvoltarea de noi mecanisme/instrumente/ proceduri de resurse umane sau îmbunătățirea celor existente	Nr.	0	83	0	Nu a fost stabilit	Beneficiari POCA	Indicator de realizare
Instituții care dezvoltă instrumente de management/ lucru în vederea eficientizării proceselor instituționale	Nr.	0	7	0	Nu a fost stabilit	Beneficiari POCA	Indicator de realizare
Sisteme/aplicații IT de management al cauzelor şi/sau al proceselor instituționale dezvoltate/ îmbunătățite	Nr.	0	14	0	Nu a fost stabilit	Beneficiari POCA	Indicator de realizare
Participanți din grupul țintă la acțiuni de formare profesională în domenii ce sprijină eficientizarea proceselor instituționale	Nr.	0	17860	0	Nu a fost stabilit	Beneficiari POCA	Indicator de realizare
Autorități şi instituții publice care implementează măsuri pentru clarificarea mandatelor, rolurilor şi/sau competențelor la nivelul administrației publice dezvoltate prin program	Nr.			0	Nu a fost stabilit	Beneficiari POCA	Indicator de rezultat
Autorități şi instituții publice centrale în care se aplică bugetarea pe programe	Nr.			0	Nu a fost stabilit	Beneficiari POCA	Indicator de rezultat
Autorități şi instituții publice centrale ce aplică mecanisme/instrumente/ proceduri de cooperare, coordonare şi consultare pentru îmbunătățirea procesului decizional	Nr.			0	Nu a fost stabilit	Beneficiari POCA	Indicator de rezultat
Autorități şi instituții publice centrale în care se	Nr.			0	Nu a fost	Beneficiari POCA	Indicator de rezultat

aplică sisteme/instrumente de management al calității/performanței					stabilit		
Autorități şi instituții publice în care se implementează măsuri pentru clarificarea rolurilor, mandatelor şi/sau competențelor privind gestionarea resurselor umane din administrația publică dezvoltate prin program	Nr.			0	Nu a fost stabilit	Beneficiari POCA	Indicator de rezultat
Autorități şi instituții publice în care se aplică mecanismele/instrumentele/ procedurile de resurse umane noi sau îmbunătățite	Nr.			0	Nu a fost stabilit	Beneficiari POCA	Indicator de rezultat
Instituții din sistemul judiciar aplicând instrumentele de management/lucru dezvoltate în cadrul programului	Nr.			0	Nu a fost stabilit	Beneficiari POCA	Indicator de rezultat
Participanți din grupul țintă formați profesional în vederea eficientizării proceselor instituționale	Nr.			0	Nu a fost stabilit	Beneficiari POCA	Indicator de rezultat
Nr. de UAT-uri înregistrate în SICCF	UAT	6	3181	0	Nu a fost stabilit	ANCPI	Indicator de rezultat
Autorități şi instituții publice în care se implementează măsuri dezvoltate pentru creşterea calității reglementărilor, a politicilor publice şi reducerea birocrației pentru mediul de afaceri şi cetățeni	Nr.			0	Nu a fost stabilit	Beneficiari POCA	Indicator de rezultat

VII. SISTEMUL DE IMPLEMENTARE

În contextul elaborării unui plan de dezvoltare, când resursele pentru realizarea acestuia nu sunt la dispoziția celui care îl elaborează, procesul de implementare va cuprinde următoarele activități:

1. **Dezvoltarea unui plan de acțiune** ulterior aprobării Planului de Dezvoltare Regională, în scopul implementării acestuia,
2. **Urmărirea planului de acțiune**. Periodic vor avea loc întâlniri cu responsabilii, organizate sub egida Comitetului de Planificare Regională, pentru a examina progresul în realizarea planului, respectiv dificultățile întâmpinate, soluții şi paşii următori.
3. În vederea **implementării strategiei**, ADR Nord-Vest (prin Direcția Dezvoltare Strategică) va desfăşura următoarele activități necesare:
    i. asistență tehnică pentru dezvoltarea proiectelor strategice prioritare de la nivelul regiunii (identificarea proiectelor, analiza şi corelarea acestora cu obiectivele strategice)
    ii. asigurarea dezvoltării teritoriale echilibrate şi a impactului investițiilor la nivel regional
    iii. sprijinirea beneficiarilor locali cu insuficientă capacitate instituțională pentru a dezvolta proiecte de calitate, în vederea realizării obiectivelor planului.
4. **Asigurarea corelării asistenței tehnice** de la nivel național cu nevoile din regiune prin contact permanent cu autoritățile de management specifice diferitelor programe operaționale şi respectiv Ministerul Fondurilor Europene, în calitatea sa de coordonator național, pe toată durata de implementare a acțiunilor cheie/proiectelor strategice.
5. **Dezvoltarea unor proiecte punctuale** pentru întărirea capacității instituționale la nivel regional şi local.
6. **Dezvoltarea/promovarea unor proiecte de cercetare-dezvoltare** pentru elaborarea de politici/strategii care lipsesc sau trebuie actualizate la nivelul teritorial adecvat (supralocal, regional) în domenii cum ar fi: specializarea inteligentă, ocuparea forței de muncă şi formare profesională, transportul şi mobilitatea, combaterea sărăciei şi incluziunea socială a grupurilor defavorizate, dezvoltare urbană durabilă etc.

În 2016, 2019 şi 2022 se va analiza în CRP stadiul progreselor înregistrate în soluționarea problemelor identificate în Plan, pe baza unor **rapoarte strategice de monitorizare**. Această analiză va avea în vedere şi stadiul de implementare a planului de acțiune pentru aplicarea strategiei regionale.

Pentru buna desfăşurare a activităților de implementare, monitorizare şi evaluare a PDR, ADR Nord-Vest va aloca, prin intermediul Direcției de Dezvoltare Strategică, resursele umane necesare pentru elaborarea şi implementarea planului de acțiune, inclusiv pentru activitatea de monitorizare şi evaluare.

VIII. MONITORIZARE ŞI EVALUARE

„PDR Nord-Vest 2014-2020" a fost supus unei evaluări ex-ante, echipa de planificare revizuind documentul conform raportului evaluatorului pus la dispoziție de la nivel național. S-a urmărit asigurarea unei relevanțe mai mari a acțiunilor prevăzute raportat la nevoile de dezvoltare. Principalele contribuții/observații conform raportului de evaluare ex-ante sunt dezvoltate mai jos.

- Ar fi de dorit să se găsească soluții financiare pentru elaborarea rapoartelor de evaluare intermediar şi final, precum şi a unui raport de evaluare al impactului PDR 2014-2020, având în vedere intenția guvernului de a trece, prin regionalizare politică, la descentralizarea gestiunii fondurilor europene pentru perioada 2020-2027.
- Indicatorii-țintă asumați la nivel regional (a se vedea Cap. V) vor juca un rol în procesul de monitorizare al PDR Nord-Vest, urmând a fi urmăriți în cadrul rapoartelor elaborate de ADR privind progresele înregistrate în implementare şi gradul de realizare a rezultatelor planificate.
- Aceste rapoarte strategice vor fi realizate în anii 2016, 2019 şi 2022, în baza calendarului care va fi întocmit la nivel național, conform prevederilor Acordului de Parteneriat. Pe de altă parte, aceste rapoarte vor permite monitorizarea implementării Programului Național de Reformă la nivel regional.
- În vederea obținerii informațiilor necesare pentru monitorizarea Planului şi evaluarea critică a progreselor realizate în implementarea Strategiei regionale se va încerca încheierea unor acorduri cu autoritățile naționale (a se vedea Tab. 35), se vor folosi rapoartele periodice legate de investițiile finanțate prin FESI, rapoarte de implementare pe programe, studii şi anchete privind investițiile publice (din bugetul național sau local) şi private (anchete în rândul investitorilor privați). Se vor încheia acorduri cu toate autoritățile de management în vederea obținerii informațiilor.
- altă sursă primară de informații va fi regională, informațiile necesare urmând să fie obținute de la responsabilii pentru fiecare acțiune cheie şi de la partenerii regionali relevanți: Direcția Regională de Statistică, FNGAL şi GAL-uri, Pactul Regional de Ocupare a Forței de Muncă şi Incluziune Socială – PROIS NV, Consortiul Regional pentru Dezvoltarea Învățământului Profesional şi Tehnic, Uniunea Universităților Clujene, Consilii Județene, ADI Transilvania Nord, ADI ZM Cluj, ADI ZMO etc).

Vor fi încheiate acorduri cu aceşti parteneri şi se va institui un sistem de colectare de date.

Tabel 35. Organisme de Management al Programelor Operaționale 2014-2020

Program Operațional	Autoritate de Management	Organism Intermediar	Fond
PO Competitivitate	Ministerul Fondurilor Europene	Ministerul Educației Naționale Ministerul Societății Informaționale	FEDR
PO Infrastructură Mare	Ministerul Fondurilor Europene	Departamentul pentru Proiecte de Infrastructură şi Investiții Străine Ministerul Transporturilor Ministerul Mediului şi Schimbărilor Climatice Ministerul Economiei	FC, FEDR

PO Capital Uman	Ministerul Fondurilor Europene	Ministerul Muncii, Familiei şi Protecţiei Sociale Ministerul Educaţiei Naţionale Organismele Intermediare Regionale coordonate de MMSSF	FSE
PO Regional	Ministerul Dezvoltări Regionale şi Administraţiei Publice	Agenţiile pentru Dezvoltare Regională	FEDR
PO Dezvoltarea Capacităţii Administrative	Ministerul Dezvoltării Regionale şi Administraţiei Publice	N.R.	FSE
PO Cooperare Teritorială Europeană relevante (RO-HU, RO–UA, HU-SK-RO-UA)	Ministerul Dezvoltării Regionale şi Administraţiei Publice	Nu se ştie la acest moment.	FEDR, ENI
Planul Naţional de Dezvoltare Rurală	Ministerul Agriculturii şi Dezvoltării Rurale	Agenţia pentru Finanţarea Investiţiilor Rurale	FEADR
PO Pescuit	Ministerul Agriculturii şi Dezvoltării Rurale	Nu se ştie la acest moment.	FEPAM
Plăţi Directe	Ministerul Agriculturii şi Dezvoltării Rurale	Agenţia de Plăţi şi Intervenţii în Agricultură	FEGA

Pentru continuitatea procesului partenerial, aceste rapoarte strategice vor fi prezentate şi avizate în cadrul Comitetului Regional de Planificare.

Fiecare Raport Strategic de Monitorizare va include următoarele elemente:

- situaţia socio-economică a regiunii din perspectiva evoluţiei indicatorilor macroeconomici;
- realizările, problemele şi perspectivele în ceea ce priveşte implementarea PDR;
- exemplele de bună practică;
- orice propunere de modificare a PDR şi a tabelelor financiare.

După caz, dacă va fi necesar, se vor realiza diferite analize de impact regional cu privire la prioritățile de investiţii din PDR (în limita capacităţii interne şi a resurselor umane şi financiare alocate).

Monitorizarea vizează cheltuielile, livrarea şi obţinerea unor realizări şi schimbarea reflectată prin indicatorul de rezultat. Evaluarea este procesul care permite analizarea, în mod independent, a beneficiilor unei intervenţii finanţate din fonduri publice, prin raportarea la anumite criterii specifice. Aceasta trebuie planificată în avans şi se va desfăşura o dată sau de două ori în cursul perioadei de programare.

IX. PROCESUL PARTENERIAL

În cadrul activităţii de planificare unul dintre obiective a fost implicarea într-o mare măsură a nivelului supra-local, a mediului academic/universitar şi a mediului privat, dar şi creşterea implicării administraţiilor publice în acest proces. Astfel, pe lângă Comitetul Regional de Planificare şi Grupurile de lucru tematice, au fost reactivate comitetele de coordonare implicate în procesul anterior (2007-2013): *Comitetul de Coordonare Executiv*, alcătuit din vicepreşedinţii Consiliilor Judeţene, arhitecţii şefi şi directorii compartimentelor de investiţii sau strategii din Consiliile Judeţene, având rolul de a coordona şi extinde procesul de

planificare la nivel județean şi respectiv *Comitetul de Coordonare Ştiințific* alcătuit din reprezentanți ai mediului academic cu rolul de coordonare a activității experților implicați, validarea metodologiei de elaborare a documentelor programatice şi revizuirea documentelor pe parcursul elaborării lor.

În **16 mai 2012** a avut loc prima întâlnire comună a Comitetului de Coordonare Executiv şi a Comitetului de Coordonare Ştiințific, unde s-au discutat problemele întâlnite în procesul de planificare anterior, contextul actual al planificării şi programării strategice, rolul Agenției de Dezvoltare Regională în cadrul acestui proces, metodologia planificării propuse de Ministerul Dezvoltării Regionale şi Administrației Publice, precum şi rolul pe care membrii Comitetelor îl joacă în procesul de planificare.

Comitetul Executiv s-a reunit şi în **20 august 2012** când au fost prezentate principalele etape ale procesului de planificare pentru perioada 2014-2020, domeniile de analiză şi cele de investiții prioritare propuse în Strategia Națională pentru Dezvoltare Regională 2014-2020.

De la începutul procesului de planificare au fost demarate consultări on-line prin intermediul paginii www.nord-vest.ro, unde, mizând pe sprijinul şi implicarea partenerilor din Regiune, s-a dorit construirea unui cadru de dezbatere publică - model de replicat la nivelul autorităților locale şi naționale.

În perioada **ianuarie-martie 2013**, au fost organizate **17 întâlniri de lucru** subjudețene, cu reprezentanți ai comunităților locale din regiune, după cum urmează:

- 3 grupuri de lucru în județul Bihor (Valea lui Mihai, Oradea şi Beiuş);
- 3 grupuri de lucru în județul Maramureş (Baia Mare, Borşa şi Sighetu Marmației);
- 3 grupuri de lucru în județul Satu Mare (Tăşnad, Satu Mare şi Negreşti Oaş);
- 4 grupuri de lucru în județul Cluj (Zona Metropolitană Cluj, Dej, Huedin, Turda);
- 3 grupuri de lucru în județul Bistrița-Năsăud (Bistrița, Năsăud, Sîngeorz-Băi);
- 1 grup de lucru în județul Sălaj (Zalău).

La aceste întâlniri, care au avut ca obiectiv consultarea publică asupra cadrului strategic regional (profil socio-economic, analiza SWOT completată cu propunerile experților participanți la aceste întâlniri, obiective strategice precum şi demararea colectării de idei e proiecte pentru următoarea perioadă de programare. Au participat reprezentanți ai Consiliilor Locale, Județene, ai Instituției Prefectului, ai Oficiilor Județene pentru Dezvoltare Rurală şi Pescuit, ai Asociațiilor de Dezvoltare Intercomunitară şi ai Grupurilor de Acțiune Locală. Suita de ateliere a fost promovată în mass-media tipărită şi on-line, ca urmare a transmiterii, în total, a 9 comunicate de presă şi trei informări (publicate pe canalele proprii şi preluate apoi de website-uri specializate şi de presa scrisă). În total, la cele 17 grupuri de lucru au participat 438 de persoane (din 525 invitate, cu o rată de participare de 80%). În cadrul acestor ateliere, participanților li s-a solicitat să revizuiască strategiile de dezvoltare existente (acolo unde e cazul) şi să transmită ideile de proiecte considerate prioritare pentru 2014-2020 în perioada imediat următoare. Acestora li s-au adăugat cele completate on-line de către participanți în fişa de colectare a proiectelor, care este disponibilă pe site-ul WEB al Agenției, proces care s-a încheiat în luna oct. 2013.

În perioada **iunie-iulie 2013** au avut loc 9 reuniuni ale unor Grupuri Tematice Regionale, organizate sub egida Comitetului Regional de Planificare. La aceste întâlniri tematice s-au reunit experți şi actori-cheie din fiecare domeniu în parte. După trecerea în revistă a principalelor concluzii din analiza efectuată de ADR Nord-Vest pe fiecare domeniu tematic, discutarea unor aspecte legate de actualul exercițiu financiar şi, în unele cazuri, prezentarea

unor proiecte de succes / bune practici, s-a încercat prin dezbatere deschisă conturarea priorităților strategice pe domenii, cu 2 obiective principale:

- validarea strategiei regionale sau, dacă este cazul, modificarea / revizuirea / completarea acesteia
- identificarea unor idei de proiecte strategice în spatele acestor priorități, care pot asigura dezvoltare reală în domeniu (fie prin poziționare geografică, integrarea teritorială a altor inițiative / idei de proiecte, fie prin anvergura intervenției sau impactul estimat, fie prin caracterul inovator – tip proiecte-pilot).

Cele 9 reuniuni au fost:

- **10 iunie 2013** – Grup de lucru „Infrastructuri regionale şi locale" întâlnire de lucru cu tematica transporturi, apă-canal, gaz, electricitate, deşeuri" (38 de participanți). S-a conştientizat importanța lucrului în echipă, necesitatea unei viziuni comune şi a unei abordări integrate a problematicii infrastructurii regionale, în scopul gândirii şi susținerii implementării unor proiecte strategice, sustenabile şi de impact pentru locuitorii regiunii. S-a reiterat importanța unor proiecte ca autostrada Transilvania, electrificarea căii ferate Cluj-Napoca - Oradea, drumul Nordului, nodul intermodal Satu Mare, hidrocentrala Tarnița-Lăpusteşti etc.
- **17 iunie 2013** – Grup de lucru „Dezvoltare urbană" (clădiri publice, transport public şi locuințe, eficiență energetică) (46 de participanți)
- **18 iunie 2013** – Grup de lucru „Dezvoltare rurală şi agricultură" (26 de participanți). Au fost identificate diferite măsuri necesare pentru dezvoltarea sectorului agricol: specializarea personalului pentru utilizarea şi menținerea utilajelor agricole moderne, crearea învățământului profesional în sectorul agricol, clarificarea situației proprietăților (CF), îmbunătățiri funciare, irigare, crearea unei piețe de contracte a producției agricole, mijloace de procesare, parteneriate între diferite zone de producție, formarea grupurilor de producători, organizarea mai bună a desfacerii producției. Activitatea economică este slabă în zona rurală şi antreprenoriatul rural este foarte puțin prezent. S-a ridicat problema oraşelor mici, sub 10.000 locuitori, care în perioada 2007-2013 nu au putut accesa finanțare pentru proiecte de investiții nici din FEADR, nici din POR. S-a atras atenția asupra importanței corelării spațiale a proiectelor la nivel supralocal (în cadrul Grupurilor de Acțiune Locală).
- **19 iunie 2013** – Grup de lucru „Infrastructuri regionale şi locale" – întâlnire de lucru cu tematica educație (29 de participanți). S-a discutat problema accesului la şcoală pentru copiii din mediul rural, a egalității de şanse a elevilor şi a abandonului şcolar, nevoia de a înființa creşe şi grădinițe cu program prelungit, o mai bună orientare şcolară şi profesională a elevilor şi a părinților, crearea unei rețele de ateliere şcolare care să deservească firmele din regiune, precum şi sprjinirea programelor de internship. Reabilitarea şi modernizarea vechilor tabere şcolare ca baze de agrement pentru tineri şi îmbunătățirea infrastructurii de sport (atât cele care deservesc evenimente sportive, cât şi cele dedicate sportului de masă) pot avea un rol important în creşterea coeziunii sociale.
- **20 iunie 2013** – Grup de lucru „Infrastructuri regionale şi locale" – întâlnire de lucru cu tematica sănătate (23 de participanți). S-au conturat principalele 3 priorități regionale pentru 2014-2020: investiții în medicina primară şi sistemul ambulatoriu, pentru asigurarea accesului echitabil a populației la servicii de sănătate, reducerea numărului

zilelor de spitalizare în sistemul terțiar şi dezvoltarea medicinei de urgență şi a unităților de primire urgențe.

- **26 iunie 2013** – Grup de lucru „Competitivitate economică: mediul de afaceri, specializare inteligentă, eficiență energetică” (19 participanți). Specialiştii au propus, pe lângă cele prezentate, următoarele măsuri: finanțarea firmelor cu produse proprietare şi cu valoare adăugată ridicată, menținerea măsurilor care au fost utile în perioada 2007-2013, cum ar fi DMI 4.1 „Dezvoltarea durabilă a structurilor de sprijinire a afacerilor de importanță regională şi locală” şi 4.3 „Sprijinirea dezvoltării microîntreprinderilor”, sprijinirea înființării de clustere şi consolidarea şi dezvoltarea celor existente, susținerea "incentives-urilor" pentru încurajarea antreprenoriatului.
- **16 iulie 2013** – Grup de lucru „Infrastructuri regionale şi locale” – întâlnire de lucru cu tematica Turism şi patrimoniu (30 de participanți). S-a agreat ideea dezvoltării proiectelor implementate în actuala perioadă, astfel încât acestea să ajungă la maturitate până în anul 2014 când noi linii de finanțare vor fi accesibile. S-a insistat asupra abordării integrate a problematicii infrastructurii de turism şi a obiectivelor de patrimoniu, pentru viitoarele proiecte. Un alt aspect important dezbătut la întâlnire a fost contribuția universităților cu date şi informații relevante în elaborarea unor studii şi prognoze necesare în fundamentarea ideilor de proiecte pentru următoarea perioadă de programare. Totodată, s-a revenit şi asupra problematicii patrimoniului industrial referitoare la revitalizarea minelor de aur din zona Baia Sprie şi a introducerii acestora într-un circuit sau chiar a continuării Programului " Drumul Aurului", demarat în perioada 2007-2013.
- **17 iulie 2013** – Grup de lucru „Resurse umane (Incluziune socială, infrastructuri / servicii sociale şi combaterea sărăciei)” (21 de participanți). S-a concluzionat, că există extrem de multe probleme în acest domeniu şi este important să se creeze capacități locale sustenabile care pot să elaboreze şi ulterior să implementeze proiecte mari, integrate. S-a subliniat şi necesitatea radiografierii exacte a stării de fapt şi a elaborării unei hărți a „pungilor de sărăcie” din interiorul localităților din Regiunea Nord-Vest.
- **18 iulie 2013** – Grup de lucru „Resurse umane (ocupare, formare profesională şi piața muncii)” (16 participanți). S-a subliniat necesitatea identificării grupurilor țintă spre care urmează să fie direcționate investițiile din domeniul ocupării forței de muncă şi a măsurilor diferențiate pentru fiecare grup în parte. S-a agreat importanța gândirii unor mecanisme de tranziție între inactivitate şi locuri de muncă sau pregătire, a diversificării ofertei de formare profesională în acord cu cerințele pieței, ținând cont de sectoarele de competitivitate din regiune. Programele de Internship, mobilitatea muncii în zona rurală, asigurarea legăturii dintre grupurile vulnerabile, nevoia de infrastructură de acces înspre piața muncii au fost de asemenea dezbătute. S-a insistat asupra importanței creşterii capacității administrative a AJOFM-urilor, în direcția elaborării de politici de ocupare la nivel de bazin de ocupare.

Pentru fiecare dintre aceste reuniuni au fost revizuite bazele de date cu parteneri şi informațiile de contact ale acestora, au fost transmise invitații, s-au întocmit prezentări şi liste de prezență, au fost prelucrate concluziile dezbaterilor, s-au oferit feedback şi materiale suplimentare participanților şi în fine, s-au postat ştiri şi articole pe www.politicaregionala.ro. Întâlnirile au fost popularizate inclusiv printr-o campanie pe Facebook şi anunțate şi pe site-ul agenției pentru a asigura transparența procesului.

În continuare în **25 iulie** a avut loc la Cluj o întâlnire de lucru a Comitetului de Coordonare Executiv (17 participanți), la care s-a insistat asupra importanței analizei teritoriale a portofoliului de proiecte județean, planificării temporale a investițiilor şi s-a agreat asupra urgentării identificării proiectelor prioritare de infrastructură de transport.

În luna **august 2013** s-a elaborat o variantă integrată a PDR Nord-Vest 2014-2020, care a fost publicat pe paginile de internet www.nord-vest.ro şi www.politicaregionala.ro pentru consultare şi trimis membrilor Comitetului Regional de Planificare, Comitetului de Coordonare Ştiințific şi Comitetului de Coordonare Executiv.

În **20 septembrie 2013**, la sediul ADR Nord-Vest a avut loc reuniunea comună a Comitetului de Coordonare Executiv şi Comitetului de Coordonare Ştiințific pentru elaborarea PDR Nord-Vest 2014-2020, la care au participat 34 de persoane. În cadrul acestei reuniuni au fost avizate modificările aduse *Metodologiei de elaborare a Planului şi Strategiei de Dezvoltare a Regiunii Nord-Vest pentru 2014-2020*, s-au prezentat etapele parcurse şi cele prevăzute în procesul parteneriat, cele mai importante rezultate ale analizelor socio-economice, precum şi obiectivele, prioritățile şi măsurile propuse din cadrul PDR. După o prezentare şi discuții clarificatoare, a fost avizată *Metodologia pentru pregătirea portofoliului regional*. Din luările de cuvânt ale participanților a reieşit importanța promovării diferitelor forme de solidaritate socială, precum şi a activităților culturale. S-a punctat necesitatea pregătirii proiectelor de transport în conectivitate directă şi indirectă cu rețeaua TEN-T şi corelarea acestora, conform unei viziuni integrate cu inițiative de investiții în infrastructura socială, de afaceri, educațională, CDI, etc.

Reuniunea Comitetului Regional de Planificare pentru elaborarea PDR Nord-Vest 2014-2020 a avut loc în **27 septembrie 2013** la sediul ADR Nord-Vest, cu participarea a 39 de membri, 11 observatori desemnați şi doi experți ai ADR Nord-Vest, care au prezentat *Regulamentul Cadru de Organizare şi Funcționare a CRP*, respectiv *Planul şi Strategia de Dezvoltare a Regiunii Nord-Vest 2014-2020: elemente de metodologie, cele mai importante rezultate ale analizelor socio-economice, obiective, priorități şi măsuri propuse*. ROF a CRP a fost adoptat cu modificarea articolului privind termenele alocate pentru convocări şi consultare de materiale. Legat de PDR, s-a subliniat importanța dezvoltării sectorului agroalimentar (a întregului lanț valoric), a economiei sociale, a transportului rutier şi feroviar, precum şi a transportului public în comun.

În **8 octombrie 2013** s-au stabilit într-o întâlnire de lucru cu coordonatorii județeni sub egida grupului de lucru ,,Infrastructuri regionale şi locale" o primă versiune a traseelor prioritare ale Regiunii Nord-Vest pentru 2014-2020, respectiv proiectele strategice de Infrastructură de transport care vor asigura conexiunea la rețelele majore de transport şi la rețeaua TEN-T rutieră şi feroviară. Prima varianta a traseelor prioritare care s-a discutat în cadrul acestei întâlniri a fost conturată de experții ADR Nord-Vest, Claudiu Coşier şi Anca Virginaş.

În **23 octombrie 2013** are loc o întâlnire cu reprezentanții ADI Zona Metropolitană Satu Mare pentru prioritizarea portofoliului de proiecte pentru 2014-2020.

În **29 octombrie 2013** are loc reuniunea de lucru pe tematica **Sănătate** sub egida Grupului de lucru tematic regional „Infrastructuri locale şi regionale".

În **30 octombrie 2013** are loc reuniunea de lucru pe tematica **Educație** sub egida aceluiaşi grup de lucru.

În urma acestor întâlniri s-au primit numeroase sugestii, observații şi completări, care au fost analizate şi în urma cărora s-au adus modificări în proiectul de PDR. Au fost de asemenea

primite solicitări în afara dezbaterilor organizate care sunt detaliate Registrul de Evidență a propunerilor şi observațiilor primite de la parteneri, vezi Anexa 2.

De asemenea, s-a acordat, la cerere, asistență tehnică promotorilor de proiecte. Au mai avut loc întâlniri de lucru cu reprezentanți ai Grupurilor de Acțiune Locală (GAL):

Data	Participanti
30 octombrie 2013	GAL Bihor de pe langa frontiera cu Ungaria
7 noiembrie 2013	GAL Napoca Porolissum
7 noiembrie 2013	GAL Lider Cluj
7 noiembrie 2013	GAL Somes Transilvan
14 noiembrie 2013	GAL Valea Somesului
14 noiembrie 2013	GAL Poarta Transilvaniei
14 noiembrie 2013	GAL SV Satu Mare
14 noiembrie 2013	GAL Zona Satmarului
21 noiembrie 2013	GAL Campia Transilvaniei
28 noiembrie 2013	GAL Somes Codru
28 noiembrie 2013	GAL Tara Oasului
5 decembrie 2013	GAL Valea Crasnei si Barcaului
5 decembrie 2013	GAL Euro Crisana
12 decembrie 2013	GAL Mara Natur
19 decembrie 2013	GAL Tovishat

La aceste ateliere de lucru, împreună cu participanții, au fost discutate aspecte privind componența asocierilor, guvernanța acestora, s-au discutat aspecte privind strategiile de dezvoltare zonale, s-a acordat asistență tehnică pentru identificarea proiectelor prioritare pentru zona respectivă, s-a oferit consiliere privind gruparea propunerilor de proiecte pentru corelarea acestora în vederea simplificării implementării şi amplificării impactului la nivelul comunităților din zonă.

În **8 noiembrie 2013** a avut loc reuniunea de lucru pe tematica **Transport,** reuniune la care au participat toți preşedinții Consiliilor Județene din regiune**,** scopul întâlnirii constând în **analiza şi definitivarea traseelor prioritare la nivel regional.** Rezultatul a fost conturarea unui singur traseu regional (alcătuit din părți ale celor 4 variante de trasee prezentate de ADR Nord-Vest).

Au mai avut loc întâlniri de lucru cu parteneri relevanți pentru dezvoltarea de proiecte strategice la nivel regional (Cluj IT Cluster, UTC-N, ISU Cluj, experți UBB şi alții).

Consultările pe marginea PDR au continuat **în 2014** cu reuniunile Grupurilor Tematice Regionale (GTR) din cadrul Comitetului Regional de Planificare.

În data de **25 martie**, cei 30 de participanți la întâlnirea GTR Dezvoltarea Resurselor Umane, Agricultură şi dezvoltare rurală, au contribuit la formularea provocărilor specifice domeniului de interes şi respectiv la identificarea de acțiuni menite să contracareze sau să acompanieze provocările / nevoile de dezvoltare identificate.

Pentru reuniunea GTR Mediul de afaceri şi specializarea inteligentă din **28 martie 2014** a fost realizată o hartă cu infrastructuri suport pentru cercetare-dezvoltare-inovare, iar subiectele abordate au fost aceleaşi ca mai sus, cu dezbateri suplimentare privind idei de proiecte prioritare.

Tot în luna **martie** a avut loc o întâlnire cu coordonatorii judeţeni ai activităţii de planificare strategică în scopul discutării paşilor de urmat pentru stabilirea portofoliului de proiecte strategice.

În **aprilie**, întâlnirea GTR Agricultură şi dezvoltare rurală a fost organizată în cadrul Conferinţei „Dezvoltare rurală şi analiza evoluţiei teritoriilor în Regiunea Nord-Vest", cu sprijinul şi participarea reprezentanţilor Grupurilor de Acţiune Locală din Regiune. Şi în acest cadru, au fost formulate provocări specifice mediului rural, s-au identificat acţiuni menite să deservească nevoilor de dezvoltare identificate şi s-au discutat ideile de proiecte ale GAL-urilor.

În **mai** au fost organizate întâlniri în cadrul Grupului de Lucru Infrastructuri cu reprezentanţi ai Inspectoratului pentru Situaţii de Urgenţă şi Aeroportul Internaţional Avram Iancu din Cluj-Napoca.

Procesul de consultare, dezbatere publică, comunicare şi asistenţă tehnică pentru promotorii de proiecte pentru perioada 2014-2020 va continua şi după aprobarea finală a PDR în forurile mandatate.

ANEXE

ANEXA 1 – Portofoliu regional

Procesul de generare de idei de proiecte a fost demarat încă din 2012. În urma acestui proces s-au colectat peste 1.800 de idei de proiect de la actorii regionali, vizând următoarele domenii:

- Infrastructură de transport
- Infrastructura de utilități (apă potabilă, canalizare, gaz)
- Gestionarea deşeurilor (inclusiv situri contaminate)
- Biodiversitate
- Schimbări climatice si adaptare (inclusiv inundații, managementul situațiilor de urgență)
- Cercetare-dezvoltare şi inovare
- Energie şi eficiență energetică
- Dezvoltare economică (susținerea mediului de afaceri, infrastructuri suport, dezvoltare economică locală)
- Comunicatii şi Tehnologia Informației
- Turism
- Cultură şi patrimoniu cultural
- Ordine Publică şi Siguranța Cetățeanului
- Administrație Publică (creşterea capacității administrative, eficientă ți calitate în servicii publice)
- Agricultură şi Industrie Alimentară
- Pescuit şi acvacultură
- Educație (inclusiv infrastructura educațională)
- Formare profesionala continuă (educația adulților, reconversie profesională, învățare pe tot parcursul vieții, inclusiv infrastructuri: centre de formare)
- Incluziune socială
- Îmbătrânire activă
- Sport şi tineret
- Sănătate (inclusiv infrastructuri)
- Dezvoltare urbană (inclusiv transport public infrastructuri publice, eficientă energetică în sectorul public, rezidențial, investiții în energii regenerabile în clădirile rezidențiale)
- Dezvoltare rurală
- Informare, promovare, comunicare

Concluziile analizei portofoliului au fost utilizate în finalizarea strategiei regionale, însă din motive ce țin de metodologie aceste proiecte nu au fost incluse în lista restrânsă, care reprezintă portofoliul regional. Totuşi, implementarea acestora va contribui la atingerea obiectivelor regionale.

Portofoliul regional conține o listă restrânsă de proiecte, care fac parte din următoarele categorii:

- proiecte strategice regionale,

- propuneri de proiecte, care au reieşit în urma discuțiilor purtate în cadrul Grupurilor tematice regionale,

- proiectele prioritare la nivelul celor 6 județe, care fac parte din Regiunea Nord-Vest.

A. Proiect strategic regional

Din această categorie momentan face parte un singur proiect, referitor la infrastructura de drumuri județene din regiune.

Criteriile generale avute în vedere pentru proiectul strategic prioritar au fost, conform celor comunicate de MDRAP:

- sunt parte din inițiative integrate multi-dimensionale şi inter-sectoriale;
- au impact local sau regional semnificativ şi impact teritorial cât mai mare;
- contribuie la atingerea obiectivelor regionale;
- sunt sprijinite de actorii-cheie, sunt elaborate în parteneriat;
- sunt sustenabile;
- sunt în sinergie cu alte inițiative existente sau viitoare.

Traseul regional prezentat mai jos se bazează pe baza analiza conectivității la rețeaua TEN-T şi având în vedere necesitatea conectării zonelor turistice şi industriale la rețea prin intermediul unei rețele secundare de drumuri județene viabile (cu stare tehnică adecvată). Analiza ține cont şi de dezideratul de a creşte atractivitatea oraşelor din regiune pentru investitori prin creşterea numărului de locuitori care au acces la oraşe într-un timp de deplasare rezonabil (sub 60 de minute). Din analiză rezultă (vezi figura de mai jos) un traseu format din drumuri județene care asigură accesul la rețeaua TEN-T, care, în funcție de finanțările existente va putea fi finanțat integral sau parțial din Programul Operațional Regional 2014-2020.

Segmentele de drum, incluse în traseul regional, şi prezentate mai jos inclusiv în format cartografic privesc:

- Modernizarea DJ 795 (Salonta-Tinca), de la km 0+000 la km 23+320, L= 23,320 km; DJ 792A (Tinca-Belfir), de la km 42+720 la km 38+700, L= 4,020 km ; DJ 709A (Belfir - DN 76), de la km 12+946 la km 45+569, L= 32,623 km ;
- Modernizarea DJ 764A (Beiuş-Stâna de Vale), de la km 0+000 la km 27+900, L= 26,300 km; DJ 108J (Stâna de Vale - Remeți), de la km 34+100 la km 18+500, L= 20,371 km; DJ 108K (Remeți - limită jud. Cluj) de la km 13+190 la km 26+455, L= 13,265 km; DJ 108K(limita judet Bihor - Baraj Dragan), de la km 26+455 -km 29+495 cu L = 3, 04 km; DJ 764B (Baraj Dragan – DN1), de la km 22+600 la km 0+000 cu L= 22,600 km; DJ108A (lim jud. Cluj – Bogdana - Romanasi), de la km . 7+400 la 39+627
- Modernizarea DJ 172 D , km 0+000-92+862 , Muresenii Bargaului - Lunca Ilvei-lim. Jud. Suceava, L=85,591; DJ172 A Lim.jud.Cluj - Strugureni de la km 24+607 la km33+000, L=8,393 km; DJ 172E , Strugureni - (DJ 151) Lechinta de la km 0+000 la km14+692, L=14,692 km; DJ 172G Chiraleş – Sărățel de la km 10+400 la km 24+002, L= 13, 36, DJ 172 A, lim. jud. Bistrița-Năsăud - Țaga; km 33+000 - km 39+400; DJ

109C (intersecție DJ 172A) Țaga - Sucutard - (intersectie DJ 161 G);km 17+600 - km 25+260, L=7,66 km; DJ 161 G (intersecție DJ 109 C) Sucutard - Petea -Palatca-DN16;km 0+000 - km 19+440, L=19,44 km

- Modernizarea DJ 161 (intersectie DN 16)- Gadalin - Bontida - DN 1C km 0+000 - km 17+000, L= 17 km; DJ 109 (Rascruci - Borsa - Aschileu - Lim jud Salaj)), km 0+000 - km 32+670,L= 32,67 km.
- Modernizarea DJ 182 B, sector Şomcuța Mare - Coaş (int. DJ 182 C); DJ 182 C, DJ 182 B - Coaş -Copalnic -Copalnic Mănăştur -Vad -Lăschia - Făureşti - DJ 184 (Surdeşti); DJ 186, sector Bârsana (DJ 185) -Strâmtura-Rozavlea - Şieu - Bogdan Vodă (int. DJ 188); DJ 188, Vişeu de Jos (DN 18) - Bocicoel - Bogdan Vodă (DJ 186)
- Modernizarea DJ 108 D, sector lim. Jud. Sălaj - Ariniş - Rodina - Gârdani (DJ 108 A); DJ 108 A, sector Gârdani - Fărcaşa -Sârbi -Tămaia -Buzeşti -Ardusat (DJ 193); DJ 193 lim. Județ Satu Mare - Ardusat - Colțirea - Hideaga (DN 1C); DJ 193 (Satu Mare-Borleşti), de la km 0+000 la km 41+300, L= 41,300 km;
- Modernizarea DJ 191 C (Nuşfalău-Crasna-Zalău-Creaca, km 0+000-28+115-41+325-50+025); DJ 108D: DN 1H (Crişeni) - Cehu Silvaniei (DJ 196), km 0+000 - 22+550; DJ 196: lim jud. Satu Mare - Cehu Silvaniei - Benesat DJ 108A), km 28+000-28+900 - 36+080-43+150; DJ 196 (Hodod - Corund pana la limita cu jud. SJ), de la km 2+600 la km 28+000, L= 25,400 km; DJ 108P(Hurezu Mare), de la km 0+000 la km 2+000, L= 2,000 km ; DJ 108R (Beltiug Dobra Băi pana la DN19), de la km 0+000 la km 10+305, L= 10,305 km ;

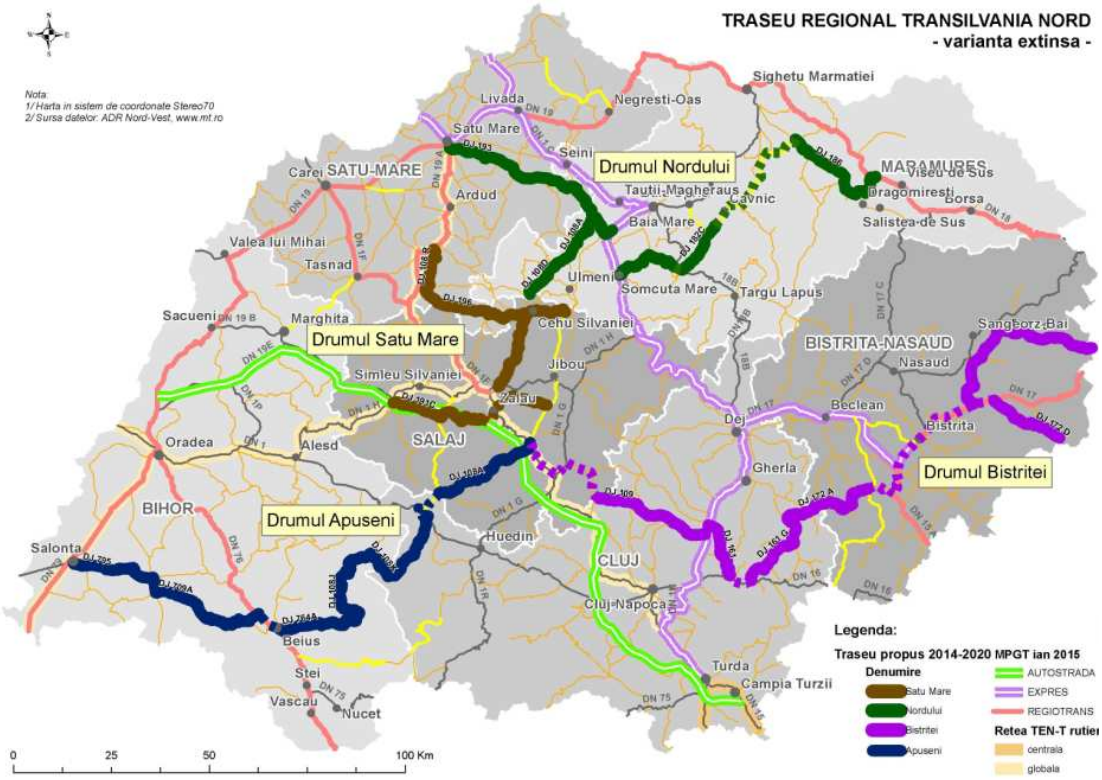

Figura 54. Drumurile județene propuse spre modernizare prin POR 2014-2020

Sursa: ADR Nord-Vest

Menționăm faptul că, într-o etapă ulterioară, de dezvoltare a documentațiilor technice şi economice anumite segmente pot suferi modificări.

B. Idei de proiecte rezultate în urma discuțiilor în cadrul Grupurilor tematice regionale

Mai jos sunt prezentate două propuneri rezultate în urma analizei şi dezbaterilor din cadrul grupului tematic Infrastructuri locale şi regionale cu reprezentanți din domeniul sănătății şi educației. Propunerile sunt prezentate cartografic şi privesc:

- o rețea teritorială a infrastructurii de sănătate,
- o rețea teritorială a unităților de învățământ preuniversitar.

Rețeaua de infrastructură de sănătate propusă pentru finanțare pe perioada 2014-2020 ține cont în special de comunitățile izolate (rețeaua de spitale, ambulatorii, centre multifuncționale şi centre de permanență este capilară) şi de asigurarea accesului acestor comunități la servicii de sănătate.

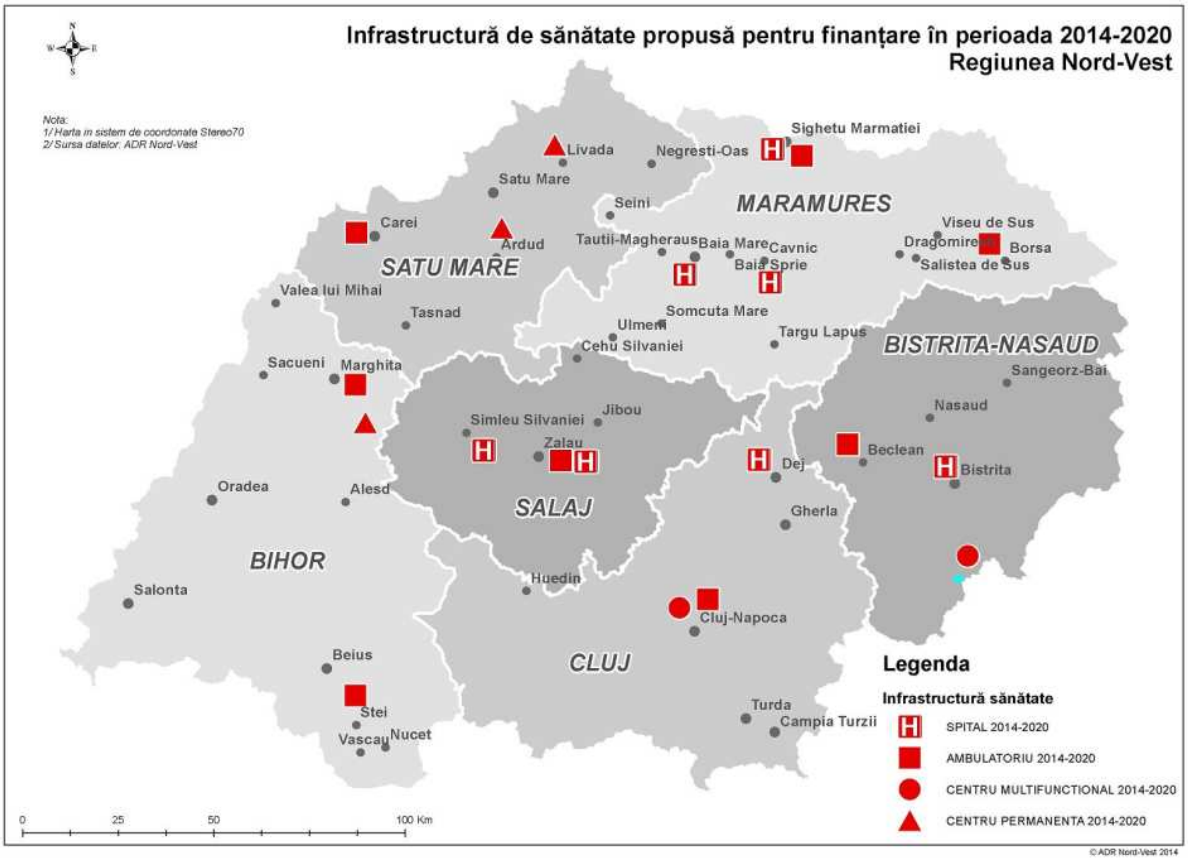

Figura 55. Rețeaua teritorială de spitale, ambulatorii, centre de permanență şi centre multifuncționale propuse pentru perioada 2014-2020 în Regiunea Nord-Vest

Sursa: ADR Nord-Vest, realizat pe baza consultărilor publice

Rețeaua unităților de învățământ preuniversitar propusă pentru finanțare pe perioada 2014-2020 a fost analizată din punctul de vedere al viabilității şi capacității acestora de a asigura condiții pentru cuprinderea în învățământ a copiilor şi adulților provenind din grupuri

defavorizate (familii sărace, romi, populație rurală etc.). Deşi din punct de vedere calitativ nu s-a putut face o analiză tendința populației majoritare de excludere, în special a romilor, este evidentă (lucru demonstrat de rata mică de cuprindere în învățământ a romilor). În consecință a fost construit un ,,profil" al unității/grupului de unități şcolare care pot asigura condiții pentru educație incluzivă din punctul de vedere al infrastructurii şi dotărilor existente (în materie de dotări care favorizează participarea la educație - cămine, bibliotecă, cantină, laborator IT, etc.) precum şi din perspectivă calitativă, aici impunându-se stabilitatea financiară, respectiv numărul de elevi: aproximativ 7-800 în mediul rural, respectiv 1400-1500 elevi (participanți la procesul de învățământ) în mediul urban.

S-a ținut cont desigur şi de situația existentă privind investițiile astfel că a rezultat o rețea de unități/grupuri de unități şcolare prioritare pentru investiții pentru perioada 2014-2020 (vezi figura de mai jos). Nu în ultimul rând s-a ținut cont în analiză de zonele izolate precum şi de zonele cu rată mare a populației în risc de excluziune socială.

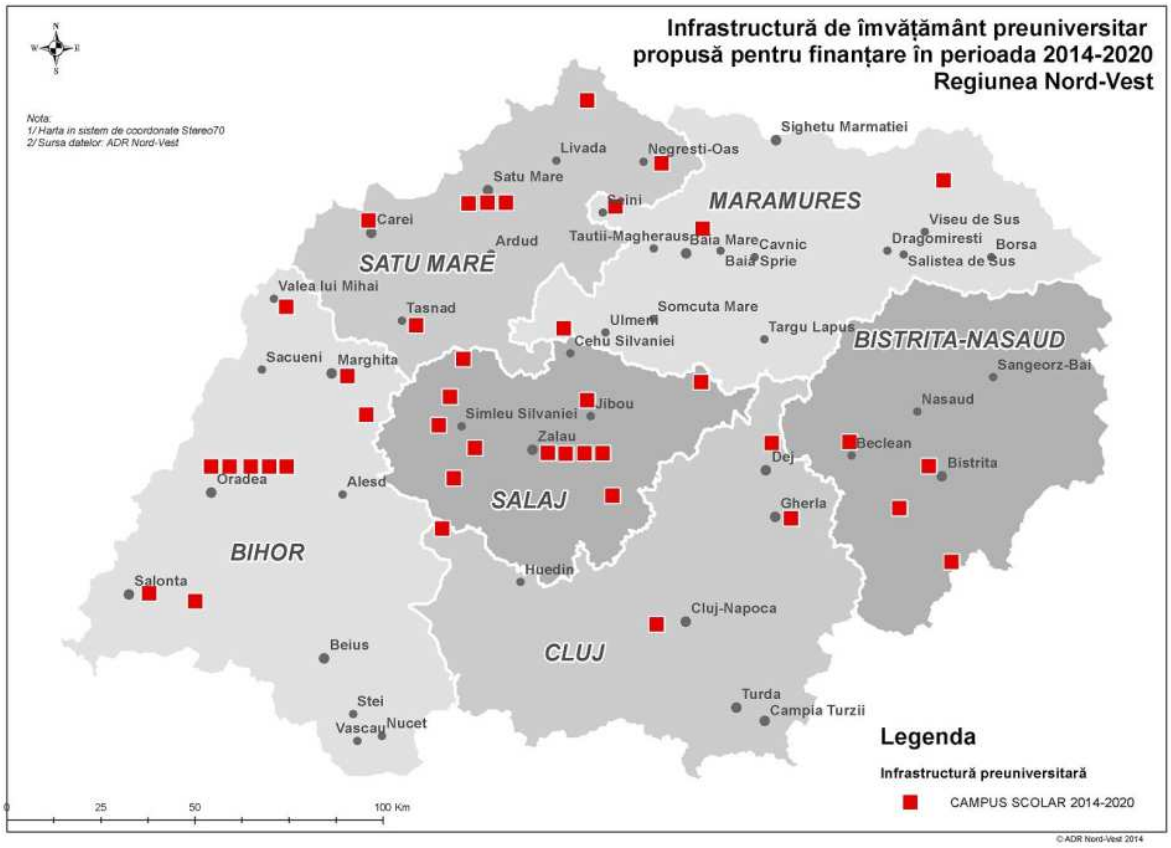

Figura 56. Rețeaua teritorială a unităților de învățământ preuniversitar (sau grupărilor de şcoli) cu potențial incluziv şi de viabilitate, propuse pentru perioada 2014-2020 în Regiunea Nord-Vest

Sursa: ADR Nord-Vest, realizat pe baza consultărilor publice

O atenție deosebită va trebui acordată acelor şcoli din rețeaua regională a unităților şcolare prioritare care formează forță de muncă în sectoarele economice corespunzătoare domeniilor de specializare inteligentă.

C. Proiecte prioritare ale consiliilor județene

ADR Nord-Vest a solicitat Consiliilor Județene, în calitatea acestora de autorități responsabile cu planificarea dezvoltării la nivel județean, să stabilească un portofoliu de proiecte prioritare pentru perioada 2014-2020.

Proiectele propuse sunt grupate pe județe în tabelul următor, şi conform solicitărilor venite din partea actorilor cheie lista va fi finalizată în cursul anului 2015, după ce vor fi aprobate toate Programele Operaționale, respectiv vor apărea condițiile de eligibilitate în cadrul ghidurilor:

PORTOFOLIU PROIECTE PRIORITARE
(aprilie 2015)

	DENUMIRE PROIECT	BENEFICIAR		LOCALIZARE	STADIU ACTUAL	BUGET ESTIMATIV (MIL EUR)	Surse de finantare
	TITLU/DESCRIERE	LIDER	PARTENERI	LOCALITATI (la nivel de UAT)	(FP, SF, DALI, PT)		
	BIHOR						
1	1. Stimularea procesului de dezvoltare urbană la nivelului municipiului Oradea si a spațiului urban: - construcția unui coridor de dezvoltare sub forma unui inel de centură; - realizarea în Oradea a două structuri de sprijinire a afacerilor, funcționale	A.D.I Zona Metropolitană Oradea				75,00	POR
2	2. Realizarea unui sistem ecologic de alimentare cu apă şi colector/epurare a apelor uzate şi a unui sistem integrat de gestionare a deşeurilor în Parcul Național Apuseni	Județul Bihor	Comuna Pietroasa Comuna Budureasa			5,00	POIM,PNDR
3	3. Reparații capitale şi amenajări interioare sediu nou Muzeul Țării Crişurilor, Oradea	Județul Bihor	Municipiul Oradea	Oradea	**SF/PT de actulalizat**	8,00	POR
4	4. Construirea de parcuri industriale în zonele Beiuş, Tileagd, Marghita	Județul Bihor	Municipiul Beiuş Comuna Tileagd Comuna Abram	Beiuş Tileagd Abram		18,00	POR
5	5. Construire, extindere şi modernizare terminale de pasageri şi terminal cargo la Aeroportul Oradea	Județul Bihor	Regia Autonomă Aeroportul Oradea	Oradea		53,19	POIM
6	PROIECTUL "SISTEM DE MANAGEMENT INTEGRAT AL DESEURILOR "in jud. Bihor, COD SMIS CSNR 39619 - FAZA 2- POIM-2014-20120	Județul Bihor	CONSILIUL JUDETEAN BIHOR			20,40	POIM
	BISTRIȚA - NĂSĂUD						
7	Realizarea complexului sportiv si de agrement Unirea - Wonderland în Municipiul Bistrita: 1. Complex de agrement acvatic Aquapark Bistrita; 2. Partie de ski; 3. Drum de	Mun. Bistrița		Mun. Bistrița	1. contractare/ elaborare DTE 2015; 2. Contractare executie lucrari 2015; 3. contractare/ elaborare DTE 2015; 4. PUZ	38	1. POR?/ PPP/ Credit bancar; 2. Credit bancar; 3. Buget local/ Credit bancar/ POIM; 4. Credit bancar/ PPP/ Buget local

8	Extindere şi modernizare infrastructură de apă si apă uzată în jud. Bistrița-Năsăud- faza a II-a. Investițiile necesare sunt: 1. Rețele de aducțiune de apă potabilă 37 localitati 2. Rețele de distribuție apă potabilă in 46 localitati; 3. Canale colectoare	ADI Apă Canal, Aquqabis, județul Bistrița-Năsăud		37 localitati	Achiziție consultanță	144	POIM
9	Dezvoltarea turistică şi a domeniului schiabil pe Valea Bârgăului şi dezvoltarea zonei turistice Colibița. 1.Domeniul schiabil:Pârtie de schi cu instalatie de transport pe cablu(Teleschi), -Telegondola, -Telescaun fix, -Sistem de zapada artificiala.	ADI Turism in Bistrița-Năsăud			SF in lucru	65	
10	Reabiltarea şi restaurarea Castelului din localitatea Posmuş. Localizare: Comuna Sieu, sat Posmus. Activitati proiect: Obiectul investiției este reabilitarea, consolidarea, restaurarea şi conversia funcțională a Castelului din localitatea Posmuş în centru	Județul Bistrița-Năsăud			PT in lucru	6	POR
11	Modernizare, extindere şi dotare UPU SMURD Bistrița. Activitati: extindere cladire parter+etajare un nivel heliport pe cladire+lift la heliport-UPU:	Județul Bistrița-Năsăud			PT care vse va actualiza după ce apare ghidul	5	POR
12	Cetatea Medievala Bistrita - Regenerarea ubana a centrului istoric - PIDU II : 1. Reabilitarea pasajelor pietonale; 2. Marcarea zidului cetatii si reconstruirea Portii Lemnelor; 3. Reabilitarea Turnului Dogarilor; 4. Reabilitarea si modernizarea straz	Mun. Bistrița		Mun. Bistrița	1. - 5. contractare/ elaborare DTE 2015; elaborare document strategic PIDU II 2015; 6. - 7. DTE realizata	45	POR
13	Realizarea variantei ocolitoare Bistrița Sud	Mun. Bistrița		Mun. Bistrița		175	POIM
14	Construirea unui centru de transport intermodalConstruirea unui centru de transport intermodal si reabilitarea si modernizarea magistralelor de transport public in Municipiul Bistrita: 1. Centru de transport intermodal; 2. Linie v	Mun. Bistrița	Operator trasnport public	Mun. Bistrița	Contractare/ elaborare DTE 2015; contractare/ elaborare plan de mobilitate 2015	60	POR

15	Management participativ şi integrat al Rezervaţiei biosferei M-ţii Rodnei (Parc Naţional-Sit Natura 2000). - construirea unui centru de vizitare performant pentru vizitatorii Muntilor Rodnei; - crearea a 2 trasee tematice (Pestera Baia lui Schneider, lacu	Judeţul Bistriţa-Năsăud	Primăria Rodna; PNMR	Rodna	PT	4	POS Mediu; live+ Natura si biodiversitate; POIM AP 6 Protejarea biodiversitatii
16	Centru integrat de cercetare-inovare aplicată în jud. Bistriţa-Năsăud în domeniile: electro-mecanic, mase plastice, acumulatori şi baterii, trefilarea firelor la rece, turism, prelucrarea lemnului, agro-alimentar, industrii creative	Universitatea tehnică	judeţul Bistriţa-Năsăud			3	POC
	CLUJ						
17	Construire spital pediatric monobloc	Judeţul Cluj	UMF				
18	Centru expoziţional regional	Judeţul Cluj	Camera de Comerţ			89,00	
19	Pista de decolare+ aterizare 07-25, etapa a II-a supratată de mişcare si facilitătţi tehnico-operaţionale afertente	Judeţul Cluj				45,00	POIM
20	TETAPOLIS - Parc ştiinţific şi tehnologic	Judeţul Cluj	USAMV Cluj, Primaria Baciu		SF	55,00	POR
21	Drum de legatură între Municipiul Cluj-Napoca - Autostrada Transilvania - comuna Gilau - poarta de acces în zona munţilor	Judeţul Cluj					
22	Cluj Innovation City	Municipiul Cluj Napoca		Cluj Napoca	Studiu prefezabilitate	200,00	
23	Reamenajare faleza Somes in municipiul Cluj Napoca - Somes waterfront redevelopment	Municipiul Cluj Napoca		Cluj Napoca	Studiu prefezabilitate	40,00	POR
24	Centrul cultural Transilvania-Filaromonica	Municipiul Cluj Napoca		Cluj Napoca		40,00	
25	Masuri de eficienta energetica in cadrul cladirilor publice si condominiurilor	Municipiul Cluj Napoca		Cluj Napoca	SF	20,00	

26	Dezvoltare urbană durabilă în Municipiul Cluj-Napoca: Principalele componente: - Achiziționarea mijloace de transport ecologice (troleibuze- tramvaie) - Prelungirea liniei de tramvai de la capăt de linie la aeroport, prelungirea liniei la comuna Floreş	Municipiul Cluj Napoca		Cluj Napoca	SF pentru prima componenta	68,00	POR
27	Dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității pentru integrarea comunităților defavorizate, marginalizate	Municipiul Cluj Napoca		Cluj Napoca		10,00	POR, POCU
	MARAMUREŞ						
28	Reconversia funcțională şi dotarea medicală a B.O şi A.T.I din cadrul Spitalului Județean Maramureş	Consiliul Județean Maramureş	Spitalul județean Maramureş	Baia Mare	SF	10,50	POR
29	Calea apelor - protejarea, punerea în valoare şi aducerea în circuitul turistic a resurselor de apă minerală din județul Maramureş	Consiliul Județean Maramureş	UAT-uri din județul Maramureş	Județul Maramureş	Studiu realizat	5,00	POR
30	Proiect integrat de reabilitare şi construire case de tip familial în județul Maramureş	DGASPC Maramureş	Consiliul Județean Maramureş	Baia Mare Ocna Şugatag Sighetu Marmației	FP	3,00	POR
31	Crearea Infrastructurii de Afaceri a Zonei Metropolitane Baia Mare, prin înființarea rețelei de parcuri eco-industriale, tehnologice şi logistice, inclusiv structuri suport de tip CDI in zona Baia Mare	Municipiul Baia Mare ZM Baia Mare		Baia Mare	SF	50,00	POR
32	Variantă ocolitoare a centrului civic al oraşului Borşa, în regim stradal	Primăria Oraşului Borşa		Oraş Borşa	SF	0,5	
33	Înființare parcuri industriale economice suport/**parc științific/tehnologic** pentru susținerea dezvoltării transfrontaliere RO-UA	Județul Maramureş		Sighetu-Marmatiei		12,00	POR
34	Drum expres Baia Mare - Satu Mare - Vaja (HU)	Județul Maramureş	Județul Satu-Mare	Baia Mare -Satu Mare - PTF Petea - Csengersima - racord M43 - Matesyalka - Vaja - racord M3 Budapesta	SF	200,00	POIM
35	Extindere şi modernizare Aeroport Internațional Baia Mare	Județul Maramureş	UAT Baia-Mare UAT Tăuții Măgherăuş ZM Baia Mare	Tăuții Măgherăuş	Actualizare şi completare SF	115,59	POIM
36	Rețea transfrontalieră salvamont în județele Maramureş şi Satu Mare (RO), Ivano-Frankivsk (UA) şi Presov (SK)	Consiliul Județean Maramureş	Consiliul Regional Zakarpattya Regiunea Presov Serviciul de Salvare Montană Serviciul public Salvamont	Județul Maramureş Județul Satu-Mare Ucraina: Ivano Frankivsk	prergătire documentație achiziție doc.tehn.	13,00	POR
37	Centru logistic pentru legume/fructe/fructe de pădure şi alimente perisabile	Consiliul Judean Maramureş	GAL Mara Natur GAL Mara Gutai	zona adiacenta Baia Mare, zonă adiacentă Tg.Lăpuş şi Recea	Consultare publică	10,00	PNDR POR

	SATU - MARE						
38	Modernizare DJ 108L Tasnad - Cig - Eriu Sâncrai - Craidorolț - Piscari - Terebesti - Gelu – Madaras	Județul Satu-Mare			SF	27,57	
39	Infrastructură sanitară – condiția pentru un act medical de calitate și o viață mai bună	Județul Satu-Mare		Satu-Mare	SF	3,74	POR
40	ENERGENCY - Energie eficientă regenerabilă	Județul Satu-Mare		Satu-Mare	SF, PT	31,00	POR
41	Turismul sătmărean – o oază de tradiție și sanătate naturală	Județul Satu-Mare	Comuna Beltiug	Beltiug	PT, DDE	3,23	
42	Cetatea Medievala din Medieșu Aurit – traditie si identitate (amenajare galerii subterane)	Județul Satu-Mare	Comuna Medieșu Aurit	Medieșu Aurit	SF	3,50	POR
	SĂLAJ						
43	Lucrări de intervenție în vederea creșterii eficienței energetice la imobilele aflate în patrimoniul Consiliului Județean Sălaj din str. Avram Iancu nr. 7 și str. Kosuth nr. 17	Județul SĂLAJ	N.R.	Zalău	DALI	3,00	POR
44	Lucrări de intervenție în vederea creșterii eficienței energetice la Clădirea Centrului Militar Județean din str. Lt.Col.Pretorian,	Județul SĂLAJ	N.R.	Zalău	DALI	2,5	POR
45	Lucrări de intervenție în vederea creșterii eficienței energetice la imobilul aflat în patrimoniul Consiliului Județean Sălaj din comuna Sărmășag	Județul SĂLAJ	NR	Sarmasag	DALI	2,00	POR
46	Lucrări de intervenție în vederea creșterii eficienței energetice la Clădirea Palatului Administrativ al Consiliului Județean Sălaj din Piata 1 Decembrie 1918, nr. 12	Județul SĂLAJ	NR	Zalău	DALI	1,00	POR
47	Dotarea cu aparatură medicală a Spitalului Județean de Urgență Zalău	Județul SĂLAJ	NR	Zalău	Studiu de investitii	7,50	POR
48	Dotare cu aparatură și echipamente medicale a ambulatoriului integrat de specialitate din cadrul Spitalului Județean de	Județul SĂLAJ	N.R.	Zalău	Studiu de investitii	3,40	POR
49	Extindere și modernizare secție de psihiatrie din cadrul Spitalului Județean de Urgență Zalău	Județul SĂLAJ	N.R.	Zalău	DALI	3,40	POR
50	Restaurarea ansamblului "Castel Beldy"	Județul SĂLAJ	N.R.	Jibou	SF	4,50	POR
51	Promovarea obiectivelor culturale și turistice din judetul Sălaj	Județul SĂLAJ	NR	Zalău		0,30	POR
52	Promovarea obiectivului cultural - istoric castrul roman Porolissum prin organizarea unui festival de teatru antic	Județul SĂLAJ	N.R.	Moigrad	FP	0,50	

ANEXA 2 - Registru de evidență a observațiilor/propunerilor de revizuire a PDR 2014-2020 primite de la partenerii regionali în procesul de consultare publică

Nr. crt.	Nr. ADR / DDS, data	Expeditor	Conținut	Rezoluție
1	Mail, 16.07.2013, completat cu 100IN/22.09.2013 şi 1060IN/01.10.2013	Eniko Vincze, UBB	Document "Comunități marginalizate de romi şi abordarea integrată a dezvoltării socio-teritoriale. Propuneri privind corelarea politicilor dedicate incluziunii sociale a romilor cu politicile mainstream de incluziune socială şi cu planul de utilizare a fondurilor europene în perioada 2014-2020" şi observații punctuale pe PDR, cu precădere în relație cu problematica incluziunii sociale	S-au acceptat propunerile, completându-se analiza SWOT, viziunea, obiectivele strategice de dezvoltare pe termen mediu şi lung, justificarea priorităților .
2	8239/ 18.07.2013.	Peter Kovacs, Secretar General, UDMR	Document „Transilvania 2020. Dezvoltarea Locală Plasată Sub Responsabilitatea Comunității”(propuneri UDMR)	S-a analizat documentul transmis şi s-a constatat corespondența obiectivelor din cele două documente. Măsurile identificate de UDMR se regăsesc între măsurile propuse în PDR. Alocările financiare cad în atribuția Guvernului.
3	88IN/ 13.08.2013 Mail, 25.07.2013	Cristian Hetea, ANR	Propuneri incluziunea socială a romilor	Elementele propuse au fost integrate, în urma propunerii, prin acțiunile definite.
4	89IN/13.08.2013 Mail, 30.07.2013	Ionut Giurgi, ZM Baia Mare	Actualizare denumire pentru ADI ZM Baia Mare şi document „Concept de dezvoltare ZM Baia Mare”	S-a corectat denumirea ADI ZM Baia Mare (pagina 20 din PDR versiunea septembrie 2013). Materialul trimis a fost luat în considerarea la întocmirea portofoliului de proiecte.

Nr. crt.	Nr. ADR / DDS, data	Expeditor	Conținut	Rezoluție
5	87IN/13.08.2013 9261/13.08.2013	Elena Nițulescu, Philips România	Propuneri de completări la priorități şi indicatori	Unele propuneri sunt prea specifice (folosirea tehnologiei LED, aparate MRI, CT-scan). Anumiți indicatori (sau echivalenți) apar în PDR (de ex. „scăderea consumului primar de energie al rețelei de iluminat public – kWh/an” este echivalent cu indicatorul propus „cantitatea de energie electrică economisită consumată pentru iluminat”), alți indicatori nu țin exclusiv de PDR (număr de accidente, rata infracționalității).
6	101IN/25.09.2013 Mail, 20.09.2013	Rarița Zbranca, Asociatia Cluj – Capitală Culturală Europeană	S-au transmis două materiale relevante pentru documentele strategice regionale şi pentru modul în care obiectivele legate de coeziunea socială pot fi îndeplinite/facilitate prin cultură şi a promis că va trimite propuneri concrete	N.R.
7	102IN/22.09.2013 Mail, 22.09.2013	Antoniu Poienaru	Sugerează să solicităm date de la APIA şi APDRP referitoare la o serie de indicatori	S-a analizat oportunitatea utilizării unor date din alte surse decât Eurostat şi INS, dar, pentru asigurarea comparabilității, s-a decis păstrarea surselor menționate ca fiind cele oficiale. În fapt, APIA şi APDRP furnizează informații pentru INS.
8	107IN/26.09.2013 Mail, 26.09.2013	Dorel Coica, ADI ZMSM	Componență şi date statistice actualizate ADI ZMSM	S-au corectat datele din PDR referitoare la ADI ZMSM. S-a modificat harta de la pagina 21, astfel încât ZMSM să corespundă cu ADI ZMSM, cu excepția comunelor Botiz, Urziceni şi Vetiş, înconjurate de UAT din ADI ZMSM.

Nr. crt.	Nr. ADR / DDS, data	Expeditor	Conținut	Rezoluție
9	108IN/04.10.2013 Mail, 04.10.2013	Terezia Tunde Lochli, Asociația Organizația Caritas a Diecezei Satu Mare	Completări la priorități / proiecte strategice pentru Obiectivul 3 din PDR	Acțiunile reformulate sub prioritatea 3 (fost obiectiv 3) sunt general formulate şi acoperitoare..
10	Mail, 07.10.2013	Oana Chiorean, Serviciul Promovare Proiecte de Dezvoltare, Direcția de Dezvoltare şi Investiții, Consiliul Județean Maramureş	Corelare proiecte propuse de CJ Maramureş cu prioritățile din Strategia PDR 2014-2020 „Patrimoniul natural montan reprezentat de Munții Maramureşului, Munții Rodnei, Munții Gutâi, Munții Țibleşului, poate fi exploatat prin dezvoltarea unor stațiuni montane noi sau existente şi prin exploatarea turistică a zonelor”	Portofoliul de proiecte este în curs de elaborare şi se analizează toate propunerile primite.
11	Mail, 15.10.2013 113IN/15.10.2013	Ciprian Morcan, Cluster Mobilier Transilvan, AgroTransilvania Cluster	1. Includerea producției de mobilă printre domeniile cu potențial inovativ în regiune. 2. Susținerea dezvoltării economice a regiunii prin intermediul structurilor asociative (susținerea polilor de competitivitate / clusterelor emergente indiferent de domeniu). Crearea şi promovarea unui nou design economico-social regional bazat pe cooperare şi parteneriat. 3. Înființarea unor birouri regionale în sprijinul consolidării şi dezvoltării structurilor asociative (poli de competitivitate / clustere) şi pentru facilitarea	1. S-a inclus sectorul „producție de mobilă” în lista domeniilor de specializare inteligentă ale regiunii (Viziunea 2034). 2 şi 3. Ideea susținerii polilor de competitivitate / clusterelor emergente (2) şi înființarea unor birouri regionale în sprijinul consolidării şi dezvoltării structurilor asociative (3) – apare în măsura „sprijinirea clusterelor existente, dar şi identificarea potențialelor clustere, înființarea acestora, programe de informare, schimb de bune

Nr. crt.	Nr. ADR / DDS, data	Expeditor	Conținut	Rezoluție
			unor relații trans-sectoriale (cross-cutting). 4. Încurajarea înființării start-up-urilor şi spin-off-urilor inovative în cadrul universităților, prin încurajarea colaborării directe cu Oficiul Registrului Comerțului. 5. Susținerea structurilor asociative din sectorul agroindustrial prin exemplificarea celor care activează în domeniu (ex. AgroTransilvania Cluster, Someş Arieş Cooperativa Agricolă, Cooperativa Agricolă Lunca Someşului Mic) 6. Referitor la prioritatea 3.3. linia 4, se consideră că adaptarea ofertei educaționale nu ar trebui să se facă la nivelul mediului educațional, ci la nevoile mediului economico-social, în caz contrar se va continua formarea de "şomeri". Tot la această linie, se consideră că abandonul şcolar este un indicator, iar prioritatea ar trebui să fie stimularea tinerilor pentru formare şi perfecționare, creşterea gradului de ocupare a tinerilor absolvenți concomitent cu stimularea financiară şi fiscală a agenților economici care pun la dispoziție stagii de pregătire practică şi care ulterior angajează tineri absolvenți, toate aceste măsuri cu impact asupra reducerii abandonului şcolar. 7. Susținerea reînființării colegiilor tehnice în zonă, în parteneriate public-privat. Implicarea agenților economici din regiune în formarea şi pregătirea profesională.	practici, transfer de know-how, măsuri de internaționalizare ale clusterelor existente şi emergente” (Prioritatea 1.1.) 4. Încurajarea înființării start-up-urilor şi spin-off-urilor inovative în cadrul universităților – apare, într-o exprimare puțin mai generală, ca măsură la Prioritatea 1.1. („stimularea şi sprijinirea inițiativelor antreprenoriale, precum start-up, spin-off şi microîntreprinderi”) 5. S-a inclus acțiunea „Crearea şi dezvoltarea clusterelor, a lanțurilor de furnizori şi a grupurilor de producători” la prioritatea 1. 6 şi 7. Au fost reformulate acțiunile.

Nr. crt.	Nr. ADR / DDS, data	Expeditor	Conținut	Rezoluție
12	13326/23.10.2013 114IN/23.10.2013	Vakar Istvan, ADI Transilvania de Nord	Detalierea măsurii „măsuri de prevenire a situațiilor de urgență” (prioritatea 3.7) cu indicatori pentru ISU, Necesitatea continuării şi extinderii finanțării pentru ISU: înființarea de noi subunități în teritoriu, dotarea acestora şi a celor existente cu autospeciale performante; finanțarea infrastructurii necesare pentru prevenirea şi gestionarea situațiilor de urgență. „Menținerea unei priorități de sine stătătoare pentru ISU, cu buget individualizat, cu o categorie mai largă de echipamente, dotări şi chiar infrastructură”.	Secțiunea „Corelarea strategiei regionale cu obiectivele tematice şi țintele din Strategia Europa 2020” se referă strict la indicatorii țintă UE 2020, iar indicatorii propuşi (timp de alertare, timp de răspuns, raza de intervenție, viteza medie de deplasare) nu se leagă de aceste ținte. Activitatea ISU, fiind un serviciu public, în spririitul PDR, se încadrează la Prioritatea 4., prioritatea de investiție 4.2, exprimarea fiind suficient de generală pentru a permite finanțarea activității ISU.
13	Mail, 04.02.2014	Fundația Ruhama	1. Înlocuirea termenului de „creşă” cu „centru de educație şi îngrijire timpurie” 2. Analiză comparativă creşe urban/rural 3. Analiză pentru stabilirea exactă a numărului de unități şcolare care oferă servicii ante-preşcolare conform legii 4. Includerea unui obiectiv specific în cadrul obiectivului strategic “Creşterea investițiilor în capitalul uman şi social al regiunii, în vederea asigurării suportului pentru o dezvoltare durabilă”, care să prevadă dezvoltarea infrastructurii şi a serviciilor de tip centre de educație şi îngrijire timpurie şi educație ante-preşcolară în regiune. 5. Includerea unei măsuri suplimentare la prioritatea 3.6., care să prevadă “Sprijinirea proiectelor care dezvoltă servicii pentru copiii între 0 ani şi vârsta la care este obligatorie şcolarizarea acestora, în zonele populate intens de copii din familii excluse social”	1. S-a înlocuit termenul de „creşă” cu „centru de educație şi îngrijire timpurie” în PDR 2, 3 şi 6. Datele statistice disponibile nu ne permit efectuarea analizelor recomandate. 4, 5 şi 7. Acțiunile reformulate sunt acoperitare pentru modificările propuse.

Nr. crt.	Nr. ADR / DDS, data	Expeditor	Conținut	Rezoluție
			6. Analiză: câte dintre centrele rezidențiale menționate vârstnicii dependenți; dacă reiese că sunt ocupate de persoane semi-dependente sau independente. 7. Recomandăm includerea unei măsuri pentru dezvoltarea centrelor rezidențiale destinate cu precădere persoanelor dependente fizic şi care necesită îngrijiri pe termen lung.	

14.	E-mail 24.02.2015	Consiliul Județean Satu Mare	Propunere pentru Unitatea de Planificare Teritorială Satu Mare, deoarece proiectele propuse pentru perioada 2014-2020 în vederea definirii unei strategii integrate de dezvoltare sunt la nivel de județ.	Cele 33 de UTP-uri erau doar propuneri, bazate pe structurile asociative existente şi vizau nivelul sub-județean. Pentru a nu crea confuzie s-au scos din document.

Bibliografie

Surse disponibile on-line (la data întocmirii documentului):

1. Strategia „Europa 2020”, http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:EN:PDF
2. Cadrul strategic pentru Amenajarea Teritoriului Uniunii Europene (ESDP), http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/pdf/sum_en.pdf
3. Cadrul Strategic Comun, părțile 1 şi 2 , http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/working/strategic_framework/csf_part1_ro.pdf_http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/working/strategic_framework/csf_part2_ro.pdf
4. Conectarea Europei, http://ec.europa.eu/transport/themes/infrastructure/connecting_en.htm
5. Carta albă, http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0144:FIN:ro:PDF4. Carta alba, http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0144:FIN:ro:PDF
6. Politica privind noua rețea de transport trans-european, http://ec.europa.eu/transport/themes/infrastructure/ten-t-policy/review/doc/com_sec%282011%290101_en.pdf
7. Strategia „Energy 2020”, http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0639:FIN:EN:PDF
8. Programul „Horizon 2020”, http://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/h2020-sections
9. Strategia Dunării, http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0715:FIN:RO:PDF
10. Institutul Național de Statistică, www.insse.ro
11. EUROSTAT, http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/
12. Acordul de parteneriat, http://www.fonduri-ue.ro/res/filepicker_users/cd25a597fd-62/2014-2020/acord-parteneriat/AP-10.02.2014.RO.pdf
13. Conceptul Strategic de Dezvoltare Teritorială România 2030, http://www.mdrl.ro/_documente/publicatii/2008/Brosura_Conc_strat_EN.pdf
14. Strategia de transport intermodal în România 2020, http://www.mt.ro/nou/_img/documente/strategie_de_transport_intermodal_text.pdf
15. Master Planul pentru Dezvoltarea Turismului Național al României 2007_2026, http://www.mdrl.ro/_documente/turism/studii_strategii/masterplan_partea1.pdf
16. Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a Românie Orizonturi 2013-2020-2030, http://www.mmediu.ro/beta/wp-content/uploads/2012/06/2012-06-12_dezvoltare_durabila_snddfinalromana2008.pdf
17. Strategia pentru transport durabil pe perioada 2007-2013 şi 2020, 2030, http://www.mt.ro/nou/_img/documente/strategie_dezvoltare_durabila_noua_ultima_forma.pdf
18. Legea 315/2004, http://www.mdrl.ro/_documente/coop_teritoriala/documente_interes/legislatie_nationala/legea_315.pdf
19. Regional Challenges in the Perspective of 2020. Regional Disparities and Future Challenges (Directorate General for Regional Policy), May 2009 / Provocări regionale în perspectiva anului 2020. Disparități regionale şi provocări viitoare; DG Regio, mai 2009
20. Legea nr. 100/2007 pentru modificarea şi completarea Legii nr. 351/2001 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național, http://www.mdlpl.ro/_documente/dezvoltare_teritoriala/amenajarea_teritoriului/patn_elaborate/secIV/lege_100.pdf

21. Modelul Reilly – Converse este util în estimarea zonei de influenţă a unui oraş de rang inferior faţă de un oraş de rang superior; ia în calcul mai multe criterii de ierarhizare a centrelor urbane, precum: numărul de locuitori, poziţia în reţeaua de aşezări, gama de servicii disponibile în respectivul centru, distanţa etc. si permite observarea principalelor fluxuri de interacţiune spaţială
22. „Relaţia dintre educaţie şi învăţare pe tot parcursul vieţii şi piaţa muncii în Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest" – Ştefania Isăilă, Anca Miron, Daniela Andrei (2009-2011); Institutul de Formare Economică şi Socială, Cluj-Napoca, 2011, http://www.stp-nv.ro/docs/studiu_regional_ocupare.pdf
23. Legea 448/2006 privind protecţia şi promovarea drepturilor persoanelor cu handicap (republicată în 2008)
24. Raport elaborat pentru 2003-2011 de către Direcţia Servicii Sociale şi Incluziune Socială, Ministerul Muncii, Familiei şi Protecţiei Sociale
25. Raportul „Tendinţe sociale", Ministerul Muncii, Familiei şi Protecţiei Sociale, 2011
26. „Harta sărăciei în România", Raport elaborat la cererea Comisiei Naţionale Anti-Sărăcie şi Promovare a Incluziunii Sociale de către Universitatea Bucureşti si Institutul Naţional de Statistică, 2009
27. „Indicele de Dezvoltare Socială a Localităţilor 2009" – Dumitru Sandu
28. Rezultatele analizei documentare „Sectorul Incluziune socială şi combaterea sărăciei" (Proiect cofinanţat din Fondul European de Dezvoltare Regională prin POAT 2007-2013), mai 2013
29. *Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. An EU Framework for National Roma Integration Strategies up to 2020* / Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul European, Comitetul Economic şi Social European şi Comitetul Regiunilor. Un cadru european pentru Strategii naţionale de integrare a comunităţii roma până în 2020, din 5 aprilie 2011 (COM(2011) 173).
30. *The situation of Roma in 11 Member States. Survey results at a glance, 2012; FRA, UNDP, European Commission* / Situaţia populaţiei roma în 11 state membre. Rezultatele anchetei pe scurt; Agenţia Europeană pentru Drepturi Fundamentale, Programul de Dezvoltare al Naţiunilor Unite, 2012
31. „Situaţia romilor în România 2011. Între incluziune socială şi migratie. Raport de ţară: Romania" elaborat în cadrul proiectului EU INCLUSIVE – transfer de date şi experienţe privind integrarea pe piaţa muncii a romilor din România, Bulgaria, Italia şi Spania (POSDRU/98/6.4/S/63841)
32. „Economia socială şi comunităţile de romi; provocări şi oportunităţi", elaborat în cadrul proiectului POSDRU/69/6.1/S/34922
33. „Economia socială ca soluţie a dezvoltării comunităţilor roma din România", Bucureşti, 2012
34. Acord privind noua reţea transeuropeană de transport, semnat între Comisie, Consiliu și Parlament în 30 mai 2013
35. Programul Indicatorilor pentru Antreprenoriat (EIP), dezvoltat de OECD și Eurostat
36. Antreprenoriatul în România, Raportul de țară 2010, Monitorul Antreprenoriatului Global
37. Studiile "Investiţiile străine directe în România", BNR, 2005-2011
38. Antreprenoriatul în România, Raportul de țară 2010, Monitorul Antreprenoriatului Global
39. A*vantajul comparativ aparent sau revelat* - Zaman Gheorghe, *Sistemul de indicatori ai competitivităţii româneşti în contextul dezvoltării durabile,* material realizat în cadrul Şcolii de Vară Itinerante AFER, 2010
40. Programul LEADER – (extras din Programul Naţional de Dezvoltare Rurală): finanţează demararea şi funcţionarea iniţiativelor de dezvoltare locală, îmbunătăţirea guvernanţei locale şi promovarea potenţialului endogen al teritoriilor; consolidarea coerenţei teritoriale şi implementarea de acţiuni integrate, ce pot conduce la diversificarea şi dezvoltarea economiei rurale, în folosul comunităţilor
41. Legea nr. 215 din 23 aprilie 2001 – Legea administraţiei publice locale
42. Legea nr. 13/2007
43. Legea nr. 351/2004
44. Legea nr.238/2004
45. „Glosar de termeni", http://www.evaluare-structurale.ro/ro/k-tool/glosar-evalsed/details/5/57/glosar-teoria-schimb%C4%83rii
46. „Acordul de parteneriat", versiune oficială martie 2014, http://www.fonduri-structurale.ro/Document_Files/Stiri/00014830/sfvjd_Acord%20de%20parteneriat%20oficial.pdf
47. 47. „Acordul de parteneriat", versiune oficială iulie 2014, http://www.fonduri-ue.ro/res/filepicker_users/cd25a597fd- 62/2014-2020/acord-parteneriat/PA_2014RO16M8PA001_1_1_ro.pdf

Index Tabele:

Tabel 1. Modul de utilizare a terenurilor în Regiunea Nord-Vest (km^2) 16
Tabel 2. Numărul unităților administrativ-teritoriale, la nivelul anului 2011 18
Tabel 3. Evoluția populației urbane din Regiunea Nord-Vest, între 1912-2011 20
Tabel 4. Gradul de urbanizare în Regiunea Nord-Vest la Recensămintele din perioada 1930-2011 20
Tabel 5. Principalii indicatori ai urbanizării în 2011 21
Tabel 6. Rețeaua de aşezări din România şi din Regiunea Nord-Vest, 2011 vs. 1999 23
Tabel 7. Rata părăsirii timpurie a educației în UE27 şi regiunile României, perioada 2005-2012 (%) 36
Tabel 8. Indicatori folosiți la caracterizarea pieței muncii în Regiunea Nord-Vest, anul 2011 38
Tabel 9. Distribuția populației ocupate civile pe sectoare principale ale economiei, pe regiuni de dezvoltare (procent din total populație ocupată civilă per regiune), anul 2011 41
Tabel 10. Evoluția ponderii populației aflate în risc de sărăcie şi excluziune socială în populația totală (%) ... 44
Tabel 11. Evoluția ponderii populației aflate în risc de sărăcie materială severă (%) 45
Tabel 12. Ponderea persoanelor care trăiesc în gospodării cu intensitate a muncii foarte scăzută (%) 45
Tabel 13. Evoluția ratei de sărăcie severă (%) 46
Tabel 14. Copii cu părinții plecați la muncă în străinătate, 31 decembrie 2012 47
Tabel 15. Drumuri naționale modernizate [km] 61
Tabel 16. Structura rețelei de cale ferată pe tipuri de linii [km] 62
Tabel 17. Evoluția suprafețelor terenurilor degradate şi neproductive în perioada 2005-2011 (ha) 87
Tabel 18. Situri industriale relevante din Regiunea Nord-Vest 92
Tabel 19. Principalii indicatori regionali 99
Tabel 20. Numărul de întreprinderi din Regiunea Nord-Vest, după clasa de mărime, 2005-2011 106
Tabel 21. Principalii indicatori ai întreprinderilor din Regiunea Nord-Vest, pe clase de mărime, 2011 110
Tabel 22. Corelarea principalilor indicatori ai întreprinderilor din Regiunea Nord-Vest, pe principalele sectoare de activitate, în anul 2011 110
Tabel 23. Societăți comerciale cu participare străină la capital şi valoarea capitalului social subscris, în perioada 1991-2011, sold existent la 31 decembrie 2011 113
Tabel 24. Zone de concentrare a activității economice din Regiunea Nord-Vest 118
Tabel 25. Sectoarele industriale cele mai importante din Regiunea Nord-Vest 119
Tabel 26. Numărul radierilor efectuate în Registrul Comerțului, în intervalul de timp 2008-2011 126
Tabel 27. Distribuția UAT-urilor cu concentrare mare/foarte mare de resurse naturale/antropice 130
Tabel 28. Valoarea produselor piscicole valorificate în Regiunea Nord-Vest 139
Tabel 29. Clasamentul accesării de fonduri structurale la nivelul Consiliilor Județene la 31.12.2011 147
Tabel 30. Clasamentul accesării de fonduri structurale la nivelul Primăriilor municipiilor reşedință de județ la 31.12.2011 147
Tabel 31. Corelarea strategiei regionale cu obiectivele tematice şi țintele din Strategia Europa 2020 159
Tabel 32. Estimarea resurselor financiare din Programele Operaționale pentru implementarea PDR Nord-Vest 2014-2020 193
Tabel 33. Indicatori de realizare a obiectivelor strategiei la orizontul 2020 194
Tabel 34. Indicatorii de realizare şi rezultat ai planului 195
Tabel 35. Organisme de Management al Programelor Operaționale 2014-2020 211

Index Figuri:

Figura 1. Localizarea geografică a Regiunii Nord-Vest în Europa 14
Figura 2. Județele Regiunii Nord-Vest, cu marcarea localităților 19
Figura 3. Dinamica populației urbane a Regiunii Nord-Vest, între 1992 şi 2011, pe clase de mărime ale oraşelor 22
Figura 4. Structurile asociative existente în Regiunea Nord-Vest 25
Figura 5. Populația UAT-urilor din Regiunea Nord-Vest conform RGPL 2011 26
Figura 6. Zone funcționale agricole şi zone monoindustriale în Regiunea Nord-Vest 28
Figura 7. Evoluția populației conform recensămintelor din 2002 şi 2011 30
Figura 8. Soldul schimbărilor de domiciliu în Regiunea Nord-Vest în perioada 2005-2011 (nr. loc) 33
Figura 9. Evoluția personalului medical din Regiunea Nord-Vest, în perioada 2005-2011 34
Figura 10. Rata de cuprindere în educație a populației de 5-14 ani, anul 2011 35

Figura 11. Evoluția populației active civile şi a ratei brute de activitate în Regiunea Nord-Vest, în perioada 2005-2011 ... 38
Figura 12. Evoluția ratei de ocupare a resurselor de muncă din Regiunea Nord-Vest, în perioada 2005-2011 ... 39
Figura 13. Rata de ocupare a populației de 15-64 ani în Regiunea Nord-Vest, pe sexe şi medii, perioada 2005-2011 ... 40
Figura 14.Evoluția câştigului salarial mediu net lunar în Regiunea Nord-Vest ... 42
Figura 15. Evoluția numărului de şomeri şi a ratei şomajului înregistrat în Regiunea Nord-Vest în perioada 2005-2011 ... 42
Figura 16. Evoluția numărului de pensionari în Regiunea Nord-Vest ... 47
Figura 17. Harta sărăciei în Regiunea Nord-Vest ... 48
Figura 18. Ponderea romilor pe regiuni şi medii la recensămintele din 2002 şi 2011 ... 50
Figura 19. Numărul populației de etnie Romă în Regiunea Nord-Vest la recensămintele din 2002 şi 2011 50
Figura 20. Populația de etnie romă, pe medii şi județe,în Regiunea Nord-Vest ... 51
Figura 21. Situația romilor din România comparativ cu alte etnii ... 55
Figura 22. Rețeaua de drumuri județene, naționale şi europene în Regiunea Nord-Vest, anul 2013 ... 60
Figura 23. Lungimea rețelei de drumuri regionale, pe tipuri, 2011 [%] ... 61
Figura 24. Rețeaua rutieră TEN-T şi zonele de accesibilitate în aprox. 30 min în Regiunea Nord-Vest 64
Figura 25. Aeroporturi din rețeaua TEN-T şi zone de accesibilitate sub 50 km în Regiunea Nord-Vest... 64
Figura 26. Rețeaua feroviară TEN-T şi zonele de accesibilitate în aprox. 30 min. în Regiunea Nord-Vest 65
Figura 29. Distribuția unităților de învățământ preuniversitar în Regiunea Nord-Vest, pe UAT-uri, anul 2011 ... 74
Figura 28. Cheltuielile CDI în Regiunea Nord-Vest, după sursele de finanțare, mil. euro ... 77
Figura 29. Populația deservită de sistemul public de alimentare cu apă în Regiunea Nord-Vest ... 82
Figura 30. Evoluția suprafețelor pe care s-au aplicat pesticide în Regiunea Nord-Vest, 2005-2010 (mii RON) ... 87
Figura 31. Contribuția medie a județelor la PIB - ul Regiunii Nord-Vest, în perioada 2005-2011 ... 100
Figura 32. PIB/locuitor (PPS) în anul 2010, raportat la media UE-27=100% ... 101
Figura 33. Structura sectorială a economiei (VAB), în 2010 ... 101
Figura 34. Structura VAB pe activități în Regiunea Nord-Vest, 2005-2010 ... 102
Figura 35. Contribuția sectoarelor la VAB-ul regional şi județean în Regiunea Nord-Vest în 2010 ... 103
Figura 36. Productivitatea muncii, mii lei/salariat în Regiunea Nord-Vest şi în județe, 2005-2010 ... 103
Figura 37. Productivitatea muncii în principalele sectoare ale economiei regionale şi naționale în perioada 2005-2010 (Lei/persoană ocupată/an) ... 104
Figura 38. Numărul de unități locale active pe județe ale Regiunii Nord-Vest, în 2011 ... 105
Figura 39. Distribuția firmelor (unităților active locale) în Regiunea Nord-Vest pe sectoare de activitate, în anul 2011 ... 107
Figura 40. Dinamica contribuției sectoarelor la cifra de afaceri a Regiunii Nord-Vest, în perioada 2005-2011 ... 111
Figura 41. Investițiile străine directe realizate în Regiunea Nord-Vest, 2005-2011, mil. euro ... 113
Figura 42. Țările din care provin principalii investitori în Regiunea Nord-Vest ... 114
Figura 43. Evoluția tranzacțiilor externe a Regiunii Nord-Vest, 2007-2011 (mii euro) ... 115
Figura 44. Volumul conglomerat al exporturilor şi al importurilor pe județe ale Regiunii Nord-Vest, în perioada 2007-2001, (mii euro) ... 116
Figura 45. Sectoarele si domeniile de specializare ale Regiunii Nord-Vest ... 123
Figura 49. Monumente istorice de tip biserici de zid sau lemn, cetăți, castele, conace aflate în starede degradare avansată sau colaps, în Regiunea Nord-Vest ... 129
Figura 47. Modul de folosință a suprafeței agricole, anul 2011 (ha) ... 135
Figura 48. Evoluția producției medii de porumb boabe, 2005-2011 (kg/ha) ... 137
Figura 49. Evoluția numărului IMM-urilor cu activitate în pescuit şi acvacultură în județele regiunii Nord-Vest, 2008-2011 ... 139
Figura 53. Venituri bugetare superioare medii per locuitor, Regiunea Nord-Vest, anul 2011 ... 145
Figura 51. Rata infracționalității (infracțiuni la 100.000 de locuitori), la nivel național, regional şi județean, în perioada 2006-2011 ... 149
Figura 52. Numărul de persoane decedate în accidente rutiere la 1.000.000 de locuitori, în perioada 2007-2011 ... 150
Figura 53. Logica intervenției propusă în PDR 2014-2020 ... 157
Figura 54. Drumurile județene propuse spre modernizare prin POR 2014-2020 ... 221
Figura 55. Rețeaua teritorială de spitale, ambulatorii, centre de permanență şi centre multifuncționale propuse pentru perioada 2014-2020 în Regiunea Nord-Vest ... 222
Figura 56. Rețeaua teritorială a unităților de învățământ preuniversitar (sau grupărilor de şcoli) cu potențial incluziv şi de viabilitate, propuse pentru perioada 2014-2020 în Regiunea Nord-Vest ... 223